

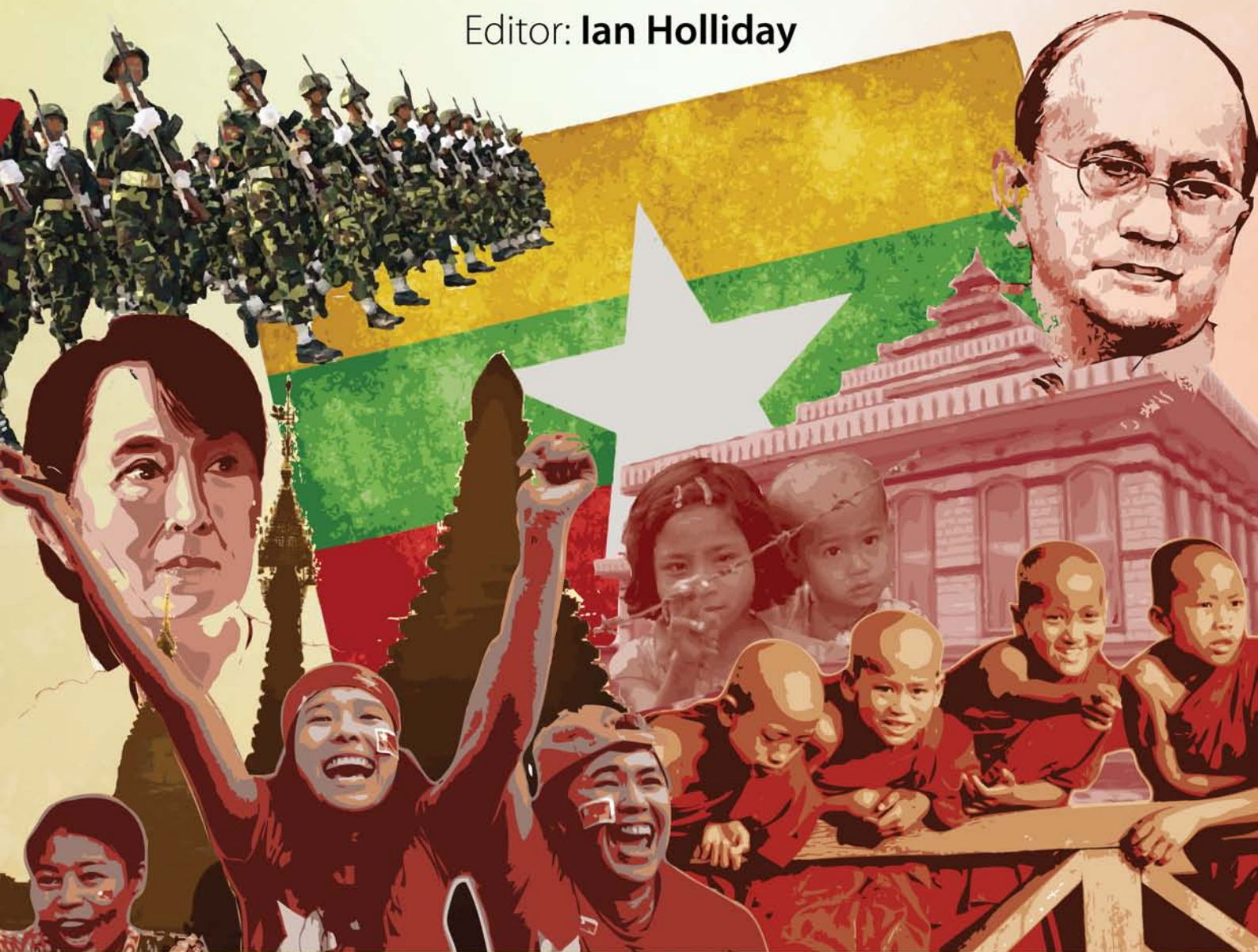
International Academic Symposium

MYANMAR IN REFORM 2012

The University of Hong Kong
June 18-20, 2012

Symposium Proceedings
Selected Summaries

Editor: **Ian Holliday**

港大社科院
四十五週年

Konrad
Adenauer
Stiftung

樂施會
Oxfam
Hong Kong

Contents

Foreword

Ian HOLLIDAY, The University of Hong Kong

Introduction

Kerstin DUELL, Konrad-Adenauer-Stiftung, Singapore

Papers

Post-SPDC "Politics" in Myanmar: No Longer Necessarily "National Security"

Mary CALLAHAN, University of Washington, Seattle

Policymaking in a Praetorian State: What Does the Literature Tell Us, and What Does It Mean for a Post-Junta Myanmar?

Renaud EGRETEAU, The University of Hong Kong

A Development Agenda for Myanmar: What Might Some of the Elements Be?

David ALLAN, Spectrum, Yangon

Thinking about Transitional Justice in Myanmar

Ian HOLLIDAY, The University of Hong Kong

Ethnic Politics in a Time of Change: From Ceasefires to Lasting Peace?

Ashley SOUTH, Australian National University

Rethinking China's Role in Myanmar

ZHU Xianghui, Yunnan University

Chinese Agribusiness in Northern Myanmar: Ethnic Conflict, Drugs, and Land Dispossession

Tom KRAMER, Transnational Institute

Risk Assessment and Responsible Business Practice in Myanmar: What Can We Learn from Experience?

John BRAY, Control Risks, Tokyo

Electricity and the Quick Win of Progressive Power Pricing

Jared BISSINGER, Macquarie University

Private Sector and Humanitarian Relief in Myanmar

Romain CAILLAUD, Vriens & Partners, Yangon

The Role of Sino-Burmese Entrepreneurs in a Reforming Myanmar: A Hypothesis

Jayde Lin ROBERTS, University of Tasmania

Myanmar's ASEAN Chairmanship in 2014: Salvation, Legitimacy and Interests

Pavin CHACHAVALPONGPUN, Kyoto University

Appendix

International Academic Symposium: Myanmar in Reform 2012

Foreword

In 2007, The University of Hong Kong joined forces with Konrad-Adenauer-Stiftung to launch an annual symposium on government, politics and society in Myanmar. The first symposium was held in Bangkok. In 2008 and 2009, the inaugural partners worked with local collaborators at Xiamen University and Yunnan University to hold the symposia in Mainland China. In 2010, 2011 and 2012, the symposia were all hosted on campus at The University of Hong Kong. Along the way, Yunnan University became a regular collaborating partner, and Oxfam Hong Kong became an additional sponsor. Increasingly over the years, scholars and activists from inside Myanmar were able to attend the symposia and enrich the proceedings.

At the end of the 2012 annual meeting, a collective decision was taken to invite presenters to write brief summaries of their papers in English. The organisers committed to having them translated into the Myanmar language. Kerstin Duell, who kept a full record of the sessions, also agreed to write an introduction. The papers collected here are the result of that process. They cover some of the discussions that took place at the June 2012 symposium.

Ian Holliday
The University of Hong Kong
October 2012

စကားချီး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့၊ နိုင်ငံရေးနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရေးရာကိစ္စရပ်များ၌ နှစ်ပတ်လည်စာတမ်းဖတ်ပွဲတစ်ခုလုပ်ရန် ဟောင်ကောင် တက္ကသိုလ်သည် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် Konrad-Adenauer-Stiftung နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ပထမဆုံးသောစာတမ်းဖတ်ပွဲကို ဘန်ကောက်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်များတွင် ကနဦးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများသည် ရှာမင်တက္ကသိုလ်နှင့် ယူနန် တက္ကသိုလ်များမှ ဒေသခံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများနှင့်အတူလက်တွဲ၍ တရုတ်ပြည်မကြီးတွင် စာတမ်းဖတ်ပွဲများကျင်းပသွားရန်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၀၊ ၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်များ၌ စာတမ်းဖတ်ပွဲများအားလုံးကို ဟောင်ကောင်တက္ကသိုလ်ရှိ တက္ကသိုလ်ပရိဝုဏ်တွင် လက်ခံ ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းစာတမ်းဖတ်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များတစ်လျှောက်လုံးတွင် ယူနန်တက္ကသိုလ်သည် ပုံမှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူဖြစ်လာခဲ့ကာ အောက်ဖမ်းဟောင်ကောင်သည်လည်း ပူးတွဲပံ့ပိုးပေးသူတစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သည်။ နှစ်များစွာတိုး၍လာခဲ့ရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှ ပညာရှင် များနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည်လည်း စာတမ်းဖတ်ပွဲများသို့ တက်ရောက်လာနိုင်ခဲ့ကြကာ အစည်းအဝေးစာတမ်းများနှင့် ဝင်ဆန့်ကြွယ် ဝလာကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးအပြီး၌ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအား ၎င်းတို့၏စာတမ်းများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်အကျဉ်းချုပ် ရေးသားသွားကြရေးအတွက် ဖိတ်ခေါ်ရန် ပူးပေါင်းဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ စီစဉ်သူများကလည်း ယင်းတို့ကို မြန်မာဘာသာဖြင့်ဘာသာပြန်ဆို ပေးရေးအတွက် ဆန္ဒပြုခဲ့ကြသည်။ အစည်းအဝေးများအားလုံးကို အပြည့်အစုံမှတ်တမ်းတင်ထားသည့် Kerstin Duell ကလည်း နိဒါန်း ရေးပေးရန် သဘောတူခဲ့သည်။ ဤနေရာ၌စုစည်းထားသည့်စာတမ်းသည် ယင်းဖြစ်စဉ်၏ရလဒ်ပင်ဖြစ်သည်။ စာတမ်းသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လစာတမ်းဖတ်ပွဲမှ ဆွေးနွေးချက်တချို့ကိုလည်း ထင်ဟပ်ထားပေသည်။

အိုင်ယန်ဟောလီးဒေး

ဟောင်ကောင်တက္ကသိုလ်

အောက်တိုဘာလ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်

Myanmar in Reform 2012

From 18-20 June, the University of Hong Kong convened an international academic symposium on Myanmar with additional sponsorship from the Konrad-Adenauer-Stiftung and Oxfam.

The symposium brought together some of the most eminent scholars in the field as well as seasoned practitioners, politicians and diplomats. Changing trends in Myanmar scholarship were reflected both in the increasing number of Burmese participants, including from the ethnic minorities, as well as in novel approaches to studying the country. In particular the speed of politico-economic changes spearheaded by President Thein Sein and his government compel experts to move from pure analysis to more action-centred approaches and policy recommendations.

At the same time, prognoses are dangerous where uncertainty continues. Political transitions of any kind are by nature dynamic, fragile and to a certain extent reversible. The question of the hour is how to foster *irreversible* progress towards good governance, rule of law, democratisation, de-centralisation, conflict resolution, peace-building and poverty eradication.

Symposium speakers analysed dynamics related to the reform process, the vast challenges posed by the country's multi-layered crises built up over decades, and the roles of international governments and transnational actors in assisting Myanmar to master these challenges. The immense potential gains and opportunities for all stakeholders were examined and corresponding development agendas and policies identified.

Assessment of ongoing Reforms

There was a general consensus that the reforms started in 2011 present the best opportunity for conflict resolution and peace in Myanmar since the 1962 military coup brought an end to the democratic, federal and civilian aspirations of post-colonial leaders. Opinions diverged, however, on the reasons for change as well as the speed, irreversibility, priorities and transactional costs of reform.

Another point of contention concerned approaches to the current government. Khin Zaw Win asked whether domestic and external actors should engage now or wait for a fully-fledged democratic government to be elected in 2015 when Aung San Suu Kyi, the NLD and other democratic forces are expected to contest all seats. In other words, should the international community focus on supporting the current government or rather on preparing the opposition for its future role? Are these two approaches mutually exclusive?

A number of factors seem to have triggered political change. Primarily, the unexplained decision of supreme leader Than Shwe for his own and his Deputy Maung Aye's retirement removed two of the three leaders from the apex of the SPDC military junta. Mary Callahan showed how reform-minded individuals among his handpicked successors then used the new system's ambiguities to implement change. The emerging political fluidity also amplified ongoing efforts

by Aung San Suu Kyi and the NLD. In addition, the Arab Spring in 2010 and the swift end of dictators in Egypt and elsewhere served as a warning to the military, while emboldening the opposition.

It is important to note, Callahan argued, that the reforms were *not* triggered by intra-military factionalism, popular mobilisations or a defeat in a war, and that therefore current leadership has been acting from a position of strength without having its hands forced. President Thein Sein, Lower House Speaker Thura Shwe Mann and General Min Aung Hlaing emerged as key personalities in the new leadership that is (still) composed of male, ethnic Burman, retired or active-duty military officers. The Thein Sein administration managed to successfully separate non-military government affairs from the military high command, a historic achievement. This opened new channels and political spaces for non-state actors to engage with the state.

Equally dramatic was the shift away from focussing on personal political careers towards investing in the system by strengthening institutions, bolstering their legitimacy and applying the however flawed 2008 constitution.

The establishment of 14 state and region *Hluttaw* parliaments constituted progress towards local governance. Nonetheless, firmly concentrating the state budget in Naypyidaw has prevented true de-centralisation. Providing only six percent of the national budget to all 14 parliaments combined underpins the lack of political will or the sheer inability to re-think the foundations of the Union. The country's political liberalisation cannot be achieved without true representation of the many ethnic groups in their local and indeed in national affairs. Democracy and federalism thus remain inextricably intertwined and at the heart of Burmese political contention. Yet, ethnic nationality identities, territories and rights have been securitised as *the* dominant threat to the state since independence, and consequently 'federalism' continues as a political taboo.

Potential detractors of Reform

In Myanmar's transition, 'winners' and 'losers' present a rather thorny issue whereby the latter's potential to stall changes remains speculation. Some presenters felt that the reforms were ultimately in everyone's best interests. Yet, other experts stressed that all those who profited under the previous system(s) would necessarily oppose reforms unless the new system offered benefits as well.

Among those disadvantaged by reforms 1) the military and its cronies stand out, but also 2) Burmese and foreign non-state actors benefiting from economic opportunities, the lack of workers' rights and environmental protection as well as from illegal trades, 3) foreign states allied with the previous regime(s) and threatened by an emphasis on democratisation and civil liberties, and 4) activists in exile whose funding and political dominance over agendas are diminishing unless they return to Burmese mainstream politics and contribute to re-building the country.

The future of the military institution will be pivotal to political stability but continues to be very sensitive. Especially the regional military commanders have been losing power and income. The military has become 'a state within the state', and Renaud Egretteau pointed out that the obsession with national security imperatives goes hand-in-hand with low levels of socio-economic development

that favour the military's intrusion in the economy, fostering an oligarchy of cronies.

If not back to the barracks, the military needs to be retrenched and socialised into new roles. Certainly, plenty of tasks await both high commanders and common soldiers should the current government be able to convince or coax the armed forces to fully cooperate in national development. As is often the case in Southeast Asia though, a fully-fledged demilitarisation and democratic civilian control of the military is unlikely to happen. What is more, the military's participation in the state's political leadership has been enshrined in Article 6(f) of the 2008 constitution.

One of the few international 'losers' of Myanmar's reforms is China which no longer holds the key to the country's economic development. Chinese displeasure with the reforms rose when the Burmese leadership suspended the Myitsone Dam project in 2011 due to public pressure. Yun Sun stressed that Beijing tremendously downgraded relations with Naypyidaw. No more senior-level visits took place and China, previously Myanmar's largest investor, decreased investment significantly. Despite this, Liu Xuecheng, argued that the China-Myanmar strategic partnership still held importance for both sides.

In order to prevent jeopardising its crucial pipeline projects, Beijing employed public diplomacy to pacify local anti-Chinese sentiments. In fact, Li Chenyang and Zhu Xianghui maintain that deteriorating people-to-people relations and xenophobia are the most difficult challenges China currently faces in Myanmar.

Within ASEAN, different degrees of enthusiasm greet the Burmese reforms since few countries have achieved the rights, freedoms and democracy Myanmar aspires for. It would be ironic if the former international pariah soon outshined its neighbours on these accounts. In the meantime, Pavin Chachavalpongpun reasoned, the ASEAN community somewhat resolved the legitimacy crisis for both Myanmar and ASEAN by granting Myanmar the chairmanship for 2014.

Development and Economy

Myanmar's manifold needs for development in virtually all sectors produce an immense workload for the Thein Sein administration. Moreover, numerous areas are equally important such as the decrepit public education and health systems, overarching economic reforms - not least to facilitate foreign investment, laws to protect land rights, laws to enable local and international NGOs to carry out aid work on a larger scale and more effectively and so on. (In light of millions of assistance pledged to the country this year, it is prudent to remember that the country has no financial infrastructure or capacity to absorb large sums.)

The urgency to resolve all problems at once makes it difficult for the government to prioritise, while the population's high expectations and impatience exert additional pressure on the new leadership to deliver. Unfortunately, even the fast pace of reforms will not engender immediate improvements in people's livelihoods, particularly in rural and remote areas.

All experts agree that this climate of high local and international expectations combined with a 'gold rush' for both development assistance and foreign investment increases the danger of hasty decisions in lieu of substantive, sustained, long-term policies.

Especially in such a complex environment, oversimplified or overambitious development agendas designed to produce fast results will do more harm than

good. Myanmar thus poses significant challenges not only its own leaders but also to the international community.

The international community should therefore focus on a few, selected areas in order to provide diverse benefits to the public, particularly the rural and urban poor, and to the state, while balancing context-driven strategies with international agendas. According to David Allan, four key themes dominate the current agenda:

- Political transformation: Governance & institution-building
- Economic transformation: Inclusiveness, innovation & sustainability
- Improvement of livelihoods: Access to basic services & social protection
- National reconciliation, peace-building & transition stability

Safeguarding rights, promoting green economy and growth as well as natural resource management should be mainstreamed within all areas.

Important structural changes such as industry policy, beneficial investment schemes and green economy will benefit the local private sector. Even former military business cronies, David Steinberg proposed, may thrive in a new system where fairness and competition compels them to perform rather than call in favours.

Rapid economic progress embedded in a viable economic structure will hinge on successfully resolving a large number of difficult policy issues detailed by Lex Rieffel and Khin Maung Nyo. These include the local banking system, permission to foreign banks, a sovereign wealth fund, an autonomous central bank, taxes, revenue transparency, state-owned enterprises, private sector, international trade, foreign investment, aid and foreign debt. The authors cautioned that much depends on the government's political will, mindset and capacity and on developing strategies to achieve long-term results rather than taking ad hoc measures, especially when tempted by quick wins. A key question is whether late development will enable Myanmar to benefit from the latest insights and technologies or whether the usual mistakes of developmental states will be repeated.

Jared Bissinger showed that one of the largest impediments to foreign investment is Myanmar's insufficient power supply (an irony in a country deriving most revenues from the sale of energy resources). Since economic growth depends to a significant extent on energy, Myanmar needs to invest in power supply and infrastructure to keep up with growing demands. This would not least reroute the private sector's current investment in their power supply backups towards productive capital. At the same time, energy prices cannot be significantly increased as the mass mobilisations of 2007 and most recently 2012 have vividly demonstrated. One solution proposed by Bissinger would be the introduction of progressive residential pricing practiced in other Southeast Asian countries, where rates increase as consumption increases (thus benefiting small consumers). This would cut budget deficits, eliminate inefficient subsidies to wealthier consumers, promote more investment in electricity infrastructure and score a political victory with the public.

In tandem with the government's formulation of economic policies, the private sector – both domestic and international – has an essential role to play in

providing the economic foundations for a successful democratic transition. John Bray documented the previous pitfalls of foreign investment under the authoritarian regime and stressed the harm caused by companies that fail to meet international standards on corporate responsibility. He encouraged companies to now take an active role in combating bribery and promoting human rights.

Private sector engagement in humanitarian relief presents an equally positive trend. Romain Caillaud traced cross-sector cooperation between the private sector and traditional welfare actors such as faith-based organizations, informal aid groups, NGOs and professional associations. Based on established trust, long-term relations and social networks, such cooperation emerged primarily to fill a gap left by insufficient public services and disaster responses (especially during Cyclone Nargis). Local and international companies may continue such practices of philanthropy, regular donations and, more importantly, initiate public-private partnerships at the national level.

Justice and Peace

Despite the broad and important development agenda, a number of pivotal issues (for which the Burmese have been fighting for decades) have not been explicitly included yet - human, political, ethnic and religious rights. Equally critical are transparency, anti-corruption, and justice and security reform. Burmese have only experienced corruption, arbitrariness and abuse of power. As Aye Thanda pointed out, such practices are still firmly in place in court. Establishing the foundations for rule of law requires a complete transformation of the judicial system, of personnel and of education.

Yet, the country needs much more than just an 'overhaul' of its judicial system. People will start to seek justice after decades of lawless authoritarian rule and will aspire for a complete renewal of Burmese society. Transitional justice, however, hinges on the most sensitive issues that are likely to be suppressed by ongoing military control, a focus on economic growth and possibly by wider dynamics in the region.

When comparing various models of transitional justice, Ian Holliday found that Myanmar mostly resembles the Latin American cases where informal pacts emerged, especially between strategic interest groups. Such an informal pact seems to exist between Thein Sein and Aung San Suu Kyi. Options for national reconciliation include a South Africa-style truth and reconciliation commission, notably in war zones or a Communist Europe-style lustration system, notably in the state security apparatus. In any case, the push for national reconciliation will have to address justice issues.

Violent conflicts pose the greatest threat to the reform process. The new government faces a resurgence of armed conflict between the military and ethnic armies in the Kachin and northern Shan States as well as the eruption of inter-communal violence between the Buddhist Rakhine and the Muslim Rohingya in Rakhine State. Mediation efforts are all home-grown and international involvement remains marginal. Bawka Ja addressed some of the problems here.

Distrust persists despite a series of historic talks between the government and individual ethnic armies, while weak governance capacities and lack of technical expertise on all sides slow down progress. Ashley South argued that the government's ability to deliver reforms is largely hampered by resilience at the national-elite level and deep-rooted conservative-authoritarian political cultures. He further pointed out that the long-suffering civilian communities would be the winners of the peace process, but the armed groups will lose control over territorial enclaves, their de facto local administrations, arms and income from natural resources and other trades. To turn into 'winners', ethnic armies need to reinvent themselves as political parties or other organisations to re-engage with communities in government-controlled areas.

Ethnic conflict in Myanmar is underpinned by the country's geostrategic importance as well as wealth in natural resources located in the borderlands. Illegal trades and in particular drug production in Shan and Kachin States further complicate conflict dynamics. Tom Kramer identified three main, interconnected developments – the simultaneous increase in opium cultivation, in Chinese agricultural investments under China's opium substitution programme and in the resulting dispossession of local communities' land and livelihoods. Since the mid-2000s, there is a correlation between drug production patterns and (mainly Chinese) land investment in northern Burma. Zhu Xianghui refuted this correlation.

In light of strong economic interests in Myanmar, the dramatic increase of local and foreign industrial agricultural land concessions all over the country needs to be monitored. This applies all the more to extractive and other industries poised to enter resource-rich and conflict-affected borderlands. South nevertheless maintained that the burgeoning civil society networks which exist within and between different ethnic communities will exert some oversight in the future.

Kerstin Duell, Singapore, September 2012

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့မှ ၂၀ ရက်နေ့အထိ တောင်ကောင်တက္ကသိုလ်သည် ဩဇာမဇိ-ဗိနကေနမ္မ-အင်အကညါ နှင့် အောက်စ်ဇန်းတို့မှ ထပ်လောင်းကမကထပြုမှုတို့နှင့်အတူ နိုင်ငံတကာပညာရေးစာတမ်းဖတ်ပွဲတစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ စာတမ်းဖတ်ပွဲသည် သက်ဆိုင်ရာပညာရေးနယ်ပယ်ရှိ အထင်ရှားဆုံးသောပညာရှင်တစ်ချို့နှင့်အတူ သမ္မာရင့်အသိပညာ၊ အတတ်ပညာရှင်များ နှင့် သံတမန်များကို စုဝေးရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ မြန်မာပညာရေးနယ်ပယ်ရှိ ပြောင်းလဲလာသည့်ဦးတည်ချက်များကို စာတမ်းဖတ်ပွဲသို့ မြန်မာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအပါအဝင် မြန်မာလူမျိုးအများအပြားပါဝင်လာမှုနှင့် နိုင်ငံတော်အားလေ့လာရေးအတွက် ဆန်းသစ်သည့်ချဉ်းကပ် မှုများက ထင်ဟပ်လျက်ရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် သမ္မတသိန်းစိန်နှင့် ၎င်း၏အစိုးရဦးဆောင်သည့် နိုင်ငံရေးသမားစီးပွားရေးအပြောင်းအလဲ၏ အဟုန်သည် သက်ဆိုင်ရာပညာရှင်များကို သာမန်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများမှ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရေးဗဟိုပြုသော ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် မူဝါဒ ရေးရာ အကြံဉာဏ်ကောင်းများအထိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်စေရန်အထိ အတင်းတုန်းအားပေးလာသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မရေရာမှုများဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်ရာနေရာ၌ ရှေ့ဖြစ်ဟောကိန်းများမှာလည်း အန္တရာယ်ကြီးလှပေသည်။ မည်သို့သောနိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုမျိုးပင်မဆို သဘာဝအားဖြင့် အင်တိုက်အားတိုက်ရှိပြီး၊ ပြိုကွဲလွယ်ကာ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ လာရာလမ်းသို့ပြန် လှည့်သွားနိုင်ချေရှိသည်။ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေး၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပျောက်ရေး၊ ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေးနှင့် ဆင်းရဲသားပျောက်ရေးသို့ ရှေးရှုရန်အတွက် လာရာလမ်းကိုပြန်မလှည့်တော့သည့် တိုးတက်ချိတက်မှုကို မည်သို့မည်ပုံရယူမည်ဆိုခြင်းမှာ အချိန်ကစကားပြောသွားပါလိမ့်မည်။

ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာက တည်ရှိလာခဲ့ကာ နိုင်ငံတော်၏အလွှာပေါင်းစုံပြဿနာရပ်များမှဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ဤပြဿနာရပ်များကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် မြန်မာနိုင်ငံအားကူညီကြရာ၌ နိုင်ငံတကာအစိုးရများနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏အခန်းကဏ္ဍများဖြစ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်များဆိုင်ရာပညာရပ်များကို စာတမ်းဖတ်ကြားသူများက အသေးစိတ်ဆန်းစစ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုလုံးတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံးအတွက် ကြီးမားပြီးအလားအလာရှိသောတိုးတက်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို စစ်ဆေးထားကာ သက်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် မူဝါဒများကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခြင်းများကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်စစ်အာဏာသိမ်းခြင်းကြောင့် ကိုလိုနီခေတ်အလွန်ခေါင်းဆောင်များ၏ ဒီမိုကရေစီ၊ ဖယ်ဒရယ်နှင့်အရပ်သားရည်မှန်းချက်များကို အဆုံးသတ်စေခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အကောင်းဆုံးအခွင့်အရေး ဖြစ်သည်ဟု အများစုကလက်ခံထားကြသည်။ သို့ရာတွင် အပြောင်းအလဲအတွက် အကြောင်းရင်းများနှင့် အမြန်နှုန်း၊ လာရာလမ်းပြန်လှည့်နိုင်မှု၊ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတွင်း စတေးရမ္မများအပေါ်သဘောထားများမှာမူ ကွဲပြားခဲ့သည်။

အခြားသောအမြင်သဘောထားတစ်ခုမှာ မျက်မှောက်အစိုးရကို မည်သို့မည်ပုံချဉ်းကပ်ရမည်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပမှသက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရများသည် ယခုပင်လျှင်မြန်မာအစိုးရနှင့်ဆက်ဆံသွားရမည်လော၊ သို့မဟုတ် အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အခြားဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ လွှတ်တော်နေရာများအားလုံးဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည်ဟု ယူဆရသည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည့်ဝသောဒီမိုကရေစီအစိုးရတစ်ရပ်အရွေးချယ်ခံပြီးမှသာ မြန်မာအစိုးရနှင့်ဆက်ဆံသွားရမည်လောဆိုခြင်းကို ခင်ဇော်ဝင်းက မေးခွန်းထုတ်ခဲ့သည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသည် လက်ရှိအစိုးရကိုထောက်ပံ့ကူညီသွားရေး၌ အလေးထားသွားသင့်ပါ၏လော၊ သို့မဟုတ် ၎င်း၏အနာဂတ်အခန်းကဏ္ဍအတွက်ဆန့်ကျင်ဖက်ပြင်ဆင်မှုအပေါ် အလေးထားသွားသင့်ပါ၏လော။ ဤသို့သော ချဉ်းကပ်နည်းနှစ်သွယ်တွင် တစ်ခုသာလျှင်ရွေးချယ်ရပေမည်။

အခြားသောအကြောင်းရင်းများကလည်း နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲကိုလှုံ့ဆော်လာခဲ့ပုံရပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် အာဏာရှင်စစ်ခေါင်းဆောင်သန်းရွှေ၏ ၎င်းကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်း၏လက်ထောက်မောင်အေးတို့၏အနားယူရန် မည်သူမျှမသိနိုင်သောဆုံးဖြတ်ခဲ့မှုသည် နအဖစစ်အစိုးရ၏ ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များမှ ခေါင်းဆောင်သုံးဦးအနက်နှစ်ဦးကို ဖယ်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ထိုစဉ်အခါက ၎င်း၏လက်ရွေးစင်ဆက်ခံ သူများအကြားရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုစိတ်ရှိသူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီက အပြောင်းအလဲကိုဖော်ဆောင်ရန် လိုသလိုဆောင်ရွက်နိုင်သောစနစ် သစ်ကို မည်သို့မည်ပုံအသုံးချခဲ့ကြောင်း မေရီကယ်လာဟန်က ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့သည်။

ထွက်ပေါ်လာသည့်နိုင်ငံရေးညွှန်ညွှန်အရ အောင် ဆန်းစုကြည်နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်တို့၏ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းမှုများကိုလည်း အင်အားတိုးတက်စေခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အာရပ်နိုင်ငံများတော်လှန်ရေးကွင်းဆက်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံနှင့်အခြားနိုင်ငံများရှိအာဏာရှင်များအလျှင်အမြန်ကျဆုံးမှုများသည် စစ်အစိုးရအ တွက် ရတက်မအေးဖွယ်သတိပေးချက်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ကာ၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အတိုက်အခံများအတွက် ရဲဆေးဖြစ်ခဲ့သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် စစ်တပ်အတွင်းကိုးကွယ်ကြွားခြင်း၊ စစ်ရေးအရသို့အကြိုက်ကိုယ်အကြိုက်စည်းရုံးခံရခြင်း၊ သို့မဟုတ် စစ်ပွဲတစ်ခု၌ ရှုံးနိမ့်ခဲ့ခြင်းများကြောင့် ထွက်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းမဟုတ်သဖြင့် မျက်မှောက်အုပ်ချုပ်ရေးသည် ၎င်းအပေါ်အာဏာတည်ခြင်းမလွတ်ကင်းသည့် အင် ပြည့်အားပြည့်အခြေအနေတစ်ခုမှ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်ကို သတိပြုသွားရန် အရေးပါလှကြောင်း ကယ်လာဟန်က ဆိုထားသည်။ သမ္မတသိန်းစိန်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌဌေးဝင်းနှင့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်တို့သည် ယခုတိုင်ပင် အမျိုးသား၊ ဗမာတိုင်း ရင်းသား၊ အငြိမ်းစား(သို့မဟုတ်) လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ စစ်အရာရှိများသာပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့်ခေါင်းဆောင်သစ်ပိုင်း၏ အရေးပါသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများပင်ဖြစ်သည်။ သိန်းစိန်အစိုးရသည် သမိုင်းတင်လောက်သည့်အောင်မြင်မှုတစ်ခုအဖြစ် စစ်တပ်မဟုတ်သည့်အစိုး ရတစ်ရပ်၏အရေးကိစ္စများကို စစ်တပ်အဆင့်မြှင့်မြင်လာအာဏာမှ အောင်မြင်စွာခွဲထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အ စည်းနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံသွားရေးအတွက် လမ်းကြောင်းများနှင့် နိုင်ငံရေးလစ်လပ်မှုများကို ပွင့်သွားစေခဲ့သည်။ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းများကိုခိုင်မာစေခြင်း၊ ၎င်းတို့၏တာဝန်ပေးပို့ခြင်းကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်းနှင့် မည်မျှပင်အပြစ်အနာရှိ နေသည့်တိုင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြဌာန်းခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးလုပ်သက်များအပေါ် အာရုံစိုက်အလေးထား ခြင်းများကို စနစ်အတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဆီသို့ ပြောင်းလဲပေးခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်ပါလီမန်များက ဥပဒေပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခု တည်ထောင်မှုသည် ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးဆီသို့ ဦးတည် လာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေကို နေပြည်တော်၌သာခိုင်မာစွာအလေးထားခြင်းများကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစစ်မှန်စွာပြု ကွဲရေးအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အမျိုးသားဘဏ္ဍာငွေမှ ခြောက်ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ပါလီမန် ၁၄ ခုပေါင်းသို့ ထောက်ပံ့သုံးစွဲစေခြင်း သည် နိုင်ငံရေးစိတ်နှလုံးကင်းမဲ့ခြင်း(သို့မဟုတ်) ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ရေးများကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန်စွမ်းရည်နည်းပါးလွန်းခြင်းပင် ဖြစ် လေသည်။ နိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုသည် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများစွာကို ၎င်းတို့၏သက်ဆိုင်ရာဒေသများနှင့် အမျိုးသားရေးကိစ္စရပ်များ အတွက် စစ်မှန်စွာကိုယ်စားပြုနိုင်စေခြင်းမရှိပါပဲနှင့် အောင်မြင်မှုမရရှိနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီနှင့်ဖယ်ဒရယ်ဝါဒသည် ခွဲခြား၍မရနိုင် လောက်အောင်ပင် ရောယှက်လျက်ရှိပြီး မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသဘောထား၏ နှလုံးသည်ပွတ်၍ တည်ရှိလေသည်။ သို့ရာတွင် တိုင်းရင်းသားအမျိုး သားလက္ခဏာများ၊ ပိုင်နက်များနှင့် အခွင့်အရေးများသည် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ချိန်မှစ၍ နိုင်ငံတော်၏အရေးပါသောခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုအဖြစ် ကန့်သတ်ခြင်းခံခဲ့ရကာ၊ ယင်း၏အကျိုးဆက်အဖြစ် ဖယ်ဒရယ်ဝါဒသည်လည်း နိုင်ငံရေးတားမြစ်ချက်တစ်ခုအဖြစ်ပင် ဆက်လက်ရှိလာခဲ့သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအပေါ် ရုတ်ချပုတ်ခတ်လာနိုင်သည့်အလားအလာများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏အသွင်ကူးပြောင်းရေး၌ =အနိုင်ရသူများ+ နှင့် =ရှုံးနိမ့်သူများ+ ဆိုသည်မှာ ခက်ခဲသောပြဿနာတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုသို့အားဖြင့် လည်း ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အပြောင်းအလဲများအတွက် အချိန်ဆွဲထားနိုင်သည့်အလားအလာများမှာ သို့လောသို့လောဖြစ်လျက်ပင်ရှိသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် အဆုံး၌ လူတိုင်း၏အကောင်းဆုံးသောအကျိုးစီးပွားများပင်ဖြစ်ကြောင်း အချို့သောသူများက ဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့ရာ တွင် ယခင်စနစ်အောက်တွင် အကျိုးအမြတ်ရယူခဲ့သူအားလုံးသည် စနစ်သစ်သည်လည်း၎င်းတို့ကိုအကျိုးစီးပွားဖြစ်မလာစေပါက ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးကို မလွဲမသွပ်ပင် ဆန့်ကျင်ကြပေလိမ့်မည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြောင့် အခွင့်အရေးများယုတ်လျော့သွားမည့်သူများ၏အကြားတွင် (၁) စစ်တပ်နှင့် ၎င်း၏အပေါင်းအပါများ၊ (၂) စီးပွား ရေးအခွင့်အရေးများမှ အကျိုးအမြတ်ရရှိနေသည့် မြန်မာ နှင့် နိုင်ငံခြားမှ အစိုးရမဟုတ်သည့်ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၊ ၎င်းတို့သည် အလုပ်သ မားအခွင့်အရေးများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တားဆီးကွယ်ကွယ်မှုမရှိသည့်အပြင် တရားမဝင်ကုန်သွယ်ရေးများပါ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ (၃) ယခင်စစ်အစိုးရနှင့် အလွမ်းသင့်ခဲ့သည့်မဟာမိတ်နိုင်ငံများနှင့်အစိုးရများ၊ ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အခွင့်အရေး များကြောင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းခံခဲ့ကြရသည်။ (၄) နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုရယူနေသည့် ပြည်ပရောက်နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားသူများ၊ ၎င်းတို့သည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအဓိကဇာတ်ခုံပေါ်သို့ပြန်လည်သွားရောက်ကာ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးအတွက် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါက မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားမည့်သူများဖြစ်သည်။

တပ်မတော်၏အနာဂတ်သည် နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေးအတွက် အရေးပါသွားလိမ့်မည်ဖြစ်သည့်တိုင် အလွန်ပင်အတိမ်းစောင်းမခံနိုင်သည့်အ ခြေအနေအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာတိုင်းများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများနှင့်ငွေများလက်

လွတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ တပ်မတော်သည် =နိုင်ငံအတွင်းမှ နိုင်ငံတစ်ခု+ ဖြစ်လာခဲ့ကာ၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအရေးပါမှုဟူသောဥပဒေသည် စီးပွားရေး၌ စစ်တပ်ကဝင်စွက်ဖက်စေနိုင်ပြီး အစိုးရ၏လက်တစ်ဆုပ်စာလူနည်းစုကောင်းစားရေးကိုဦးတည်စေသည့် အနိမ့်စားလူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုနှင့် ဇွန်တွဲလျက်ရှိကြောင်း ပြန်ညှဉ်းကော် နှိမ်နင်းအာဏာ က ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

အကယ်၍ စစ်တန်းလျားများသို့ ပြန်လည်သွားရောက်ပါက စစ်တပ်၏အခွင့်အာဏာကို လျှော့ချသွားရမည်ဖြစ်ကာ အခန်းကဏ္ဍသစ်အဖြစ် သို့ လူမှုရေးအသွင်ပြောင်းလဲသွားရန်လိုပေသည်။ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အပြည့်အဝပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် လက်ရှိအစိုးရကသာ စစ်တပ်ကိုသဘောပေါက်နားလည်စေနိုင်ခဲ့လျှင်၊ သို့မဟုတ် သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့လျှင်မူ အဆင့်မြင့်စစ်တိုင်းမှူးကြီးများနှင့် သာမန်စစ်သားများ အတွက် ဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စရပ်များ အပိုကြီးရှိနေသည်မှာ အသေအချာပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၌ မကြာခဏ ဆိုသလို ဖြစ်တတ်သည့်အတိုင်းပင် အပြည့်အဝဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအရပ်သားထိန်းချုပ်ထားသည့်စစ်တပ်ပေါ်ပေါက်ရေး သည် ယုံရခက်ခက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်ပိုဆိုးသည်မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဦးစွာပုံအခြေခံဥပဒေပါ အပိုဒ် ၆(၈) အရ နိုင်ငံတော်၏နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတွင် စစ်တပ်၏ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို တရိုတသေမြှုပ်နှံထည့်သွင်းထားပေးသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြောင့် နိုင်ငံတကာမှ =ဆုံးရှုံးသူ+ အနည်းငယ်အတွင်းမှ တစ်နိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ယင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍအဖြစ်ဆက်လက်တည်ရှိတော့မည်မဟုတ်ပေ။ မြန်မာအစိုးရက ပြည်သူ့လူထု၏ဖိအားပေးမှုကြောင့် မြစ်ဆုံရေကာတာစီမံကိန်းကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၌ရပ်ဆိုင်းလိုက်ချိန်၌ တရုတ်အစိုးရ၏ မြန်မာနိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသော မကျေမနပ်ဖြစ်မှုသည် အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်ခဲ့ရသည်။ ပေကျင်းအစိုးရသည် နေပြည်တော်အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရေးကို အကြီးအကျယ်လျှော့ချခဲ့သည်ဟု ကည၊ ကည က အလေးအနက်ပြောကြားခဲ့သည်။ အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများ အပြန်အလှန်လည်ပတ်မှု များမရှိတော့ပဲ ယခင်ကမြန်မာနိုင်ငံ၏အကြီးဆုံးရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူဖြစ်ခဲ့သည့် တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ သိသိသာသာလျှော့ချခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်သည့်တိုင် တရုတ်-မြန်မာမဟာဗျူဟာမြောက်လက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးသည် နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အရေးပါနေဆဲပင်ဖြစ်သည်ဟု ၂၀၁၈ ငှကနုနုညီ၊ က ဆိုခဲ့သည်။

၎င်းတို့၏အရေးပါသော ဓာတ်လှေပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းပျက်စီးရမည်အရေးမှကာကွယ်သွားရန်အလို့ငှာ တရုတ်အစိုးရသည် ဒေသခံတရုတ်ဆန်ကျင်ရေးသဘောထားများကို ပြေငြိမ်းစေရေးအတွက် လူမှုဆက်ဆံရေးပရိယာယ်ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ စင်စစ်၌ လူမျိုးအချင်းချင်းဆက်ဆံရေး များ ပျက်စီးယိုယွင်းလာခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားအကြောက်လွန်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ တရုတ်တို့၏လက်ရှိရင်ဆိုင်နေရသည့် အခက်ခဲ ဆိုးသော စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်ကြောင်း ၂၀၁၄ ဗုဒ္ဓက ငှကညီ၊ က တို့က ပြောသည်။

အာဆီယံနိုင်ငံများအတွင်းတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို စိတ်ဝင်စားမှုမာဏကွာဟချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကြုံဆိုခဲ့ကြသည်။ ယင်းနိုင်ငံများမှအနည်းငယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံကလိုလာသည့် လူ့အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်မှုနှင့် ဒီမိုကရေစီအသီးအပွင့်ကို ရရှိပြီးလည်းဖြစ်ပေသည်။ ဤအခြေအနေများတွင် ယခင်ကနိုင်ငံတကာ၏အပယ်ခံနိုင်ငံသည် မကြာမီမှာပင် ၎င်း၏အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအား ကျော်တက်သွားပါကလည်း ကမောက်ကမဖြစ်ကုန်တော့မည်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အာဆီယံအသိုင်းအဝိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအား ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက် အာဆီယံအလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌရာထူးရယူခွင့်ပေးအပ်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အာဆီယံနှစ်ရပ်စလုံးအတွက် နိုင်ငံတကာ၏တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု ခံရမှုပြသနာကို တစ်နည်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ဣလေဥည ဗုဒ္ဓခေလေဥညီစကည က ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် စီးပွားရေး

ကဏ္ဍအားလုံးနီးပါး၌ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏မြောက်မြားလှစွာသောလိုအပ်ချက်များသည် သိန်းစီအစိုးရအတွက် ကြီးမားလှ သည့် လုပ်ငန်းကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်လာသည်။ ထို့အပြင် အိုမင်းဟောင်းနွမ်းနေသည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစနစ်များ၊ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ယုတ်စွအဆုံး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမောစေရေးအတွက် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အကာအကွယ်ပေး သည့် ဥပဒေများ၊ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအိုများကို အကြီးစားအကူအညီပေးရေးအစီစဉ်များနှင့် ထိရောက်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်စေနိုင်မည့် ဥပဒေများကဲ့သို့သော ကဏ္ဍများစွာတို့သည် တူညီစွာပင်အရေးပါလျက်ရှိသည်။ (ယခုနှစ်အတွင်းမှာပင် မြန်မာနိုင်ငံကို သန်းပေါင်းများစွာသောအကူအညီပေးမည်ဟု ကတိပြုထားသည့်နောက် နိုင်ငံတော်သည် ပမာဏမြောက်မြားစွာကိုလက်ခံသွားရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးအခြေခံအဆောက်အအုံ၊ သို့မဟုတ် စွမ်းရည်မရှိသေးသည်ကိုလည်း သတိထားဆင်ခြင်သွားရန်လိုပေသည်။)

ပြသနာရပ်အားလုံးကို တစ်မူတည်းချင်းဖြေရှင်းရန်အလောသုံးဆယ်နိုင်မှုသည် အစိုးရအတွက် မည်သည့်ကိစ္စပေးဆောင်ရွက်ရမည်မသိဖြစ် စေကာ အခက်အခဲတွေ့စေပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်သူ့လူထု၏ မြင့်မားသောမျှော်လင့်ချက်များနှင့်သည့်မခံနိုင်မှုများကလည်း ခေါင်းဆောင်မှုအသစ်အပေါ်တွင် ဘူးလေးရာပုံဆင့်စေသည်။ ကံမကောင်းစွာပင် အလျင်မြန်ဆုံးသောခြေလှမ်းများဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ သည့်တိုင် ပြည်သူ့လူထု၏အသက်မွေးမှု၊ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသနှင့် နယ်စပ်ဒေသများမှပြည်သူ့လူထုအတွင်း ချက်ချင်းတိုး တက်မှုများကို ဖန်တီးပေးနိုင်ဦးမည်မဟုတ်ပေ။ ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အပံ့နှင့် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှစ်ရပ်လုံးအတွက် အာသာငမ်းငမ်းရရှိနေခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာမှ မျှော်လင့် ချက်များစွာထားရှိခြင်း၏ ဤသို့သောအခြေအနေသည် အခြေခံခိုင်မာ၍ ရေရှည်ခိုင်မြဲမည့်မူဝါဒများကိုချမှတ်ရမည့်အစား ပြီးစလွယ်စီးစလွယ် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်လာစေသည့် အန္တရာယ်များကြီးထွားလာစေမည်ဟု ပညာရှင်အားလုံးကသဘောတူညီကြသည်။ အထူးသဖြင့် ယင်းသို့ရှုပ်ထွေးနေသည့်ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုတွင် ရလဒ်ကောင်းများအလျင်အမြန်ထွက်လာစေရန်ပုံစံချထားသည့် ပေါ့တီးပေါ့ ပြက်၊ သို့မဟုတ် အာသာငမ်းငမ်းဖြစ်နေသည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် အကောင်းထက် အဆိုးကိုသာပိုဖြစ်စေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ယင်းခေါင်းဆောင်များကိုသာမက နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းကိုပါ အရေးပါသည့်စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေ သည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသည် ပြည်သူ့လူထု၊ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသနှင့်မြို့ပြနှစ်ရပ်လုံးရှိဆင်းရဲသားလူတန်းစားများနှင့် နိုင်ငံတော်ကို အမျိုးမျိုးသောအကျိုးကျေးဇူးရှိစေမည့် အထောက်အပံ့များပေးရန်အလို့ငှာ လက်ရွေးစင်ဒေသအနည်းစုကို နိုင်ငံတကာလုပ်ငန်း စဉ်များနှင့် ဆက်စပ်နေသည့်မဟာဗျူဟာများကို တစ်ချိန်တည်းမှာပင်ထိန်းညှိ၍ အာရုံစိုက်အလေးထားသွားသင့်သည်။^၁ လေင် ဗူညေ ၏ အဆိုအရ အရေးပါသည့်အောက်ပါအချက်များသည် မျက်မှောက်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဩဇာထက်ရောက်လျက်ရှိသည်။

- နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲခြင်း - အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်မှု
- စီးပွားရေးပြောင်းလဲခြင်း - အများအပြားပါဝင်မှုရှိခြင်း၊ ဆန်းသစ်ခြင်းနှင့် ရေရှည်ခိုင်မြဲမှုရှိခြင်း
- အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ တိုးတက်ခြင်း - အခြေခံခိုင်ဆောင်မှုများနှင့် လူမှုရေးအကာအကွယ်ပေးမှုများကို အလှမ်းမီခြင်း
- အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ခြင်း - ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးတည်ငြိမ်မှု

လူ့အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်သဟဇာတဖြစ်သည့် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့်တိုးတက် ခြင်းများအပြင် သဘာဝသံယံဇာတစီမံခန့်ခွဲခြင်းများကိုလည်း နယ်ပယ်အားလုံးအတွင်းတွင် လူအများလက်ခံနိုင်စေရန်ထည့်သွင်းသွားသင့်ပေ သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ၊ အကျိုးပြုသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများနှင့် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးကဲ့သို့သော အရေးပါသည့်ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အပြောင်း အလဲများသည် ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက် အကျိုးအမြတ်ရှိစေပါလိမ့်မည်။ ယခင်စစ်အစိုးရ၏ စီးပွားရေးလက်ဝေခံအပေါင်းအပါများ သည်ပင် ၎င်းတို့ကိုအသာစီးပေးထားသည်ထက် မျှတစွာယှဉ်ပြိုင်လာမည့် စနစ်သစ်တစ်ခုတွင် ကြိုးစားရှင်သန်သွားရန်ကြောင်း^၂ လေင်၊ အနုညာဘနမီ က အဆိုပြုခဲ့သည်။

အလားအလာရှိသောစီးပွားရေးအဆောက်အအုံတစ်ခုတွင်အမြစ်တွယ်နေသည့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအဟုန်သည် မြောက်မြားလှစွာသော ခက် ခဲသည့်မူဝါဒရေးရာပြဿနာများအား အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်မှုအပေါ်တွင် တည်မိနေကြောင်း၊^၃ နှင့် ခင်မောင်ညိုတို့က အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ယင်းပြဿနာများတွင် ပြည်တွင်းဘဏ်စနစ်၊ နိုင်ငံခြားဘဏ်များကို ခွင့်ပြုခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာ ရေးရန်ပုံငွေ၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရသည့် ဗဟိုဘဏ်တစ်ခု၊ အခွန်စည်းကြပ်မှုများ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင့်မြင်သာမှု၊ နိုင်ငံတော်ပိုင်လုပ်ငန်း များ၊ ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ နိုင်ငံခြားအကူအညီနှင့်ကြွေးမြီများ စသည်တို့ပါဝင်သည်။ အခြေအနေများစွာတို့သည် အစိုးရ၏နိုင်ငံရေးဆန္ဒ၊ သဘောထား၊ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းများနှင့်၊ အထူးသဖြင့်အလျင်အမြန်အောင်မြင်လိုသည့် အချိန်အခါ၌ သင့်သလိုဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ရေရှည်ရလဒ်များကိုရရှိစေရန် မဟာဗျူဟာများကိုဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းစသည်တို့၌ မူတည်လျက်ရှိသည် ဟု စာတမ်းဖတ်သူများက သတိပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ အဓိကမေးခွန်းတစ်ခုမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနောက်ကျခြင်းသည် နောက်ဆုံးထိုးထွင်းညစ် များနှင့် နည်းပညာများမှ မြန်မာနိုင်ငံကိုအကျိုးပြုမည်လား၊ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အစဉ်အလာအမှားများက တစ်ဖန်ပြန်ဖြစ်လေမည် လားဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အကြီးမားဆုံးအဟန့်အတားများစွာအနက်တစ်ခုမှာ (နိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာငွေများစွာကို စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များမှ ရယူနေသည့်) မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်စွမ်းအားမပြည့်စုံမှုပင်ဖြစ်သည်ဟု မေန် ဂြူညာနမ က ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။ စီးပွားရေးဖွံ့ ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် စွမ်းအင်အပေါ်၌ အရေးပါသည့်အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ တည်မိနေသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် စွမ်းအင်သုံးစွဲမှု တိုး၍လိုအပ်လာခြင်းကို အမိလိုက်ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရေးဆိုင်ရာအခြေအခံအဆောက်အအုံများတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်

နှံသွားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဤသည်မှာ အထူးသဖြင့် အရေးပေါ်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ၏ လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ် နံထားမှုများကို ထုတ်လုပ်ရေးအရင်းအနှီးများထဲသို့ လမ်းကြောင်းပြောင်းပေးပေးလိမ့်မည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စွမ်းအင်သုံးစွဲသူများကိုလည်း ၂၀၀၇ ခုနှစ်နှင့် မကြာမီကဖြစ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က လူထုအုံကြွဆန္ဒပြမှုများဖြစ်စေခဲ့သည့်အတိုင်း သိသိသာသာတိုးမြှင့်ကောက်ခံသွား၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ငြုငြါနမ အဆိုပြုခဲ့သည့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သုံးစွဲခြင်းချက်တစ်ခုမှာ သုံးစွဲနှုန်းများသလောက် သုံးစွဲခြင်းတက် လာမည့် (ယင်းသည် အနည်းအကျဉ်းသာသုံးစွဲသူများအတွက် အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်သည်) အခြားအရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် ကျင့်သုံးနေ သော အိမ်သုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးယူကောက်ခံသည့်စနစ် စတင်ကျင့်သုံးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအား ဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာလိုငွေပြုမှုကို လျှော့ချလိမ့်မည်၊ ငွေကြေးချမ်းသာသည့်သုံးစွဲသူများကို စွမ်းအင်ထောက်ပံ့ထားရမှု လျှော့ချလိမ့်မည်၊ လျှပ် စစ်စွမ်းအားအခြေခံအဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရေးတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာလိမ့်မည်၊ လူထုထောက်ခံမှုဖြင့် နိုင်ငံရေးအောင်မြင်မှုတစ်ခုရ ရှိလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏စီးပွားရေးမူဝါဒများဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အတိုင်အောက်ညီစေရန် ပြည်တွင်းပြည်ပနှစ်ရပ်လုံးရှိ ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍသည် အောင် မြင်သောဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးအတွက် စီးပွားရေးအခြေခံအုတ်မြစ်များအထောက်အကူပြုရာ၌ မရှိမဖြစ်အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍ မှ ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော် မြေပေ က ယခင်စစ်အာဏာရှင်အစိုးရလက်ထက်က နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအန္တရာယ်များကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတာဝန်သိတတ်မှုတွင် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများကြောင့်ဖြစ်ခဲ့ရသည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို အလေးထားပြောဆိုခဲ့သည်။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးရရှိရန်တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရေးတို့၌ ယခုအချိန်တွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားကြရန် ကုမ္ပဏီများကို သို့မဟုတ် မြေပေ က တိုက်တွန်းထားသည်။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍပူးပေါင်းပါဝင်လာမှုသည် အကောင်းဖက်သို့ ရှေးရှုသောဦးတည်ချက်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေးအခြေခံအဖွဲ့အစည်းများ၊ ယုံကျကူညီရေးအဖွဲ့များ၊ အန်ဂျီအိုများနှင့် ပညာရှင်အဖွဲ့အ စည်းများကဲ့သို့သော အစဉ်အလာလူမှုရေးဆောင်ရွက်သူများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအကြား အပြန်အလှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ပညာရေး ဗဟုသုတ က လေ့လာတင်ပြခဲ့သည်။ တည်ဆောက်အပ်သည့်ယုံကြည်မှု၊ ရေရှည်ဆက်ဆံရေးနှင့် ၊ လူမှုရေးကွန်ရက်များအပေါ် အခြေခံ၍ အဆိုပါပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများမလိုလောက်ခြင်းနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုကို တုံ့ ပြန်ကယ်ဆယ်ရေး (အထူးသဖြင့် နာဂစ်မုန်တိုင်းအတွင်း) တို့တွင် လစ်ဟာခဲ့သည့်ကွက်လပ်များကို အဓိကပြည့်ဆည်းသွားရန် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများသည် ပရဟိတလုပ်ငန်းများ၊ ပုံမှန်လျှော့နှုန်းမှုများနှင့် ပို၍အရေးပါသည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် လူထု-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို အစပျိုးခြင်းများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးသွားနိုင်ပါသည်။

တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး

ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် မည်မျှပင်ကျယ်ပြန့်၍အရေးပါသည်တိုင် (မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် ဆယ်စုနှစ်ချီ၍ တိုက်ပွဲဝင်လာခဲ့ရသည့်) လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး၊ တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် ဘာသာရေးအခွင့်အရေးများကဲ့သို့သော အရေးပါသည့် ပြဿနာရပ်များ လည်း သိသိသာသာပင် ကျန်ရှိနေပေသေးသည်။ အလားတူအရေးပါမှုများမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း၊ မသမာမှုများပျောက်ခြင်း၊ တရားမျှ တမှုရှိခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် အဂတိလိုက်စားမှု၊ အာဏာရှင်အလိုကျတစ်ဖက်သတ် ဆုံးဖြတ်စီရင်မှုနှင့် အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်မှုများကို ကြုံတွေ့လာခဲ့ရသည်။ အေးသန္တာထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သလိုပင် ယင်းသို့သောအလေ့အ ကျင့်များမှာ တရားရုံးများတွင် ခိုင်မာစွာနေရာယူနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်များချမှတ်ရာတွင် ဝန် ထမ်းရေးရာနှင့် ပညာရေးရာ တရားရေးစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို အပြီးအပိုင်ပြောင်းလဲပစ်ရန်လိုအပ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ယင်း၏တရားရေးစနစ်တစ်ခုလုံးကိုစစ်ဆေးပြောင်းလဲခြင်းထက် များစွာပိုမိုသောကိစ္စရပ်များစွာ လိုအပ်လျက်ရှိ သည်။ ဥပဒေမဲ့အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေး၏ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာခဲ့ပြီးနောက် လူများသည်တရားမျှတရေးကို စတင်ရှာဖွေလာကြတော့မည် ဖြစ်ကာ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ပြီးပြည့်စုံသောအသစ်ဖြစ်ပေါ်မှုတစ်ခုကို ဆန္ဒပြင်းပြစွာဖြင့်လိုလားတောင့်တကြပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် အသွင်ပြောင်းကာလတရားမျှတမှုသည် အာဏာရှိဆဲစစ်တပ်၏ထိန်းချုပ်မှုရှိတန်ရာသော အထိခိုက်မခံလွန်းသည့်ကိစ္စရပ်များ၊ စီးပွားရေးတိုး တက်မှုအပေါ် အလေးထားမှုအရှိမရှိတစ်ခုနှင့် ဒေသတွင်းကျယ်ပြန့်သည့်လှုပ်ရှားမှုများအပေါ်တွင် တည်မိနေနိုင်ပါသည်။

အသွင်ပြောင်းကာလတရားမျှတရေးကို အခြားအမျိုးမျိုးသောပုံစံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်သည့်အခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်တင်အမေရိကဖြစ်စဉ်များနှင့် အများအပြားတူညီနေသည်ကို ညွှန်ကြားရာတွင် တွေ့ရှိခဲ့သည်။ လက်တင်အမေရိကတွင် အထူးအားဖြင့် မဟာဗျူဟာမြောက်အကျိုးအမြတ်ရယူရေးအုပ်စုများအကြားတွင် တရားမဝင်ကတိကဝတ်စာချုပ်စာတမ်းများဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ သိန်းစိန်နှင့် အောင်ဆန်းစုကြည်တို့ အကြားတွင်လည်း ယင်းသို့သောတရားမဝင်ကတိကဝတ်စာချုပ် ရှိနေဟန်တူပါသည်။ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် ရွေးချယ်စရာ များတွင် တောင်အာဖရိကပုံစံအမှန်တရားတစ်ခုနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကော်မရှင် (မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသည်မှာ စစ်ဇန်အ တွင်း၊ သို့မဟုတ် ဥရောပပုံစံကွန်မြူနစ်စနစ်တစ်ခုအတွင်းနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအစိတ်အပိုင်းအတွင်းတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်) ပါဝင် သည်။ မည်သည့်ဖြစ်ရပ်တွင်မဆို အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် တွန်းအားပေးမှုသည် တရားမျှတမှုပြသနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေ ရှင်းသွားရမည်ဖြစ်သည်။

အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်များအတွက် အကြီးမားဆုံးသောခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်သည်။ အစိုးရသစ်သည် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်နှင့်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များအကြား စစ်ရေးပဋိပက္ခများပြန်လည်ဖြစ်ပွားလာခြင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာရခိုင်လူမျိုးများနှင့် မွတ်ဆလင်ဘာသာဝင်ဘင်္ဂါလီများအကြား လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားခြင်းများကို ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိသည်။ ပြေလည်စေရေးကြိုးပမ်းချက်အားလုံးကို ပြည်တွင်းမှာပင်ဖြေရှင်းလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံတကာဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည်။ ဘောက်ဂျာက ပြသနာများ၏တစ်ချို့တစ်စက်ကို ဤနေရာ၌ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

အစိုးရနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလတိုင်းရင်းသားစစ်တပ်များအကြား သမိုင်းဝင်ဆွေးနွေးမှုများစွာရှိခဲ့လင့်ကစား အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်လျော့ရဲခြင်းနှင့် ဘက်ပေါင်းစုံတွင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုကင်းမဲ့ခြင်းများက တိုးတက်မှုအဟုန်ကိုကျဆင်းစေသဖြင့် မယုံကြည်မှုများမှာ အမြစ်တွယ် လျက်ရှိသည်။ အစိုးရ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖော်ဆောင်မှုစွမ်းရည်သည် နိုင်ငံတော်အဆင့်အရေးပါသည့်လူတန်းစားများနှင့် အမြစ်တွယ်လျက် ရှိသော ရှေးရိုးစွဲအာဏာရှင်ဆန်ဆန် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုများ၏ရခံအားကြောင့် အကြီးအကျယ်နှောင့်နှေးနေကြောင်း ဗျူဟာပညာအဖွဲ့က ဆိုထားသည်။ ထို့ပြင် ကာလတာရှည်ခံစားနေရသည့်အရပ်သားလူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များ၏အနိုင်ရသူများဖြစ်လာမည် ဖြစ်သော်လည်း လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများသည် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေထိန်းချုပ်ခွင့်များ၊ တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ မဝင်သည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့လက်ရှိ အုပ်ချုပ်နေသည့်ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးများ၊ လက်နက်များ၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့်အခြားကုန်သွယ်ရေးများမှ ဝင်ငွေများကို လက် လွှတ်ဆုံးရှုံးကြရမည်ဖြစ်သည်ဟု ဗျူဟာပညာအဖွဲ့က ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။ =အနိုင်ရသူများ+ အမြစ်ပြန်လည်ရောက်ရှိရန် တိုင်းရင်း သားလက်နက်ကိုင်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီများအဖြစ်ပြန်လည်ဆန်းသစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အစိုးရထိန်းချုပ်ခံနယ်မြေများ၌ လူထုနှင့်ပြန်လည် ထိတွေ့ရမည့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ်အသွင်ပြောင်းခြင်းများကို ပြုလုပ်သွားရန်လိုမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားရေးရာပဋိပက္ခသည် နိုင်ငံ၏ပထဝီရေးရာမဟာဗျူဟာမြောက်သည့်အရေးပါမှုနှင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင်တည်ရှိသည့် သဘာဝသယံဇာတများကြွယ်ဝမှုများအပေါ်တွင် မြစ်ဖျားခံလျက်ရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်များရှိ တရားမဝင်ကုန်သွယ် ရေးများနှင့် အထူးသဖြင့်မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ခြင်းများသည် ပဋိပက္ခအခြေအနေများကို ပိုမိုရှုပ်ထွေးသွားစေသည်။ သာ မဓာနမ က အရေးပါသော ဆက်စပ်မှုရှိသည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသုံးခုကို ခွဲခြားပြခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ ဘိန်းဖြူစိုက်ပျိုးရေး၊ တရုတ်နိုင်ငံ၏ဘိန်းအစားထိုးသီး နှစ်စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်အောက်ရှိ တရုတ်စိုက်ပျိုးရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ဒေသခံလူထု၏လယ်မြေများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း များ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခြင်းဟူသော အဖြစ်အပျက်သုံးခုမှာ မရှေးမနှောင်းပင်တိုး၍ဖြစ်ပျက်သွားခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အလယ်ကာလများမှ စ၍ မူးယစ်ဆေးထုတ်လုပ်မှုပုံစံများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ (အဓိကအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ၏) မြေယာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအကြားတွင် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုတစ်ခုရှိပါသည်။ ဇူက ၄၀၀၀၀ က ဤအပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုကို ချေပဆွေးနွေးခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခိုင်မာသောစီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များကြောင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံခြား စက်မှုလယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်များသည် စောင့်ကြည့်လေ့လာသွားရန်လိုအပ်ပေသည်။ ဤသည်မှာ သယံဇာတကြွယ်ဝကာ ပဋိပက္ခများရှိသည့်နယ်စပ်ဒေသများသို့ ဝင်ရောက်ရန် အသင့်ရှိနေကြသော သဘာဝအရင်းအမြစ်များကိုထုတ်လုပ်မှုမည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အကျိုးသက်ရောက်စေမည်ဖြစ်သည်။ သို့တိုင်ပင်

မတူညီသည့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအတွင်းနှင့်အကြားတွင် တည်ရှိနေသော ကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသည့်
အရပ်သားလူ့အဖွဲ့အစည်းကွန်ရက် များသည် အနာဂတ်ကာလတွင် သတိပြုမိလာကြလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း **Ashley South** က
တွင်တွင်ဆိုခဲ့သည်။

Kerstin Duell ၊ စင်ကာပူ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

Papers

Post-SPDC “Politics” in Myanmar: No Longer Necessarily “National Security”

By Mary Callahan

Myanmar is in the midst of a political transition, the parameters or boundaries of which are uncertain, or at least are more so than they have been for over half a century. Direct rule by the military – *as-an-institution* – is over, for now. Although there has been no major shift in the characteristics of personnel in elite level positions of government authority (male, Burman retired or active-duty military officers), there exists a new political fluidity that potentially may change how they rule. Quite unexpectedly, the last 18 months have seen the retrenchment of the military’s prerogatives – usually moral claims to make unchallenged decisions – under decades-old draconian “national security” mandates, as well as an emergence of a realm of public, political life that is no longer necessarily considered nation-threatening.

The process has been defined and controlled by leaders of the *tatmadaw* from a position of strength, not in reaction to destabilizing popular mobilizations, a defeat in a war, or crippling intra-military factionalism. The institutional nexus for major policymaking may no longer be the high command of the *tatmadaw*, but the new constitution and the domination of the government by retired senior officers serve to protect the interests of military officers and their families as well as the military as an institution. As in every other country of Southeast Asia, demilitarization and democratic civilian control of the military will likely remain elusive.

Military politics before 2011

In 2003, the SPDC laid out its mostly post-hoc “seven-step road map” to a “modern, developed and discipline-flourishing democracy.” The road map included the already-underway National Convention, which eventually produced the 2008 constitution. Than Shwe and most of the ruling junta must have been confident that the tightly controlled constitutional drafting process guaranteed a new version of military-dominated rule, if perhaps cloaked in pseudo-democratic window dressing.

The eventual constitution, ratified in a fraudulent referendum in May 2008, vests much of the power of the government in the office of the presidency; requires 25 percent of all legislative bodies to be active-duty military (appointed by the Commander-in-Chief (CinC)); gives the CinC control over the appointments of the ministries of Home Affairs, Border Affairs and Defence; and offers at least three different kinds of emergency provisions that allow an unchecked president and CinC to set aside the constitution and reassert direct military rule. Article 445 grants immunity to SLORC/SPDC officials and Chapter 12 lays out a constitutional amendment process that effectively gives military MPs – if they vote as a bloc – a veto. Elections in November 2010 that favored the Union Solidarity and Development Party did little to dispel the probability that the convening in 2011 of

the first government formed out of that constitution would produce anything but more of the same.

However, against widespread predictions, the constitution as implemented by Thein Sein's government divided formal, legal political power between the **post-junta, constitutional government** and the **post-junta military institution**. This division appears to matter. It has introduced far greater fluidity to the situation than outgoing junta chair and armed forces CinC, Sr. Gen. Than Shwe, likely anticipated. Although history will probably never produce fully conclusive evidence one way or another, Than Shwe is believed to have handpicked his successors in both the government and the military in a way to ensure their inability to threaten his personal, familial, or commercial interests. As the exiled leader, Harn Yawnghwe, noted in October 2011, after a visit to Myanmar, Than Shwe "handed over power to a weak party, a weak president, a weak vice-president, a weak Parliament and a weak *Tatmadaw*." No one knows why the 78-year-old Than Shwe removed himself and his deputy, Vince Sr. Gen. Maung Aye, from consideration for the presidency. Once he did, he lost the ability to control the process from behind the scenes. There were whispers in early 2011 of his attempt to form a shadow "State Supreme Council," to control the government from behind the scenes; while this may have been his intent, it has not materialized.

Most importantly, Than Shwe appears not to have recognized the potential for well-situated pro-reform individuals and organizations to exploit the new system's ambiguities. In 2011, a handful of key individuals and organizations used the fluidity surrounding the ostensible retreat of Than Shwe, the dissolution of direct military rule and the emergence of new institutions to facilitate not only the high-profile reconciliation between the former general, now president, U Thein Sein, and the military's long-running political nemesis, Aung San Suu Kyi, but also to lay the groundwork for retrenching the previously unrestricted policy-making prerogatives of the military-as-institution.

Post-junta "politics" and "national security"

Since their inauguration on March 30, 2011, Thein Sein and his administration have acted like a government, not a high command; in the "previous government," as many Myanmar people now call the SPDC, there was no such distinction. With this shift, the military-as-an-institution has seen a diminution in the scope of its prerogatives. In 2011-2012, the post-junta, constitutional government has fenced out a non-military terrain of non-threatening, business-as-usual "politics" in both formal legal fora and informal iterative decision-making processes.

The result is that multiple channels inside and outside the government have opened for some degree of citizen, media, opposition, and NGO access to policy and governance processes on policy issues previously considered "national security" – including macroeconomic reforms (exchange rate, banking, capital, and land policies), education, press freedom, labor organizing, and access to the internet. For

the first time since 1988 (and arguably since 1962), a succession of executive decisions, new laws, official speeches, media interviews, and formal and informal negotiations have created a realm of public life and “the political” that is not entirely subsumed by the category of “national security.” In other words, over the last year and a half, “politics” stopped being seen as an automatic “threat to the Union.” If this lasts, it will turn out to be the most significant structural change of the last few decades.

Although constitutionally grounded, however, this scaling back on the prerogatives of the military-as-institution is very much dependent on the personal and political risks taken by a small number of retired military officers, most notably the president, the speaker of the Pyidaungsu Hluttaw, and some cabinet ministers. Their moves appear somewhat ad hoc in nature and were not planned before March 2011, but instead were likely facilitated by the already-existing Burmese-language media, civil society organizations, political parties (including those associated with ethnic groups), private sector leaders and others, all of whom have marched into this new realm of “the public” and pushed a variety of reform-oriented agendas considerably farther than seemed possible even just a year and a half ago. For reasons that are still unknown, reformists in the government viewed the costs of political concessions as lower than the risks of further rigidity and isolation.

It is important to not overstate the nature or durability of this foundational shift. Neither the president’s compromise with Aung San Suu Kyi nor the emergence of a multi-centered, more open political realm returned the military as an institution to the barracks. The military is still central to politics. The government remains in the hands of active-duty and retired officers who will protect the interests of their former colleagues and soldiers in the *tatmadaw*, as well as the institution’s integrity, reputation, status, and economic interests. The army retains significant influence if not autonomy over many issues – such as the resurgence of conflict in Northern Shan State and Kachin State, the bloody Rakhine-Rohingya violence and maybe the releases of political prisoners – even if these are vetted by executive and legislative branch members of the military-dominated National Defence and Security Council.

နအဖအစိုးရအလွန် မြန်မာနိုင်ငံရေးအခြေအနေ- မလိုအပ်တော့သည် အမျိုးသားလုံခြုံရေး မေဂ်ကာလာတစ်ရက်သားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲကာလ၏ကြာကာလတွင်ရောက်ရှိလာပြီဖြစ်သည်။ အကန့်အသတ်များမှာသေချာရော ခြင်းမရှိလှသေး(သို့) အနည်းဆုံးရာစုနှစ်တစ်ဝက်ကျော်ကြာ ၎င်းတို့၏အုပ်စိုးခဲ့မှုမှ ကျော်လွန်လာပြီဖြစ်သည်။ အရေးကြီးသည့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် အဖြစ်ရှိခဲ့သည့် စစ်တပ်၏တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ယခုအခါ ပြီးဆုံးသွားပြီဖြစ်သည်။ လက်ရွေးစင် အစိုးရအာဏာပိုင်များ (အမျိုးသား၊ ဗမာလူမျိုးအ ငြိမ်းစား(သို့) တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲစစ်အရာကြီးများ) ၏ အရေးပါအရာရောက်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတွင် သိသိသာသာပြောင်း လဲခြင်းများမရှိသော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံပြောင်းလဲကောင်းပြောင်းလဲသွားစေနိုင်ခြေရှိသော မျက်နှာသစ်နိုင်ငံရေးပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ပါဝင်လာ သည်ကိုတွေ့ရသည်။ မမျှော်လင့်စွာပင် ဆယ်စုနှစ်များစွာကြမ်းကြုပ်ရက်စက်ခဲ့သော =အမျိုးသားလုံခြုံရေး+ အာဏာစက်များအောက်မှ စစ်တပ် ၏ အခွင့်အာဏာများလျော့နည်းလာကြောင်း လွန်ခဲ့သည့် ၁၈ လတာကာလတွင်တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံတော်ခြိမ်း ခြောက်မှုဟု ဆက်လက်ယူဆရန်မလိုအပ်တော့သည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် အရပ်သားအစိုးရသည်လည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ သည်။

အပြောင်းအလဲများသည် စစ်ပွဲတစ်ခုအတွင်းရှိုးနှိမ်ခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းပြိုကွဲခြင်း၊ စစ်တပ်အတွင်းပြိုကွဲချသွားခြင်းများကြောင့်မဟုတ် ပဲ အာဏာအရှိဆုံးသောတပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ ထိန်းချုပ်ပြဌာန်းချက်ဖြင့်သာ ဖြစ်ပျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အရေးပါသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များမှတ် ခြင်းများအတွက် တပ်မတော်၏အခန်းကဏ္ဍသည် အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်လာတော့မည်မဟုတ်သော်လည်း အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့် အငြိမ်းစားစစ်အ ရာရှိကြီးများကြီးစိုးသည့်အစိုးရသည် စစ်အရာရှိများနှင့်၎င်းတို့၏မိသားစုများ၏အကျိုးစီးပွားများနှင့် စစ်တပ်ကိုမူ အကာအကွယ်ပေးလျက်ပင် ရှိသည်။ အရှေ့တောင်အာရှရှိ အခြားနိုင်ငံတိုင်းလိုပင် စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍကိုဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့် စစ်တပ်အပေါ် အရပ်သားဒီမိုကရေစီအုပ် ချုပ်ရေးဖြင့်ထိန်းချုပ်ခြင်းကိုမူ ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်ဦးမည်မဟုတ်ပေ။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်မီ စစ်တပ်နိုင်ငံရေး

နအဖစစ်အစိုးရသည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အချိန်လင့်နေပြီဖြစ်သည့် ၎င်းတို့၏ =ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုး၍ စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသို့ လမ်းပြမြေပုံခုနှစ်ချက်+ ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ လမ်းပြမြေပုံတွင် ကျင်းပဆဲဖြစ်သည့် အမျိုးသားညီလာခံပါ ပါဝင်ခဲ့ကာ၊ ယင်းညီလာခံ သည် အဆုံး၌ ၂၀၀၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကို ထွက်ပေါ်စေခဲ့သည်။ သန်းရွှေနှင့် အခြားအုပ်ချုပ်ရေးစစ်အရာရှိအများစုသည် ဟန်ပြီဒီမိုက ရေစီဝင်တံရံမြို့ပြထားစေကာမူ တင်းကျပ်သေချာစွာထိန်းချုပ်ထားသည့် အခြေခံဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် စစ်တပ်ဦးဆောင်သည့်အုပ် ချုပ်ရေးပုံစံသစ်တစ်ခုကို အာမခံချက်ပေးမည်ဟု စိတ်ချယုံကြည်ထားခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မေလက အယောင်ဆောင်လူထုသဘောထားရယူမှုဖြင့်အတည်ပြုထားသည့် အဆုံးသတ်အခြေခံဥပဒေသည် သမ္မတ ရုံးကို အစိုးရအာဏာအများစုပေးအပ်ထားသည်။ ယင်းအခြေခံဥပဒေအရ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အဖွဲ့ကြီး၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို တာဝန်ထမ်း ဆောင်ဆဲ (ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၊ သို့မဟုတ် ကာချုပ်က ခန့်အပ်ထားသော) တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ်များကိုပေးထားသည်။ ကာချုပ်သည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နယ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနနှင့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနများ၏ ရာထူးခန့်အပ်မှုများကို ထိန်းချုပ်ထားကာ မတူညီသည့် အရေးပေါ်အခြေအနေများကို အနည်းဆုံးသုံးရပ်အထိကမ်းလှမ်းခွင့်ရှိသည်။ ယင်းသည် သမ္မတနှင့် ကာချုပ်တို့အား အခြေခံဥပဒေကိုပစ်ပယ် ၍ တိုက်ရိုက်စစ်အုပ်ချုပ်ခွင့်များကိုပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ အပို၌ ၄၄၅ အရ နဝတ/နအဖ အရာရှိကြီးများကို အကာအကွယ်ပေးထားပြီး အခန်း ၁၂ အရ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ်များအားထိထိရောက်ရောက် အခွင့်အာဏာပေး ထားကာ၊ ယင်းတို့ကမီတိုအာဏာကဲ့သို့ ကန့်ကွက်ပယ်ချခွင့်ရှိနေသည်။ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီကို အသာပေးခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာရွေးကောက်ပွဲများသည် အဆိုပါအခြေခံဥပဒေမဖွဲ့စည်းထွက်ပေါ်လာသည့် ပထမဆုံးသောအစိုးရ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အတွင်း ညီလာခံကိုလည်း ရှေးနည်းအတိုင်းသာလျှင်ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာမည်ဖြစ်နိုင်ခြေကြီးမားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ကျယ်ပြန့်စွာကြိုတင်ခန့်မှန်းထားမှုများနှင့်ဆန့်ကျင်စွာပင် သိန်းစီနီအစိုးရသည်တက်လာစေသည့် အခြေခံဥပဒေသည် စစ်အစိုးရကာလလွန်အခြေခံဥပဒေပြုအစိုးရနှင့် စစ်အစိုးရလွန်စစ်အာဏာတို့အကြား တရားဝင်ဥပဒေအရနိုင်ငံရေးအာဏာခွဲဝေချထားခဲ့ သည်။ ဤခွဲတမ်းသည် အရေးကြီးဟန်ရှိသည်။ ယင်းသည် စစ်အစိုးရဥက္ကဋ္ဌရာထူးနှင့် တပ်မတော်ကာချုပ်ရာထူးမှဆင်းသွားခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ် များကြီးသန်းရွှေ တွက်ဆခဲ့နိုင်ချေရှိသည်ထက်ပင် ပို၍နူးညံ့သိမ်မွေ့ပေသည်။ သမိုင်းသည် တစ်နည်းနည်းဖြင့် တိကျသည့်နိုင်လုံမှုသက်သေကို အပြည့်အဝပြကောင်းမှုပြမည်ဖြစ်သော်လည်း သန်းရွှေသည် ၎င်း၏ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ၊ မိသားစု၊ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များကို ခြိမ်းခြောက်မည်သူများမဟုတ်ကြောင်းသေချာသည့် အစိုးရနှင့်တပ်မတော်နှစ်ရပ်လုံးမှဆက်ခံသူများကို လက်ရွေးစင်ရွေးချယ်သွားခဲ့သည်ဟု ယူဆရပေသည်။ ပြည်ပြေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ မေည တေညတန က မြန်မာနိုင်ငံသို့သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့အပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလက သန်းရွှေသည် ချည်နှံသည့်ပါတီ၊ ချည်နှံသည့်သမ္မတ၊

ချည့်နဲ့သည့်ဒုတိယသမ္မတ၊ ချည့်နဲ့သည့်ပါလီမန်နှင့် ချည့်နဲ့သည့် တပ်မတော်တစ်ခုစီတို့ကို အာဏာလွှဲသွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့သည်။ အသက် ၇၈ နှစ်အရွယ် သန်းရွှေသည် သမ္မတရာထူးစဉ်း စားရာတွင် ၎င်းကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်း၏အောက်မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမောင်အေးကို အဘယ့်ကြောင့်ဖယ်ရှားခဲ့သည်ဆိုခြင်းကို မည်သူမျှမသိရှိ ကြပေ။

ယင်းသို့လုပ်ခဲ့သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်ပင် ၎င်းသည်နောက်ကွယ်မှကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်ခွင့်ကိုပါ ဆုံးရှုံးသွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အစောပိုင်း ကာလကမူ သန်းရွှေသည် အစိုးရကိုနောက်ကွယ်မှကြိုးကိုင်နိုင်ရန် =နိုင်ငံတော် ကြီးကြပ်ရေးကောင်စီ+ တစ်ခုကိုနောက်ကွယ်မှဖွဲ့စည်းသွားရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြောင်း သတင်းများကျယ်ပြန့်စွာထွက်လာခဲ့ပြီး၊ ယင်းသည် သန်းရွှေ၏ရည်မှန်းချက်ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း အကောင် အထည်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

အရေးအကြီးဆုံးတစ်ခုမှာ သန်းရွှေသည် စနစ်သစ်၏ဝါဒကွဲပြားမှုများကို အမြတ်ထုတ်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလိုလားသူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ထည့်သွင်းအသိအမှတ်ပြုထားဟန်မတူချေ။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် လက်တစ်ဆုပ်စာခန့်ရှိသော အရေးပါသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည်

စစ်အစိုးရလွန်နိုင်ငံရေးနှင့် အမျိုးသားလိုချိုးရေး

သိန်းစိန်နှင့် ၎င်း၏အစိုးရအဖွဲ့သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့ တာဝန်စတင်ထမ်းဆောင်ခဲ့ချိန်မှစ၍ မြန်မာလူမျိုးအများ စုက နအဖအစိုးရဟုခေါ်ဆိုခဲ့သည့် ယခင်အစိုးရ၏အမိန့်ပေးခဲ့သည့်ပုံစံမျိုးမဟုတ်ပဲ အရပ်သားအစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ်သာ ပြုမူဆောင်ရွက်ခဲ့ သည်။ ဤအပြောင်းအလဲနှင့်အတူ ဥပဒေအာဏာတစ်ရပ်အဖြစ်တည်ရှိခဲ့သည့် စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း သေးသိမ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ စစ်အစိုးရကာလအလွန် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်၌ အခြေခံဥပဒေအစိုးရသည် တရားဝင်တရားရေးအသိုင်းအဝန်းနှင့် တရားမဝင် ဆိုးဖြတ်ချက်ချရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင်ပါ ခြိမ်းခြောက်မှုမရှိသည့် စစ်တပ်မပါဝင်သည့်နိုင်ငံရေးကို ခွင့်ပြုလာခဲ့သည်။

ရလဒ်မှာ အစိုးရအတွင်းနှင့်အပြင်မှလမ်းကြောင်းများစွာတို့သည် နိုင်ငံသားများ၊ သတင်းမီဒီယာများ၊ အတိုက်အခံများနှင့် အန်ဂျီ အိုများကို မက်ခရိုစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ အရင်းအနှီးနှင့် မြေယာမူဝါဒများ)၊ ပညာရေး၊ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် အင်တာနက်သုံးစွဲခွင့်များအပါအဝင် ယခင်က=အမျိုးသားလိုချိုးရေး+ဟုယူဆခဲ့သည့် မူဝါဒရေးရာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပါဝင်ခွင့်ရလာစေခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် (သို့မဟုတ် ၁၉၆၂ ခုနှစ်) မှစ၍ ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ် အခွင့်အာဏာရှိသောဆိုးဖြတ်ချက်များ၊ ဥပဒေအင်အားများ၊ တရားဝင်ပြောဆိုခွင့်များ၊ မီဒီယာတွေဆီ မေးမြန်းခွင့်များနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခွင့်များသည် ပြည်သူများဘဝနှင့် =အမျိုးသားလိုချိုးရေး+ ဟူ၍အပြည့်အဝမယူဆတော့သည့် နိုင်ငံရေးတို့ တွင် ထင်ဟပ်လာခဲ့သည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ခွဲကာလအတွင်း နိုင်ငံရေးကို အလိုလိုနေရင်းပြည်ထောင်စုအတွက်ခြိမ်း ခြောက်မှုဟုထင်မြင်ခဲ့ခြင်းများ ရပ်နားသွားပြီဖြစ်သည်။ ဤသည်သာတည်မြဲပါလျှင် ယင်းသည်လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်တာကာလအနည်းငယ် အတွင်း အသိသာအထင်ရှားဆုံးသောဖွဲ့စည်းပုံပြောင်းလဲမှုဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုအခြေပြုထားသည့်တိုင် ဥပဒေအာဏာတစ်ရပ်အဖြစ်တည်ရှိခဲ့သည့် စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍ ကိုပြန်လည်လျှော့ချခြင်းသည် အငြိမ်းစားစစ်အရာရှိအနည်းငယ်၊ အထူးသဖြင့်သမ္မတ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန် ကြီးများကတာဝန်ယူထားသည့် နိုင်ငံရေးစွန့်စားမှုများအပေါ်တွင် များစွာတည်မှီလျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လမတိုင်မီကာလအထိ ကျနသောချာစွာပြင်ဆင်ထားခြင်းမရှိပဲ၊ အလျဉ်းသင့်သလိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံပေါ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တည်ရှိ ဆဲမြန်မာသတင်းမီဒီယာများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများပါဝင်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီများအပါအဝင်) နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဦးဆောင်နေသူများနှင့် အခြားသူများက ပြုပြင်ထိန်းကျောင်းပေးခဲ့ကြပုံရသည်။ ဖော်ပြပါပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အဖွဲ့အစည်း အားလုံးသည် ပြည်သူ့နယ်မြေသစ်သို့ချီတက်လာခဲ့ကြကာ၊ လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်ခွဲကာလထက်များစွာပိုမိုသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် များစွာကို အဆိုပြုလာခဲ့ကြသူများဖြစ်ကြသည်။ မည်သူမျှမသိရှိနိုင်သေးသည့် အကြောင်းရင်းများအတွက် အစိုးရအတွင်းရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးသမားများသည် နိုင်ငံရေးအလျှော့ပေးမှုများကို နိုင်ငံ၏ပိုမိုတင်းမာပြီးအထီးကျန်မည့်အရေးထက် ပိုမိုအရေးပါသည်ဟု ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။

ယခုကဲ့သို့သော အခြေခံပြောင်းလဲမှု၏ခံနိုင်ရည်ကို လွန်စွာချဲ့ကားမပြောဆိုမိရန် အရေးကြီးပါသည်။ သမ္မတကြီးနှင့် ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်၏စေ့စပ်ပြေလည်မှုသည်လည်းကောင်း၊ အများစုပါဝင်သည့် ပိုမိုပွင့်လင်းသောနိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ပေါ်ထွက်လာခြင်းသည်လည်း ကောင်း ဥပဒေတစ်ရပ်အဖြစ်အာဏာတည်ရှိသည့်စစ်တပ်ကို စစ်တန်းလျားများသို့ ပြန်လည်မပို့ဆောင်ခဲ့ပေ။ စစ်တပ်သည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး ၏ဗဟိုအချက်အချာအဖြစ် တည်ရှိနေပေးသေးသည်။ အစိုးရသည် လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲနှင့် အငြိမ်းစားယူထားသော စစ်အရာရှိကြီး များ၏ လက်ထဲတွင်သာရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ယင်းစစ်အရာရှိကြီးများသည် ၎င်းတို့ရဲဘော်ဟောင်းများ၏အကျိုးစီးပွားများ၊ အဖွဲ့အစည်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များကို အကာအကွယ်ပြုထားကြပေလိမ့်မည်။ စစ်တပ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ကချင်ပြည် နယ်တွင်းရှိ ပြန်လည်ထကြွလာသည့်ပဋိပက္ခများ၊ ရခိုင်-ရိုဟင်ဂျာအကြမ်းဖက်မှု၊ နိုင်ငံရေးသမားများလွတ်ပေးခြင်းစသည်ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့ သော ပြဿနာရပ်များစွာကို (စစ်တပ်ကြီးစိုးသည့် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့်လိုချိုးရေးကောင်စီ၏ အမှုဆောင်နှင့်ဥပဒေပြုအဖွဲ့ဝင်များက စုံ စမ်းစစ်ဆေးသည့်တိုင်ပင်) တစ်ဦးတည်းမဆုံးဖြတ်သည့်တိုင် သိသိသာသာပင်ပြဿနာအာဏာရယူထားဆဲပင်ဖြစ်သည်။

POLICYMAKING IN A PRAETORIAN STATE. WHAT DOES THE LITERATURE TELL US, AND WHAT DOES IT MEAN FOR A POST-JUNTA MYANMAR?

Dr. Renaud Egroteau, *Research Assistant Professor, The University of Hong Kong*

This conference paper moves beyond the popular transition and democratization studies, which have dominated the recent scholarship on Myanmar politics, and rediscovers old social science theories of the “praetorian state” to apply them to the country’s post-2011 polity. For long, “junta”, “garrison state”, or the blunt “military dictatorship” have been the terms most used to label the army-dominated type of government Myanmar has experienced since General Ne Win first seized power in October 1958, and more particularly the SLORC-SPDC rule (1988-2011). But these qualifiers are not sufficient to grasp the evolving realities of the political intervention of the Myanmar armed forces, this paper argues. Rather, theoretical models on the “praetorian state” first articulated by political scientists in the 1950s and 1960s can help us better construe the patterns and drivers behind the enduring Myanmar military intrusion into state policymaking since the 1950s, and understand its wider implications in a post-junta context today.

Armed forces, the literature on “praetorianism” informs us, even if kept away from day-to-day politics, still aim to keep an eye on the global policymaking process of their country. Whether directly or through more subtle types of intervention praetorian armies under civilian administrations continue to seek influence on – if not control over – the political decision. Harvard Professor Samuel Huntington (1927-2008) was a pioneer in the study of modern praetorianism. His aristocratic interpretation of the politicized role of armed forces drew from the political history of Ancient Rome. The term “praetorianism” indeed coins the decisive political action of a “Praetorian Guard”, a small military contingent which was directly assigned to the protection of the Roman Emperor, or, during the Republican era, of the “*Praetor*” (an elected magistrate). An elitist military unit, the praetorians became potent political forces, as they directly intervened in Rome’s public and civil affairs. Their intrusions into the political field used to convey an implicit message: that an army officer corps is to be considered as a major political actor in non-military affairs by virtue of its military might and expertise in violence.

Myanmar has therefore long been a “praetorian state”, with various degrees of policy control enjoyed by its armed forces. It remains so, this paper demonstrates, in light of the 2008 Constitution and the military/civil transition the latter has envisioned. Praetorian practices have been observed in Myanmar since the 1950s under different forms, following different rationales, and according to the personality of the highest ranking leader of the *Tatmadaw*. They are bound to prevail in a post-junta context in the 2010s. Indeed, since the dissolution of the SPDC-led junta in March 2011, a new form of praetorianism has appeared. The scholarship on the “praetorian state” would claim that the post-2011 governance now sits somewhere between the traditional command-and-control junta rule defined by Pr. Eric Nordlinger and Pr. Amos Perlmutter in their model of the absolute “praetorian ruler” (the SLORC-SPDC era offers the best illustrative case of this model) and a more sophisticated and indirect influence of a praetorian “guardian” or “moderator” Army (as during Ne Win’s caretaker administration of 1958-1960). The provisions of the 2008 Constitution are essentially extending – and legalizing – the praetorianist prerogatives, political interventionism, and legal immunity of the Myanmar armed forces. But they allow civilians to take an active part in the policymaking process. Article 6(f) further confirms that one of the consistent objectives of the Union of Myanmar is to enable the Defence Services “*to be able to participate in the National political leadership role of the State*”; but not fully control the State.

In the current post-SPDC context, the Myanmar armed forces are now pressed to re-imagine their policy role and reframe their political relationship to the Myanmar state. Under the *triumvirate* of President U Thein Sein, Lower House Speaker U Thura Shwe Mann and General Min Aung Hlaing, the wider military elites seems to have agreed to relax the army's administrative dominance and control on certain non-military matters, welcome pluralism as well as a greater policy role for the civilian sphere (even acknowledging its own incompetence in some sectors). In that respect, the Myanmar Army still seeks to influence the state decision-making process as a "praetorian" force, but tolerates the civilianization of the highest structures of the State, accepts a plurality of voices and opinions, and welcomes – to a certain extent – the return of Aung San Suu Kyi to the forefront of Myanmar politics since 2011.

Yet, the Myanmar army leadership still portrays itself as the historical "savior" and "guardian" of the Myanmar nation, and it might now be willing to take up not only the challenges of driving Myanmar toward development and modernization (at last – as it has been promised since Ne Win grabbed power in 1958), but also guard the country from the appetites of the outside world. The Myanmar armed forces will therefore continue to shape Myanmar's policies – and current reforms – according to their own wider interests, which remain based on national security imperatives, a self-protective nationalist agenda, and a willingness to strengthen its narcissus-like image of sole savior of the Myanmar nation and guardian of its welfare and development. Whilst not being an obstacle in itself to a successful democratic transition in the long-run, this praetorian proclivity has strong implications in terms of reform implementation, the definition of a widely accepted ideological agenda for a pacified Myanmar, and the formulation of international policies towards the post-SPDC regime, this paper continues.

It is thus critical to examine how a state dominated (but not fully controlled) by praetorians defines, formulates and conducts its policies, in order to capture how the post-2011 Myanmar State will function politically and intend to articulate its relations with the rest of the world. There is a need to better understand how a praetorian state evolves and reacts to social change, international pressure (or assistance), and how it maps out the relationship between civilians and military men. Above all, this papers states, the international community should neither solely focus on a deified Aung San Suu Kyi, nor only on the Myanmar society and population – even if assisting the latter is critical for the country's development, pacification, and long-term stability. The outside world has also to remain focused on a Myanmar military institution that has all the chances to further seek to dominate the country's policymaking during the 2010s through the praetorian instruments and networks it has at its disposal, so as to be able to further the dialogue; to integrate the *Tatmadaw* leadership and the wider Myanmar military sphere into regional and international networks; to expose its members to the outside world after decades of (after all, quite comfortable) isolation; and eventually to train them so as they can face the challenges of transforming the *Tatmadaw* into a modern and professional force, cognizant of the imperatives and duties of a non-praetorian army fully committed to return to its barracks.

Hong Kong, July 2012.

အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေး၌ စစ်တပ်ဝင်စွက်ဖက်သည်နိုင်ငံတွင် မူဝါဒချမှတ်ခြင်း။
စာပေအရေးအသားများက ကျွန်ုပ်တို့ကို ဘာပြောသနည်း။
ယင်းသည် စစ်အစိုးရလွန်မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သနည်း။

ဒေါက်တာရေနောက်အက်ဂရက်တို
သုတေသနလက်ထောက်ပါမောက္ခ
ဟောင်ကောင်တက္ကသိုလ်

ဤဆွေးနွေးပွဲစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရေးအပေါ်မကြာမီကလေ့လာသုံးသပ်ခြင်းများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးလာခဲ့သည့် အပြောင်းအလဲနှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလေ့လာမှုများထက်ကျော်လွန်ကာ၊ နိုင်ငံ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အလွန် အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံအတွက်အသုံးချရန် ==ရောမခေတ်နိုင်ငံ++ ၏ ရှေးဟောင်းလူမှုရေးသိပ္ပံသီအိုရီများကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ပထမဦးဆုံးစစ်အာဏာသိမ်းခဲ့ချိန်နှင့်၊ အထူးသဖြင့် နဝတ/နအဖ (၁၉၉၈-၂၀၁၁) အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ်မှစ၍ ကာလကြာမြင့်စွာကပင် မြန်မာနိုင်ငံကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် စစ်တပ်အုပ်စိုးသောအစိုးရပုံစံကို အများဆုံးအသုံးပြုသည့်ဝေါဟာရများမှာ စစ်အာဏာသိမ်းအစိုးရ၊ ကာကွယ်ရေးအစိုးရ၊ သို့မဟုတ် တုံ့တုံ့ဆိုရလျှင် စစ်အာဏာရှင်အစိုးရဟူ၍ပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤဂုဏ်ပုဒ်များသည် မြန်မာလက်နက်ကိုင်စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးအကြားဝင်ဆောင်ရွက်သော တကယ့်အစစ်အမှန်လုပ်ရပ်များအတွက် လုံလောက်မှုမရှိဟု ဤစာတမ်းက အဆိုပြုသည်။ စစ်စစ်၌ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များက ပထမဆုံးရှင်းလင်းပြောဆိုခဲ့ကြသည့် ==ရောမခေတ်နိုင်ငံတော်++ ဆိုင်ရာသဘောတရားပုံစံများသည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များမှစ၍ နိုင်ငံတော်မူဝါဒချမှတ်ရေး၌ မြန်မာစစ်တပ်၏စွက်ဖက်ခြင်း၏ နောက်ကွယ်မှ ပုံစံများနှင့်တွန်းအားများကို သရုပ်ခွဲရန်နှင့် ယနေ့ခေတ်စစ်အစိုးရကာလလွန်အနေအထားများ၏ ကျယ်ပြန့်သောရှုထောင့်များကိုလည်း နားလည်ရန်အထောက်အကူဖြစ်နိုင်ပါသည်။

စစ်တပ်များသည် နေ့စဉ်နိုင်ငံရေးများမှအလွမ်းကွာထားသည့်တိုင် ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ကမ္ဘာ့မူဝါဒချမှတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် အစဉ်မျက်စိဒေါက်ထောက်ကြည့်ရှုသွားရန် စီစဉ်ထားကြောင်း ==ရောမခေတ်နိုင်ငံရေးဝါဒ++ က ကျွန်ုပ်တို့ကို အသိပေးလျက်ရှိသည်။ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) ပိုမိုနူးညံ့သိမ်မွေ့သောစွက်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ဖြစ်စေ အရပ်သားအစိုးရများအောက်ရှိ ရောမခေတ်စစ်တပ်များသည် နိုင်ငံရေးအဆုံးအဖြတ်ပေးပေး ထိန်းချုပ်ထားသည့်တိုင် ဩဇာလွှမ်းမိုးဆက်လက်ကြိုးပမ်းနေဆဲဖြစ်သည်။ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခဆမ်မြူရယ်လ်ဟန်တင်တန် (၁၉၂၇-၂၀၀၈) သည် ခေတ်သစ် =ရောမခေတ်နိုင်ငံရေးဝါဒ+ လေ့လာမှု၏ဖခင်တစ်ဦးပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင်တပ်များ၏ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ သူ၏ထိပ်တန်းအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းမှုသည် ရှေးခေတ်ရောမနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးသမိုင်းကြောင်းများကို ထုတ်နုတ်ပြခဲ့သည်။ =ရောမခေတ်နိုင်ငံရေးဝါဒ+ ဟူသောဝေါဟာရသည်ပင် စစ်စစ်၌ ရောမဧကရာဇ်ဘုရင်ကိုအကာအကွယ်ပြုရန် တိုက်ရိုက် တာဝန်ပေးထားသည့် စစ်တပ်တပ်ဖွဲ့ငယ်လေးတစ်တပ်ဖြစ်သော =ရောမခေတ်လုံခြုံရေးတပ်+ (ကမ္ဘာ့အသမင်ညွှန် ကမိ) ၊ သို့မဟုတ် ဂျီပတ် ဘလစ်ကင်ခေတ်မှ ကမ္ဘာ့အသမ (အရှေးချယ်ခံအရှင်သခင်) ၏ အဆုံးအဖြတ်ပေးသောနိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်မှုမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အခွင့်ထူးခံစစ်တပ်တပ်ဖွဲ့ငယ်လေးတစ်ခုဖြစ်သည့် စစ်သားများ (ကမ္ဘာ့အသမင်ညွှန်) သည် ရောမနိုင်ငံ၏ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် ဝန်ထမ်းရေးရာ ကိစ္စရပ်များတွင် တိုက်ရိုက်စွက်ဖက်ခဲ့ကြသဖြင့် အားကြီးသောနိုင်ငံရေးအင်အားစုများ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးလောကတွင် ပါဝင်စွက်ဖက်မှုမှာ စစ်အရာရှိများပါသည့်စစ်တပ်တစ်ခုသည် ယင်းတို့၏စစ်ရေးအင်အားနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၌ကျွမ်းကျင်မှုများကြောင့် စစ်ရေးစစ်ရာမဟုတ်သည့်ကိစ္စရပ်များတွင် အဓိကနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအဆုံးအဖြတ်ပေးသူတစ်ခုအဖြစ်ယူဆရမည်ဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်သက် ရောက်လျက်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ၏လက်နက်ကိုင်တပ်များက မူဝါဒထိန်းချုပ်ရေး၌ ပမာဏအမျိုးမျိုးစီစွက်ဖက်ခြင်းခံခဲ့ရသောမြန်မာနိုင်ငံသည် ကာလကြာမြင့်စွာကပင်လျှင် =ရောမခေတ်နိုင်ငံတော်+ (ကမ္ဘာ့အသမင်ညွှန် အအေအေ) ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် စစ်တပ်/အရပ် သားအသွင်ကူးပြောင်းရေးပေါ်ပေါက်လာသည့်နောက်တွင်လည်း ဤအတိုင်းပင်ဆက်လက်ရှိနေသည်ဟု ဤစာတမ်းကသုံးသပ်ပါသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များမှစ၍ အမျိုးမျိုးသောပုံစံများ၊ အမျိုးမျိုးသောအခြေခံအကြောင်းရင်းများနှင့် အဆင့်မြင့်ဆုံးတပ်မတော်ခေါင်းဆောင်၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးအရ ရောမခေတ်အကျင့်အကြံများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်စွဲမြဲလိုက်နာလာခဲ့သည်။ ယင်းအလေ့အကျင့်များသည် စစ်အစိုးရ ကာလလွန် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်ကာလများတွင် လက်ခံကျင့်သုံးလာဖွယ်ရှိသည်။ စစ်စစ်၌ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် နအဖဦးဆောင်သော စစ် အုပ်ချုပ်ရေးဖျက်သိမ်းခဲ့ချိန်မှစ၍ ရောမခေတ်နိုင်ငံရေးဝါဒပုံစံသစ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ အလွန် ယနေ့ခေတ်အုပ်ချုပ်ရေး သည် ပါမောက္ခအဲရစ်နော့ဒ်လင်ဂျာနှင့် ပါမောက္ခအန်မိုဗ်ပါလ်မုတ်တာတို့က ၎င်းတို့၏ အကြွင်းမဲ့=ရောမခေတ်အုပ်ချုပ်သူ+ (နဝတ-နအဖ ခေတ်အုပ်ချုပ်ရေးသည် ဤအုပ်ချုပ်ရေးပုံစံ၏ အကောင်းဆုံးစံနမူနာပင်ဖြစ်သည်) နှင့် ပိုမိုခေတ်မီ၍ ရောမခေတ် =စောင့်ရှောက်သူ+ သို့မဟုတ် =ထိန်းညှိသူ+ စစ်တပ်၏ သွယ်ဝိုက်သည့်ဩဇာအာဏာ (နေဝင်းခေတ် ၁၉၅၈-၁၉၆၀ အိမ်စောင့်အစိုးရကဲ့သို့သောအုပ်ချုပ်ရေး) ပုံစံများထဲတွင် သတ်မှတ်ခဲ့သည့် အစဉ်အလာအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ထိန်းချုပ်အုပ်ချုပ်ရေးများအကြားတစ်နေရာတွင် ရှိနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း =ရောမခေတ်နိုင်ငံတော်+ ဆိုင်ရာလေးနက်သောလေ့လာမှုက ဆိုပါလိမ့်မည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များသည် စစ်တပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ နိုင်ငံရေးဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့်များကို သေချာစွာပင်ခွင့်ပြုထားကာ မြန်မာစစ်တပ်၏တရားဝင်အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ သို့ရာတွင် အခြေခံဥပဒေပါပြဌာန်းချက်များသည် အရပ်သားများကိုလည်း မူဝါဒချမှတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တက်ကြွသည့်အစိတ်အပိုင်း

များမှ ပါဝင်ခွင့်ပြုထားသည်။ အခန်း (၁)၊ အပိုဒ် ၆(စ) တွင်လည်း နိုင်ငံတော်အခြေခံမူများအရ နိုင်ငံတော်သည် နိုင်ငံတော်၏အမျိုးသား နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍတွင် =တပ်မတော်ကပါဝင်ထမ်းဆောင်နိုင်ရေး+ တို့ကိုအစဉ်တစိုက်ဦးတည်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ သို့ရာ တွင် နိုင်ငံတော်ကိုအပြည့်အဝထိန်းချုပ်သည်ကား မဟုတ်ချေ။

မျက်မှောက် နအဖအစိုးရလွန်အခြေအနေ၌ မြန်မာတပ်မတော်သည် ယခုအခါ ၎င်းတို့၏မူဝါဒအခန်းကဏ္ဍကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန်နှင့် မြန် မာနိုင်ငံရေး၌ ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးဆက်ဆံမှုကိုပြန်လည်ပုံဖော်ရန် ဖိအားပေးခြင်းခံရလျက်ရှိသည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌသုရဦးရွှေမန်းနှင့် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းအောင်လှိုင်တို့၏ အရေးပါဆုံးသောပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးအောက်တွင် ကျယ်ပြန့်လှ သည့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာလက်ရွေးစင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှုကြီးစိုးခြင်းနှင့် အရပ်သားကိစ္စရပ်များ၌ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ စစ်တပ်ကထိန်းချုပ်ထားခြင်းများကို နှစ်သက်သဘောကျနေကြဟန်ရှိကာ၊ နိုင်ငံရေးအင်အားစုများစွာပါဝင်သည့်မူဝါဒနှင့် အရပ်သားအသိုင်း အဝိုင်းအတွက် ကြီးမားသည့်အခန်းကဏ္ဍပါဝင်ပတ်သက်ခြင်း (အချို့ကဏ္ဍများတွင် စစ်တပ်၏အရည်အချင်းမပြည့်မီမှုများကိုပင် အသိအမှတ် ပြုလက်ခံလျက်) များကိုပင် ကြိုဆိုလက်ခံလာသည်။ ထိုအချက်တွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံတော်၏အဆုံးအဖြတ်ရေးရာလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ =ရောမခေတ်စစ်တပ်+ အာဏာတစ်ခုကဲ့သို့ပင် ဩဇာလွှမ်းမိုးရန်ကြိုးစားနေဆဲရှိသည့်တိုင် နိုင်ငံတော်၏အမြင့်မားဆုံးသောဖွဲ့စည်းပုံတိုးတက်မှု ကို သည်းခံပြီး၊ ထင်မြင်ချက်များနှင့်သဘောထားထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကိုလည်း လက်သင့်ခံလာကာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံရေး စင်မြင့်ပေါ်သို့ အောင်ဆန်းစုကြည်ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခြင်းကိုလည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကြိုဆိုခဲ့သည်။

သို့တိုင်ပင် မြန်မာစစ်ခေါင်းဆောင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို သမိုင်းဝင်လောက်ဖွယ် ၎င်းတို့ကပင်ကယ်တင်ခဲ့သယောင်ယောင် သရုပ်ဆောင်နေဆဲပင်ဖြစ်ကာ၊ ယခုအခါ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောနိုင်ငံကြီးဆီသို့ချီတက်ရေးအတွက် ကြုံတွေ့ရမည့်အခက်အခဲများကို စတင်ရင်ဆိုင်လိုစိတ်ရှိလာသည်သာမက (နောက်ဆုံး၌ ၁၉၅၈ ခုနှစ် နေဝင်းအာဏာသိမ်းခဲ့စဉ်မှစ၍ ကတိပြုလာခဲ့သည့်အတိုင်းဖြစ်သည်)၊ နိုင်ငံပြင်ပအခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ အာသာငမ်းငမ်းဖြစ်မှုလည်း စောင့်ရှောက်ကာကွယ်လာသည်။ထို့ကြောင့် မြန်မာ့စစ်တပ်သည် အမျိုး သားလုံခြုံရေးအရအရေးပါမှု၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုကာကွယ်ရေး အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် အခြေခံသည် ၎င်းတို့၏ကျယ်ပြန့်သော ပင်ကိုယ်အကျိုးအရည် မြန်မာ့မူဝါဒများနှင့် မျက်မှောက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆက်လက်ပုံဖော်သွားမည်ဖြစ်ကာ၊ နိုင်ငံ တော်ကိုကာကွယ်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ တစ်ခုတည်းသောကယ်တင်ရှင်အဖြစ် အတ္တ ဆန်ဆန်၎င်း၏ပုံရိပ်ကိုလည်း ဆွဲဆန့်လိုစိတ်တစ်ခုလည်းရှိနေပေသည်။ ရေရှည်၌ အောင်မြင်သောဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ၎င်းကိုယ်၌အတွက် ခလုတ်ကန်သင်းတစ်ခုမဟုတ်သည့်တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဤရောမခေတ်စစ်နိုင်ငံတော်အထိုဝါသနာတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအရ ကြီးမားသည့်ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ၊ ချွေးသိပ်ထားသည့်မြန်မာနိုင်ငံတော်တစ်ခုအတွက် ကျယ်ပြန့်စွာ လက်ခံထားသည့် သဘောတရားရေးရာလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု၏အဓိပ္ပာယ်နှင့် နအဖကာလအလွန်အစိုးရအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏မူဝါဒဖော်ဆောင် မှုများရှိနေသည်ဟု ဤစာတမ်းကဆက်လက်ဆိုလိုက်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အလွန် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအရမည်သို့မည်ပုံလည်ပတ်နေသည်ဆိုခြင်းနှင့် အခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနှင့် ၎င်း၏ ဆက်ဆံရေးကို မည်သို့မည်ပုံဖန်တီးသွားရန်ရည်ရွယ်ထားသည်ဆိုခြင်းကို လေ့လာသိရှိနိုင်ရန် (အပြည့်အဝထိန်းချုပ်ထားခြင်းမဟုတ်သည့်) စစ်တပ်၏ ကြီးစိုးခြင်းခံရသည့်နိုင်ငံတစ်ခုသည် ယင်း၏မူဝါဒများကို မည်သို့မည်ပုံပြဋ္ဌာန်းသည်၊ ဖော်ထုတ်သည်၊ နှင့် ပြုမူဆောင်ရွက်သည် ဆိုခြင်းများကို ဆန်းစစ်သွားရန် အရေးပါလှပေသည်။ စစ်တပ်ကြီးစိုးသည့်နိုင်ငံတစ်ခုသည် လူမှုရေးအပြောင်းအလဲများနှင့် နိုင်ငံတကာဖိ အား (သို့မဟုတ် အထောက်အပံ့အကူအညီ) များကို မည်သို့မည်ပုံပြောင်းလဲတုံ့ပြန်သည်ဆိုခြင်းနှင့် အရပ်သားများနှင့်စစ်ဖက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ် များအကြား မည်သို့မည်ပုံအသေးစိတ်စဉ်သွားသည်ဆိုခြင်းကို ပိုမိုနားလည်ရန်လည်း လိုအပ်ပေသည်။ ခြုံ၍ဆိုရလျှင် နိုင်ငံတကာအသိုင်း အဝိုင်းသည် ပြည်သူ့အချစ်တော်အောင်ဆန်းစုကြည်တစ်ဦးတည်းအပေါ်တွင်လည်း အရေးထားသွားရန်မသင့်သလိုပင် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ငြိမ်း ချမ်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်ငြိမ်ရေးများအတွက်ပင်ဖြစ်စေကာမူ မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်လူထုတစ်ရပ်လုံးသက်သက်အပေါ်တွင်လည်း အာရုံ စိုက်သွားရန်မသင့်ဟု ဤစာတမ်းက ဖော်ပြအပ်သည်။ ပြင်ပကမ္ဘာအတွက်မူ အာဏာစွန့်လွှတ်ခဲ့စဉ်မှစ၍ရှိခဲ့သည့် လူမှုရေးပတ်သက်မှုများ နှင့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်လွန်ကာလများအတွင်း နိုင်ငံ၏မူဝါဒချမှတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ကြီးစိုးသွား ရန်ဆက်လက်ကြိုးပမ်းနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများရှိသော မြန်မာ့စစ်တပ်အပေါ်လည်း ဆက်လက်အာရုံစိုက်လာခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံ၏မူဝါဒချမှတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် ကြီးစိုးသွားနိုင်ပါမှလည်း ဆက်လက်ဆွေးနွေးမှုများပြုနိုင်မည်၊ တပ်မတော်ဦးဆောင်မှုနှင့်ကျယ် ပြန့်သည့်မြန်မာ့စစ်အသိုင်းအဝိုင်းသည် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာကွန်ယက်များနှင့်ပေါင်းစည်းသွားနိုင်မည်၊ ဆယ်စုနှစ်ချီကြာခဲ့ရသည့် (စင်စစ်၌မူ အတန်အသင့်ပင်သက်တောင့်သက်သာရှိခဲ့သည့်ကာလများ) အထီးတည်းဖြစ်ခဲ့ရသည့်နောက် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များကို ပြင်ပကမ္ဘာ နှင့် ထိတွေ့စေနိုင်မည်၊ ပြီးနောက်အဆုံးတွင် ၎င်းတို့၏စစ်တန်းလျားများသို့အပြီးအပိုင်ပြန်လှည့်ရမည့် အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေး၌ဝင်မစွက်ဖက် သည့် စစ်တပ်တစ်တပ်၏ တာဝန်နှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များကိုသိမြင်၍ ခေတ်မီကာ ပညာရှင်ပီသသောတပ်မတော်တစ်ခုအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားရေး ၌ ကြုံတွေ့ရမည့်အခက်အခဲများအတွက် လေ့ကျင့်ပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဟောင်ကောင်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ။

International Academic Symposium:
“Myanmar in Reform 2012”

Hosting / Organising Agencies:
Faculty of Social Sciences, University of Hong Kong
Institute of Southeast Asian Studies, Yunnan University

Location & Dates:
Hong Kong, 18-20 June 2012

Paper Title:
"A Development Agenda for Myanmar - What might some of the elements be?"

Author / Presenter:
David Allan

Abstract

Change is currently occurring at such a blistering pace in Myanmar that it is hard to keep up. The opening space and breadth of opportunity now present quite different dilemmas to workers involved in policy, development and humanitarian issues.

Currie¹ expressed some aspects particularly well: “There seems to be an open door for advice and technical assistance. Unfortunately, everyone is trying to jam through it at once right now.”

This paper seeks to offer one form of mind map or model for a synthesized development agenda as a further step in supporting broader consultation on the dialogue theme, “What can we do?” The hope is that this work and further consultation associated with it will provide helpful guidance and broaden the agenda for the “Just do it” phase. Change momentum can ideally continue, while supporting compliance with “Do No Harm” principles in the broadest possible sense, and considering the functional aspects of structures, relationships, interests and incentives.

An objective was to develop a more holistic agenda, expanding on the dominant health, education, livelihoods focus in Myanmar at present. The agenda presented here as a part of the consultation process aims to identify high impact target areas across multiple groups and work fields. Associated with this are various agenda extension tools that help map paths forward.

Model elements that assist in providing both positive public benefits and benefits to the State, as well as allowing more focussed targeting and stimulation of small, medium and large domestic business sectors as part of the broader economic base transformation (that does not mean only domestic markets), would seem to be those suitable for priority work. There are many in this category!

Before some of the true benefits can be felt, national peace and reconciliation work needs to progress further, along with parallel progress on a number of key reform items, such as law reform.

Keywords

Myanmar, Development Agenda, Reform, Investment, CSR, Stakeholder Engagement, Dialogue.

Introduction

ICG has captured the mood well with comments like those from a senior government adviser, “You name it, we have to reform it”. They describe further issues like a small number of individuals being faced with an enormous work-load, ad hoc and rushed decision-making, without having reference to any master plan – as policymakers have not had time to prepare such a blueprint.

In the IDS publication “An Upside-down View of Governance” a conclusion urged development practitioners to “close off their mental models about governance and development that are rooted in OECD experience. Instead of prioritising reform of formal institutions, they should look at the structures, relationships, interests and incentives that underpin them.”¹

“Why is it necessary?”

The current rate of contextual change brings many challenges. Aspects of previous models for the development context have become rapidly outdated. Others continue to follow generic international strategies of operating agencies, rather than being crafted specifically to fit the local context.

Other factors that complicate past strategy now are the number of un-discussable items. These “elephant in the room” issues have caused many difficulties between agencies operating inside Myanmar and those operating in cross border modalities. Human rights and political, ethnic and religious issues have been key examples of these. Agencies inside Myanmar have been required to declare in their MOUs that they would not work on some of these issues, or would risk their right to operate. The full implications of this on change agendas have often not been understood by all.

“Decentralisation, privatisation, democratisation, citizen participation, the increasing involvement of non-state actors in service provision, public-private partnerships – all these have created new challenges.”¹

Governance improvements are needed, however fit into the “necessary but not sufficient category”.

In such a complex environment as Myanmar, a simple development agenda can only assist with a fraction of the issues. An oversimplified agenda can in fact create harm, by preventing emergence of a more appropriately balanced agenda. Mechanisms are needed that are able to deal with complexity, crosscutting issues and appropriate allocation of resources.

What extra principles are needed? Why take the risk of simplifying a complex agenda?

The IDS research highlighted that “Western policymakers too often view governance and development challenges in terms of their model of a developed state, and rush to find solutions without stopping to ask themselves what they can actually see.”³ Work on the model being proposed here specifically relies on development challenges experienced and observed, rather than from the starting point of developed state model, to try and escape the limitations of existing frameworks.

Some principles that form the basis of model developments: -

- An expanded agenda in Myanmar is needed – without becoming too complex.
- If it is possible to develop largely orthogonal elements (each independent, non-overlapping and with no redundancy as much as possible), then progression of those themes can proceed both discretely and coherently in an overall plan, with minimal overlap.
- If at least some features can be simplified, it allows more to be achieved with fewer resources – important in a situation of great need and resource scarcity.
- Work efficiency can be improved, if areas can be described clearly, and segregated well, so that areas of specialization can attract focus and attention where appropriate.

¹ Institute of Development Studies, An Upside-down View of Governance, Executive Summary, ISBN 978 1 85864 913 7, April 2010.

- Simplicity of element allocation (“giving it a handle”) and task makes people feel more comfortable - especially when the fields or context are inherently complex or sensitive.

Model Development and Use Overview

To develop a more holistic agenda the process started with needs of the poor, and national development needs. This gained depth from insights and experience gathered from community and sectoral involvement. Needs were transformed into a range of objectives, sorted and then these were aggregated into themes. These objectives are shown in the right hand side of the overview table.

To that list was added a range of factors considered beneficial for structural change (e.g. industry policy, beneficial investment themes, green economy and green growth principles). Also added was a range of initiatives considered of critical importance in the national context, but not necessarily featuring in current development strategies (e.g. particularly those with transparency focus, building integrity, countering corruption and other reform agenda items such as justice and security reform).

Some tools described in other papers written have been included in the framework.²

An aim guiding this was to try and come up with a simple set of largely orthogonal themes³. Three characteristics desired were elimination of redundancy, independence in effect and minimised overlap.

While it is still far from perfect, the flavour of a guiding principle of orthogonality is there, and it seems to have provided reasonable results. It was possible to prioritise some of the vast array of element areas possible during the process, and have elements and themes focussed.

All elements were then grouped. Some elements could fit into multiple themes. Four main themes groupings emerged. Please see the overview of the framework overleaf.

Those consulted at this stage have said things like:

- “It is useful as a mind-map, as much for what-are-we-missing as for what-are-we-doing.” and
“It will never be complete, it should always be considered a mind-map in progress.”
- “This really offers a roadmap forward.”
- “It is too early for this in Myanmar – wait a while.”
- “Address the need for operating space for civil society, which could include political parties, groups such as 88 Generation Students, labor unions, etc.”
- “Need to include the development of a functioning legislative branch of government as part of government strengthening.”
- “Police reform is different from the security sector, and could include counter-narcotics and anti-trafficking issues as well as community policing.”
- Regarding element 25 – “rephrase this theme to more broadly address the underlying political concerns of ethnic groups, which may or may not include federalism or constitutional reform.”

These comments and feedback being received are adding a lot to the further development and thinking. It seems clear now that most consider it is adding positively to the vexing specific planning question “What should we do?”

² Allan, D.J., *Pathways for a More Peaceful National Development Process: – Different Approaches to Investment Projects in Myanmar, and the Role of Dialogue, 2011.*

³ Simply, interpret this as trying to have the simplest and minimum set of factors possible, as per mathematics and computer architecture design. Some themes are rolled up summaries, or others could be aggregated to make a new theme. [For example a “new” aggregate theme – REDD+ (Reduction of Emissions from Deforestation and forest Degradation + conservation) is a critical development mechanism in the carbon area, and needs to be a combination of the themes of land reform, natural resource management best practice, indigenous rights, livelihoods, ethnic autonomy and opportunity development, green economy green growth, gender /women’s empowerment and transparency mechanisms.]

A Development Agenda for Myanmar - Consultation Draft

Theme	No.	Focal Area / Tool Deployment / Intervention	Main Objectives
Governance, Transformation & Institution Building (GTIB)	1	Building Integrity	- Trust & confidence in Gov. - Risk reduction in all investment
	2	Revenue Transparency and Long Term Natural Resource Wealth Preservation	- Trust in gov. & extractives sector - Long term national wealth built
	3	Budget Transparency	- Trust increase & Risk decrease - Improve Peace and stability
	4	Taxation System Reform	- Trust increase & Risk decrease - Reduce resource curse risk
	5	Natural Resource Management Best Practice, with Functional Environmental Protection	- Responsible mgt for current needs and wealth for the future
	6	Land Reform (Could also be in BSSP)	- Removal of a key obstacle for poor farmers, and rights enabler.
	7	Justice Reform	- Independence, appropriateness and fairness in the legal system
Basic Services Access & Social Protection (BSSP)	8	Education Sector Development	- Basic Services access - Long term development goals
	9	Health Sector Development	- Basic Services access - Social Protection
	10	Livelihoods Development	- Basic Services access - Social Protection
	11	Gender / Women's Empowerment	- Basic Rights access - Social Protection & Rights
	12	Pro Poor Cash Economic Stimulus & Basic Social Protection	- More generalised, inclusive, pro-poor economic growth as needed
	13	Credit Availability (could be in ET-EEIIS)	- Stimulus for inclusive growth - Efficiency & competitiveness
	14	Decentralised Rural Energy Access , and Sufficient Domestic Energy Supply (could be EEIIS)	- Basic Services access - Efficiency & competitiveness
Economic Transformation - Enabling Environment, Inclusiveness, Innovation & Sustainability (ET-EEIIS)	15	Financial Sector Reform (could be in GTIB)	- Need basic financial services - Efficiency & competitiveness
	16	CSR Promotion (Global Compact & other tools)	- Ensure best practices (rights & env.) are used in all businesses
	17	"Green Economy Green Growth" Principles	- Ensure late growth uses most of Sustainable development models.
	18	Beneficial Investment Focal Themes	- Responsible mgt for current needs and wealth for the future
	19	Industry Policy appropriate to stimulate Domestic Manufacturing and Service Industry Growth	- Ensure local business grows, for long term tax base & growth
	20	Removal of Export Trade Obstacles	- Stimulus for inclusive growth - Efficiency & competitiveness
	21	Infrastructure, Communications, Technology	- Basic Services for business - Efficiency & competitiveness
National Reconciliation, Peace Building & Transition Stability (NRPBTS)	22	Safeguards for Development	- Ensure best practices (rights & env.) are used in all dev. projects
	23	Peace, Trust Building & National Reconciliation	- Peace & Stability - Social Protection
	24	IDP & Refugee Returns, Repatriation Safety, Standards, Modes of Operation, Livelihoods & Land	- Basic Rights access - Safety, Social Protection
	25	Constitutional Reform, to allow Ethnic Groups autonomy via consensus in a Federalised System	- National Political Stability - Functional Federalism model
	26	Beneficial Development & Opportunity in Ethnic Areas (Self defined Good Jobs & Economic Stimulus)	- Stimulate economy in those regions which have stagnated
	27	Security & Defence Sector Reform (could be GTIB)	- Professional army, end human rights abuse & rent seeking
	28	Rights - Human, Women, Children, Indigenous, etc	- Basic Rights access - Social Protection

Framework extensions

Many extensions of the framework seem possible. Some that have been experimented with are: -

- Citizen Stakeholder and Business Interest Assessment
- Progress / Gap Analysis
- Who / What / Where Analysis
- A Communication Comfort Tool, using media's view of element value and comfort to discuss
- An Analysis Lens for specific issues or focus areas.

Some of these things are relatively straightforward. Others need more detailed survey and consultation work. The last one has enormous flexibility in assisting the consideration of various issues.

Citizen Stakeholder and Business Interest Assessment

Actors and beneficiaries were grouped based on three rough class groupings, as economic status and income level is a key indicator of vulnerability. These groupings are rural and urban poor, emerging middle class and the elite.

As the business sector has such important influence on national development routes, based on its proportion of the economy, and particularly the foreign direct investment portion, business stakeholder groups were chosen as groups for consideration along with government. Groups were split into four comprising three business size groupings and one state actor— small business, medium to large business, FDI Sector and State Actors / Government Sector.

These groupings have also been used to help thinking on a Myanmar-centric picture of the agenda needed, rather than a diplomatic, bilateral donor, INGO/NGO, IFI or investor centric approach. Despite the limitations in the qualitative and subjective nature of the analysis and mapping, it is considered to have provided a useful thinking framework for further progress.

Actors / Instruments in the Strategy

In the overview few actors are named. This includes “ethnic groups”, “civil society”, “religious organisations”, development actors comprising donors, INGOs, NGOs and special interest CBO groups, and the International Financial Institutions (IFIs) such as the World Bank, IMF and ADB, although these could be partly considered in the FDI category.

These groups are important actors / instruments in the process. Their roles feature more in extension pieces of work rather than the overview.

Limitations, Omissions and Future Steps

Many omissions have been made to try to achieve more simplicity. Political considerations have been deliberately avoided where possible, on the basis that a model needs to be robust enough to cover whoever is in majority in a democracy, and to try to maintain a “neutral political focus”.

Specific sub-issues which are inherently crosscutting (Examples might be REDD+, Climate Change and HIV) are not specifically listed as they can be the focus of separate compiled strategies based on combination of themes identified quite easily.

Some groups may feel this model has not engaged with their specific area of focus. Examples of this could be Aged Care, Disability, REDD+, Climate Change and HIV, Freedom of Information, Media Freedom, civil society development, and so on. It is hoped that this is not the result, and that groups will find that most issues can be well covered by a combination of themes.

How can this be used?

If a clear, pro-active and agreed work-plan exists, work could proceed in a more orderly and calm manner. The inundation and lack of time to “work” issues currently felt should subside.

A model like this could also assist with: -

- raising attention to a broader agenda for development planners
- designing a “harmonized” development agenda
- expanding and legitimizing a broader agenda more widely
- augmenting well the current health, education and livelihood agenda,
- including more crosscutting themes of value
- assessing overall development transition gaps more easily
- determining how assistance can be best targeted
- assessing work / activity / progress on particular elements and themes
- allowing more open discussion on topics that clearly need more work, but may have been excluded as they may be considered too sensitive at present.

Overall Summary

This agenda aims to help define a more expansive development agenda in a very complex environment. Definition of a set of elements helps identify high impact areas for multiple groups and work fields.

The framework seems useful as a model. Simple progress assessment, gap analysis, and perceptions checking of relative importance of elements can easily be done. Comfort level in discussing areas gives an important picture of societal freedom and exercise of democratic principles and process.

Using the overall categories as an interpretive lens also seems particularly useful. This has been done for a range of issues to date, with good results useful to those interested in the fields concerned.

Themes that assist in providing positive public benefits, along with benefits to the State, would seem to be ones suitable for priority work. Similarly for those that allow more successful targeting of small, medium and large domestic business sectors as part of the broader economic base transformation (that does not mean only domestic markets). Overall there are many useful themes.!

Before some of the true benefits can be felt, some of the national peace and reconciliation work needs to progress, along with parallel progress on certain reform items.

Consultation on this has just started, and as others have commented, perhaps the revisions will never be concluded. Enough enthusiasm exists for it to play a part in Myanmar’s development.

နိုင်ငံတကာ ပညာရေးနိုးနှောဖလှယ်ပွဲ

“ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေသော မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၁၂”

လက်ခံကျင်းပ/စီစဉ်သော အဖွဲ့အစည်းများ။ ။

Faculty of Social Sciences, University of Hong Kong

Institute of Southeast Asian Studies, Yunnan University

နေရာနှင့် အချိန်။ ။ ဟောင်ကောင်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ မှ ၂၉ ထိ

စာတမ်းခေါင်းစဉ်။ ။ မြန်မာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ် ။ မည်သည်တို့ ပါဝင်သလဲ

စာတမ်းရှင်နှင့် တင်ပြသူ။ ။ ဒေးဗစ်အလန်

အကျဉ်းချုပ်

လက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှီလိုက်ရန် ခက်ခဲသော အမြန်နှုန်းဖြင့် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ယခုအဖွင့်ကာလနှင့် အခြေအနေသည် မူဝါဒရေးရာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် လူသားခြင်းစာနာထောက်ထားမှု လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသူများအတွက် ဝိပါဒကွဲပြားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

အချို့အချက်များကို ကာရီ “အကြံညဏ်နှင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့များအတွက် တံခါးဖွင့်ထားသည့်ပုံ ရှိနေသည်။ တံခါးဖွင့်ခြင်းမှာ အားလုံးက တစ်ပြိုင်တည်း စုပြုံဝင်ရောက်ရန် ကြိုးစားနေကြခြင်း ဖြစ်သည်”ကဟု ကောင်းစွာ ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဤစာတမ်းသည် ဘက်ပေါင်းစုံမှ စဉ်းစားထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလမ်းစဉ်တစ်ခုအတွက် “ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်လို့ရသလဲ” ဟူသည့် စဉ်းစားစရာ ပုံစံတစ်ခု အနေဖြင့် ဆွေးနွေးမှုများအတွက် အထောက်အပံ့တစ်ခုဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ယခု ဆောင်ရွက်ထားမှုနှင့်အတူ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် နောက်ထပ်ဆွေးနွေးမှုများသည် အကျိုးရှိသော လမ်းညွှန်မှုနှင့် “လုပ်သာလုပ်” ဟူသော ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်လာရန် ရည်စူးသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အရှိန်အဟုန်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ဆက်ဆံရေး၊ အကျိုးစီးပွားနှင့် မက်လုံးများဟူသော ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်နေသည့် အရာများအားလုံးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ “မည်သည့်ထိခိုက်မှုမှ မလုပ်နဲ့” ဟူသော အယူအဆကို လက်ခံကျင့်သုံးကာ ဆက်လက်သွားနိုင်သည်။

ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုမှာ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ဗဟိုပြုလျက် ပိုမိုပြည့်စုံသော အစီအစဉ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်ရန် ဖြစ်သည်။ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသည့် ဖြစ်စဉ်အတွက် အပိုင်းတစ်ပိုင်းအဖြစ် တင်ပြသော အစီအစဉ်သည် အဖွဲ့များစွာ၏ လုပ်ငန်းများစွာအတွက် ပိုမိုထိရောက်မည့် နေရာများကို ဖော်ပြရန် ရည်မှန်းသည်။ ယခုအစီအစဉ်နှင့် ဆက်စပ်ပါဝင်သည်များမှာ ရှေ့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်ဆက်လက်ချမှတ်မည့် နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။

ပြည်သူများနှင့် နိုင်ငံတော်အတွက် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေပြီး အသေးစား၊ အလတ်စားနှင့် အကြီးစား ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (ပြည်တွင်းဈေးကွက်များကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပေ) ကို ဦးတည်ကာ ဖွံ့ဖြိုးစေရန် လှုံ့ဆော်မှုပေးသော နမူနာပုံစံများမှ အရာများသည် ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် အရာများဖြစ်သင့်သည်။ ဤအုပ်စုတွင် ပါဝင်သည့်အရာများ များစွာရှိသည်။

အကျိုးအမြတ် အစစ်အမှန်များကို မခံစားရသေးမီ ဥပဒေကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍများတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အတူတကွ အမျိုးသားရင်ကြားစေရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းများ ရှေ့ဆက်နိုင်ရန် အရေးကြီးသည်။

အရေးကြီးစာလုံးများ

မြန်မာ၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကော်ပိုရိတ်လူမှုရေး တာဝန်ယူမှု၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု ဆွေးနွေးမှု။

နိဒါန်း

ICG သည် အဆင့်မြင့် အစိုးရ အကြံပေးတစ်ဦးထံမှ “ခင်ဗျားသာ ပြောပါ။ ကျွန်တော်တို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရမှာပေါ့” ကဲ့သို့သော စကားမျိုးနောက်မှ အခြေအနေကို ကောင်းစွာ နားလည်လက်ခံရရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ဥပဒေပြုသူများအနေဖြင့် အသေးစိတ် စီမံချက်တစ်ခု ချမှတ်ရန် အချိန်မရှိဘဲ လူအနည်းစုသည် အလွန်ကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းများပိနေခြင်း၊ ကိုးကားစရာ လွှမ်းခြုံရေးဆွဲထားသော စီမံချက်တစ်ခု မရှိဘဲ အရေးပေါ်ကြားဖြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်များ အမြန်ချရခြင်းစသော ပြဿနာများကို တင်ပြကြသည်။

IDS စာတမ်း “An Upside-down View of Governance” နိဂုံးတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေသူများကို “၎င်းတို့၏ စိတ်ထဲတွင် ရှိနေသော စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအဖွဲ့ (အိုအီးစီဒီ) တွင် အမြစ်တွယ်ခဲ့သော အလုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မော်ဒယ်များကို ဖယ်ထားရန် နှင့် တရားဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ဦးစားပေးမည့်အစား ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ဆက်သွယ်ချက်၊ အကျိုးအမြတ်များနှင့် ရာပိုင်ခွင့်များကို ကြည့်သင့်သည်” ဟု တိုက်တွန်းထားသည်။^၁

ဘာကြောင့် လိုအပ်တာလဲ

လက်ရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဝန်းကျင်တွင် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့စရာများ များစွာရှိသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မော်ဒယ်များသည် ခေတ်နောက်ကျနေပြီဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများ လုပ်ဆောင်သည့် နည်းလမ်းများကိုသာ အတုအယွင်းလုပ်ကိုင်နေကြပြီး ဒေသနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြန်လည် ပြုပြင်ယူခြင်းမျိုး မရှိကြပေ။

ယခင်ဗျူဟာများကို ရှုပ်ထွေးစေသည့် အရာများမှာ ဆွေးနွေးရန် မဖြစ်နိုင်သော အချက်အလက်များဖြစ်သည်။ အဆိုပါ “အခန်းထဲရှိ ဆင်” ပြဿနာများမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ကိုင်နေသည့် နိုင်ငံတကာ မော်ဒယ်များကို အသုံးပြုနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အခက်အခဲများစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေးနှင့် ဘာသာရေးကိစ္စများသည် အရေးပါသော သာဓကများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ကိုင်နေသော အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ နားလည်မှု စာချွန်လွှာတွင် အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ ဆောင်ရွက်ပါက ၎င်းတို့၏ လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ထိခိုက်မည်ဟု ထည့်သွင်း သဘောတူထားကြရသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဆိုပါရှုပ်ထွေးမှုကို အားလုံး နားမလည်ကြပေ။

“ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပြောင်းလဲခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီသို့သွားခြင်း၊ ပြည်သူများ ပါဝင်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုတွင် အစိုးရမဟုတ်သူများ ပိုမိုပါဝင်လာစေခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကနှင့် နိုင်ငံတော် အကျိုးတူပူးပေါင်းခြင်းတို့ အားလုံးသည် အခက်အခဲများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။”^၂ အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်စေရေးသည် လိုအပ်သော်လည်း သင့်တော်သော ကဏ္ဍတွင်ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် သီးခြားကဏ္ဍအဖြစ် မဖြစ်သင့်ပေ။

ထိုကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးလျှက်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရိုးရှင်းသော ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုသည် ပြဿနာများ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုသာ အကူအညီပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အလွန်ရိုးရှင်းအောင် ပြုလုပ်ထားသော ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုသည် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်အောင် ပြုပြင်ထားသည့် အစီအစဉ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်ရေးကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်သည်။ ရှုပ်ထွေးသော၊ အပြန်အလှန်ဆက်နွယ်နေသော ပြဿနာများနှင့် ရင်းမြစ်များကို သင့်တော်စွာ ဝေမျှပေးနိုင်သည့် နည်းစနစ်များ လိုအပ်သည်။

နောက်ထပ်မည်သည့် စည်းမျဉ်းများ လိုသနည်း။ ရှုပ်ထွေးသော လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရှင်းလင်းခြင်းဖြင့် အဘယ်ကြောင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်မှုကို ရှာသနည်း။

IDS သုတေသနက “အနောက်နိုင်ငံများမှ ဥပဒေပြုသူများသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အခက်အခဲများကို ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများမှ မော်ဒယ်များဖြင့်သာ ရှုမြင်ကြပြီး လက်တွေ့တွင် ၎င်းတို့ ဘာတွေ့နိုင်သည်ကို မမေးဘဲ အဖြေကို လျှင်မြန်စွာ ထုတ်တတ်ကြသည်” ဟု ဖော်ပြသည်။

¹ Institute of Development Studies, An Upside-down View of Governance, Executive Summary, ISBN 978 1 85864 913 7, April 2010.

ယခုတင်ပြသည့် မော်ဒယ်သည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတစ်ခု၏ မော်ဒယ်ဖြင့် အစပြုထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း အတွက် အခက်အခဲများ အတွေ့အကြုံများနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးမှုမော်ဒယ်၏ အခြေခံ စည်းမျဉ်းအချို့

- အရမ်းမရှုပ်ထွေးစေဘဲ ပိုမိုချဲ့ထွင်ထားသည့် အစီအစဉ်တစ်ခု မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုအပ်သည်။
- အချင်းချင်း လွတ်လပ်သော၊ ထပ်မနေသော၊ တပ်နိုင်သမျှ ထပ်ကာထပ်ကာ ပြုလုပ်ခြင်း မရှိသော အရာများကို များစွာ ဖော်ထုတ်နိုင်လျှင် အထက်ပါ အကြောင်းအရာများကို အချင်းချင်း ထပ်နေခြင်း နည်းစွာဖြင့် ညင်သာစွာနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိစွာ တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။
- အချို့ အချင်းအရာများကို ရိုးရှင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်လျှင် အရင်းအမြစ် အနည်းငယ်ဖြင့် များစွာ အောင်မြင်မှု ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လိုအပ်ချက်ကြီးမားကာ အရင်းအမြစ် ရှားပါးသည့်အခါတွင် အရေးပါသည်။
- ကျွမ်းကျင်သည့် ကဏ္ဍကို အာရုံစိုက်နိုင်စေရန်နှင့် သင့်တော်သော အာရုံစိုက်မှု ရရှိစေရန် ကဏ္ဍများကို ရှင်းလင်းစွာ ခွဲထုတ်နိုင်လျှင် အလုပ်အဆင်ပြေမှုကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။
- ဆောင်ရွက်ရမည့် ကဏ္ဍနှင့် အခြေအနေသည် ရှုပ်ထွေးကာ သတိထားကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်သောအခါ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ခွဲဝေပေးခြင်း (“လက်ကိုင်တပ်ပေးခြင်း”) သည် လူများကို ပိုမို သက်တောင့်သက်သာ ရှိစေသည်။

မော်ဒယ် ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်း အကျဉ်း

ပိုမို ပြည့်စုံသော အစီအစဉ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်စေရန် ဆင်းရဲသားများနှင့် အမျိုးသား လိုအပ်ချက်များဖြင့် အစပြုသည်။ ယခုကိစ္စကို ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ပါဝင်ခဲ့သည့် အခန်းကဏ္ဍများမှ ရရှိလာသည့် အသိအမြင်များ အတွေ့အကြုံများမှ စတင်သည်။ လိုအပ်ချက်များကို ရည်မှန်းချက်များအဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး အမျိုးအစား ခွဲခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့ကို ကဏ္ဍများအဖြစ် ပြန်လည် ပေါင်းစီးခဲ့သည်။ ရည်မှန်းချက်များကို ဇယား၏ ညာဘက်ချမ်းတွင် ပြထားသည်။

အဆိုပါစာရင်းသို့ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုအတွက် အကျိုးရှိမည်ဟု ယူဆသော အရာများကို ပေါင်းထည့်သည်။ (ဥပမာ စက်မှု မူဝါဒ၊ အကျိုးရှိစေမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကဏ္ဍ၊ အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးနှင့် အစိမ်းရောင် ဖွံ့ဖြိုးရေး စည်းမျဉ်းများ)။ အမျိုးသားရေးအတွက် အရေးပါသည်ဟု ယူဆသော ဆောင်ရွက်ချက်များကိုလည်း လာက်ရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဗျူဟာများတွင် မပါဝင်စေကာမူ ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ (ဥပမာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် စိတ်ဓာတ်ရေးရာ တည်ဆောက်ခြင်း၊ အကျင့်ပျက်မှု တွန်းလှန်ခြင်းနှင့် တရားမျှတရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ)။

ယခုဟာတွင် အခြားသော စာတမ်းများမှ နည်းလမ်းများကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသည်။^၂

ရည်မှန်းချက်မှာ ကဏ္ဍများ ပေါ်ထွက်လာရန်ဖြစ်သည်။ ထပ်တလည်းလည်းဖြစ်မှု ဖယ်ရှားရေး၊ အကျိုးရှိမှု လွတ်လပ်ရေးနှင့် ထပ်မှု လျှော့ချရေးတို့မှာ လိုချင်သည့် ဝိသေသ သုံးရပ်ဖြစ်သည်။

ပြည့်စုံလုံလောက်မှု ရှိရန် ဝေးနေသေးသော်လည်းပဲ ၎င်း၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် မထပ်မှုတို့ရှိပြီး ယုတ္တိရှိသော ရလဒ်များ ရရှိစေသည်။ ၎င်းသည် နယ်ပယ်များစွာကို ဦးစားပေးရွေးချယ်နိုင်စေပြီး ကဏ္ဍများကို အာရုံစိုက်စေနိုင်ခဲ့သည်။ ပါဝင်သည့် အချက်အလက်များကို အုပ်စုဖွဲ့ခဲ့သည်။ အချို့အချက်အလက်များသည် အုပ်စုများစွာတွင် ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ အဓိက ကဏ္ဍလေးရပ်ကို အုပ်စုဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။ တစ်ဘက်ပါ ဇယားတွင် ကြည့်ပါ။

ယခုအချိန်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သူများက အခုကဲ့သို့ ပြောခဲ့ကြသည်။

- “ကျွန်တော်တို့ ဘာတွေ လိုနေသလဲ၊ ကျွန်တော်တို့ ဘာတွေ လုပ်နေသလဲ ဆိုတာတွေအတွက် လိုအပ်နေတဲ့ အရာတွေကို စိတ်ထဲက ဆွဲထုတ်ဖို့ မြေပုံအနေနဲ့ ဒီဟာက အသုံးဝင်တယ်။ ပြီးတော့ ဒါဟာ ဘယ်တော့မှ ပြည့်စုံမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဟာ စိတ်ထဲကနေ ဆွဲထုတ်ဖို့ မြေပုံအနေနဲ့ ရှိနေမှာပါ”
- “ဒါက တကယ့်ကို ရှေ့ကို ဆောင်ရွက်ရမယ့် မြေပုံတစ်ခုပါ”
- “ဒါက မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရမ်းကို စောလွန်းနေသေးတယ်။ စောင့်ပါဦး”
- “လူထုအဖွဲ့အစည်းတွေ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ၊ စာမျိုးဆက်ကျောင်းသားတွေ၊ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းတွေ အတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာမှာ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးတယ်”
- “အစိုးရကို ခိုင်မာအောင်လုပ်ရာမှာ အလုပ်ဖြစ်တဲ့ ဥပဒေပြုရေး မဏ္ဍိုင်ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်ဖို့ဆိုတာ ပါဝင်ဖို့လိုတယ်”
- ရဲတပ်ဖွဲ့ ပြုပြင်မှုနဲ့ လုံခြုံရေး ကဏ္ဍနဲ့ ကွာတယ်။ ရပ်ရွာလူထု ရဲလုပ်ငန်းလုပ်ခြင်းမှာ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေးနဲ့ လူကုန်ကူးမှု တိုက်ဖျက်ရေးတွေ ပါဝင်သင့်တယ်”
- အချက် ၂၅ နဲ့ ပတ်သက်လို့ “ဒီအချက်ကို လူမျိုးစုတွေရဲ့ နိုင်ငံရေးအရေးတွေ ပါအောင် စကားအသုံးအနှုန်း ပြန်ပြင်ပါ။ ဒီနေရာမှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်နဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ရေး ပါချင်ပိုနိုင်တယ်။ မပါချင်လဲ မပါနိုင်ဘူး”

အထက်ပါ အကြံဉာဏ်များနှင့် တူနဲ့ပြန်ချက်များသည် နောက်ထပ် လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် စဉ်းစားရန် များစွာ ထောက်ပံ့သည်။ ယခုအခါ “ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်သင့်သလဲ” ဆိုသည့်မေးခွန်းကို များစွာ အထောက်အကူဖြစ်စေသည်မှာ ထင်ရှားသည်။

¹ Allan, D.J., *Pathways for a More Peaceful National Development Process: – Different Approaches to Investment Projects in Myanmar, and the Role of Dialogue*, 2011.

¹ Simply, interpret this as trying to have the simplest and minimum set of factors possible, as per mathematics and computer architecture design. Some themes are rolled up summaries, or others could be aggregated to make a new theme. [For example a “new” aggregate theme – REDD+ (Reduction of Emissions from Deforestation and forest Degradation + conservation) is a critical development mechanism in the carbon area, and needs to be a combination of the themes of land reform, natural resource management best practice, indigenous rights, livelihoods, ethnic autonomy and opportunity development, green economy green growth, gender /women’s empowerment and transparency mechanisms.]

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် (ဆွေးနွေးဆဲ အကြမ်း)

ကဏ္ဍ	စဉ်	အဓိက ဧရိယာ၊ နည်းလမ်း ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း	အဓိက ရည်မှန်းချက်များ
၈	၁	ဂုဏ်သိက္ခာ တည်ဆောက်ခြင်း	- အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှုနှင့် ကိုးစားမှု

			- ရင်းနှီးမှု အားလုံးတွင် အန္တရာယ်လျော့ချမှု
	၂	အခွန် မြင်သာထင်သာရှိမှုနှင့် ရေရှည် သဘာဝရင်းမြစ်ကြွယ်ဝမှု ထိန်းသိမ်းရေး	- အစိုးရနှင့် လက်ရှိ ကဏ္ဍအပေါ် ယုံကြည်မှု - ရေရှည် အမျိုးသား ကြွယ်ဝမှု တည်ဆောက်
	၃	ဘဏ္ဍာရေး မြင်သာထင်သာရှိမှု	-ယုံကြည်မှု မြင့်တင်၊ အန္တရာယ် လျော့ချ - ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှု မြင့်တင်
	၄	အခွန်စနစ် ပြုပြင်	-ယုံကြည်မှု မြင့်တင်၊ အန္တရာယ် လျော့ချ - သဘာဝရင်းမြစ်ကြွယ်ဝမှု လျော့ချ
	၅	သဘာဝရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု ကျင့်စဉ်ကောင်းများနှင့် အခြေခံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်မှု	-လက်ရှိလိုအပ်ချက်အတွက် တာဝန်ယူသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အနာဂတ် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှု
	၆	မြေယာ ပြုပြင်မှု (ဘီအက်စ်အက်စ်ပီ ဖြစ်နိုင်သည်)	- ဆင်းရဲသည့် လယ်သမားများနှင့် အခွင့်အရေး ရရှိရေး ဆောင်ရွက်သူများ၏ အတားအဆီးများ ဖယ်ရှားရေး
	၇	တရားမျှတမှု ပြုပြင်မှု	- လွတ်လပ်မှု၊ သင့်တင့်မှုနှင့် ဥပဒေစနစ်တွင် မျှတမှု
အခြေခံခန့်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီရေးနှင့် လူမှုရေး ကာကွယ်မှု (ဘီအက်စ်အက်စ်ပီ)	၈	ပညာရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေး	- အခြေခံခန့်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီရေး၊ - ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးမှု ပန်းတိုင်များ
	၉	ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေး	- အခြေခံခန့်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီရေး၊ - လူမှုရေး ကာကွယ်မှု
	၁၀	အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ဖွံ့ဖြိုးရေး	- အခြေခံခန့်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီရေး၊ - လူမှုရေး ကာကွယ်မှု
	၁၁	လိင်နှင့် အမျိုးသမီး စွမ်းအားမြှင့်တင်ရေး	- အခြေခံ အခွင့်အရေး လက်လှမ်းမီရေး၊ - လူမှုရေး ကာကွယ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများ
	၁၂	ဆင်းရဲသားများအတွက် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ထောက်ပံ့မှုနှင့် အခြေခံ လူမှု ကာကွယ်ရေး	- လိုအပ်သည့် ခြုံငုံမိသော အားလုံးပါဝင်သော၊ ဆင်းရဲသားများအတွက် ဖြစ်သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု
	၁၃	ချေးငွေ ရရှိနိုင်မှု (အီးတီ-အီးအီးအိုင်အိုင်အက်စ် ဖြစ်နိုင်သည်)	- အားလုံးပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ထောက်ပံ့မှု - စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု
	၁၄	ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မရှိသော ကျေးလက် စွမ်းအင် ရရှိနိုင်မှုနှင့် လိုလောက်သော ပြည်တွင်း စွမ်းအင် ထောက်ပံ့မှု	- အခြေခံခန့်ဆောင်မှု လက်လှမ်းမီရေး၊ - စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု
စီးပွားရေး အသွင်ပြောင်းခြင်း-သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း (အီးတီ-အီးအီးအိုင်အိုင်အက်စ်)	၁၅	ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်မှု (ဂျီတီအိုင်ဘီ ဖြစ်နိုင်သည်)	- အခြေခံ ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ လိုအပ်သည် - စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု
	၁၆	စီးအက်စ်အာရ် မြှင့်တင်မှု (Global Compact နှင့် အခြား နည်းများ)	- အကောင်းဆုံး ဆောင်ရွက်ချက်များ (အခွင့်အရေးများ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်) ကိုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတိုင်း ကျင့်သုံးစေခြင်း
	၁၇	"အစိမ်းရောင် စီးပွားရေးနှင့် အစိမ်းရောင် ဖွံ့ဖြိုးမှု" စည်းမျဉ်းများ	နောက်ကျဖွံ့ဖြိုးမှုသည် ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု မော်ဒယ်များကို အသုံးပြုစေခြင်း
	၁၈	အကျိုးဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အဓိကကဏ္ဍ	-လက်ရှိလိုအပ်ချက်အတွက် တာဝန်ယူသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အနာဂတ် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှု
	၁၉	ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သင့်တော်သောစက်မှုဗဟိုဒေ	- ကာလရှည် အခွန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတိုးတက်ခြင်း
	၂၀	ပို့ကုန်အတားအဆီးများ ဖယ်ရှားရေး	- အားလုံးပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ထောက်ပံ့မှု - စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု
	၂၁	အခြေခံ အဆောက်အအုံ၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် နည်းပညာ	- စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အခြေခံခန့်ဆောင်မှု - စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု
အမျိုးသား ပြန်လည်သန်မြတ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် တည်ငြိမ်သော ကျေးပြောင်းမှု (အန်အာရ်ပီ ဘီစီအက်စ်ပီ)	၂၂	ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အကာအကွယ်များ	- ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းတိုင်းတွင် အကောင်းဆုံး ဆောင်ရွက် မှုများ (သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခွင့်အရေး) အသုံးပြုရေး
	၂၃	ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးရေး	- ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှု - လူမှုရေး ကာကွယ်မှု
	၂၄	စစ်ပြေးများဒုက္ခသည်များ ပြန်လာရေး၊ နိုင်ငံပြန်လာရေး လုံခြုံမှု၊ စံများ၊ ဆောင်ရွက်မည့် နည်းများ၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် ဘဝများ	- အခြေခံ အခွင့်အရေး လက်လှမ်းမီရေး၊ - လုံခြုံရေးနှင့် လူမှုရေး ကာကွယ်မှု
	၂၅	အခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် တိုင်းရင်းသားများ သဘောတူညီမှုဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရရှိရေး	- အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု၊ - အလုပ်ဖြစ်သော ဖက်ဒရယ်စနစ် မော်ဒယ်
	၂၆	တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အကျိုးရှိသော ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများ (မိမိတို့ သတ်မှတ်သော အလုပ်ကောင်းနှင့် စီးပွားရေး ထောက်ပံ့မှု)	- မတိုးတက်သော ထိုဒေသများတွင် စီးပွားရေး ထောက်ပံ့မှု ပေးရန်
	၂၇	လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (ဂျီတီအိုင်ဘီ ဖြစ်နိုင်သည်)	- စွမ်းရည်ပြည့်ဝသော စစ်တပ်၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ နှင့် ကိုယ်ကျိုးရှာခြင်း ရပ်ခြင်း
၂၈	အခွင့်အရေးများ (လူ၊ အမျိုးသမီး၊ ကလေး၊ ဒေသခံများ စသည်)	- အခြေခံ အခွင့်အရေး လက်လှမ်းမီရေး၊ - လူမှုရေး ကာကွယ်မှု	

စည်းတောင်ချဲ့ထွင်ခြင်းများ

စည်းတောင်များကို ချဲ့ထွင်နိုင်သည်။ စမ်းသပ်ချဲ့ထွင်မှု အချို့မှာ-

- ပြည်သူ့ဝင်မှုနှင့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ် အကဲဖြတ်မှု
- တိုးတက်မှုနှင့် ကွာဟချက် လေ့လာမှု
- ဘယ်သူ/ဘာ/ဘယ်မှာ လေ့လာမှု
- ဆက်သွယ်ရေးသက်သာမှု နည်းလမ်း၊ အချက်အလက်အပေါ် မီဒီယာ အမြင်ကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးရန် သက်သာစေခြင်း
- ပြဿနာနှင့် အဓိက အာရုံပြုသည့် ဧရိယာအပေါ် အကဲဖြတ်သည့် မှန်ဘီလူး

အချို့သော အထက်ပါ အရာများသည် အတော်အတန် တိုက်ရိုက်ဖြစ်သည်။ အချို့မှာ ပိုမိုအသေးစိတ်သော လေ့လာမှုများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ လိုအပ်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုသည် များစွာသော ပြဿနာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင် အထောက်အကူပြုရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှု များစွာရှိသည်။

ပြည်သူ့ဝင်မှုနှင့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ် အကဲဖြတ်မှု

ပြုလုပ်သူများနှင့် အကျိုးခံစားသူများကို အကြမ်းအားဖြင့် သုံးပိုင်းခွဲခြားကာ အုပ်စုဖွဲ့ထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ စီးပွားရေး အခြေအနေနှင့် ဝင်ငွေ အဆင့်တို့သည် ဘေးသင့်ခံရနိုင်မှုအတွက် အဓိက ညွှန်းကိန်းဖြစ်သည်။ အုပ်စုများမှာ ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြဆင်းရဲသားများ၊ ပေါ်ပေါက်လာသော လူလတ်တန်းစားနှင့် အထက်တန်းလွှာများ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

စီးပွားရေးကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးပမာဏနှင့် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပမာဏပေါ် မူတည်ကာ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးမှု လမ်းကြောင်းအတွက် အရေးပါသည့် လွှမ်းမိုးမှု ရှိသောကြောင့် စီးပွားရေးအုပ်စုများကို အစိုးရနှင့်တန်းတူထားကာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အုပ်စုအဖြစ် ထားသည်။ အုပ်စုများကို အရွယ်အစားအလိုက် စီးပွားရေး အုပ်စု သုံးစုနှင့် နိုင်ငံတော် အုပ်စုတစ်စုဟု လေးစုခွဲခြားသည်။ ၎င်းတို့မှာ အသေးစား၊ အလတ်စားနှင့် အကြီးစား၊ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် အစိုးရတို့ ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ အုပ်စုများကိုလည်း စဉ်းစားရာတွင် သံတမန်၊ နှစ်နိုင်ငံ အလှူရှင်၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူ ဗဟိုပြုခြင်းထက် လိုအပ်သော မြန်မာဗဟိုပြု အစီအစဉ်ပံ့ပိုးမှုအတွက် အကူအညီဖြစ်ရန် အသုံးပြုထားသည်။

ဗျူဟာပါ ပြုလုပ်သူများ/ကရိယာများ

နိဒါန်းတွင် ပြုလုပ်သူ အနည်းငယ်ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့တွင် “လူမျိုးစု အုပ်စုများ”၊ “အရပ်သားလူ့အဖွဲ့အစည်းများ”၊ “ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများ”၊ အလှူရှင်များ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် ရပ်ရွာအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ကဏ္ဍတွင် ထည့်သွင်းနိုင်သော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ အဖွဲ့၊ အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် စသည့် နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည်။

အဆိုပါ အုပ်စုများသည် ဖြစ်စဉ်တွင် အရေးပါသော ပြုလုပ်သူများနှင့် ကရိယာများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ နိဒါန်းတွင်ထက် ပိုမို ချဲ့ထွင်ထားသော လုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုပါဝင်သည်။

ကန့်သတ်ချက်များ၊ ချန်လှပ်မှုများနှင့် အနာဂတ် ခြေလှမ်းများ

ပိုမိုရှင်းလင်းလွယ်ကူစေရန် ချန်လှပ်မှုများစွာကို ပြုလုပ်ထားသည်။ “နိုင်ငံရေးအရ ကြားနေဖြစ်ရေး” ကို ဗဟိုပြုလျက် ဒီမိုကရေစီဖြစ်စဉ်တွင် မည်သူအားသာနေသည်ဖြစ်စေ မော်ဒယ်သည် အင်အားတောင့်တင်းစေရန်အတွက် တတ်နိုင်သမျှ နိုင်ငံရေး စဉ်းစားမှုများကို တမင် ဖယ်ရှားထားသည်။

ပင်ကိုအားဖြင့် အချင်းချင်း တူညီနေသော REDD+၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် HIV ကဲ့သို့သော အချို့သော ကိစ္စရပ်များကို ၎င်းတို့အား ကဏ္ဍများ ပေါင်းစပ်ကာထားခြင်းဖြင့် သီးခြားစာရင်းတင်မထားပေ။

အချို့သော အုပ်စုများသည် ၎င်းတို့ ဆောင်ရွက်သော ကိစ္စရပ်များကို ဤမော်ဒယ်က ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိဟု ခံစားရနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် သက်ကြီးရွယ်အို ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု၊ REDD+၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် HIV သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်၊ မီဒီယာ

လွတ်လပ်ခွင့်၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ မဖြစ်ရန် မျှော်လင့်သည်။ အဆိုပါ အုပ်စုများသည် ကဏ္ဍများကို ပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် ပြဿနာအများစုကို ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို တွေ့မည်ဖြစ်သည်။

ဘယ်လို အသုံးပြုမလဲ

အကယ်၍ ရှင်းလင်းသော၊ ကြိုတင်စီမံထားသော၊ သဘောတူညီမှု ရရှိထားသော လုပ်ငန်းစီမံချက်ရှိလျှင် အလုပ်သည် ပိုမိုအစီအစဉ်ကျန ကာ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့သော မော်ဒယ်သည် အောက်ပါတို့ကိုလဲ အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည်။

- ဖွံ့ဖြိုးမှု စီမံကိန်းချသူများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စော လုပ်ငန်းစဉ်ကို အာရုံပြုမိစေခြင်း
- ဟာမိုနီဖြစ်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းစဉ် ဖော်ဆောင်ခြင်း
- ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထပ်မံချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် တရားဝင်ဖြစ်စေခြင်း
- လက်ရှိ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို ကောင်းမွန်စွာ ငြင်းခုံနိုင်စေခြင်း
- တန်ဖိုးရှိသော ကဏ္ဍများကို ပိုမိုပါဝင်နိုင်စေခြင်း
- ဖွံ့ဖြိုးမှု ပြောင်းလဲရေးတွင် ကွာဟမှုများကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ အကဲဖြတ်နိုင်ခြင်း
- အကူအညီကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံးရောက်ရှိအောင် ပြုလုပ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
- တစ်ခုသော အချက်အလက်၊ ကဏ္ဍတို့၏ အလုပ်၊ လုပ်ဆောင်ချက်၊ တိုးတက်မှုတို့ကို အကဲဖြတ်ခြင်း
- လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသော်လည်း လက်ရှိအချိန်တွင် အလွန် ဂရုစိုက်ကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်မည်ဟု ယူဆကာ ချန်လှပ်ထားသော ခေါင်းစဉ်များကို ပိုမိုပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးစေနိုင်ခြင်း

နိဂုံး

ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် အလွန်ရှုပ်ထွေးသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို သတ်မှတ်ရာတွင် ကူညီရန် ရည်ရွယ်သည်။ အကြောင်းအရာများကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် များစွာသော အဖွဲ့များ၏ အလုပ်များကို ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသော ဧရိယာများသတ်မှတ်ရာတွင် အကူအညီပေးသည်။ မူဘောင်သည် မော်ဒယ်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးဝင်ပုံပေါ်သည်။ သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများ၏ ရှိရင်းသော တိုးတက်မှု အကဲဖြတ်မှု၊ ကွာဟမှု လေ့လာချက်နှင့် သဘောထား လေ့လာမှုတို့ကို လွယ်ကူစွာ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဆွေးနွေးမှုများတွင် သက်တောင့်သက်သာ ရှိစေမှုသည် လူမှုဝန်းကျင်လွတ်လပ်မှု၊ ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ်များ ကျင့်သုံးမှုနှင့် တိုးတက်မှုတို့၏ အရေးပါသော ပုံရိပ်များကို ပေးသည်။

အပိုင်းများကို ခြုံငုံကာ ဘာသာပြန်သည့် မှန်ဘီလူးများအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းသည်လည်း အသုံးဝင်ပုံပေါ်သည်။ ယနေ့အထိ ပြဿနာ အချို့အတွက် ဤနည်းလမ်းကို အသုံးပြုကာ သက်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်မှ စိတ်ဝင်စားသူများအတွက် ကောင်းမွန်သော ရလဒ်များကို ရရှိစေခဲ့သည်။

အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားကို ကောင်းကျိုး ဆောင်ကာ တိုင်းပြည်ကောင်းကျိုး ရရှိစေသော ကဏ္ဍများမှာ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထို့အတူ အသေးစား အလတ်စားနှင့် အကြီးစား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း ကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်) ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် အသုံးဝင်သော ကဏ္ဍများစွာ ရှိသည်။

အကျိုးအမြတ်အချို့ကို လက်တွေ့ မခံစားရခင် အမျိုးသားငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ရင်ကြားစေရေးသည် အချို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကိစ္စရပ်များနှင့် အတူတကွ တိုးတက်ရန် လိုအပ်သည်။

ဤအပေါ်တွင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများကို စတင်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သည်။ အချို့သူများ ဝေဖန်သကဲ့သို့ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများကို ထပ်မံဆောင်ရွက်မည်မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အခန်းတစ်နေရာမှ ပါဝင်ရန် လုံလောက်သော စိတ်အားထက်သန်မှု ရှိပြီးဖြစ်သည်။

Thinking about Transitional Justice in Myanmar

Ian Holliday

The University of Hong Kong

ian.holliday@hku.hk

For some 30 years since the third wave of democracy began to break across Latin America in the early 1980s, societies undergoing radical political reform have used both judicial and non-judicial means to address legacies of severe human rights abuse bequeathed by defunct authoritarian regimes. Argentina's truth commission on disappeared persons, formed in 1983, was a key pioneer, issuing the best-selling *Nunca Más (Never Again)* report in 1984, and rapidly becoming a source of inspiration for other democratizing states. When the immediate post-Cold War era then saw a broad humanitarian turn sweep global politics, a new notion of transitional justice emerged as a significant feature of democratization discourse and practice. In those years South Africa's reform process was notably important, and the Truth and Reconciliation Commission chaired by Archbishop Desmond Tutu from 1996 quickly gained iconic status. Indeed, in the wake of this and other 1990s transitions, the period since the turn of the millennium has seen possibilities for transitional justice debated not merely on the margins of political change, but rather at the very center. Today, almost every transitional society takes a close interest in transitional justice.

In Myanmar, where a degree of political transition is now in progress, justice has for decades been a potent demand of many strands of opposition to entrenched military rule. Individuals caught up in low-grade civil war between the national army and a series of ethnic militias have long been particularly vocal, for while atrocities have been committed on all sides most blame clearly attaches to army personnel. Equally, though, calls for justice emerged from democratic groups after state repression of 8-8-88 protests, installation of a formal military junta, and arrogant disregard of the popular will during the 1990 general election, the 2007 saffron uprising, and so on. Against this vibrant backdrop, however, the elite-led transition implemented after the 2011 switch to quasi-civilian rule apparently has little concern for justice. Focused on an informal accord reached in August 2011 by President Thein Sein and opposition

leader Aung San Suu Kyi, the reform agenda prioritizes inclusion, consensus and stability. What then is the place of justice in Myanmar's transition?

This complex question cannot be fully answered by an outsider, and even among insiders the response will develop only gradually through a long period of analysis and debate engaging stakeholders at all levels of the state, civil society and grassroots communities. Nevertheless, it is possible at this still early stage of political reform to examine global experience and think through some of the options thereby presented to the Myanmar people. While key transitional justice work is already being done by the Network for Human Rights Documentation – Burma, and opposition figures from Aung San Suu Kyi down continue to speak of the need for justice in any future political settlement, there remains a great deal more to be said about ways forward in tackling severe human rights violations registered during nearly 50 years of military supremacy.

Even a brief survey will reveal that global experience is diverse. Although recent years have witnessed the emergence of a substantial transitional justice industry, led by Amnesty International, Human Rights Watch and a number of UN agencies but also spreading far beyond them, there are no widely accepted means of delivering on its central aims. Rather, the field is contested, with core data, best practice, observable impacts and next steps all subject to divergent interpretation. Even the range of available measures is not wholly clear. Nevertheless, a set of reasonably standard components can be identified.

First, criminal prosecutions may be mounted, either through the International Criminal Court, launched in 2004 following a decade of experience with ad hoc tribunals, or through national or even local courts. This is the most legalistic approach, focused on securing individual accountability for severe human rights violations. Second, truth commissions may be formed to enable victims' voices to be heard and some degree of agreed truth about an abusive past to be recorded. In recent decades state-level truth commissions have been created in more than 40 jurisdictions, sometimes linked to amnesty programs on a model developed in South Africa. Equally, however, truth commissions can be formed at the regional or local level. Third, state employees may be vetted to determine whether they were complicit in abuse, and whether they merit an ongoing career in public service. Such a program can also be tied to amnesty provisions. Fourth, reparations may be paid to victims of major

human rights violations, either on a case-by-case basis or through a class action. Fifth, memory projects may be launched to document a history of abuse, shape local and national history, and honor victims and their families.

Many tensions exist between these distinct elements, and differences in post-authoritarian context mean that no two national experiences are ever alike. Nevertheless, each component of the broad transitional justice agenda has been tried out in multiple settings, generating much real-world practice for Myanmar people to draw on. It is worth stating clearly that by no means all experience is positive, and a marked skepticism has for years characterized much of the literature. Prosecutions are expensive, at the extreme running to hundreds of millions of dollars, and some naturally question whether the money could be better spent on, say, pro-poor development policies. Truth commissions have a checkered history, raising all sorts of difficult technical questions and, at a deeper level, often charged by critics with delivering neither truth nor justice. When provisions are made for amnesty, they become especially controversial. Vetting programs trigger concern about state capacity, which can be gravely damaged if entire cohorts of key officials are dismissed from repressive public agencies. Reparations are rarely paid in amounts and ways that seem fair to all. Memory projects run up against the problem that there are so many different pasts, and so many conflicting histories waiting to be written.

Looking inside this packed and contested realm, the hardest task may well be weighing competing imperatives. When both global and local actors are interested in issues of human rights abuse, who should be the key players? Most will rightly feel that local voices should generally prevail. However, the reality is that much of the push for transitional justice, as well as much of the funding, typically comes from global agencies. From a different angle, a choice needs to be made between a chiefly legalist approach stressing judicial accountability through retributive justice, and a more pragmatic approach focused on boosting ongoing political reform through restorative justice. Then questions also need to be faced about the timing of distinct aspects of a transitional justice agenda. Should trials or a truth commission be an early priority, or is it better to leave them for a later day, as has happened in many societies? Hanging over all other matters is the issue of exactly how much a society wishes to remember of its dark past, and how much it prefers to forget. Again, tricky timing issues arise.

Complicating matters yet further is the relationship between transitional justice and everything else taking place in a society in reform. Implicit in some of the issues already raised, this linkage requires explicit attention. Above all in Myanmar, where ethnic relations have long been problematic and national reconciliation is a top priority for all major political figures, the link to a peace-building and nation-building agenda needs to be thought through very carefully. In South Africa, transitional justice mechanisms were used for nation building, prompting critics to argue that justice had not been well served. However, a society can always opt to value national unity over justice, and provided it does so through proper procedures the choice can only be respected. Were Myanmar to go down this path, disarmament, demobilization and reintegration policies would have to be aligned with wider transitional agenda initiatives. Secondly, the interface with socio-economic development programs needs to be deliberated. Again the South African case has drawn criticism for looking solely at personal accountability, and not at the structural inequalities generated by apartheid. Similar issues could well arise in Myanmar, where crony capitalism in the junta years underpinned not only individual violations, but also systemic abuse. Were this challenge taken seriously, transitional justice would expand to encompass a large program of development-sensitive social justice.

In these domains, global practice indicates that tying transitional justice to both nation building and socioeconomic development is widely endorsed by victims of the most severe abuse. Broadly, such individuals tend to favor peace over livelihood issues, and both over justice. They still value justice, however, seeking genuine truth about the past, and meaningful financial support.

How, then, is the question about the place of justice in Myanmar's transition to be answered? To repeat, a full response can be generated only by the Myanmar people. Nevertheless, pointers can be drawn from the abundant global experience amassed in recent decades. One is that no transitional justice template exists to be downloaded and applied in Myanmar. Moreover, while something of a toolkit has been developed, it requires extremely careful usage in a specific institutional setting. A second is that transitional justice does not have to be done in a hurry, or all at once. Distinct measures can be developed at different times and speeds, depending on the dynamics of the wider transition. A third is that the deliberative process needed to underpin transitional justice

initiatives must engage fully with local people. While national leadership will be critically important, it is also essential to reach right down to the grassroots community level. A fourth is that, at that level, the voices of victims need to be properly heard. Perhaps one of the clearest lessons emerging from many case studies is that a victim-centered approach is key. A fifth is that gender issues are significant and require detailed attention. Women are often leading victims of severe human rights abuse, and men with experience of a lifetime of warfare are only with great difficulty made part of a transitional justice program. A sixth is that while transitional justice certainly cannot be disregarded, it is not in any sense a panacea. Indeed, in no case has it ever come close to delivering a full settling of accounts, or to building a foundation for an entirely just society.

The place of justice in Myanmar's transition is thus likely to be sporadic, fragile and contested. However, the amorphous nature of transitional justice does open up opportunities for action at many levels. Given that the opposition is not yet fully involved in government, and perhaps still more that both judicial and non-judicial institutions remain deeply deficient, it may take a long time to develop national programs. In a shorter period, however, it may be possible to launch a series of local, victim-focused initiatives. These could include listening projects designed to gauge what people seek at the grassroots level, memory projects built around community testimony, memorials and museums, small-scale truth commissions aimed at developing at least a partial record of the past, and education reforms focused on reshaping history teaching in primary and secondary schools. While it is important not to romanticize the local, for that too can be distorting, such measures could help build momentum for what many hope can one day become a larger transitional justice program.

The contemporary transitional justice agenda is diverse, complex and contentious. In a wealth of diverse settings around the world, it has only rarely met the great expectations frequently laid out for it. Nevertheless, there is a broad consensus both globally and across much of the opposition movement that issues of justice cannot simply be ignored as Myanmar moves away from some 50 years of abusive military rule. Sooner or later, they must be confronted. It is thus necessary to explore within this specific institutional context core elements of the broad agenda generated by extensive global experience, so that justice can take its rightful place as a key pillar of the country's emergent polity.

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကူးအပြောင်း တရားမျှတမှုကို တွေးတောခြင်း

အိယန်ဟောလီးဒေး

ဟောင်ကောင်တကသိုလ်

ian.holliday@hku.hk

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလများတွင် တောင်အမေရိက၌ တတိယ ဒီမိုကရေစီလှိုင်း ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့်အထိ နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်သော နိုင်ငံများတွင် ယခင် အာဏာရှင် အစိုးရများ ကျူးလွန်သွားခဲ့သော ဆိုးဝါးသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို လျော်ကြေးရရှိရန် ပြည်သူများသည် ဥပဒေ နည်းလမ်းအရော ဥပဒေမဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများအရပါ ကြိုးစားလာကြသည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ်က အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံတွင် တည်ထောင်ခဲ့သော ပျောက်ဆုံးသူများအတွက် မှန်ကန်သည့် ကော်မရှင်သည် အရေးပါသော ရှေးဦးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် Nunca Mas (Never Again) အစီရင်ခံစာကို ၁၉၈၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး အရောင်းရဆုံးစာရင်းဝင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းသည် အခြားသော ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံများအတွက် တွန်းအားဖြစ်စေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးလောကတွင် လူသားခြင်းစာနာမှုအလှည့်အပြောင်း ရောက်ရှိလာသည့် စစ်အေးခေတ်ပြီးစကာလတွင် အကူးအပြောင်း တရားမျှတမှုဟူသော အယူအဆသစ်တစ်ရပ်မှာ ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ထင်ရှားသည့် လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုကာလများတွင် တောင်အာဖရိက၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်သည် မှတ်သားလောက်အောင် အရေးပါပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ်က ဘုန်းတော်ကြီး ဒေမွန်တုတု ဦးစီးသော အမှန်တရားနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး ကော်မရှင်သည် စံပြုတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်လာနိုင်ခဲ့သည်။ အမှန်မှာ ထိုသို့ နိုးကြားလာခြင်းနှင့်အတူ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှ အကူးအပြောင်းများသည် ထောင်စုနှစ်အသစ်တိုင်အောင် အကူးအပြောင်း တရားမျှတရေး ငြင်းခုံမှုများမှာ နိုင်ငံရေးတွင် အစွန်အဖြားနေရာမှမဟုတ်ဘဲ ဗဟိုချက်မနေရာသို့ ရောက်ရှိလာစေခဲ့သည်။ ယခုအခါ ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်ရှိ ပြည်သူလူထု အားလုံးနီးပါးသည် အကူးအပြောင်း တရားမျှတမှုကို စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။

ယခုအချိန်တွင် နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်နေသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခိုင်အမာခြေတုတ်ယူထားသော စစ်အုပ်ချုပ်သူများကို ဆန့်ကျင်သူများသည် တရားမျှတမှုမှာ ကိစ္စတော်တော်များများအတွက် စံနှုန်းအဖြစ် တောင်ဆိုမှုများ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသား တပ်မတော်နှင့် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်များအကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ်အသေးစားများတွင် ပါဝင်ခဲ့သူများသည် ကာလကြာရှည်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ နှစ်ဘက်လုံးတွင် ရက်စက်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့ကြသော်လည်း တပ်မတော်မှ စစ်သားများသာ အများဆုံး စွပ်စွဲခံကြရသည်။ ၈၈၈၈ အရေးတော်ပုံတွင် နိုင်ငံတော်က ရက်စက်စွာ နှိမ်နင်းခဲ့မှု၊ စစ်အာဏာရှင် တရားဝင် ဖွဲ့စည်းမှု၊ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ၏ ပြည်သူ့ဆန္ဒကို လစ်လျူရှုမှု၊ ၂၀၀၇ ရွှေ့ပြောင်း တော်လှန်ရေး စသည်တို့တွင် ဒီမိုကရေစီအုပ်စုများ၏ တရားမျှတမှု တောင်းဆိုမှုများလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ အင်အားကောင်းသည့် နောက်ခံအခြေအနေများနှင့် ဆန့်ကျင်စွာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က ကူးပြောင်းခဲ့သော အရပ်သားတစ်ဝက် အစိုးရသည် တရားမျှတမှုအတွက် စိတ်ဝင်စားမှု အနည်းအကျဉ်းသာ ရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လက သမ္မတသိန်းစိန်နှင့် အတိုက်အခံခေါင်းဆောင် အောင်ဆန်းစုကြည် တို့အကြား သဘောတူညီမှုကို အခြေခံကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် အားလုံးပါဝင်မှု၊ သဘောတူညီမှုနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု တို့ကို ဦးစားပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ တရားမျှတမှုမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေသနည်း။

အဆိုပါ ရှုပ်ထွေးသည့် မေးခွန်းကို အပြင်လူများအနေဖြင့် ဖြေကြားနိုင်မည် မဟုတ်ဘဲ အတွင်းမှ လူများသည်ပင် ကာလကြာရှည်စွာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာမှု၊ လူတန်းစားအလွှာစုံ၊ ရပ်ရွာလူထုနှင့် အခြေခံလူတန်းစားများ အားလုံးပါဝင်သော ငြင်းခုံမှုတို့မှသာ တဖြည်းဖြည်း အဖြေကို ရရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ယခု နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲစကာလတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အတွေ့အကြုံများနှင့် မြန်မာပြည်သူများသို့ တင်ပြထားသည့် ရွေးချယ်စရာများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အဓိက တရားမျှတရေး အလုပ်များကို လူ့အခွင့်အရေး မှတ်တမ်းတင်ရေးကွန်ယက်-ဗမာ (Network for Human Rights Documentation-Burma) က ပြုလုပ်ထားပြီး အတိုက်အခံများဖြစ်သော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကလည်း အနာဂတ် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းများတွင် တရားမျှတမှု ကိုဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်းကို ဆက်လက် ပြောကြားနေသည်။ လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၅၀ ကာလအတွင်း စစ်တပ်အာဏာရှိစဉ်အတွင်း လူ့အခွင့်အရေးကို ငြင်းထန်စွာ ချိုးဖောက်ခဲ့မှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် နည်းလမ်းများအကြောင်း ပြောကြားရန် များစွာ လိုအပ်နေသေးသည်။

အနည်းငယ် သုတေသနလုပ်ရုံဖြင့် ကမ္ဘာ့အတွေ့အကြုံများသည် မျိုးကွဲများစွာ ရှိကြောင်း တွေ့မည်ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်း Amnesty International၊ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းအချို့ ဦးဆောင်သော အရေးပါသော ကူးပြောင်းရေးကာလဆိုင်ရာတရားမျှတရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်ကို ရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်မည့် နည်းလမ်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံထားခြင်းမူ မရှိသေးပေ။ ထို့ထက် အဆိုပါ နယ်ပယ်ကို အခြေခံ အချက်အလက်၊ ကောင်းမွန်သော ဆောင်ရွက်မှု၊ လေ့လာနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ကွဲပြားသည့် ဘာသာပြန်ဆိုမှုနှင့် နောက်ထပ် လုပ်ဆောင်မည့် အဆင့်များဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ သင့်တင့်သော စံများကိုမူ ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်သည်။

ပထမဦးစွာ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ၁၀ စုနှစ် တစ်ခုစာ ကြားဖြတ်ခုံရုံးများ အတွေ့အကြုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော နိုင်ငံတကာ တရားရုံး (ICC) မှဖြစ်စေ ပြည်တွင်းတရားရုံးမှ ဖြစ်စေ ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုမှုကို စတင်ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဤကိစ္စသည် လူ့အခွင့်အရေးကို လူ့အခွင့်အရေးကို ပြင်းထန်စွာ ချိုးဖောက်ခဲ့သူကို တရားနည်းလမ်းအရ တာဝန်ခံယူစေသော နည်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယနည်းမှာ အမှန်တရားကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းပြီး ကျူးလွန်ခဲ့သူများ၏ အသံများကို ကြားစေကာ အတိတ်ကာလက ကျူးလွန်ခဲ့သူများကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် အနည်းငယ်က တရားစီရင်စု ၄၀ ကျော်တွင် တောင်အမေရိကမှ ပုံစံကို ယူကာ နိုင်ငံတော်အဆင့် အမှန်တရား ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ထို့အတူ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့် အမှန်တရားကော်မရှင် များကိုလည်း ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။ တတိယတစ်ခုအနေဖြင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများကို ချိုးဖောက်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းရှိမရှိနှင့် လက်ရှိ အလုပ်တွင် ၎င်းတို့ အကျိုးရှိမရှိကို စစ်မေးနိုင်သည်။ ထိုအစီအစဉ်ကို နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား လွတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်နိုင်သည်။ စတုတ္ထအနေဖြင့် အဓိက လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံခဲ့ရသူများကို နစ်နာကြေး ပေးခြင်းများကို တစ်ဦးချင်းစီ အနေဖြင့်လည်းကောင်း အားလုံး တစ်သမတ်တည်း အနေဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ပဉ္စမအနေဖြင့် ဖိနှိပ်ခံခဲ့ရသည့် သမိုင်းကို မှတ်တမ်းတင်ရန်၊ နိုင်ငံသမိုင်းကို ပုံဖော်ရန်၊ ခံစားခဲ့ရသူများနှင့် မိသားစုများကို ဂုဏ်ပြုရန် အောင်မေ့ဖွယ် အခမ်းအနားများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ဤထင်ရှားသော အကြောင်းအရာများတွင် တင်းမာမှုများ များစွာ ရှိပြီး အာဏာရှင်အလွန် အခြေအနေ ကွဲပြားခြင်းများသည် မည်သည့် နိုင်ငံနှစ်ခုမျှ မတူညီနိုင်ခြင်းကို ပြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု လုပ်ငန်းများကို နည်းလမ်းများစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့အတွေ့အကြုံများကို မြန်မာပြည်သူများအတွက် မည်သည့်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သည်ဖြစ်စေ ရလဒ်မှာ ကောင်းမွန်ပြီး မယုံကြည်မှုများကိုလည်း စာပေတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို ဖော်ပြသင့်သည်။ တရားစွဲဆိုမှုများသည် ငွေကြေးကုန်ကျမှု များသည်။ ထိုအတွက် ကုန်ကျသော သန်းပေါင်းများစွာသော ဒေါ်လာများကို ဆင်းရဲသားများအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး မူဝါဒများကဲ့သို့ ကိစ္စများတွင် ပိုမို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုသင့်သလားဟူသော မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ အမှန်တရား ကော်မရှင်များသည် အောင်မြင်မှုနှင့် မအောင်မြင်မှု သမိုင်းများ ရှိခဲ့သည်။ နည်းပညာဆိုင်ရာ ခက်ခဲသည့် မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ပိုမို နက်နဲသည့် အပိုင်း၌ ဝေဖန်သူများက မှန်ကန်မှုနှင့် တရားမျှတမှု မရှိဟု ဝေဖန်ကြသည်။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ တင်သောအခါ အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ စစ်ဆေးမေးမြန်းသည့် အစီအစဉ်များသည် နိုင်ငံတော် စွမ်းဆောင်မှုအတွက် စိုးရိမ်စရာများ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပြီး အကယ်၍ လူကြီးကို ဖားတတ်သော ဌာနများမှ ထိပ်ပိုင်း ဝန်ထမ်းများကို အလုပ်ထုပ်ပါက ထိခိုက်မှု များနိုင်သည်။ နစ်နာကြေးများ ပေးခြင်းသည်လည်း အားလုံးအတွက် မျှတသည့် ပမာဏပေးခြင်းမျိုး ရှားပါးသည်။ အောင်မေ့ဖွယ် အစီအစဉ်များသည်လည်း တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အတွေ့အကြုံ မတူညီခြင်းကြောင့် သမိုင်းကြောင်းများ ချရေးမည်ဆိုပါကလည်း ပြသနာများစွာ ရှိသည်။

ဤ ကျစ်လစ်ပြီး ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိနေသော နိုင်ငံ၏ အတွင်းပိုင်းကို ကြည့်လျှင် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စများကို အလေးဆန်မှာ အခက်ခဲဆုံး ဖြစ်မည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ လူ့အခွင့်အရေးကို စိတ်ဝင်စားစွာ ဆောင်ရွက်သူများသည် မည်သူသည် အဓိက ဆောင်ရွက်သူ ဖြစ်သင့်သနည်း။ အများစုမှာ ပြည်တွင်းမှ အသံများသည် ပိုမို နေရာရသင့်သည်ဟု ပြောကြပေမည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုသည် ပြည်ပမှ အများဆုံး ပြောကြားပြီး ထောက်ပံ့ငွေသည်လည်း နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ လာသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင် တရားမျှတမှုရှိအောင် တရားနည်းလမ်းအရ ပြန်လည် အပြစ်ပေးမည်လား သို့တည်းမဟုတ် ပိုမိုလက်တွေ့ ကျသော လက်ရှိ နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှုများတွင် တရားမျှတမှုကို ထည့်သွင်းအောင် တွန်းအားပေးမည်လားဆိုသည်ကို ရွေးချယ်စရာ ရှိသည်။ ထို့နောက် ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို ဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်တွင် အချိန်ကိုက်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ တရားစွဲဆိုခြင်းနှင့် အမှန်တရား ကော်မရှင်ကို စောစီးစွာ ပြုလုပ်မည်လား သို့မဟုတ် နိုင်ငံအများစုတွင် ပြုလုပ်သကဲ့သို့ နောက်ရွှေ့ထားမည်လား။ အခြား ကိစ္စများနောက်တွင် ထားရှိခြင်းမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းက မည်မျှ အမှတ်ရပြီး မည်မျှ မေ့ထားလိုကြသည်ဆိုသည်အပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ထိုကိစ္စတွင်လည်း ရှုပ်ထွေးသည့် အချိန်ကိုက်လှုပ်ရှားမှု ပြသနာ ရှိသည်။

အခြား ရှုပ်ထွေးသည့် ပြသနာမှာ ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုနှင့် အခြား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများမှ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ ဆက်ဆံရေးဖြစ်သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် မပေါ်လွင်သော်လည်း ဤဆက်နွယ်မှုသည် ရှင်းလင်းသည့် အာရုံစူးစိုက်မှု ရရှိရန်လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြားကိစ္စများထက် တိုင်းရင်းသား ဆက်ဆံရေးသည် ပြသနာဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင် တိုင်းအတွက် ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ရေးနှင့် တိုင်းရင်းသား ရင်ကြားစေ့ရေးသည် ထိပ်တန်းဦးစားပေး လုပ်ငန်း ဖြစ်သည့် အလျောက် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို သေသေခြာခြာ စဉ်းစားထားရန် လိုအပ်သည်။ တောင်အာဖရိကတွင် ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှု နည်းစနစ်များကို တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေးအတွက် အသုံးပြုကြပြီး ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် တရားမျှတမှုကို မဖြစ်စေခဲ့ဟု ဝေဖန်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ သို့သော် လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုသည် အမျိုးသား စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးကို တရားမျှတရေးထက် ပိုမို ရွေးချယ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ရွေးချယ်ပါကလည်း ရွေးချယ်မှုကို လေးစားရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မြန်မာများသည် အဆိုပါ နည်းလမ်းကို ရွေးချယ်မည်ဆိုပါက လက်နက်ချရေး၊ စစ်တပ်မှ ထွက်ခွာခြင်း၊ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး မူဝါဒ

များကို ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။ တောင်အာဖရိကတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းကို တာဝန်ခံခိုင်းခြင်းကိုသာ အာရုံစိုက်ခဲ့ပြီး စနစ်တစ်ခု၏ မညီမျှမှုများကို လစ်လျူရှုခဲ့သည်ဟု ဝေဖန်မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။ အလားတူ ပြဿနာများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရီးစဉ် စီးပွားရေးသည် အမြစ်တွယ်ခဲ့ပြီး တစ်ဦးတစ်ယောက်ခြင်းက အပြစ်ကျူးလွန်သကဲ့သို့ စနစ်တစ်ခုအနေဖြင့် ကျူးလွန်မှုများလည်း ရှိသည်။ အကယ်၍ ဤအချက်ကို လေးလေးနက်နက် ကိုင်တွယ်လျှင် အကူးအပြောင်း ကာလ တရားမျှတမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ထိခိုက်နိုင်သော ကြီးမားသည့် စီမံချက်တစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။

ဤအချက်များအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများတွင် အများဆုံး ထိခိုက်ခံစားရသူများက ဆုံးဖြတ်သည်။ များသောအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများထက် ပိုမို လေးပေးကြပြီး ၎င်းတို့ နှစ်ခုစလုံးကို တရားမျှတမှုထက် ပို၍ ဦးစားပေးကြသည်။ ၎င်းတို့သည် တရားမျှတမှုကို တန်ဖိုးထားသော်လည်း အတိတ်က ဖြစ်ရပ်ထက် ဘဏ္ဍာရေး အထောက်အပံ့ကို ပိုမို ရှာဖွေကြသည်။

ထိုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု မေးခွန်းကို မည်သို့ ဖြေရှင်းမည်နည်း။ ထပ်မံ ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် မြန်မာလူမျိုးများကသာ မည်သို့ တုန့်ပြန်မည်ကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များက ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အတွေ့အကြုံများမှ လမ်းညွှန်မှုများကို ရရှိနိုင်သည်။ အချက်တစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု ပုံစံတစ်ခုကို ချက်ချင်းရယူနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထို့အပြင် ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်စဉ် ၎င်းတို့ကို နေရာမှန်စွာ အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည်။ ဒုတိယ တစ်ချက်မှာ အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှုကို အလျင်အမြန်နှင့် တစ်ခါတည်း လုပ်ဆောင်ရန် မလိုပေ။ အသွင်ကူးပြောင်းရေးပေါ် မူတည်ကာ အချိန်ကာလနှင့် အမြန်နှုန်းကို ချိန်ညှိနိုင်သည်။ တတိယ တစ်ချက်မှာ အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု လုပ်ဆောင်ချက်များကို စဉ်းစားရာတွင် ဒေသခံများ ပါဝင်စေရမည်။ နိုင်ငံတော်အဆင့် ခေါင်းဆောင်များမှာ အရေးပါသကဲ့သို့ အောက်ခြေလူတန်းစား အထိ ရောက်ရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ စတုတ္ထ တစ်ချက်မှာ ထိုအဆင့်တွင် ခံစားခဲ့ရသူများ၏ ခံစားချက်များကို အမှန်တကယ် ဖော်ထုတ်နိုင်ရမည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ခံစားရသူ ဗဟိုပြုသည့် အချက်သည် အဓိက ကျသည်။ ပဉ္စမတစ်ချက်မှာ လိင်ကိစ္စသည် အရေးပါပြီး အသေးစိတ် လေ့လာရန် လိုအပ်သည်။ အမျိုးသမီးများသည် များသောအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို အဆိုးဝါးဆုံး ခံစားရသူများ ဖြစ်တတ်ပြီး စစ်ဒဏ် ခံခဲ့ရသူ အမျိုးသားများသည် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထည့်သွင်းရန် အခက်အခဲရှိသည်။ ဆဌအချက်မှာ အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှုမှာ မေ့ထား၍မရသော်လည်းပဲ ၎င်းမှာ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းသည့် ကိစ္စတော့ မဟုတ်ပေ။ အမှန်မှာ ၎င်းသည် အပြည့်အဝနည်းပါး တာဝန်ခံမှုများ ဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့ တရားမျှတသော လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု ဖြစ်လာရန် အခြေခံအုတ်မြစ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှုသည် ကြိုကြားကြိုကြား ဖြစ်ပေါ်ပြီး ထိခိုက်လွယ်ကာ ရင်ဆိုင်ယှဉ်ပြိုင်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရမည်။ သို့သော် ပုံစံအတိအကျမရှိသည့် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု၏ ဝိသေသအရ အဆင့် အမျိုးမျိုးတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရှိသည်။ အစိုးရအဖွဲ့တွင် အတိုက်အခံဘက်မှ အပြည့်အဝ ပါဝင်မှု မရှိသေးခြင်းနှင့် တရားရေးနှင့် တရားရေး မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ လုံလောက်မှု မရှိသေးခြင်းတို့ကြောင့် အမျိုးသားအဆင့် အစီအစဉ်များ ပေါ်ထွက် လာရန်မှာ အချိန်များစွာ ကြာမြင့်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကာလတိုတွင် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသူ တစ်ဦးချင်းကို အာရုံစိုက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက် မျိုးကိုသာ အာရုံထားသင့်သည်။ အဆိုပါ ကိစ္စများတွင် အောက်ခြေအဆင့်တွင် ပြည်သူများ လိုလားချက်ကို တိုင်းတာရန် နားထောင်ပေးသည့် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခြင်း၊ လူထုထွက်ဆိုချက်များကို မှတ်တမ်းတင်သည့် စီမံကိန်းများ၊ အထိန်းအမှတ်များနှင့် ပြတိုက်များ၊ အနည်းဆုံး အတိတ်ကာလ ဖြစ်ရပ်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် အသေးစား အမှန်တရားကော်မရှင်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် အခြေခံ အဆင့်နှင့် အလယ်တန်း အဆင့်တွင် သမိုင်းသင်ရိုးကို ပြုပြင်သည့် ပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ပြည်သူများကို မည်သည့်အရာသည် ကောင်းသည် မည်သည့် အရာသည် မကောင်းဟု စည်းရုံးသိမ်းသွင်းခြင်း မလုပ်ရန် အရေးကြီးပြီး ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်း သည် လမ်းကြောင်းမှ သွေဖယ်သွားနိုင်သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် နောင်တစ်ချိန်တွင် ပိုမိုကြီးမားသော အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတရေး စီမံချက်ကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။

လောလောဆယ်တွင် အကူးအပြောင်းကာလ တရားမျှတမှု ကရိယာများမှာ များစွာ ရှိပြီး ရှုပ်ထွေးကာ အငြင်းပွားဖွယ်များ ရှိသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် များစွာသော အခြေအနေများ ရှိသော်လည်း လိုချင်သော ရလဒ်ကို ရောက်ရှိခြင်းမှာ ရှားပါးသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်း ၅၀ ခန့် စစ်အစိုးရ၏ ချိုးဖောက်မှုများနှင့် တရားမျှတမှု ပြဿနာကို လစ်လျူရှုရန်မှာ မဖြစ်နိုင် ဟု တစ်ကမ္ဘာလုံးက သဘောတူကြသည်။ အနှေးနှင့်အမြန် ၎င်းတို့ကို ရင်ဆိုင်ရမည်။ ထို့ကြောင့် တရားမျှတမှုသည် ၎င်း၏ နေရာမှန် ရရှိရန် ကမ္ဘာ့အတွေ့အကြုံများမှ ရရှိလာမှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်သည်။

Ethnic Politics in a Time of Change: from ceasefires to lasting peace?¹

Ashley South

Overview

The peace process currently underway in Myanmar (Burma) represents the best opportunity in half a century to resolve ethnic conflicts in this troubled country.

After decades of armed conflict, trust in the government is very limited, particularly on the part of ethnic communities. In order to build confidence, the government should begin a process of substantive political dialogue in relation to the concerns of ethnic communities. A good start can be made by setting an agenda and timeframe for political talks. It is also necessary to resolve the on-going conflict in Kachin areas. Beginning political dialogue with opposition groups, and stopping the fighting in Kachin, will demonstrate the government's seriousness in bringing peace to all parts of the country.

Despite some understandable misgivings, non-state armed groups should seize the opportunity to engage with the government on a range of issues which affect the communities they seek to represent. Through participation in the peace process, armed groups can re-engage with communities they have lost touch with, and reinvent themselves as mainstream political actors in Myanmar. Failure to exploit this opportunity will result in the continued marginalisation of non-state armed groups. Furthermore, failure to support the peace risks undermining the government's larger reform agenda.

In order to build a sustainable and deep-rooted peace process, it is necessary to involve conflict-affected communities and civil society organisations. One way of doing so is through community monitoring of peace agreements made between the government and armed groups. Above-ground ethnic political parties should also be given a greater role in the peace process.

Background

Ethnic nationality-populated, rural areas of Myanmar have long been affected by conflicts between the militarised state and dozens of non-state armed groups, representing minority communities which make up about 30% of the population. For several decades following independence in 1948, communist and ethnic insurgents controlled large parts of the country. Since the 1980s however, the Myanmar Army's often brutal counter-insurgency campaigns have seen armed opposition groups lose control of their once extensive 'liberated zones', precipitating humanitarian crises in the borderlands.

A previous round of ceasefires in the 1990s brought some respite to conflict-affected civilian populations. The truces of the 1990s also provided the space within which civil society networks (re-)emerged within and between ethnic nationality communities. However, the previous military government proved unwilling to engage with ethnic nationality representatives' political demands. Therefore, despite some positive developments, the ceasefires of the 1990s did little to dispel distrust between ethnic nationalists and the government.

¹ This paper is based on a presentation to the 'Myanmar in Reform 2012, International Academic Symposium' at the University of Hong Kong (June 18-20 2012), and was updated on 15 September 2012.

The election of a military-backed, semi-civilian government in November 2010 represented a clear break with the past. The new political dispensation offers great opportunities for peace in Myanmar - but there are many challenges to overcome.

2012: Prospects for Peace

Myanmar is undergoing the most significant political changes since the 1962 military coup. President Thein Sein is leading a reform process which has seen ceasefires agreed with most (but not all) non-state armed groups, and the beginnings of a nationwide peace process.

The peace process in Myanmar is epitomised by the President's speech to a joint session of Parliament on 1 May 2011, in which he outlined an "all-inclusive political process for all stakeholders". For the first time in the country's history, its head of state has agreed in principle to ethnic opposition groups' principal demand: revision of the constitution, including the possibility of a federal political settlement - or at least significant decentralisation. Most observers accept that the President and his team are sincere and serious about the reform process - although questions remain regarding their ability to deliver. Such frustrations are especially acute in ethnic nationality-populated areas of the country, which are characterised by often extreme levels of poverty and under-development, and widespread human rights abuses in the context of armed conflict.

The peace process in Myanmar is largely dependent on the resilience of the reforms at the national-elite level. The government's ability to deliver reforms is hampered by deep-rooted conservative-authoritarian political cultures, and limited technical capacities. The President having promised so much, the country may experience a 'revolution of rising expectations': prospects of change have been talked up, and people may become frustrated if the government and its partners are unable to deliver. The reform process in Myanmar may be likened to taking the lid off a pressure cooker. In a society where tensions have been building for more than half-a-century, ethnic and other grievances can easily spill over, with disturbing consequences. One example is the recent violence and ethnic hatred in parts of Rhakine State. These events remind us that there are spoilers on the side-lines, waiting to provoke violence in order to undermine the reforms. These include elements of the old regime who are unhappy with the scope and pace of reform - although most of these actors have so far been marginalised, and/or co-opted with economic incentives. There also elements within Myanmar's diverse opposition communities who feel threatened by the peace process (see below).

The Myanmar Government and Army

Observers have questioned whether the Myanmar Army is prepared to follow the agenda laid down by the government's peace negotiators. For example, clashes have continued to occur, even after three rounds of ceasefire talks with the Shan State Army-South. The inclusion of the Myanmar Army Deputy Commander-in-Chief and other senior officers (including powerful Regional Commanders) in the government's new Committee for Union Peacemaking (chaired by the Vice-President and ethnic Shan, Dr Sai Mauk Kham) was intended to demonstrate the *Tatmadaw's* commitment to the peace process. However, at the time of writing, clashes continue in a number of areas where truces have been agreed, putting the peace process under great strain. In some cases, local non-state armed group commanders have provoked the *Tatmadaw* - but in general, the onus is on the Myanmar Army to demonstrate its commitment to peace.

Even more troubling is the on-going conflict in Kachin State, where fighting broke out in June 2011, after a 17 year ceasefire between the government and the Kachin Independence Organisation (KIO). As a result of this resumption of armed conflict,

thousands of people have died, with over 80,000 people internally displaced along the border with China, and tens of thousands of more IDPs in the conflict zones and government-controlled areas. Unless this conflict is resolved, the whole peace process - and the larger reform programme - could be jeopardised.

Another caveat: although the President and his peace envoys are demonstrably sincere and serious in wishing to find a solution to Myanmar's ethnic conflicts, they lack in-depth understanding of the issues. This is hardly surprising, given their status as retired Myanmar Army officers, and members of the ethnic Burman elite. In order to move the peace process on to a more substantial footing, it will be necessary for Myanmar's political leaders to gain more in-depth understandings of ethnic aspirations and grievances.

In particular, Myanmar government representatives have alienated some ethnic nationality leaders by suggesting that the root cause of ethnic conflict is economic underdevelopment. While appropriate development is certainly needed in many remote, conflict-affected areas, this is not the heart of the ethnic issue in Myanmar. For many ethnic communities, questions of self-determination and respect for international human rights and humanitarian law are at least as more important as access to development funds and economic opportunities.

This observation raises a broader concern regarding national reconciliation: while ceasefires and peace agreements between the government and non-state armed groups are necessary, they will not be sufficient to achieve lasting ethnic peace. What is required is a deep and wide-ranging national conversation, involving members of the Burman majority in a reassessment of relationships with their ethnic minority brethren. Recent violent events in Rhakine State show how difficult such a process will be, in a country with limited traditions of civic engagement.

These caveats notwithstanding, the current period represents the best opportunity in many years to resolve ethnic conflicts in Myanmar. As with the reform process more broadly however, the new opening is largely dependent on the person of the President, and his close advisers. On the side of ethnic nationality communities also, personalised politics and patron-client relations tends predominate.

Ethnic Stakeholders

Myanmar's ethnic communities are highly diverse. Among the main stakeholders are non-state armed groups. These include local militias with little or no political agenda (prevalent across much of Shan State, for example), as well as more politically mature organisations. Some of these, such as the ex-communist United Wa State Army (Myanmar's largest non-state militia), are striving for local autonomy, with their leaders having major economic interests. Others are more committed to a federalist agenda. These include groups such as the Karen National Union (KNU), historically the country's most important non-state armed group. The KNU illustrates tendencies which characterise many insurgent organisations in Myanmar: while dominated by a particular sub-group (Sgaw-speaking Christians), it nevertheless seeks to represent a diverse pan-Karen community (consisting of Christians, Buddhists and animists, speaking a dozen different dialects). While the KNU has strong popular appeal in many (particularly Christian) Karen communities, its ability to represent non-Christian, non-Sgaw sub-groups is problematic.

Furthermore, like their counterparts in armed conflicts across the world, personnel within Myanmar's non-state armed groups are often motivated by a mixture of genuine social-political grievances and aspirations, in combination with deep-rooted economic agendas ('greed' and 'grievance' motivations). It is not surprising that some pro-ceasefire actors have economic incentives. Those working to support the peace process should be aware of

these issues, and the related concerns of vulnerable communities and other stakeholders (see below).

Other key stakeholders among ethnic communities include above-ground ethnic political parties, many of which did well in the 2010 elections, but have been largely excluded from the peace process. Another key sector is civil society, including national NGOs and CBOs, as well as less formally organised associations and grassroots networks operating within and between ethnic communities. Civil society actors can be broadly divided between two groups: those working 'inside the country', and those based among opposition networks in the border areas and neighbouring countries. Last - but definitely not least - are 'ordinary' citizens and civilians: ethnic communities (including IDPs and refugees, and other exiles), who have suffered from decades of armed conflict.

This brief review of stakeholders introduces an important aspect of the peace process: so far, discussions have largely been confined to two sets of armed actors - the Myanmar government (and Army) and non-state armed groups. It is important to broaden the process, to include political and civil society actors, and communities affected by conflict.

Some non-state armed groups have engaged in consultations with ethnic civil society and political stakeholders. In order to further promote local participation, communities can be mobilised to monitor ceasefires under agreements made between the government and non-state armed groups. For example, the May 7 agreement between the Chin National Front and government mandates a network of Chin churchmen and women to monitor the peace agreement; similar arrangements are under discussion in the Shan, Kayah and Karen peace talks. Meanwhile, the New Mon State Party has implemented a series of consultations with Mon communities in southeast Myanmar, in order to explain the peace process, and gain a better understanding of community concerns.

Bringing communities into the peace process will go some way towards addressing the underlying grievances and aspirations of ethnic groups. However, resolving Myanmar's ethnic conflicts will require more than just an end to armed confrontations, but will also require changes in values and identities, particularly (as noted above) on the part of the Burman majority. Also fundamental to any resolution of ethnic conflict in Myanmar will be a political settlement acceptable to key elements among different stakeholders - in particular to leaders of the Myanmar government and Army, and non-state armed groups. This is the issue at the heart of the peace process.

The government and most of its erstwhile battlefield foes have undertaken initial peace talks.² With the important exception of Kachin State, fighting has decreased significantly and in many areas come to a halt, while ceasefire groups are in the process of establishing liaison offices. The international community has responded, by supporting locally-led and owned initiatives, to test the peace process, build trust and confidence on the ground, and support the recovery of conflict-affected communities.³ Without a broad political settlement however, these positive developments will be insufficient to maintain the momentum of peace.

² The peace process in Myanmar is unique in its lack of international - or in most cases, significant local - mediation. Contacts have been initiated, and agreements negotiated, by the government, with the international community's role limited to occasional observer status at peace talks, plus technical and financial support to the peace process.

³ The international response is premised in part on a desire to avoid the mistakes of the 1990s, when foreign donors failed to support the previous round of ceasefires, missing opportunities to move from peace-making towards an environment of genuine peace-building.

The President has indicated his willingness to address some of the issues of concern to ethnic communities. The question now is when the political process will start, and how. If the government can demonstrate a willingness to engage on key political questions, it will generate much goodwill among the country's diverse ethnic stakeholders, ensuring that the peace process continues. The time has come at least to set the agenda and timeframe for substantive political discussions. Government representatives have talked about the possibility of political talks starting late this year, or early 2013. The mechanics and substance of such negotiations are likely to be complicated and contentious. Nevertheless, by moving towards an inclusive political dialogue with representatives of ethnic communities, the government can demonstrate its commitment to a peaceful resolution of issues which have structured state-society and ethnic conflict in Myanmar for more than half-a-century.

At present meanwhile, among ethnic nationality politicians, two broad sets of opinion (or 'ideal type positions') can be discerned. One set of actors believes it is first necessary to agree a comprehensive political settlement, before conflict can come to an end. This is the position of the United Nationalities Federal Council (an alliance of armed ethnic groups). It is also the KIO's position.

This 'all-or-nothing' stance is held by elements within most armed ethnic groups. Some hard-line demands are rather unrealistic, with politicians sometimes adopting positions calculated to be unacceptable to the other side, and thus intended to stall the peace process.

Many groups are riven by conflict between 'hardliners', and more pragmatic leaders. The latter seeks to engage in peace talks *in order to achieve a lasting political settlement*. Advocates of this approach consider peace to be something achieved by doing, with both sides moving forward step-by-step, as trust is built. According to this approach, peace and political settlement are not things which can be agreed in abstract, before violence ends.

As noted above, actors on all sides of Myanmar's armed conflicts are motivated by a combination of political, humanitarian and economic factors. Among non-state armed groups, some additional observations can be made. Some armed ethnic groups have become used to controlling populations (including IDPs and refugees) in the border areas. Many among these ethnic communities display strong (but not unconditional) support for the armed groups in question. Nevertheless, there is a fear among the leaderships of armed groups that by engaging in the peace process they will lose control of client populations, as civilians resettle in areas under greater government influence.

Historically, the military government has been widely regarded as illegitimate, and non-state armed groups have generally not been called upon to demonstrate their own political credibility. However, as the government gains more domestic and international legitimacy, it will become increasingly difficult for opposition groups to justify holding arms. This provides another clue to the reluctance of some armed groups to engage in the peace process. Nevertheless, the tendency in Myanmar (and Southeast Asia) over the past two decades has been for non-state armed groups to become increasingly marginalised. Therefore, the current opening may represent the last best chance for such organisations to negotiate a settlement.

The armed groups must decide whether they will get a better deal from a future (presumably, NLD-dominated) government, with greater democratic credentials than the present regime. Alternatively, a future government may have high levels of international and domestic legitimacy, putting it in a stronger negotiating position vis-à-vis armed groups. According to such calculations, armed opposition groups may have more leverage

over the current government than they will in relation to its successors. Likewise, most of the country's current government leaders are unlikely to be in office after 2015. They therefore have another two years or so to construct their political legacy, in order to ensure a place in the country's history. This gives the present government a strong incentive to agree a workable settlement with non-state armed groups.

Another constraint on both government and non-state armed groups is their weak governance capacities and lack of technical expertise. Key actors lack the personnel or political will to regulate extractive and other industries which are likely to make inroads into conflict-affected areas post-ceasefire. Fortunately, such concerns are at least partly offset by the burgeoning civil society networks which exist within and between different ethnic communities. Local CBOs and NGOs will need to play leading roles in the future, in order to exert a degree of oversight in the resource-rich borderlands.

During the last round of ceasefires in Myanmar (in the 1990s), most of the larger non-state armed groups retained their arms and control of sometimes extensive areas of territory, where they functioned as de facto local administrations. It remains to be seen whether the current peace process will see armed groups maintain their jungle enclaves - or whether ex-insurgents will be able to reinvent themselves, and re-engage with communities in government-controlled areas with whom they have lost touch. Likewise, it is not yet clear whether some non-state armed groups will eventually disarm, and re-form themselves as political parties. Only in this latter scenario can Myanmar's ex-insurgents test their popular support among the communities they seek to represent.

Such observations remind us that there are potential losers, as well as winners in the peace process. Those who stand most to gain from the end of armed conflict are civilian communities, who have suffered greatly under decades of civil war in Myanmar. However, many ethnic communities have serious concerns regarding the environmental and social consequences of post-ceasefire economic activities.

Among those who perceive the peace process as threatening are exiled activist groups, who are used to dominating the political agenda, and receiving the bulk of international funding. For many years, given the lack of options for political change inside Myanmar, donors saw few alternatives to supporting border-based opposition groups. During these decades, conflict and opposition to the government became a way of life for many actors. The challenge facing border-based activist groups today is to re-invent themselves, and re-enter the mainstream of Myanmar society and politics. The alternative is to become increasingly marginalised, and angry.

Opposition actors and vulnerable communities have legitimate concerns regarding the peace process. The government should demonstrate its seriousness by initiating political dialogue as soon as possible, and helping to bring the Kachin conflict to a speedy end. If the Myanmar army could re-position some frontline Myanmar Army troops in Kachin State and other areas, this would demonstrate its commitment to the peace process. Some such breakthrough is needed, in order to keep the peace process on track.

အပြောင်းအလဲကာလမှ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး - အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးမှ ထာဝရ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့လား^၁

အက်ရှ်လေ ဆောက်သ်

အကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံတွက် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပြဿနာများ ရှုပ်ထွေးနေသော နိုင်ငံရှိ လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ရာစုနှစ် တစ်ဝက်တွင် ရရှိသော အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ လက်နက်ကိုင် တိုက်ခိုက်ခဲ့မှုများသည် အစိုးရအပေါ် အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ ယုံကြည်ချက် နည်းစေသည်။ ယုံကြည်မှု ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် အစိုးရအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အရေးများအတွက် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှု ဖြစ်စဉ်များ ဖော်ဆောင်ရန် အစပြုသင့်သည်။ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများအတွက် အစီအစဉ်နှင့် အချိန်ကာလ သတ်မှတ်ချက်များကို သတ်မှတ်ခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော အစရှိမှုဖြစ်သည်။ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော ကချင်ဒေသရှိ ပဋိပက္ခများကိုလည်း ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည်။ အတိုက်အခံ အုပ်စုများနှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှု စတင်ခြင်းနှင့် ကချင်ဒေသတွင် တိုက်ခိုက်မှုများ ရပ်ဆိုင်းခြင်းသည် အစိုးရ၏ တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရာတွင် အလေးအနက်ထားမှုကို ဖော်ညွှန်းလိမ့်မည်။

မလိုလားအပ်သော သံသယများ ရှိနေသော်လည်းပဲ အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့အပေါ် လေးစားမှု ရရှိလိုသော လူထုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိသော ပြဿနာများကို အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အရေးကို အရယူသင့်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လမ်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်ဆံမှု ရပ်ဆိုင်းခဲ့သော လူထုများနှင့် ပြန်လည် ဆက်ဆံနိုင်ပြီး ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးကို အသုံးမချနိုင်လျှင် ၎င်းတို့သည် ဖဲကျဉ်ခြင်း ခံထားရသော အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်သာ ဆက်လက် ရပ်တည်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထောက်ပံ့ပေးရန် ပျက်ကွက်လျှင် အစိုးရ၏ ပိုမို ကြီးမားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်ကို ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်သည်။

ရေရှည်တည်တံ့ကာ ခိုင်ခိုင်မာမာ အမြစ်တွယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ် ရရှိစေရန် ပဋိပက္ခဒဏ် ခံရသည့် လူထုများ၊ ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ အကြား ပြုလုပ်သော သဘောတူညီချက်များကို ရပ်ရွာလူထုက စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြေပေါ် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများကိုလည်း ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ပိုမိုကြီးမားသော အခန်းကဏ္ဍ ပေးသင့်သည်။

နောက်ခံ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ နေထိုင်သည့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် စစ်အစိုးရ၏ စစ်တပ်နှင့် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းသော လူနည်းစု လူမျိုးစုများကို ကိုယ်စားပြုသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ဒါဇင်ပေါင်းများစွာတို့သည် ကာလကြာရှည်စွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ တိုင်းပြည်ဧရိယာ အတော်များများကို ကွန်မြူနစ်များနှင့် လက်နက်ကိုင်သူပုန်များက ထိန်းချုပ်ထားကြသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များနောက်ပိုင်း မြန်မာစစ်တပ်၏ လက်နက်ကိုင်သူပုန်များအပေါ် ပြင်းထန်သည့် ထိုးစစ်ဆင်မှုများသည် ၎င်းတို့၏ 'လွတ်မြောက်မှုနယ်မြေ' များကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး လူသားများ ဒုက္ခရောက်ခဲ့ရသည်။ ယခင် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများသည် ပဋိပက္ခဒေသမှ အရပ်သားပြည်သူများအတွက် ခဏတာ ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးများသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအကြားတွင် အဆက်အသွယ်များ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သို့သော် ယခင် စစ်အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နိုင်ငံရေးတောင်းဆိုမှုများကို လိုက်လျောရန် ဆန္ဒမရှိခြင်းကို သက်သေပြခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အချို့သော တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုဝါဒီများနှင့် အစိုးရကြား ယုံကြည်မှု မရှိခြင်းကို မချေဖျက်နိုင်ခဲ့ချေ။

^၁ ဤစာတမ်းကို ဟောင်ကောင်တကသိုလ်တွင် ဇွန် ၁၈-၂၀၊ ၂၀၁၂ တွင် ကျင်းပခဲ့သော ၂၀၁၂ခုနှစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်များနှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော တင်ပြမှုကို အခြေခံထားကာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့က ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလက စစ်တပ်အထောက်အပံ့ဖြင့် ရွေးကောက်ခဲ့သော အရပ်သားတစ်ဝက် အစိုးရသည် အတိတ်နှင့် လုံးဝ အဆက်ပြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးစနစ်သစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများစွာ ပေးသည်။ သို့သော် ကျော်လွှားရမည့် အခက်အခဲ များစွာ ရှိသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အလားအလာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း သိသာထင်ရှားသော နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုကို လုပ်ဆောင်နေသည်။ သမ္မတသိန်းစိန်သည် အားလုံးမဟုတ်သော်လည်း များစွာသော အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ရရှိခဲ့ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ အစဖြစ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို ဦးဆောင် ပြုလုပ်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်အတွက် ၂၀၁၁ ခုနှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့က လွှတ်တော်တွင် ပြောကြားခဲ့သော သမ္မတ မိန့်ခွန်းမှ “အားလုံးအတွက် အားလုံးပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်” ဟူသော မိန့်ခွန်းက စံနမူနာ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် အတိုက်အခံ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ တောင်းဆိုမှုဖြစ်သော အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်နိုင်ငံရေး ပါဝင်နိုင်မှု၊ အနိမ့်ဆုံး ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု သိသိသာသာ လျှော့ချရေး တို့ကို မူအားဖြင့် သဘောတူခဲ့သည်။ စောင့်ကြည့်သူ အများစုသည် သမ္မတနှင့် ၎င်း၏ အဖွဲ့သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်အတွက် ၎င်းတို့တွင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အရည်အချင်း ရှိမရှိမှာ မေးခွန်းအနေဖြင့် ကျန်ရှိနေသေးသော်လည်း ရိုးသားကြောင်း လက်ခံကြသည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ နေထိုင်မှုများသည် ဒေသများတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု မြင့်မားခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု မရှိခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားသည့် နေရာများတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် မကြေနပ်မှုများ များပြားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်သည် နိုင်ငံတော်အဆင့်မှ အထက်တန်းလွှာများ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများတွင် တင်းခံနေခြင်းက များစွာ အရေးပါသည်။ အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမှာ တိုင်းပြည်တွင် အမြစ်တွယ်နေသည့် ရှေးရိုးစွဲ အာဏာရှင်နိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် နည်းပညာ စွမ်းရည် နည်းပါးမှုတို့က အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ သမ္မတသည် ကတိများစွာ ပေးထားပြီး နိုင်ငံသည် ‘မျှော်လင့်ချက် မြင့်တက်မှု တော်လှန်ရေး’ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို ပြောထားပြီး အကောင်အထည် မဖော်နိုင်ပါက သမ္မတနှင့် အဖွဲ့ကို ပြည်သူများက ဒေါသထွက်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်သည် ပေါင်းအိုးအဖုံးကို ဖွင့်လိုက်သည်နှင့် တူသည်။ ရာစုနှစ်တစ်ဝက်စာ တင်းမာမှုများ ဖြစ်တည်ခဲ့သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တိုင်းရင်းသားများနှင့် အခြား ခံစားခဲ့ရသူများသည် အလွယ်တကူ ပေါက်ကွဲနိုင်ပြီး ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ တစ်ခုမှာ မကြာမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ်မှ အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဖြစ်အပျက်များသည် တိုင်းပြည်တွင်းတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်ကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို ပျက်စီးလိုသူများ ရှိနေကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ကို သတိပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် ယခုလက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်နေသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နယ်ပယ်နှင့် အရှိန်အဟုန်ကို မကြေနပ်သော ယခင်အစိုးရမှလူများ ပါဝင်နေသည်။ ၎င်းတို့ကို ဘေးဖယ်ထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် လက်ရှိ အစိုးရအဖွဲ့တွင် စီးပွားရေး မက်လုံး များနှင့်အတူ ထည့်သွင်းပေးထားခြင်းများ ပြုလုပ်ထားသော်လည်း ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များက ၎င်းတို့ကို ချိန်းခြောက်နေသော အတိုင်အခံ အဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိသေးသည်။ (အောက်တွင် ရှုပါ)

မြန်မာ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်

စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများသည် မြန်မာစစ်တပ်အနေဖြင့် အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးသူများ ချမှတ်ထားသော လမ်းစဉ်ကို လိုက်နာရန် ပြင်ဆင်ထားပြီးပြီလားဟု မေးခဲ့သည်။ ဥပမာ ရှမ်းပြည်ထောင်စု တပ်မတော် (SSA-South) နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သုံးကြိမ် ဆွေးနွေးပြီးသော်လည်း တိုက်ပွဲများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ရှမ်းလူမျိုး ဒုတိယသမ္မတ ဒေါက်တာစိုင်းမောက်ခမ်း ခေါင်းဆောင်သော ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးကော်မရှင်တွင် တပ်မတော် ဒုတိယကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် စစ်တိုင်းမှူးများ အပါအဝင် ထိပ်တန်း အရာရှိကြီးများ ထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းထားခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်တွင် တပ်မတော်၏ စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားမှုကို ဖော်ပြသည်။ သို့သော် ယခုစာတမ်းကို ရေးနေစဉ်ကာလအတွင်း အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူထားသည့် နေရာများတွင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်ကို စွန်းထင်းစေလျက်ရှိသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် ဒေသခံ အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များက စစ်တပ်ကို ရန်စွဲခြင်းများ ရှိသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖောင်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်ကို အလေးအနက်ထားကြောင်း ပြသရန် တာဝန်ရှိသည်။

ပိုဆိုးသည်မှာ အစိုးရနှင့် ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (KIO) တို့အကြား ၁၇ နှစ်ကြာ ရရှိထားသော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု နောက်ပိုင်း ၂၀၁၁ ဇွန်လမှ စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော တိုက်ပွဲများဖြစ်သည်။ ထိုပြန်လည်ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် လူထောင်ပေါင်းများစွာ သေဆုံးခဲ့ရပြီး တရုတ်နယ်စပ်တွင် စစ်ပြေးဒုက္ခသည် ၈၀၀၀၀ ကျော်နှင့် မြန်မာအစိုးရ ထိန်းချုပ်ထားသော နေရာများတွင် စစ်ပြေးဒုက္ခသည် သောင်းချီ ရှိခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ ပဋိပက္ခကို မဖြေရှင်းပဲနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံးနှင့် ပိုမိုကြီးမားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်နိုင်သည်။

နောက်သတိပေးချက်တစ်ခုမှာ သမ္မတနှင့် ၎င်း၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေးအဖွဲ့မှာ ရိုးသားကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခများ ငြိမ်းချမ်းစေလိုသည့် ဆန္ဒ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် ပြဿနာကို ထည်းထည်းဝင်ဝင် သိရှိခြင်း မရှိပေ။ ၎င်းတို့၏ တပ်မတော်တွင်းရာထူးများနှင့် တိုင်းရင်းသား အထက်တန်းလွှာတို့သည် အခြေအနေများကြောင့် ထိုအချက်မှာ အံ့ဩစရာ ကောင်းသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ သိသိသာသာ တိုးတက်ရေးမှာ မြန်မာ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဆန္ဒနှင့် ခံစားချက်များကို ထည်းထည်းဝင်ဝင် သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များသည် တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခများမှာ စီးပွားရေး မဖွံ့ဖြိုးမှုပေါ်တွင် အခြေခံသည်ဟု ဆိုကြခြင်းမှာ အချို့သော တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များကို ဝေဖန်သွားစေသည်။ ဝေးလံခေါင်ဖျားပြီး ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားနေသည့် နေရာများမှာ ဖွံ့ဖြိုးရန် လိုအပ်သည် မှန်သော်လည်း ၎င်းမှာ တိုင်းရင်းသားအရေး၏ အဓိကအချက်မဟုတ်ပေ။ များစွာသော တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများအတွက် ကိုယ်ကြံမှာ ကိုယ်ဖန်တီးနိုင်မှု နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာမှု၊ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အထောက်အပံ့များနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု အခွင့်အလမ်းများထက် ပို၍ အရေးပါသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် အမျိုးသား ပြန်လည်ရင်ကြားစေရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုကျယ်ဝန်းသော ပြဿနာတစ်ခုကို တင်ပြသည်။ အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုများ လိုအပ်သော်လည်း ၎င်းတို့မှာ တိုင်းရင်းသားငြိမ်းချမ်းရေး ထာဝရ ရရှိရန်အတွက် မလုံလောက်ပေ။ အများစုဖြစ်သော ဗမာများနှင့် ၎င်းတို့၏ တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုများသည် နက်ရှိုင်း၍ ကျယ်ဝန်းသော အမျိုးသား ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အများပြည်သူ ပါဝင်သည့် ထုံးတမ်း နည်းပါးသော နိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရန် မည်မျှ ခက်ခဲမည်ကို မကြာခင်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော ရခိုင်အရေးက ဖော်ပြသည်။ အထက်ပါ သတိပေးမှုများရှိသော်လည်း လက်ရှိကာလသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားအရေးကို ဖြေရှင်းရန် အခွင့်အရေးပင်ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် သမ္မတနှင့် ၎င်း၏ အကြံပေးများအပေါ်တွင် များစွာ မူတည်သည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေး နိုင်ငံရေးနှင့် ကာကွယ်သူနှင့် ကာကွယ်ခံ ဆက်ဆံရေး လွှမ်းမိုးနေသည်။

တိုင်းရင်းသားများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများမှာ အမျိုးအစား များစွာ ကွဲပြားသည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ အရေးပါသူများမှာ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ နိုင်ငံရေး မပါသော ဒေသခံ လက်နက်ကိုင်များ (ဥပမာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် များစွာ ရှိသည်)နှင့် နိုင်ငံရေး ရင့်ကျက်သော အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ အချို့မှာ ယခင် ကွန်မြူနစ်များဖြစ်ပြီးခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှာ စီးပွားရေး လက်လုံးများစွာရှိကာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်တွက် တိုက်ပွဲဝင်နေသော ဝပြည်ထောင်စု တပ်မတော် (မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရမဟုတ်သော အကြီးဆုံး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့)ဖြစ်သည်။ အခြား အဖွဲ့များမှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ပိုမိုတောင်းဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် သမိုင်းကြောင်းအရ ပိုမိုအရေးပါသော အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ KNU ဖြစ်သည်။ KNU သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ လက္ခဏာများကို ဖော်ညွှန်းသည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် (ခရစ်ယန် စကော) ကရင်များ အများဆုံး ပါဝင်ပြီး အခြားကွဲပြားသော ပန်းကရင် (ခရစ်ယန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ တိရစ္ဆာန် ကိုးကွယ်မှုနှင့် အခြား ဒေသိယ ဘာသာစကားများ ပြောသော) ကရင်များကိုလည်း ကိုယ်စားပြုရန် ကြိုးပမ်းကြသည်။ KNU သည် ခရစ်ယန် ကရင်များကြားတွင် လူကြိုက်ပိုများပြီး ခရစ်ယန်မဟုတ်သော ကရင်များနှင့် စကောကရင်မဟုတ်သော အခြားကရင်များကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန်မှာ အခက်အခဲရှိသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်များမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခြားလက်နက်ကိုင်များကဲ့သို့ပင် လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး မကြေနပ်ချက်များ (လောဘနှင့် ဒေါသ) အပေါ်တွင် အခြေခံပြီး စီးပွားရေး စီးမံချက်များလည်း ရှိသည်။ အချို့ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လိုလားသူများမှာ စီးပွားရေး မျှော်လင့်ချက်များရှိသည်မှာ အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပေ။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုအတွက် ဆောင်ရွက်နေသူများသည် ဤအချက်များနှင့် အနတရာယံ ခံစားရနိုင်သောသူများအရေးနှင့် အခြားသူများအကြောင်းကို နားလည်သင့်သည်။ (အောက်တွင်ကြည့်ပါ) အခြား အရေးပါသော တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများမှာ မြေပေါ်နိုင်ငံရေးပါတီများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြေအနေကောင်းခဲ့ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ကို အများအားဖြင့် ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ အခြားအရေးပါသောအုပ်စုမှာ ပြည်တွင် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအပြင် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မျိုးနွယ်စုများအတွင်းနှင့် မျိုးနွယ်စုများအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နေသည့် တရားဝင် ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မရှိသော အဖွဲ့များသည်လည်း အရေးပါသည်။ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များကို အဓိကအားဖြင့် ပြည်တွင်းရှိ အဖွဲ့များနှင့် နယ်စပ်နှင့် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများရှိ အဖွဲ့များတူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲနိုင်သည်။ နောက်ထပ် အရေးပါသူများမှာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံစားခဲ့ကြရသော (စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ၊ နှင့် ပြည်ပြေးများ ပါဝင်သည့်) သာမန် ပြည်သူများဖြစ်သည်။

ယခု အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြခဲ့သော အုပ်စုများမှာ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရေးအတွက် အရေးပါသည်။ ယခုအခါ ဆွေးနွေးမှုများကို မြန်မာစစ်တပ်နှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များသာ ပြုလုပ်နေကြသည်။ လက်ရှိ ဆောင်ရွက်ချက်ကို နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိခိုက်ခံရသော ပြည်သူလူထုများ ပါဝင်လာစေရန် အရေးကြီးသည်။

အချို့သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် တိုင်းရင်းသား လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများပါ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ကြသည်။ ဒေသခံများ ပါဝင်လားမှုကို ထပ်မံအားပေးရန် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် အစိုးရ၏ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများကို စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ပါဝင်စေနိုင်သည်။ ဥပမာ မေလ ၇ ရက်နေ့က ချင်းအမျိုးသား တပ်ဦးနှင့် အစိုးရတို့သည် ချင်းဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကွန်ယက်ကို စောင့်ကြည့်ရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ အလားတူဆောင်ရွက်ချက်မျိုးအတွက် ရှမ်း၊ ကယားနှင့် ကရင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများတွင် ထည့်သွင်းရန် ဆွေးနွေးနေကြသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို ရှင်းလင်းတင်ပြရန်နှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ဆန္ဒများကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းတွင် မွန်လူမျိုးများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများကို ဆောင်ရွက်နေသည်။

ရပ်ရွာလူထုကို ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်စေခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ ခံစားချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားပြဿနာ ဖြေရှင်းရန်မှာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ ရပ်ဆိုင်းရေးသာမက တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုများ အထူးသဖြင့် (အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း) ဗမာအများစုဘက်ကို ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးတွင် အဓိက အုပ်စုများ ဖြစ်သည့် မြန်မာအစိုးရနှင့် တပ်မတော်နှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အဓိကလက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းမှုတစ်ခု လိုအပ်သည်။

အစိုးရနှင့် ယခင်တိုက်ပွဲတွင်းရန်သူများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများကို စတင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။^၂ အရေးကြီးသော ကချင်ပြည်နယ်မှလွဲ၍ တိုက်ခိုက်မှုသည် သိသိသာသာ လျော့ကျလာပြီး နေရာအများစုတွင် တိုက်ပွဲများ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီဖြစ်သည်။ အပစ်ရပ် အဖွဲ့များသည်လည်း ဆက်ဆံရေးရုံးများ ဖွင့်နေကြသည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် ဒေသခံများ ဦးဆောင်ကာ ဒေသခံများပိုင်ဆိုင်သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုကို စမ်းသပ်ရန်၊ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်နှင့် ထိခိုက်ခံပြည်သူများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့များ ပေးခဲ့သည်။^၃ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံရေး သဘောတူညီမှု မပါဘဲ အဆိုပါ တိုးတက်မှုများသည် ငြိမ်းချမ်းရေး အရှိန်အဟုန်ကို ထိန်းသိမ်းရန် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပေ။

^၂မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုသည် နိုင်ငံတကာ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း ကြားနေဖျန်ဖြေသူ မရှိခြင်းမှာ ထူးခြားချက်ဖြစ်သည်။ အဆက်အသွယ်များ စတင်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးသဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းကို အစိုးရက လုပ်ဆောင်ပြီး နိုင်ငံတကာအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ရံဖန်ရံခါ လေ့လာသူအဖြစ်သာ အခွင့်အရေးရပြီး နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့နိုင်မှု အကန့်အသတ်များ ရှိသည်။

^၃နိုင်ငံတကာပါဝင်မှုသည် ၁၉၉၀ အဖြစ်မျိုး မဖြစ်လိုမှုတွင် အခြေခံပြီး နိုင်ငံခြား အလှူရှင်များက ယခင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှုများတွင် အထောက်အပံ့ပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့မှုများသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ပြုလုပ်မှုမှ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရန် အခွင့်အရေးများကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

သမ္မတတစ်ယောက်တည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေးကို ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ လက်ရှိမေးခွန်းမှာ မည်သည့်အချိန်တွင် နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ် စမည်နှင့် မည်သို့စမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အစိုးရသည် အဓိက နိုင်ငံရေး မေးခွန်းများကို ဖြေရှင်းရန် ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ပြုနိုင်လျှင် ထိုအချင်းအရာသည် နိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား စိတ်ဆန္ဒကောင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်လည်း ရှေ့သို့ တက်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ နည်းဆုံး အထိခိုက်မခံသည့် နိုင်ငံရေးပြုနာများကို ဆွေးနွေးရန် အစီအစဉ်နှင့် အချိန်ကာလ သတ်မှတ်ရန် ကျရောက်ပြီဖြစ်သည်။ အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များသည် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများကို ယခုနှစ် ကုန်ပိုင်း သို့မဟုတ် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ရန် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ဆွေးနွေးရန် နည်းလမ်းများနှင့် ဆွေးနွေးမည့် ကိစ္စရပ်များမှာ ရှုပ်ထွေးပြီး အငြင်းပွားဖွယ်များ ဖြစ်နိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးခြင်းအားဖြင့် အစိုးရသည် ရာစုနှစ် ထက်ဝက်တိုင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခများကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းလိုခြင်းကို ဖော်ပြနိုင်မည်။ ယခုအချိန်တွင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးသမားများတွင် စိတ်ဓာတ်နှစ်မျိုးကို တွေ့နိုင်သည်။ ပထမတစ်မျိုးမှာ ပဋိပက္ခများ မချုပ်ငြိမ်းခင် နိုင်ငံရေးအရ ဖြေရှင်းမှု လိုအပ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ၎င်းမှာ ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသား ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ (လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ ပူးပေါင်းအဖွဲ့) ၏ ရပ်တည်ချက်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် KIO ၏ ရပ်တည်ချက်လည်း ဖြစ်သည်။

လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အားလုံးနီးပါးသည် 'အားလုံးရလျှင်ရ မရလျှင် လုံးဝ' ဟူသော ခံယူချက်ရှိကြသည်။ အချို့သော တင်းမာသူများ၏ တောင်းဆိုမှုများသည် လက်တွေ့ မကျပေ။ အဆိုပါ နိုင်ငံရေးသမားများသည် တစ်ဘက်က လက်မခံနိုင်သည်ကို တွက်ဆကာ တောင်းဆိုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကို ရပ်တန့်စေသည်။

သဘောထားတင်းမာသူများနှင့် ပိုမိုလက်တွေ့ကျသော ခေါင်းဆောင်များအကြား သဘောထားကွဲလွဲကြသည်။ ဒုတိယ အုပ်စုသည် ကြာရှည်ခံသည့် နိုင်ငံရေးအရ ဖြေရှင်းမှုများကို ရရှိရန် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးလိုကြသည်။ ဤလမ်းစဉ်ကို ထောက်ခံသူများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ကာ တစ်ဆင့်ခြင်း ရှေ့သို့ တိုးခြင်းဖြင့် ရရှိသည်ဟု လက်ခံကြသည်။ အဆိုပါ နည်းလမ်းအရ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းမှုသည် အကြမ်းဖက်မှုများ မရပ်တန့်ဘဲ မရရှိနိုင်ဟု လက်ခံကြသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း နှစ်ဘက်လုံးသည် နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေးနှင့် စီးပွားရေး ကိစ္စ ရပ်များအပေါ်တွင် လှုံ့ဆော်မှုများရှိသည်။ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များကြားတွင် အခြား တွေ့ရှိချက်များလည်း ရှိသေးသည်။ အချို့သော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များသည် နယ်စပ်ဒေသရှိ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များကို ထိန်းချုပ်သည့် အလေ့အကျင့်များ ရရှိကြသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များကို (ချွင်းချက်မရှိမဟုတ်) ပြင်းထန်စွာ ထောက်ခံကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ အဆိုပါ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများတွင် ၎င်းတို့ ပါဝင်ခြင်းဖြင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များသည် အစိုးရ အုပ်ချုပ်သည့် နေရာများသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့အပေါ် ထိန်းကွပ်မှု လက်လွှတ်ရမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။

သမိုင်းအရ စစ်အစိုးရကို တရားမဝင်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံကြပြီး လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း နိုင်ငံရေးအရ ယုံကြည်ရနိုင်မှုကို မဖော်ပြနိုင်ခဲ့ကြပေ။ သို့သော် အစိုးရသည် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပတွင် ပိုမိုကာ အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်းကြောင့် ဆန့်ကျင်သူများအဖို့ လက်နက်ကိုင်ထားရေးမှာ ပိုမိုခက်ခဲလာမည် ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် အချို့သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအဖို့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ရန် တွန်းဆော်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မြန်မာနှင့် အရှေ့တောင်အာရှတွင် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များသည် လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုအတွင်းတွင် ပိုမိုကာ ဘေးရောက်လာခဲ့သည့် ထုံးစံရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအချိန်သည် အဆိုပါအဖွဲ့များအဖို့ ဆွေးနွေးရန်အတွက် နောက်ဆုံးရသည့် အကောင်းဆုံး အခွင့်အရေး ဖြစ်နိုင်သည်။

လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များသည် လက်ရှိအစိုးရထက် ဒီမိုကရေစီ ယုံကြည်ချက် ပိုမိုရှိသော အနာဂတ်အစိုးရ (ဒီချုပ် လွှမ်းမိုးမည့်ဟု ယူဆရသော) ထံမှ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ညှိနှိုင်းမှုများ ရရှိနိုင်ခြင်း ရှိမရှိကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အနာဂတ် အစိုးရသည် ပြည်တွင်းပြည်ပ အသိအမှတ်ပြုမှု ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်သဖြင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် ဆွေးနွေးရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေ ရရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တွက်ချက်လျှင် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအနေဖြင့် လက်ရှိအစိုးရနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းသည် အနာဂတ်အစိုးရနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းထက် ပိုမိုအားသာမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ လက်ရှိ အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်အများစုမှာ ၂၀၁၅ နောက်ပိုင်းတွင် နေရာရရှိရန် မသေခြာပေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အတွက် နိုင်ငံရေးနာမည်ယူရန် နောက်ထပ် အချိန် နှစ်နှစ်ခန့် ကျန်ရှိသေးသည်။ ဤအချက်သည် လက်ရှိ အစိုးရအတွက် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် ဖြစ်နိုင်သော သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ရန် မျှော်လင့်ချက် ဖြစ်စေသည်။

အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအဖို့ အခြား အတားအဆီးတစ်ခုမှာ ၎င်းတို့၏ အားနည်းသော အုပ်ချုပ်မှုနှင့် နည်းပညာစွမ်းရည် မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိက အုပ်စုများတွင် ပဋိပက္ခဒဏ် ခံစားရသည့် ဒေသများတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးနောက်တွင် အကျိုးရလဒ်များ ဖန်တီးနိုင်မည့် လူနှင့် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒ မရှိပေ။ ကံကောင်းသည့် အချက်မှာ အဆိုပါ ပြဿနာများကို အင်အားကောင်းလာနေသော

တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နေသော ကွန်ယက်များက လျော့ပါးစေသည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများသည် သဘာဝရင်းမြစ် ကြွယ်ဝသည့် နယ်စပ်ဒေသများကို စောင့်ကြည့်ရာတွင် ဦးဆောင်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များက နောက်ဆုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများအတွင်း ကြီးမားသော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် လက်နက်များကို ဆက်လက် ပိုင်ဆိုင်ထားကြပြီး နယ်မြေအများအပြားကို ထိန်းချုပ်ထားကြပြီး ဒေသအာဏာပိုင်အဖြစ် ပြုမူနေကြသည်။ လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့နေရာကို ဆက်လက် ထိန်းချုပ်ထားမည်လား သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ အဆက်အသွယ် ပြတ်သွားသော အစိုးရ ထိန်းချုပ်မှု အောက်မှ လူထုနှင့် ပြန်လည် ဆက်စပ်နိုင်မည်လားဆိုသည်ကို စောင့်ကြည့်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူစွာ အချို့သော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် လက်နက်စွန့်မည် မစွန့်မည်နှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများအဖြစ် အသွင် ပြောင်းမပြောင်းမှာ မရှင်းလင်းသေးပေ။ ဒုတိယနည်းဖြင့်သာ ယခင် သူပုန်များသည် ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

လေ့လာမှုများအရ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရှုံးသမားများနှင့် အနိုင်သမားများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည်။ လက်နက်ကိုင် ပဋိကခများ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ခံစားခွင့် ရကြမည့်သူများမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံခဲ့ကြရသော ပြည်သူများဖြစ်သည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများသည် အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီးနောက်ပိုင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအပေါ် သက်ရောက်မည့် အကျိုးဆက်များကို စိုးရိမ်ကြသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများသည် ခြောက်လှန့်နေမည့်သူများမှာ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်ကို လွှမ်းမိုးနေပြီး နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့ အမြောက်အမြား ရရှိနေသော ပြည်ပြေးအုပ်စုများဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုဖြစ်ရန် မရှိခြင်းကြောင့် အလှူရှင်များသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အတိုက်အခံများကို ထောက်ပံ့ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ပေ။ အဆိုပါ ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ပဋိပက္ခနှင့် အစိုးရ အတိုက်အခံပြုခြင်းသည် အများစုအတွက် အသက်မွေးမှုပုံစံဖြစ်လာခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဒေသများတွင် အခြေစိုက်နေသည့် အုပ်စုများ ယခုရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုမှာ ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ ပြောင်းလဲကား မြန်မာနိုင်ငံရေးနှင့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်ရေးဖြစ်သည်။ မဟုတ်လျှင် ဘေးရောက်ကာ ဒေါသထွက်ကြရမည်။

အတိုက်အခံများနှင့် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်သည့် ပြည်သူများသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရေး ဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်ကာ စိုးရိမ်မှုများ ရှိသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများကို အမြန် ဆောင်ရွက်ပြီး ကချင်ပဋိပက္ခကို အမြန်ဆုံး အဆုံးသတ်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ အလေးထားမှုကို ပြသရမည်။ အကယ်၍ မြန်မာစစ်တပ်သည် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် အခြားနေရာများမှ ရှေ့တမ်းတပ်များကို ပြန်လည်နေရာရွှေ့နိုင်လျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုကို အလေးထားခြင်းကို ဖော်ပြနိုင်မည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ရှိနေစေရန် ထိုကဲ့သို့သော ဆောင်ရွက်ချက်မျိုး ကို လုပ်ရန် လိုအပ်သည်။

အက်ရှ်လေ ဆောက်သ်သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးအထူးပြု အလွတ်တန်း စာရေးဆရာနှင့် အတိုင်ပင်ခံဖြစ်သည်။

Summary of Rethinking China's Role in Myanmar

Zhu Xianghui

Center for Myanmar Studies, Yunnan University

Vicissitudes of western views on China's role

With the ramification of China's intensified political and investmental presence in Myanmar, international communities have forged a few standpoints on China's role in Myanmar over the past two decades.

The first view is that China behaved negatively in responding to Myanmar issue. Human Right Watch argues that China stymied UN Security Council's effort to hammer out a resolution criticizing Junta's quashing democratic demonstrations, and closed eyes to its detention of dissents, endorsed the fake multi-party election and quasi "civilian" government.

The second view is that China has ambition of expansion in Southeast Asia and Myanmar serves as China's pawn. Since long Myanmar activists have foul-mouthed Myanmar-China relations, and doubted China's all-front investment in Myanmar is merely making Myanmar a colony of China.

The third is that China exerts positive impact on Myanmar. China discreetly persuaded top leaders in the junta to promote democracy process, and it was under China's supportive consent that the junta consummated the transition toward a civilian government in 2011. Especially on October 11, 2007 the UN Security Council 5757th meeting, China abandoned its "non-interference internal affairs" policy, in a rare occasion, endorsed a presidential statement deploring the use of violence against demonstrations in Myanmar, stressing importance of early release for all political prisoners. China has also facilitated multiple times UN under-secretary general Gambari to visit Myanmar and dialogue with the junta on democratization.

The fourth is that China only exerts limited impact. Australian scholar Andrew Selth believes that China's impact on Myanmar is ostentatiously exaggerated. The chance

is rare for Chinese military men stationed in Myanmar in a long-standing term to utilize intelligence facilities in order to gather military information. China might have helped Myanmar build or upgrade navy harbors, but it is impossible that those harbors be lent to China as concessions.

Some scholars believe that China is not as in an absolutely dominant position in the bilateral relation as western countries claim. Professor John H. Badgley of Cornell University, who has studied Myanmar for over half a century, pointed out that it'd better look at Myanmar rulers as a nationalist faction immune to outside sway or buying off: It is incorrect to suppose that external organizations might coerce them to change their intransigent behavior.

China's Self-Identity

As its strength accumulates steadfastly, China's development has drawn pervasive attention from international communities by mid-1990s. Western countries perceive China's actions with more stringent and critical standards, and it is in this context that the call for China to be a responsible member in international communities has emerged.

In response to so-called "stakeholder", China has tacitly consented to undertake certain responsibility in international communities. However as far as the problem how to be responsible is concerned, China is substantially different from the west. As a developing power, China has manipulated and is manipulating reasonably globalization to boom its economy, therefore it actively advance "going out" strategy to use external market, resource and capital.

As China grows in strength, misgivings may be incurred amidst the peripheral neighbors, which will hinder the process of China's rise up. China uses all kinds of measures to comfort its neighbors and alleviate their anxiety and suspect, for instance, demarcating Demilitarized Zones (DMZ), facilitating border trade back and forth, and providing development opportunity to neighborhood.

A Myanmar-China relation based on common interest is of strategic significance for China's peripheral stability and peaceful development. Meanwhile, as to Myanmar's various voices and opinions, China has to employ a rational attitude and adapt to a world with naysayers to China.

Myanmar's Nationalism: China's Impending Nemesis

During the military regime era, Myanmar embraced China's political, economic and military endorsement and viewed China as "the most important ally". Meanwhile military junta harbored a strong sense of independence, sensitive to any challenges to its sovereignty. Myanmar has formed subtle relations with India, Singapore and Japan.

Many elites harbor nationalist emotion and view China as a neo-colonialism country depredate Myanmar's resource through investment, and bringing about unemployment in rural areas and accelerated dissolution of Myanmar traditional values. They are discontent with government's policy towards China and Chinese investments.

There exist ethnic groups with strong nationalism and resistance against central government. Their views of China are complex. Ethnic groups are alarmed of the fact that mega-projects could be manipulated by Myanmar government as an excuse to deprive them of the relatively independent stature by deploying troops to nibble the territory under their control in the name of security. In addition, many business and projects, with uneven interest distribution and damage to local tradition and life style, have aroused a flurry of hostile sentiment towards China's investments.

Competition and Balance: China is being challenged by big powers

In Than Myint-U's *where China meets India*, Myanmar is poised between two of the most dynamic powers in the world. According to Samuel P. Huntington's theory of *Clash of Civilizations*, Myanmar is situated at the overlapping of Hinduism, Buddhism and Confucius civilizations. Taiwan scholar Yuh-Ming Tsai concluded in his essay *Breakout: China Foreign Policy toward Myanmar* that China's Myanmar policy

encompasses three objectives: to safeguard the security of the 2200 km long Myanmar-China border; to look at Myanmar as the transfer station for exportation of western China's commodities and importation of resources; to make Myanmar a new oil transportation lifeline.

On a landmark three-day visit to Myanmar on November 30, 2011, US secretary of state Hillary Clinton met with president U Thein Sein for historic talks, representing a dramatic shift towards Myanmar. The substantial improvement of bilateral relation also poses a challenge to China's role in Myanmar.

India eyes China as a contender in Myanmar. During the 1990s India proposed a "look east" policy to develop its ties with Southeast Asian countries. Myanmar, as the gateway from India to Southeast Asia which can provide shield for eastern Indian Ocean, becomes priority of Indian diplomacy. India hopes to counterbalance China's growing influence in Myanmar and enhance energy and economic ties with Myanmar.

Conclusion

Compared to the historical Paukphaw relationship, the Myanmar-China relation has evolved into an interest-community based one. China has realized whatever type of reform may occur in Myanmar, a Myanmar politically stable and economically prosperous is most to China's long-term interest.

Given the enormity of the investment and two-way political exchanges between Myanmar and China, Myanmar has not nudged China's impact. However it is certain that Myanmar resorts to a traditional neutral posture as it gains a more favored international environment. This doesn't mean China lose Myanmar, for no single country can occupy Myanmar market in this modern age.

The greatest challenge China currently faces in Myanmar is not regional countries or other powers, but people to people relations and its nationalism deep-rooted in history and tradition. It reflects in the opportunism and grassroots nationalism redux.

China is confronted with an evitable tendency after the inauguration of the new civilian government: a Myanmar government supervised by the parliament with accountability will not only create a more stable environment for business, but also lead to multiple voices targeted at China, spelling uncertainty to the bilateral relation.

မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တရုတ်နိုင်ငံ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း
ကျူရှန်းဟေး
မြန်မာ့အရေးလေ့လာရေးဌာန၊ ယူနန်တက္ကသိုလ်

တရုတ်နိုင်ငံ၏အခန်းကဏ္ဍအပေါ် အနောက်နိုင်ငံများ၏အမြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ပိုမိုကြီးထွားလာသည့် နိုင်ငံရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာတည်ရှိမှုများ၏ ရလဒ်နှင့်အတူ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းသည် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ တရုတ်နိုင်ငံ၏အခန်းကဏ္ဍအပေါ် သုံးသပ်မှုအနည်းငယ်ရှိလာခဲ့သည်။ ပထမအမြင်မှာ တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာ့အရေး၌ အဖျက်သဘောဖြင့်တုံ့ပြန်ပြုမူခဲ့သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ဒီမိုကရေစီဆန္ဒပြပွဲများအပေါ်ဖိနှိပ်ခြင်းကြောင့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အရေးယူရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပြီးပမ်းချက်တစ်ခုကို ဗီတိုအာဏာဖြင့်ပယ်ချခဲ့ကာ၊ ကိုယ့်ပြည်သူကိုယ်ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်နေခြင်းကို မျက်ကွယ်ပြုလျက်၊ အတုအယောင်ပီတိစုံရွေးကောက်ပွဲနှင့် အမည်ခံအရပ်သားအစိုးရတို့ကို အတည်ပြုပေးခဲ့သည်။

ဒုတိယအမြင်မှာ တရုတ်နိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင်ချဲ့ထွင်သွားလိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ရှိနေကာ မြန်မာသည် တရုတ်၏နယ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေသည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့အရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် တရုတ်-မြန်မာဆက်ဆံရေးများအပေါ် ကြာမြင့်စွာကပင် သံသယထား၍ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ရှုမြင်ချပြောဆိုလာခဲ့သည်များကို ထောက်ဆလျက် မြန်မာနိုင်ငံရှိတရုတ်နိုင်ငံ၏ ကဏ္ဍစုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို တရုတ်ဩဇာခံဖြစ်ခြင်းသက်သက်သာဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။

တတိယတစ်ခုမှာ တရုတ်နိုင်ငံမြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အပြုသဘောသက်ရောက်မှုရှိနေသည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်များကို မြှင့်တင်သွားရန် မြန်မာစစ်အစိုးရထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များကို တရုတ်နိုင်ငံက တိုးတိုးတိတ်တိတ်တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အရပ်သား အစိုးရပေါ်ပေါက်စေသည့် စစ်အစိုးရ၏ပြီးပြည့်စုံသောအပြောင်းအလဲသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏သဘောတူထောက်ခံမှုများအောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ သည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့က ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ၅၇၅၇ ကြိမ်မြောက်အစည်းအဝေး၌ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ =ပြည်တွင်းရေးများဝင်ရောက်မဝက်ဖက်ရေး+ မူဝါဒကို ဖြစ်တော်ပြန်ခဲ့စွန့်လွှတ်ခဲ့ကာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီမိုကရေစီဆန္ဒ ပြပွဲများအပေါ် အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းမှုများကိုပြစ်တင်ရုပ်ချ၍ နိုင်ငံရေးအကျိုးသားအားလုံးကိုအလျင်မြန်ဆုံးပြန်လွှတ်ပေးရေးသည် အရေးပါ ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏အထူးကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာဂင်ဘာရီကို မြန်မာနိုင်ငံသို့သွား ရောက်ကာ၊ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် စစ်အစိုးရနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့်ရရေးအတွက် အကြိမ်များစွာကူညီပေးခဲ့သည်။

စတုတ္ထတစ်ခုမှာ တရုတ်နိုင်ငံ၏ဩဇာသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာသက်ရောက်ခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်မှုသည် ဟန်ပြသက်သက်သာချဲ့ကားထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဩစတြေးလျပညာရှင်အင်ဒရူးဆွဲလ်သ်က ယုံကြည်သည်။ ရှည်ကြာလှသည့်အနေအထားအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင်စတင်ချခဲ့သည့် တရုတ်စစ်ဖက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကိုရယူရန်အလို့ငှာ ထောက်လှမ်းရေးကိရိယာများအသုံးချရန် အခွင့်အလမ်းရှားပါးလှသည်။ ရေတပ်ဆိပ်ကမ်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ်အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းများ၌ မြန်မာနိုင်ငံကို တရုတ်နိုင်ငံက ကူညီခဲ့ကောင်းကူညီခဲ့မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်း ဆိပ်ကမ်းများကို တရုတ်နိုင်ငံအားလုပ်ပိုင်ခွင့်အဖြစ်ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်းမှာမူ မဖြစ်နိုင်ပေ။

အနောက်နိုင်ငံများက ပြောဆိုကြသလိုပင် တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်နှစ်ဖက်ဆက်ဆံရေး၌ အပြည့်အဝဩဇာစိုးမိုးသည့် အနေအထားတစ်ခုမရှိဟု ပညာရှင်အချို့က ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို ရာစုဝက်ကျော်ပင်လေ့လာထားသည့် ကော်နယ် တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခဂျွန်အိတ်ချ်ဘတ်ဂလေက မြန်မာအစိုးရခေါင်းဆောင်များကို အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ရှိသည့် သင်းကွဲနေသောလူစုဟု ရှုမြင်သင့်ကြောင်းနှင့် ယင်းလူစုသည်ပြည်ပဆွဲခေါ်ရာ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့တည်မြဲရေးအတွက် ပြည်ပကိုအားကိုးသည့်အနေအထားမရှိကြောင်းနှင့် ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ခေါင်းမာလှသောအပြုအမူများကိုပြောင်းလဲရန် အတင်းအကျပ်အကျပ်ကိုင်သည်ဟု ယူဆခြင်းသည် မမှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ပင်ကိုယ်သဏ္ဍာန်

ခိုင်မြဲစွာပင် အင်အားကြီးထွားလာခြင်းနှင့်အတူ တရုတ်နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်အလယ်ပိုင်းကာလများမတိုင်မီကပင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ကျယ်ပြန့်စွာဂရုပြုခြင်းခံလာရသည်။ အနောက်နိုင်ငံများသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏အပြုအမူများကို ပိုမိုတိကျ၍ ဝေဖန်ဆန်းစစ်သည့်အမြင်များဖြင့် သတိပြုမိလာကြပြီး၊ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၌ တရုတ်နိုင်ငံ၏တာဝန်သိသောအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရေးကို တောင်းဆိုလာကြသည်။

=ကစားပွဲများတွင် အခရာကျသူ၊ သို့မဟုတ် နေရာတကာတွင် မပါမဖြစ်ဖြစ်လာသူ+ ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခံရမှုများကို တုံ့ပြန်သောအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းရှိ တာဝန်တချို့ကိုယူရန် သဘောတူလာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မည်သို့တာဝန်ယူရမည်ဟူသော ပြဿနာယူရမည်ဆိုသည့်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍မူ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အနောက်နိုင်ငံများအကြား များစွာခြားနားပေသည်။ အင်အားကြီးထွားလာနေ သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်နှင့်အညီ တရုတ်နိုင်ငံသည် ယင်း၏စီးပွားရေးတိုးတက်စေရန် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်စွာဖြင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပြီး၊ သို့မဟုတ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံသည် ပြည်ပဈေးကွက်၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် အရင်းအနှီးများကို အသုံး ချရန် =အပြင်ထွက်+မဟာဗျူဟာကို တက်ကြွစွာဖြင့်ချီတက်အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် အင်အားကြီးလာသဖြင့် ယင်းနှင့်စာလျှင် အပရိကသာဖြစ်ကာ၊ တရုတ်၏တန်ခိုးထွားလာရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အဟန့်အတားပြုမည့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအကြား၌ သို့လောသို့လောမယုံကြည်မှုများဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကို စိတ်သက် သာရာရစေရန်နှင့် စိုးရိမ်မှုများ၊ သံသယများကိုပြေပျောက်စေရန် တရုတ်နိုင်ငံသည် ဖြစ်နိုင်သမျှသောနည်းလမ်းအသွယ်သွယ်ကို အသုံးပြုခဲ့ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စစ်မဲ့ဇုန်သတ်မှတ်ထူထောင်ခြင်း၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအသွားအပြန်ပြုခြင်းနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအတွက် တိုးတက် ရေးအခွင့်အလမ်းများကို ထောက်ပံ့ကူညီခြင်းများကို ပြုခဲ့သည်။

နှစ်နိုင်ငံအကျိုးစီးပွားများအပေါ်အခြေခံသည့် တရုတ်-မြန်မာဆက်ဆံရေးတစ်ခုသည် တရုတ်၏အပရိကဖြစ်သော တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာကျသည့် အရေးပါမှုဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးမျိုးသောအသံ များနှင့် ထင်မြင်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်သည့်သဘောထားတစ်ခုကို ပညာသားပါးအသုံးပြုလျက် တရုတ်အပေါ်ခါးခါးသီးသီးပြောဆိုသည့် ကမ္ဘာတစ်ခုကို ပြောင်းလဲလိုက်သည်။

Chinese Agribusiness in Northern Myanmar: Ethnic Conflict, Drugs, and Land Dispossession

**Tom Kramer, Drugs & Democracy Programme, Transnational Institute (TNI)
Kevin Woods, UC-Berkeley PhD candidate; TNI**

**Prepared for International Academic Symposium 'Myanmar in Reform 2012'
The University of Hong Kong, 18-20 June 2012**

Northern Burma's¹ borderlands have undergone dramatic changes in the last two decades. Following decades of war, a series of cease-fire agreements concluded between the military government and different armed political opposition groups in the end of the 1980s and early 1990s brought some relief to the local population. However, the end of open warfare also brought new unsustainable economic development that has had a detrimental impact on people's lives and livelihoods. While the international community has mostly focused on recent political developments in central Burma, this report highlights the significance of the rapid socio-economic changes taking place in the resource-rich ethnic northern borderlands.

Three main and interconnected developments are simultaneously taking place in Shan State and Kachin State in northern Burma. These are (1) the increase in opium cultivation in Burma since 2006 after a decade of steady decline; (2) the increase at about the same time in Chinese agricultural investments in northern Burma under China's opium substitution programme, especially in rubber; and (3) the related increase in dispossession of local communities' land and livelihoods in Burma's northern borderlands. These overlapping land investment and drugs production patterns in northern Burma since the mid-2000s are set to a backdrop of a dramatic rise in Burmese and foreign industrial agricultural land concessions throughout the country.

Opium cultivation in Burma, once the world's largest opium producer, steadily declined from 1997 to 2006. The most important reason for this was a number of opium bans in key opium-cultivating areas declared by cease-fire groups in northern Shan State. After decades of war and isolation, they hoped to gain international political recognition and support for the development of their impoverished regions. Another important factor, which has received less

¹ In 1989 the military government changed the official name of the country from 'Burma' to 'Myanmar'. Using either 'Burma' or 'Myanmar' has since become a highly politicised issue. The UN uses 'Myanmar', but it is not commonly used elsewhere in material written in English about the country. Therefore 'Burma' will be used throughout this presentation. This is not meant to be a political statement.

attention, was the trend in the global market. Heroin of Burmese origin was almost completely pushed off the American and European markets by heroin from Colombia and Afghanistan, respectively, in the course of the 1990s. Furthermore, production of amphetamine-type stimulants (ATS) increased significantly in the last decade.

However, since 2006, opium cultivation in the Golden Triangle - Burma, Laos and Thailand - has doubled. The main increase has been in Burma, especially in Shan State. Poverty clearly is the key factor determining opium cultivation in Burma (as it is in other countries, such as Laos and Afghanistan). Poverty is not just simply a function of income, but includes a whole range of socio-economic and security-related factors that define the ability of people to live with dignity.

Drug production and consumption, and related infectious diseases such as HIV/AIDS, are important security and health concerns for China. The vast majority of the opium and heroin on the Chinese market originates from northern Burma. Drug use – and especially injecting heroin use – has increased dramatically in the last two decades in China. On the one hand, the Chinese government has dealt with this through accepting previously controversial harm reduction programmes for drug users, such as methadone treatment and needle exchange. On the other, however, China maintains a harsh punishment regime, executing drugs traffickers and forcing recidivist drug users into compulsory treatment camps.

China's drug use problem at home cannot be solved by reducing opium cultivation abroad in neighbouring countries. Instead, the Chinese government should increase the quality and quantity of services to drug users based on harm reduction principles, and refrain from repressive policies towards drug users, such as arresting them and forcing them into treatment camps. High relapse rates raise serious doubts about the efficacy of such coercive policy responses. Furthermore, the changing patterns of drug use and the rise of ATS make opium and heroin less relevant.

Apart from attempting to address domestic consumption problems, the Chinese government also has tried to reduce opium cultivation in the region. In 2006, Yunnan province approved a poppy substitution development programme for Burma and Laos, and created a special Opium Replacement Fund. Since then the Chinese government has been actively promoting the scheme and mobilising Chinese companies to take part. The huge increase in Chinese agricultural concessions in northern Burma is directly driven by China's opium substitution programme, offering subsidies, tax waivers, and import quotas for Chinese companies.

The opium bans by the cease-fire groups are strictly implemented. In finding replacements to opium cultivation, cease-fire groups have focussed on introducing mono plantations supported by China's opium substitution programme. The main benefits of these programmes do not go to (ex-)poppy growing communities, but to Chinese businessmen and local authorities. These programmes have therefore further marginalised these communities. Current interventions by international NGOs and UN agencies to provide farmers with sustainable alternative livelihood options to offset the impact of the opium bans have been insufficient, and are merely emergency responses to prevent a humanitarian crisis.

Economic development along China's border with Southeast Asia is strongly promoted by different levels of Chinese governments in order to overcome socio-economic disparity between the centre and periphery, which is viewed as a potential source of instability. Different levels of government in Yunnan and Beijing have engaged in resource and trade diplomacy with Burma. Chinese companies logged Kachin State forests after the cease-fire agreement with KIO in the mid-1990s until a bilateral clampdown on cross-border timber trade in 2006. At this point agricultural land became a key resource of interest to Chinese companies, backed by central and provincial Chinese governments. Paramount among agricultural crops cultivated in northern Burma is rubber, which is in great demand in China where there are limited suitable areas remaining for rubber cultivation.

For landlocked Yunnan Province, promoting 'harmonious' regional cooperation is an important political-economic objective. However, China's resource and trade diplomacy of the last decade has essentially promoted short-term economic gains for Chinese companies. Their resource extraction activities are threatening local communities' livelihoods and land tenure security, and have caused great damage to the environment. Many Chinese companies undermine China's official policy of promoting 'harmonious' cooperation with neighbouring countries by the way in which they implement their cross-border projects. The investment projects carried out in politically-sensitive areas located in the world's longest running civil war in cooperation with local military authorities have the propensity to increase rather than mitigate future conflicts.

The Chinese approach in addressing opium cultivation in northern Burma focuses on dealing with local authorities instead of directly with affected communities, with the result of strengthening the former at the expense of the latter. This has had dire consequences for communities already living on the margins who largely distrust and fear local authorities because of the history of conflict.

The Chinese model of development and aid in northern Burma is to promote top-down regional economic development by giving incentives to Chinese companies to invest in large-scale commercial agricultural projects without any rural livelihoods component. In contrast, efforts by UN agencies, international and local NGOs financed by Western countries focus on directly targeting (ex)opium farmers with community-based development programmes, aimed at providing alternative livelihoods. Some of these agencies are involved in a debate on best principles and lessons learned on doing development in a drug producing environment – referred to as ‘Alternative Development’. However, in other regions of the world, agribusiness models have also been promoted as substitution crops for opium and coca cultivation.

Serious concerns arise regarding the long-term economic benefits and costs of industrial agricultural concessions—mostly rubber—for poor upland villagers. Economic benefits derived from rubber development are very limited as smallholder schemes are not being explored in northern Burma. Concessions in government-controlled areas are mostly absorbing migrant labourers (mostly Burman) from other parts of the country. When local labour is absorbed, which is especially the case in areas controlled by ceasefire groups, in particular Wa areas, it competes with local labour and land for swidden farming. Finally, a very low wage is offered, providing no possibility for savings to invest in smallholder farmers themselves.

The huge increase in large-scale commercial agricultural plantations in northern Burma is taking place in an environment of unregulated frontier capitalism. Land encroachment and clearing are creating new environmental stresses, such as further loss of forest biodiversity, increased soil erosion, and depleting water sources. The concessions also provide a cover for illegal logging, oftentimes encompassing villagers’ traditional forestlands and newly demarcated community forests.

Without access to capital and land to invest in rubber concessions, upland farmers practicing swidden cultivation (many of whom are themselves (ex-)poppy growers) are left with few alternatives. Apart from the Wa region, few farmers who lost their land get jobs as usually outside migrant workers, predominately from Central Burma and the Delta region, are hired, further inciting ethnic hostilities. The dispossessed farmers are occasionally relocated, sometimes forced, to nearby rubber plantations to provide very cheap plantation labour. Others must find other forested hills further away to cultivate, migrate to work on road-side concessions as on-farm wage labourers, to urban centres as off-farm labourers, or to participate in high-risk, small-scale resource extraction, namely mining and logging. This pattern of development in the uplands is an attempt to modernize the landscape and subsistence farmers in such a way to be

more conducive to profit for governments and private investors. This is not in any way a positive development for communities living in northern Burma. The only people benefiting are the local authorities and Chinese businessmen. Local villagers are stripped of their customary land and livelihoods with little recourse to compensation or alternative employment options.

The cultivation of opium poppy and coca often takes places in areas plagued by conflict, insecurity and vulnerability. Interventions should be embedded within human rights protection, conflict resolution, poverty alleviation and human security. Projects should also be done in a participatory way and respect traditional culture and values. Interventions should also be properly sequenced. In particular, there should be no eradication or strict implementation of opium or coca bans unless viable and sustainable livelihoods are in place. Aid should not be made conditional on reductions in opium or coca cultivation. Instead, indicators for a successful policy should be based on progress towards sustainable human development.

Furthermore, land tenure security and rights and other related resource management issues are vital ingredients for local communities to build licit and sustainable livelihoods. Monoculture generates a number of risks for the local communities including environmental degradation, dependence on market demands and prices, and reduction in agricultural areas affecting food security and other livelihoods.

Investments related to opium substitution should be carried out in a more sustainable, transparent, accountable and equitable fashion. A community-based approach should be used following long-established norms within the international development field rather than privilege only external profits. Customary land rights and institutions should also be respected as these areas are often not governed by statutory land laws. Projects could then act as a catalyst to enhance land tenure security rather than erode it. Local communities in the vicinity of the project should be consulted from the beginning. If the community desires the project, then they should be consulted at every stage. Working together with local communities will better assure that they will benefit.

Chinese investors should use a smallholder plantation model instead of confiscating farmers land as a large-scale private concession. This could include rubber agroforestry to minimize environmental costs. Labourers from the local population should be hired rather than outside migrants in order to funnel economic benefits into nearby communities. Transparency in contract negotiations, including of financing, would help build trust with local communities and researchers. Finally a more robust regulatory environment and legal process from China,

matched by Burma's developing rule of law, would also facilitate a better working environment that could enhance local benefits while mitigating potential conflicts.

Investment-induced land dispossession has wide implications for drug production and trade, as well as border stability — precisely what Beijing authorities most fear along their shared borders. China's opium crop substitution programme has very little to do with providing mechanisms to decrease reliance on poppy cultivation or provide alternative livelihoods for ex-poppy growers. Chinese authorities need to seriously reconsider their regional development strategies and methods of implementation in order to avoid further border conflict and growing antagonism from Burmese society. Financing dispossession is not development.

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ တရုတ်စိုက်ပျိုးစီးပွားရေး တိုက်ရင်းသားလူမျိုးစုပဋိပက္ခ၊ မူးယစ်ဆေးနှင့် ပြေယာဆိုးရှုံးမှုများ

တွင်ခရေမာ

မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဒီဂိုကရစ်အိတ်အစဉ်
Transnational Institute (TNI)

ကယ်ဗင်ဇ်

UC-Berkley PhD သင်တန်းသား
Transnational Institute (TNI)

**= ၂၀၁၂ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှ မြန်မာနိုင်ငံ+ နိုင်ငံတကာပညာရေးရုံညီညွတ်အတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း
တောင်ကောင်တက္ကသိုလ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ရက်မှ ၂၀ ရက်နေ့အထိ**

လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုတွင် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း '၏နယ်စပ်ဒေသသည် အပြောင်းလဲကြီးပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ ဆယ်စုနှစ်များ စွာကြာခဲ့သည့် စစ်ပွဲများနောက်ပိုင်း၊ နှောင်းပိုင်း ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်လွန်ကာလများနှင့် အစောပိုင်း ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်လွန်ကာလများတွင် အပြီးသတ်ခဲ့သော စစ်အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင်နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံအုပ်စုအမျိုးမျိုးကြားရှိ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှုများသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ သက်သာရာရှိခဲ့စေသည်။ သို့ရာတွင် စစ်မက်များအဆုံးသတ်ခဲ့ခြင်းသည် လည်းရေရှည်မဟုတ်သောစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးလာကာ ယင်းမှတစ်ဆင့် ဒေသခံလူများ၏ဘဝများနှင့် အသက်မွေးမှု များအပေါ် ထိခိုက်လာခဲ့သည်။ အများအားဖြင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ လက်တလောနိုင်ငံရေးဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုများကို အာရုံစိုက်လာခဲ့ပြီးသဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကြွယ်ဝရာ မြောက်ပိုင်းတိုင်းရင်းသားနယ်စပ်ဒေသ များရှိ သိသာစွာလူမှုစီးပွားရေးအလှူအမြှေးအမြင်အမြင်အမြင်အမြင်များကို အသားပေးတင်ပြထားပါသည်။

အရေးပါ၍ ဆက်စပ်မှုရှိသည့်ဖွံ့ဖြိုးမှုသုံးရပ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် တစ်ချိန်တည်း လိုလိုမှာပင် ဖြစ်ပျက်နေပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ဆယ်စုနှစ်ချိကာ တဖြည်းဖြည်းချင်းကျဆင်းသွားခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းဘိန်းစိုက်ပျိုးရေး သည် ၂၀၀၆ ခုနှစ် မှစ၍ ပြန်လည်မြင့်တက်လာခဲ့ခြင်း (၂) တရုတ်နိုင်ငံ၏ဘိန်းအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ် (အထူးသဖြင့်ရော်ဘာ) အောက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် တရုတ်စိုက်ပျိုးရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလည်း တစ်ချိန်တည်းမှာပင်ကြီးထွားလာခြင်း (၃) မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းနယ်စပ်ဒေသရှိ အထက်ပါလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ဒေသပြည်သူများ၏မြေယာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း ဆုံးရှုံးမှုများပြားလာခြင်း တို့ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်လယ်ပိုင်းကာလများမှစတင်ခဲ့သည့် ယင်းသို့မြေယာ သိမ်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်မှုပုံစံများနှင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ နိုင်ငံခြားစက်မှုစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်များ ပေးထားခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်သိသာထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်တိုးတက်နေသည့် နောက်ခံအခြေအနေများပင်ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်က ကမ္ဘာ့ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ဖူးသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်အထိ တဖြည်းဖြည်းချင်းကျဆင်းခဲ့သည်။ ယင်းသို့ကျဆင်းခြင်း၏ အရေပါဆုံးသောအကြောင်းရင်းမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ အပစ်အခတ်ရပ် စဲရေးသဘောတူထားသည့်အုပ်စုများ၏ အဓိကဘိန်းစိုက်ပျိုးရာဒေသများတွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုတားမြစ်ပိတ်ပင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဆယ်စု နှစ်များစွာ စစ်မက်ဖြစ်ပွားခြင်းနှင့်သီးခြားတည်ရှိခဲ့ခြင်းများနောက်၌ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဆင်းရဲနိမ့်ချာ သည့် ၎င်းတို့၏ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အထောက်အပံ့အကူအညီများကို မျှော်လင့်လာခဲ့ကြသည်။ လူသိနည်းပါးကာ အခြားအရေးကြီးသည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ပုံစံပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့ဘိန်းသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ကာလများတွင် ကိုလံဘီယာနှင့် အာဖဂန် နှစ်နိုင်ငံများမှလာသော ဘိန်းများကြောင့် အမေရိကန်နှင့် ဥရောပဈေးကွက်များမှ လုံးဝနီးပါးဖယ်ထုတ်ခြင်းခံထားရသည်။ ထို့ပြင် အင် ဖက်တမင်းပုံစံ စိတ်ကြွဆေး (ဟွ) ထုတ်လုပ်မှုများလည်း လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်အတွင် သိသိသာသာမြင့်တက်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာ၊ လာအိုနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံများပါဝင်သည့် ရွှေကြိုဒေသမှ ဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် နှစ်ဆ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ အဓိကမြင့်တက်သည့်ဒေသမှာ အထူးသဖြင့်ရှမ်းပြည်နယ်၊ မြန်မာနိုင်ငံပုဂံဖြစ်သည်။ လာအိုနှင့် အာဖဂန်နှစ်နိုင်ငံ ကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံများမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံရှိဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကိုအဆုံးအဖြတ်ပေးသော အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ဆင်းရဲမွဲ တေမှုပင်ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုတွင် ဝင်ငွေရပေါက်ရလမ်းတစ်ခုသက်သက်သည်သာမက၊ ဂုဏ်သိက္ခာဖြင့်နေရမည့် လူများ၏စွမ်းရည်ကို သတ်မှတ်ပေးသည့် လုံခြုံရေးနှင့်ဆက်နွယ်သောအချက်များနှင့် လူမှုစီးပွားရေးကိစ္စရပ်ကြီးတစ်ခုလုံးပါ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှုနှင့် အိတ်ချီအိုင်ဗွီ၊ အေအိုင်ဒီအက်စ်ကဲ့သို့သော အခြားဆက်နွယ်သည့်ကူးစက်ရောဂါများသည် တရုတ်နိုင်ငံအတွက်အရေးပါ သော လုံခြုံရေးနှင့်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာရတနာပွေစရာများဖြစ်သည်။ တရုတ်ဈေးကွက်ရှိ ဘိန်းနှင့်ဘိန်းဖြူအများစုသည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း မှ မြစ်ဖျားခံလာခြင်းဖြစ်သည်။ ဘိန်းစားခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့်ဘိန်းဖြူထိုးခြင်းသည် တရုတ်နိုင်ငံ၌ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုအတွင်း အတိုး တက်ကြီးတိုးတက်လာခဲ့သည်။ တစ်ဖက်၌ တရုတ်အစိုးရသည် ဘိန်းစွဲသူများအတွက် မက်သန်းကုသမှုနှင့် ဆေးထိုးအပ်ပြောင်းလဲပေးသည့် နည်းစနစ်များကဲ့သို့သော ယခင်ကအငြင်းပွားဖွယ် ဘေးဥပဒေလျှော့ချသည့်အစီအစဉ်များကိုလက်ခံရင်းဖြင့် ယင်းကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ် မြေ ရှင်းလာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အခြားတစ်ဖက်၌မူ တရုတ်နိုင်ငံသည် မူးယစ်ဆေးဝါးဝယ်ဖောက်ကားသူများကို သုတ်သင်သတ်ဖြတ်ခြင်းနှင့် ဘိန်းစွဲနေသူများကို ကုသရေးအကျဉ်းစခန်းများသို့အတင်းပို့ဆောင်ခြင်းကဲ့သို့သော ပြင်းထန်သည့်နည်းစနစ်များကိုလည်း ကျင့်သုံးလျက်ရှိ သည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဘိန်းစားပြဿနာသည် နိုင်ငံရပ်ခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများရှိ ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းကိုလျှော့ချသွားခြင်းဖြင့် မြေ ရှင်း၍ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ယင်းအစား တရုတ်အစိုးရသည် ဘေးဖြစ်မည့်အခြေခံသဘောတရားများကိုအခြေခံလျက် ဘိန်းစားများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပမာဏနှင့်အရည်အသွေးများကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်းနှင့်၊ ဘိန်းစားများကို ဖမ်းဆီး၍ဘိန်းပြတ်စခန်းများသို့အတင်းပို့ဆောင်ခြင်းကဲ့ သို့သော နှိပ်ကွပ်သည့်ပုံစံများကို လျှော့ချသွားသင့်ပေသည်။ ဘိန်းစားများ ပြန်လည်မြင့်တက်လာသည့် နှုန်းက ယင်းသို့သောနိုင်ငံထက်စီးနင်း ပူဝါဒ၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုအပေါ်သံသယများပိုမိုဖြစ်စေသည်။ ထို့ပြင် ပြောင်းလဲလာသည့်ဘိန်းသုံးစွဲမှုပုံစံများနှင့် ဗွ မြင့်တက်လာခြင်း များက ဘိန်းနှင့်ဘိန်းဖြူအရေးပါမှုကိုလျော့နည်းလာစေသည်။

ပြည်တွင်းသုံးစွဲမှုပြဿနာများကိုကိုင်တွင်ရန်ကြိုးစားရခြင်းအပြင် တရုတ်အစိုးရသည် ဒေသတွင်းရှိဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုများကိုလည်း လျှော့ ချသွားရန် ကြိုးပမ်းလာခဲ့သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်၌ ယူနန်ပြည်နယ်သည် မြန်မာနှင့်လာအိုနိုင်ငံများအတွက် ဘိန်းအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ် ကို လက်ခံအတည်ပြုပေးခဲ့ပြီး

ဘိန်းအစားထိုးရေးအထူးရန်ပုံငွေများကိုပါ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ယင်းကာလမှစတင်ကာ တရုတ်အစိုးရသည် ဘိန်းအစားထိုးစီမံကိန်းကို တက်ကြွစွာမြှောက်တင်ပေးခဲ့ပြီး တရုတ်ကုမ္ပဏီများကိုလည်းပါဝင်လာရန်စည်းရုံးတိုက်တွန်းလာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ တရုတ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ခွင့်လုပ်ငန်းများအကြီးအကျယ်တိုးပွားလာခြင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံ၏ဘိန်းအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေး အစီအစဉ်၊ အထောက်အပံ့များ၊ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် တရုတ်ကုမ္ပဏီများအတွက် တင်သွင်းခွင့်ပမာဏများပေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့်အဖွဲ့များ၏ ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုတားမြစ်ချက်များသည် တိကျစွာပင် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဘိန်းစိုက်ပျိုးရေး အစားထိုးမှုအတွက်ရှာဖွေရာ၌ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့်အဖွဲ့များသည် တရုတ်အစိုးရ၏ဘိန်းအစားထိုးအစီအစဉ်အရ အထောက်အပံ့ရ ယူထားသော သီးနှံပင်တစ်မျိုးတည်းကိုသာဦးစားပေးစိုက်ပျိုးခဲ့သည်။ ဤအစီအစဉ်များ၏ အဓိကအကျိုးအမြတ်များမှာ ဘိန်းစိုက်လုပ်သည့် လူထုအတွက်မဟုတ်ပဲ၊ တရုတ်စီးပွားရေးသမားများနှင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်များအတွက်သာဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဘိန်းအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေး အစီအစဉ်များသည် ဒေသခံပြည်သူများကို ပို၍ပင်ဖယ်ကြိုလာခဲ့သည်။ ဒေသခံစိုက်ပျိုးရေးသမားများကို ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုတားမြစ်ချက်ကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့ခြင်းကိုကာမိစေရန် ရေရှည်အပြောင်းအလဲအသက်မွေးမှုပုံစံများဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးမည့် နိုင်ငံတကာအန်ဂျီအိုများနှင့် ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီများ၏ မျက်မှောက်စွမ်းဆောင်မှုများသည်လည်း မပြည့်မစုံဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ လူသားချင်းစာနာစွာပင် ပြသနာရပ်တစ်ခုကိုတားဆီးကာကွယ် သွားရန် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ပေးရုံသာရှိခဲ့သည်။

မိငြိမ်သက်မှုများဖြစ်လာနိုင်စေသည့်အကြောင်းရင်းဟု ရှုမြင်ထားသည် ဗဟိုနှင့်နယ်စပ်ဒေသအကြား လူမှုစီးပွားရေးကွဲပြားနေမှုကို ကျော်လွှားသွားရန်အလို့ငှာ တရုတ်အစိုးရ၏အလှူအသိမ်းသီးမှအာဏာပိုင်များသည် အရှေ့တောင်အာရှနှင့်ထိစပ်နေသော တရုတ်နယ်စပ် တစ်လျှောက်ရှိ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အပြင်းအထန်မြှင့်တင်လာခဲ့ကြသည်။ ယူနန်နှင့်ပေကျင်းရှိ အလှူအသိမ်းသီးမှအစိုးရအာဏာပိုင် များသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆက်ဆံမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်လယ်ကာလ များက ကေအိုင်အိုအဖွဲ့နှင့်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှုရပြီးနောက်ပိုင်း၌ တရုတ်ကုမ္ပဏီများသည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိသစ်တောများကို ခုတ်ယူလာခဲ့ကြရာ၊ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ဥပဒေအရတရားဝင်နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်၍ သစ်ကုန်သွယ်မှုရပ်ဆိုင်းခဲ့ရသည့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်အထိပင်ဖြစ်သည်။ ထိုရောကလက စိုက်ပျိုးမြေယာများသည် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ကျောထောက်နောက်ခံရှိသော တရုတ်ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုး စီးပွားအတွက် အဓိကအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် စိုက်ပျိုးခဲ့သည့်သီးနှံများအကြား အများဆုံးစိုက်ပျိုးခဲ့ သည်မှာ ယင်းနိုင်ငံအတွင်းတွင်စိုက်ပျိုးမြေရိယာနည်းပါးမှုကြောင့်အဆင်မပြေဖြစ်ရသော တရုတ်နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်အကြီးမားဆုံး ရော်ဘာ ပင်ဖြစ်သည်။

ကုန်တွင်းပိတ်ယူရန်ပြည်နယ်အတွက် ဟန်ချက်ညီသည့်ဒေသဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးသည် အရေးပါသော နိုင်ငံရေးရာဇဝိ ပွားရေးဦးတော်ချက်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်အတွင်း တရုတ်နိုင်ငံ၏သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးရာ သံတမန်ဆက်ဆံရေးသည် တရုတ်ကုမ္ပဏီများအတွက် ကာလတိုအတွင်းစီးပွားရေးအမြတ်အစွန်းများထွက်ရှိစေခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ သဘာဝအ ရင်းအမြစ်များထုတ်ယူခွင့်ပေးသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဒေသခံလူထု၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံရေး များကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိကာ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း အကြီးအကျယ်ထိခိုက်ပျက်စီးစေခဲ့သည်။ တရုတ်ကုမ္ပဏီများစွာသည် နယ်စပ် ဗြိတိန်ကျော်သည့် ၎င်းတို့၏စီမံကိန်းများအောက်အထည်ဖော်ရေး ပြီးမြောက်စေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် တရုတ်အစိုးရ၏အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ များနှင့် သင့်မြတ်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတိုးတက်ရေးမူဝါဒကို ပျက်လိုပျက်စီးဖြစ်စေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့နှစ်ကာလအရှည်ကြာဆုံး ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားရာဒေသရှိရာ နိုင်ငံရေးအရအစွန်းအထင်းမခံသောနယ်မြေ၌ ဒေသခံစစ်အာဏာပိုင်များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများသည် အနာဂတ်ကာလပင်ပွဲပွဲကွဲများကိုလျော့ပါးသွားစေခြင်းထက် တိုး၍သာလာစေမည့်အလားအလာရှိနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ ဘိန်းစိုက်ပျိုးရေးကိုကိုင်တွယ်ရာတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ချဉ်းကပ်မှုသည် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခံရသည့် ဒေသခံ ပြည်သူများအစား၊ ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်ဆံရေးအပေါ်သာအလေးထားလာခဲ့ရာ၊ ဒေသခံပြည်သူများကို စတေး၍ အာဏာပိုင်များ ကိုသာ ကောင်းစားစေလျက်ရှိသည်။ ဤသည်မှာ သင့်မြတ်ကြောင်းချိလာသည့်ပင်ပွဲပွဲကြောင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်များကို များစွာပင်ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့ကာ ကြောက်ရွံ့လာခဲ့သည့် ကနဦးကာလလျှင်အကြံပေးဖြစ်နေသော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ကြောက်စရာကောင်းလှသော ဆိုးကျိုး များကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ တရုတ်နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ကူညီထောက်ပံ့ရေးစံစံသည် ကျေးလက်ဒေသအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း များပါဝင်မှုမရှိပဲ အကြီးစားစီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသွားရန် တရုတ်ကုမ္ပဏီများကို မက်လုံးပေးပေးခြင်းအားဖြင့် ထိပ်ပိုင်းဒေသဆိုင်ရာစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို မြှင့်တင်သွားရန်သာဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့်ဆန့်ကျင်၍ အနောက်နိုင်ငံများက ဘဏ္ဍာရေးအထောက် အ ပံ့ပြုထားသော နိုင်ငံတကာနှင့်ဒေသဆိုင်ရာအန်ဂျီအိုများနှင့် ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမှာမူ လူထုအကျိုးပြုဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများဖြင့် ဘိန်းစိုက်ပျိုးခဲ့သည့်လယ်ယာမဲ့စိုက်ပျိုးရေးသမားများကိုသာ အခြားသောအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများရစေရေးအတွက် တိုက် ရိုက်ထောက်ပံ့ကူညီလျက်ရှိသည်။ အဆိုပါအေဂျင်စီများမှ တစ်ချို့သည် မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု၌ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ရာမှရရှိခဲ့သည့် သစ်နံ့စားများနှင့် အကောင်းဆုံးအခြေခံသဘောတရားများကို =အလှည့်အပြောင်းဖွံ့ဖြိုးရေးဦးတည်ချက်ဖြင့် ဆွေး နွေးပြောဆိုမှုများတွင် ပါဝင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ့အခြားဒေသကြီးများ၌ စိုက်ပျိုးစီးပွားရေးပုံစံများသည် ဘိန်းနှင့်ကိုကင်းအတွက် အခြား သီးနှံပင်များအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေးကို မြှင့်တင်သွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲသည့်တောင်ပေါ်ရွာသားများအတွက် ရေရှည်စီးပွားရေးအကျိုးအ မြတ်များနှင့် စက်မှုစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ခွင့် (အများစုမှာ ရော်ဘာ) ကုန်ကျစရိတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အထူးစိုးရိမ်ဖွယ်ရာများရှိပေသည်။ ရော် ဘာစိုက်ပျိုးရေးမှရရှိသည့် စီးပွားရေးအမြတ်အစွန်းများသည် တစ်နိုင်တစ်ပိုင်လုပ်ကိုင်သူများက မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် တိုးချဲ့ဆောင်ရွက် ခြင်းမရှိတော့သဖြင့် အလွန်ပင်နည်းပါးသည်။ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအခြားဒေသများမှ လာ ရောက်လုပ်ကိုင်ကြသောအများစုမှာ ဗမာလူမျိုးများဖြစ်သည့် ရွှေပြောင်းအလုပ်သမားများသာလျှင်ဖြစ်ကြသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့ များ ထိန်းသိမ်းထားသော ဒေသများ (အထူးသဖြင့် =၀+ဒေသများ) တွင် ဒေသခံလုပ်အားလိုအပ်လာသည့်အခါ၌ ယင်းသည် ဒေသခံလုပ်အား နှင့် အသိမ်းခံစိုက်ပျိုးရေးမြေယာအကြားတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်လာသည်။ အဆုံး၌ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်လယ်သမားများအတွက် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် ရင်းနှီးစား သောက်စေရဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့လုံးဝမရှိလောက်သည့် နည်းပါးသောလုပ်ခလစာ ရရှိကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ အကြီးစားစီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးစိုက်ခင်းများရှိ တရုတ်ထိုးကြီးထွားလာမှုသည် ဥပဒေမဲ့နယ်စွန့်နယ်ဖျား အရှင်းရှင်ဝါဒ၏ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု၌ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်နေခြင်းသာဖြစ်သည်။ မြေယာကျွေးကျော်မှုနှင့် တောရှင်းခြင်းများကြောင့် သစ်တောဇီ ဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများပိုမိုဆုံးရှုံးခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးမှုကြီးမားလာခြင်းနှင့် ရေအရင်းအမြစ်ဆုံးရှုံးခြင်းများကဲ့သို့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက် မှုအသစ်များကို ပေါ်ပေါက်စေလျက်ရှိသည်။

မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကြောင့် မကြာခဏဆိုသလိုပင် ရွာသားများ၏အစဉ်အလာတောအုပ်များ နှင့် ကန့်သတ်စိုက်ပျိုးထားသောလူထုသစ်တောများအပါအဝင် သစ်တောများကို တရားမဝင်ခုတ်ယူခွင့်ရရှိစေပါသည်။

ရော်ဘာစိုက်ပျိုးလုပ်ပိုင်ခွင့်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် အရင်းအနှီးနှင့်မြေယာမရှိသဖြင့် အစားထိုးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ကြသော တောင် ပေါ်လယ်သမားများသည် အခြားလုပ်ကိုင်စားသောက်စရာမရှိဖြစ်ကြရသည်။ =၀+ဒေသမှလွဲ၍ လယ်ယာဆုံးရှုံးခဲ့ရသော လယ်သမားအနည်းစု သည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများမှ ဦးစွာရောက်ရှိလုပ်ကိုင်နေကြသည့် အခြားရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနည်း တူပင် အခစားပြင်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြရကာ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာမလိုမုန်းတီးမှုများ ပိုမိုကြီးထွားလာစေသည်။ လယ်မြေများအသိမ်းယူခံရ သည့် လယ်သမားများသည် ရံဖန်ရံခါဆိုသလိုပင် အလွန်ဈေးပေါ်သည့်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများအဖြစ်အသုံးချရန် ရော်ဘာစိုက်ခင်းများအနီး အနားတွင် အတင်းနေရာပြန်ချခြင်းခံကြရပြန်သည်။ အချို့များဆိုလျှင် စိုက်ပျိုးရန်ပိုမိုဝေးလံသည့် အခြားသစ်တောတောင်ယာများကိုရှာကြရ ခြင်း၊ လမ်းဘေးလုပ်ကွက်များတွင် သူရင်းတူလုပ်ခစားများအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ကြရခြင်း၊ မြို့ကြီးမြို့ကြီးများ၌ လယ်ယာခွင့်မဟုတ်သော အလုပ်သမားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြရခြင်း၊ သို့မဟုတ် သတ္တုတွင်းနှင့်သစ်ခတ် လုပ်ကွက်များတွင်လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြရသည်။ တောင်ပေါ် ဒေသများရှိ ကြိုသို့သောဖွံ့ဖြိုးမှုပုံစံသည် တောတောင်ရေမြေနှင့် ရေစားစားလယ်သမားများကို အစိုးရများနှင့် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အတွက် ပိုမိုအကျိုးရှိစွာအသုံးဝင်လာစေရေးအတွက် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်ကြိုးပမ်းခြင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း တွင်နေထိုင်နေသော လူထုအတွက် အကောင်းဖက်သို့ရှေ့ရသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းလမ်းတစ်ခု ဘယ်နည်းနှင့်မျှမဟုတ်ပေ။ အကျိုးအမြတ် ရရှိနေသည့် လူများမှာ ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့် တရုတ်စီးပွားရေးသမားများသာလျှင် ဖြစ်ကြသည်။ ဒေသခံရွာသားများမှာမူ ၎င်းတို့၏ အစဉ်အလာလယ်ယာမြေများနှင့် အသက်မွေးမှုမှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံကြရကာ၊ ယင်းအတွက်အလျော်အစားအနေဖြင့် ပြန်လည်စောင်မကြည့်ရှုခံ ရခြင်းမှာ လုပ်ခစားအနေဖြင့်အလုပ်အကိုင်ပေးခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သည်။

ဘိန်းနှင့်ကိုက်ခင်းများသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ရာ လုံခြုံမှုမရှိသည့်ဒေသများတွင်သာ အမြဲလိုပင်ရှိနေသည်။ ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးခြင်း များသည် လူ့အခွင့်အရေးအကာအကွယ်၊ ပဋိပက္ခဖြေရှင်းချက်၊ ဆင်းရဲသားပပျောက်ရေးနှင့် လူသားလုံခြုံမှုများအတွင်းတွင် ရှိနေသင့်သည်။ စီမံကိန်းများသည်လည်း အားလုံးပါဝင်ဆင်နွှဲခွင့်ရှိပြီး အစဉ်အလာယဉ်ကျေးမှုနှင့်တန်ဖိုးများကိုလေးစားသည့်နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သော ဆောင် ရွက်သင့်သည်။ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်လည်း နည်းမှန်လမ်းမှန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် အလားအလာရှိသော ရေရှည် အသက်မွေးမှုများကို အသားကျသည့်အထိမဆောင်ရွက်ပေးမီ ဘိန်းနှင့်ကိုက်ခင်းစိုက်ခင်းများကို တင်းကျပ်စွာတားမြစ်ခြင်းနှင့် အပြီးတိုင်ဖယ် ရှားခြင်းများမရှိသင့်ပါ။ ဘိန်းနှင့်ကိုက်ခင်းစိုက်ခင်းများလျော့ချရေးတွင် အကူအညီများကို အကန့်အသတ်ဖြင့်ပေးသင့်ပါ။ ယင်းအစား အောင် မြင်သောမူဝါဒတစ်ခုအတွက် စံချိန်စံညွှန်းများကို ရေရှည်လူသားအကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုအပေါ် ရှေးရှုခြင်းရှိမရှိကိုသာ အခြေပြုသတ်မှတ်သင့်သည်။

ထို့ပြင် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လိုခြံရေး၊ အခွင့်အရေးနှင့် အခြားဆက်စပ်ရာသဘာဝအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုပြဿနာများသည် ဒေသခံပြည်သူလူထုအတွက် တရားဝင်၍ရေရှည်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရန် အရေးပါသည့်အကြောင်းရင်းများဖြစ်သည်။ သီးနှံတစ်မျိုး တည်းသာစိုက်ခြင်းသည် ဒေသခံပြည်သူလူထုအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေးကျခြင်း၊ ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားနှင့် ဈေးနှုန်းအပေါ်မီခိုရခြင်း၊ နှင့် စားကုန်ပစ္စည်းနှင့်အခြားအသက်မွေးမှုများကိုထိခိုက်စေသော စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေများယုတ်လျော့လာခြင်းများအပါအဝင် စွန့်စားရသည့် အန္တရာယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဘိန်းအစားထိုးမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာသော၊ စိတ်ချရသော၊ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်၍ ရေ ရှည်တည်တံ့သောနည်းလမ်းတစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားသင့်သည်။ ပြည်သူလူထုအကျိုးပြုသော ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုသည် အခွင့်ထူးခံတစ်ခုတည်း သော ပြည်ပအကျိုးအမြတ်များထက် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးနယ်ပယ်အတွင်းမှ ရေရှည်ထူထောင်ထားသည့် စံချိန်စံညွှန်းများနောက်သို့သာလိုက် ၍ အသုံးချသွားသင့်သည်။ အဆိုပါနယ်မြေများသည် ပြဌာန်းချက်ဥပဒေများအရ ထိန်းချုပ်ခြင်းခံရပူသည့်ဒေသများဖြစ်သောကြောင့် အစဉ်အလာမြေယာအခွင့်အရေးနှင့် စနစ်များကို လေးစားလိုက်နာမှုရှိသင့်သည်။ တဖန် စီမံကိန်းများသည် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လိုက် စားခြင်းထက် မြှင့်တင်သွားသည့်အထောက်အကူတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းအနီးအနားရှိ ဒေသခံပြည်သူလူထုသည် ကနဦးကပင်လျှင် အသိပေးတိုင်ပင်ခံရသင့်သည်။ အကယ်၍ လူထုကစီမံကိန်းကိုလိုလားပါက အဆင့်တိုင်းတွင်ဆက်လက်တိုင်ပင်သင့်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူလူထုနှင့် ပူးပေါင်းအလုပ်လုပ်ခြင်းသည် ၎င်းတို့အကျိုးအမြတ်ကိုပိုမိုသေချာစေပါလိမ့်မည်။

တရုတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အကြီးစားပုဂ္ဂလိကလုပ်ပိုင်ခွင့်တစ်ခုအဖြစ် လယ်သမားများ၏လယ်မြေများကို သိမ်းပိုက်ခြင်းထက် တစ်နိုင်တစ်ပိုင်စိုက်ခင်းပုံစံများကိုသာ အသုံးပြုသင့်သည်။ ယင်း၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုကို လျော့ပါးစေမည့် ရော်ဘာစိုက်ပျိုးရေး ပါဝင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အနီးဝန်းကျင်မှလူထုကို စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းစေရန်အလို့ငှာ အဝေးပြင်ပမှရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများထက် ဒေသခံအလုပ်သမားများကို ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်စေသင့်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးအပါအဝင် သဘောတူညီနှိုင်းမှုများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းသည် ဒေသခံပြည်သူများ၊ လေ့လာသုံးသပ်သူများနှင့်ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ အဆုံးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးဆဲဥပဒေများနှင့်ကိုက်ညီသည့် တရုတ်နိုင်ငံမှ ပိုမိုခိုင်မာ၍ဥပဒေအာဏာရှိသောပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဥပဒေရေးရာလုပ်ထုံးတမ်းစနစ်ဖြင့် အလာအ လာရှိသော ပဋိပက္ခများကိုလျော့ပါးစေရင်း ဒေသခံများကိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်အခြေအနေတစ်ခုကို ဖန်တီးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာမှပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် မြေယာအသိမ်းခံရခြင်းသည် တရုတ်အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့နှင့်ထိစပ်နေသည့်နယ်စပ်တစ် လျှောက်တွင် အစိုးရခွဲခြားခြင်းသော နယ်စပ်မတည်ငြိမ်မှုအပါအဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်းများအထိ ကျယ်ပြန့်သော ရှုပ်ထွေးမှုများရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဘိန်းအစားထိုးစိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်သည် ဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းကိုမိမိရရှိမှုလျော့ချရေးနှင့် ဘိန်း စိုက်ခွဲသူများအတွက် အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုစေရေးအတွက် လားလားမျှအထောက်အကူပြုခြင်းမရှိချေ။ နယ်စပ်ပြဿနာများနှင့် မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ရန်လိုမုန်းတီးမှုများပိုမိုကြီးထွားလာခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် တရုတ်အာဏာပိုင်များသည် ၎င်းတို့၏ဒေသဆိုင် ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းဗျူဟာများကို လေးလေးနက်နက်ပြန်လည်သုံးသပ်သွားရန်လိုအပ်လှပေသည်။

RISK ASSESSMENT AND RESPONSIBLE BUSINESS PRACTICE IN MYANMAR: WHAT CAN WE LEARN FROM EXPERIENCE?

John Bray (Control Risks)

The European Union (EU) statement announcing the partial suspension of sanctions on Myanmar in April 2012 included a paragraph recognising the “vital contribution” that the private sector could make in Myanmar. The statement said that the EU would encourage European companies to explore trade and investment opportunities in the country. At the same time, it emphasised the need for the “highest standards of integrity and corporate responsibility”. US Secretary of State Hillary Clinton made a similar call to US business in May: “Today we say to American business: invest in Burma and do it responsibly.”

Almost everyone agrees on the need for responsible international investment in Myanmar. However, standards of governance in Myanmar leave considerable room for improvement, and companies that wish to operate according to international standards will therefore face significant practical challenges.

The premise of this paper is that the private sector – both domestic and international – has an essential role to play in providing the economic foundations for a successful democratic transition in Myanmar. Equally, companies that fail to meet international standards on corporate responsibility can do significant harm.

The paper draws on lessons learnt since the 1990s to discuss how best to achieve a positive outcome both for the companies themselves and for the citizens of Myanmar. It underlines the need for the Myanmar state to create an ‘enabling environment’ for responsible business by building up effective institutions, including a more effective legal system. At the same time companies must ensure that they follow high standards including, for example, ‘due diligence’ (risk assessments) to ensure that they are not involved directly or indirectly in corruption or human rights abuses.

1. Experiences of the 1990s and early 2000s

In early 2012 there was widespread excitement in international business circles about the prospect that Myanmar was at last ‘opening up’ to foreign investment. However, this is not the first time that this has happened. In the late 1980s and early 1990s there were similar predictions that Myanmar would soon emerge as one of South-east Asia’s new ‘tiger’ economies.

To varying degrees, the Western companies that did invest faced campaigns from non-government organisations (NGOs) arguing that their presence in Myanmar served to support a regime that was notorious for human rights abuses. They responded in different ways.

Three drinks companies – Pepsi, Heineken and Carlsberg – made short-lived investments in the mid-1990s but then withdrew. Similarly, several well-known international garments companies such as Levi Strauss briefly sourced their products in Myanmar but then pulled out. These companies could not afford to take the risk of a consumer boycott of their products in their home markets.

Petroleum companies made different choices. The most significant international investments were in offshore gas, notably the Yadana field which was a joint venture between Total (France), Unocal (US – later taken over by Chevron), PTT Exploration and Production (Thailand) and Myanma Oil and Gas Enterprise. The petroleum companies stayed, in part because they could not afford to walk away from investments worth billions of dollars. However, they faced considerable reputational damage. In the US a group of NGOs took Unocal to court accusing it of complicity (indirect involvement) in human rights abuses. The two sides reached a negotiated settlement in 2004.

From the mid- to late 1990s a range of sanctions by the US and other countries further discouraged Western investment in Myanmar. Even before this happened many Western companies were deterred from investing by the risk of NGO campaigns and consumer boycotts.

2. Emerging international standards on corporate responsibility in the late 1990s and early 2000s

The experiences of international companies in countries such as Myanmar, Sudan and Nigeria contributed to an international debate on the standards of corporate behaviour expected of international companies in countries with weak governance.

Anti-bribery

In 1997 the member states of the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) signed the *Anti-bribery Convention* or – to give it its full name – the *Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business*. The text of the convention can be found on the OECD's website, www.oecd.org.

The convention focuses specifically on the bribery of foreign officials to secure a business advantage such as the award of a contract. Previously, the governments of – for example – France, Germany or the UK – had no authority to prosecute companies or individuals for paying bribes in foreign countries. Under the terms of the convention, governments undertook to make bribery of officials an extra-territorial criminal offence. This means that a French, German or British company that bribes a government official in Asia can be prosecuted in its home country.

A total of 39 countries have signed the Anti-bribery Convention. These include all 34 OECD member states and five others. The US, Germany and – in recent years – the UK have enforced their laws against foreign bribery particularly strictly. Other countries have not enforced their foreign bribery laws so strictly. For example, in Japan only there have been only two foreign bribery cases, and one was very minor.

So far there have been cases where international companies have been prosecuted for paying bribes in Myanmar, in part because so few Western companies operated there in the 1990s and early 2000s. However, in early 2009 the UK Financial Services Authority (FSA) fined the insurance company Aon for its failure to impose effective internal management systems to counter the risk of bribery. In particular, Aon had failed to impose effective anti-bribery controls on commercial agents who introduced

it to new business. Myanmar was one of the countries mentioned in the FSA's 'final notice'.

Human rights

In the late 1990s and early 2000s there was a vigorous international debate on the human rights responsibilities of international companies. Everyone agrees that companies should follow the laws of the countries where they should operate and, in well-governed countries, the law will ensure that they fulfil their human rights obligations. The questions that arise are: what happens when international companies operate in poorly governed countries that do not respect human rights? In what circumstances might companies share responsibility for human rights abuses? What should they do to make sure that they do not contribute to human rights abuses?

The most authoritative guidance document on these questions is the *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*. This was drafted by John Ruggie, a professor from Harvard University in the US who served as the UN Secretary-general's Special Representative on Business and Human Rights from 2005 to 2011. The text of the *Guiding Principles* can be found on the website of the UN's Office of the High Commissioner for Human Rights (www.ohchr.org).

The *Guiding Principles* can be summarised in the three words 'protect', 'respect' and 'remedy':

- States have a responsibility to *protect* human rights.
- Companies must *respect* human rights.
- When something goes wrong, states must ensure that people whose rights are abused have access to *remedy*.

The *Guiding Principles* recommend that companies conduct a risk assessment (the technical term is 'due diligence') to ensure that their activities do not contribute to human rights abuses either directly or indirectly. An example of an indirect contribution might be a case where a company purchases goods from a supplier company that treats its workers badly.

3. Challenges for responsible investors in contemporary Myanmar

It is now accepted that responsible international companies must operate by international standards on – for example – anti-bribery wherever they operate. However, they cannot be certain that their local or international competitors are following the same standards, particularly if the host country's laws are inadequate or poorly enforced.

So what can the Myanmar government do to ensure that the best companies with the highest standards invest in their country? And how should international companies think about the risks and opportunities in contemporary Myanmar?

Developing an enabling environment

If the Myanmar government is to attract the highest-quality international investors it need to establish what the World Bank calls an 'enabling environment' for the private sector. An enabling environment includes well-drafted laws and a system making it

possible to resolve commercial disputes fairly. These are important for both domestic and international businesses.

This will take time. By mid-2012 the Myanmar government had embarked on a programme to reform a number of important laws including, for example, a draft law on foreign investment and a draft anti-corruption law. These are welcome developments but passing these new measures into law will be no more than the first step. The Myanmar judiciary has reputation for technical incompetence, and it is often said that it is subject to political interference. The most important question is therefore not so much whether Myanmar has good laws but rather whether it has effective institutions that can apply these laws fairly.

Risks and opportunities for international companies

In early 2012 there was again widespread excitement in international business circles about the prospect that Myanmar was 'opening up' to foreign investment. At least initially, expectations on both sides were high. However, by mid-2012 senior Myanmar government leaders were already expressing disappointment that the flow of investment was proving slower than expected or hoped.

Clearly, there is a need for realism both within Myanmar and internationally. There is no doubt about the country's long-term potential, but the short-term challenges are immense. These include deficiencies in the country's transport and energy infrastructure and – even more significantly – a shortage of technical and administrative expertise within key government institutions. Would-be investors therefore need to consider the following:

- The questions they need to address are not so much what they have to sell, as what does the country really *need*, and what can it afford?
- They need to find the right local business partners. This includes a requirement to consider would-be partners' reputations for business integrity as well as their commercial competence.
- Rather than expecting short-term profits, they need to be able to afford a long-term view. It will take many years – perhaps decades – before Myanmar reaches its full potential.

The most successful business deals will be those that serve the interests of international investors, their local business partners within Myanmar, and Myanmar citizens.

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရောင်းအဝယ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် သတ်ကြီးစွာထားခြင်းနှင့် တာဝန်သိစီးပွားရေး အလေ့အကျင့်- အတွေ့အကြုံများမှ မည်သည့်တို့ကိုသင်ယူနိုင်မည်နည်း

ဥပဒေရေး (Control Risks)

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်ချမှတ်ထားသည့် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများမှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုယာယီရုပ်သိမ်းပေးသည့် ဥပဒေပထမပုဒ်(အီးယူ)၏ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍကဆောင်ရွက်နိုင်သည့် =အရေးပါသောပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု+ ကို အသိအမှတ်ပြုထားသော စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ပါရှိခဲ့သည်။ အီးယူသည် ဥပဒေပထမပုဒ်ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းများရှာဖွေသွားရန် တွန်းအားပေးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် =တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုများအတွက် အမြင့်ဆုံးစံနှုန်းများ+ လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်းလည်း ၎င်းထုတ်ပြန်ချက် က အလေးထားဖော်ပြထားသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး တီလာရီကလင်တန်ကလည်း အမေရိကန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းကို မေလအတွင်းက အလားတူတောင်းဆိုမှုတစ်ခုပြုခဲ့သည်။ == မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြပါ။ တာဝန်သိသိနဲ့လည်း ဆောင်ရွက်ကြပါလို့ အမေရိကန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကြီးကို ကျွန်ုပ်တို့ ဒီကနေ့ပဲပြောလိုက်ပါတယ်++ဟု ကလင်တန်က ပြောခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတကာတာဝန်သိသိဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသွားရေးမှာ လိုအပ်ကြောင်းကို လူတိုင်းနီးနီးက သဘောတူညီကြပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်အတန်းများမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် များစွာပင်နည်းပါးလျက်ရှိကာ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများအရ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် လက်တွေ့ထင်ရှားလှသည့်အခက်အခဲများလည်း ရှိနေပေသေးသည်။

ဤစာတမ်း၏အဆိုမှာ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာနှစ်ရပ်စလုံးမှ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံအောင်မြင်စေပေးသည့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအလှည့်အပြောင်းတစ်ခုအတွက် စီးပွားရေးအုတ်မြစ်များချမှတ်ရာတွင် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်ဆိုခြင်းကို ဖော်ပြလိုရင်းဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုတွင် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစွာ မဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများသည်လည်း သိသာစွာပင်အန္တရာယ်ပြုလာနိုင်ပေသည်။

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများနှင့် ကုမ္ပဏီများအတွက်ပါ အကောင်းဆုံးရလဒ်ထွက်ပေါ်စေရေးအတွက် မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ဆွေးနွေးသွားရန် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များမှစ၍ သင်္ချာစာများကို ရယူခဲ့သည်။ စိတ်ချယုံကြည်ရသော တာဝန်သိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အတွက် ပိုမိုထိရောက်သည့်ဥပဒေဆိုင်ရာစနစ်တစ်ခုအပါအဝင် ထိရောက်သည့်ပြဌာန်းချက်များကိုတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် သဟဇာတဖြစ်စေ မည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံကဖန်တီးပေးသွားရန်လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း ဤစာတမ်းက မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ တစ်ချိန်တည်း မှာပင် ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ၎င်းတို့အနေနှင့် အတိတ်လိုက်စားမှု(သို့) လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို တိုက်ရိုက်(သို့) သွယ်ဝိုက်၍ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိစေရေးအတွက် ဥပမာအားဖြင့် အရောင်းအဝယ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် သတ်ကြီးစွာထားခြင်း (ဖြစ်တန်ရာ အန္တရာယ်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ) အပါအဝင် အဆင့်မြင့်စံချိန်စံနှုန်းများကို အသေအချာပင်လိုက်နာသွားကြရမည်ဖြစ်သည်။

၁. ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်များမှ အတွေ့အကြုံများ

၂၀၁၂ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလက မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အဆိုး၌လမ်းစဉ်ပေးမည်ဟူသောခန့်မှန်းပြောဆိုမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ကျယ်ပြန့်စွာပင်လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့သောကိစ္စသည် ဤတစ်ကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်မဟုတ်ပေ။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များဆီကလည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှ၏ =စီးပွားရေးကျားသစ်တစ်ကောင်+ အဖြစ် မကြာမီပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်ဟူသော ခန့်မှန်းပြောဆိုမှုများ ရှိခဲ့ဖူးလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုခဲ့သည့်အနောက်ကုမ္ပဏီကြီးများသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်နေသည့် စစ်အစိုးရကိုသာပံ့ပိုးပေးနေသည်ဟူသော အန်ဂျီအိုများ၏စွပ်စွဲပြောဆိုတိုက်ပွဲဝင်မှုများနှင့် အနည်းအများမဆို ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရပြီး ယင်းစွပ်စွဲမှုများကို ၎င်းတို့နည်း ၎င်းတို့တန်ဖိုးဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ကြသည်။

ပက်ပစ်၊ ဟိုင်နကန်နှင့် ကားလ်စဘာဂ် စသည့် အချို့ရည်နှင့်ဘီယာကုမ္ပဏီများသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်လယ်ကာလများက ခဏတာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုခဲ့သော်လည်း ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသွားခဲ့ကြသည်။ အလားတူပင် ၂၀၀၀ အမေရိကန် ကဲ့သို့သော လူသိများသည့်နိုင်ငံတကာ ချည်ထည်ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ယင်းတို့၏ထုတ်ကုန်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်ခဏတာလာရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကာ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားခဲ့ကြ သည်။ ယင်းကုမ္ပဏီကြီးများသည် ၎င်းတို့အခြေစိုက်ရာဈေးကွက်များရှိ ၎င်းတို့၏ထုတ်ကုန်များကို ဖောက်သည်များထံမှသပိတ်မှောက်လာ ခြေရှိခြင်းကို မစွန့်စားဝံ့ကြပေ။

ရှေ့ကုမ္ပဏီကြီးများကမူ အခြားနည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ အရေးအပါဆုံးသော နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှာ ကမ်းလွန်သဘာဝဓာတ်ငွေ့များပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရတနာကမ်းလွန်လုပ်ကွက်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ သအမူ၊ အမေရိကန်မှ ညသခမူ (နောက်ပိုင်းတွင် ဗုနုလမသည် က လွှဲပြောင်းရယူခဲ့သည်)၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှ ထွ တူးဖော်ရေးနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း စသည့်နိုင်ငံတကာရှေ့

နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီကြီးများသည် မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ရေနံကုမ္ပဏီများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာဘီလီယံချီ၍တန်ဖိုးထားသော ၎င်းတို့၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားမှုများကို ချန်ထားရစ်နိုင်ခြင်းမရှိသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကုမ္ပဏီများသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဂုဏ်သိက္ခာပျိုးမွေးခဲ့ကြသည်။ ညသခေ့ ကုမ္ပဏီသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများတွင် သွယ်ဝိုက်၍ပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များပါဝင် သည့်အုပ်စုတစ်ခု၏ တရားစွဲဆိုခြင်းနှင့်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ယင်းအမှုသည် ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းပြေလည်မှုတစ်ခုရခဲ့သည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ၏ကာလလယ်မှနှောင်းပိုင်းအထိ အနောက်နိုင်ငံများ၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အမေရိကန်နှင့် အခြားနိုင်ငံများက ပိုမိုတင်းကျပ်လာခဲ့သည်။ ယင်းသို့မဖြစ်မီကပင် အနောက်နိုင်ငံကုမ္ပဏီများစွာတို့သည် အန်ဂျီအိုများနှင့် စားသုံးသူများ၏ ကန့်ကွက်မှုများဖြင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသည်။

၂။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းကာလများနှင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အစောပိုင်းကာလများအတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုများ အတွက် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းအဆင့်အတန်းများထွက်ပေါ်လာခြင်း

မြန်မာ၊ ဆူဒန်နှင့် နိုင်ဂျီးရီးယားတို့ကဲ့သို့သောနိုင်ငံများရှိ နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများ၏အတွေ့အကြုံများက အုပ်ချုပ်ရေးအားနည်း သည့်နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများမျှော်လင့်ထားကြသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ထုံးများ၏ စံချိန်စံညွှန်းအဆင့်အတန်းများ ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

လတ်ပေးလတ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေး

၁၉၉၇ ခုနှစ်၌ စီးပွားရေးအကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့(ဥနယ်) ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် လတ်ပေး လတ်ယူမှု တိုက်ဖျက်ရေးသဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ သဘောတူညီချက်အပြည့်အစုံကို ဥနယ် ၏ ဝက်ဆိုက်လိပ် စာ တတတ.သနမ်.သမ် တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

သဘောတူညီချက်သည် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ရယူခြင်းကဲ့သို့သော စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်တစ်ခုအတွက် နိုင်ငံခြားသားအရာရှိ များ၏ လတ်ပေးလတ်ယူမှုများအပေါ် ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်သွားရန်အဓိကထားသည်။ ဤသို့သဘောတူညီချက်မရမီကမူ ဥပမာအားဖြင့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ (သို့မဟုတ်) ဗြိတိန်နိုင်ငံအစိုးရများသည် အခြားနိုင်ငံများတွင် လတ်ပေးသည့်ကုမ္ပဏီများ(သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းရှင်များကို စွဲချက်တင်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာမရှိခဲ့ချေ။ ပေါ်ပေါက်လာသည့် သဘောတူညီချက်ပါအချက်များအရ အစိုးရများသည် အရာရှိများ၏ လတ်ပေးလတ်ယူမှုများကို နယ်စည်းမခြားရာဇဝတ်မှုဖြင့် အရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိလာသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အာရှရှိအစိုးရအရာရှိတစ်ဦးကို လတ်ပေးသည့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ(သို့) ဗြိတိန်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် မိခင်နိုင်ငံများတွင် တရားစွဲဆိုအပြစ်ပေးခံရနိုင်ပေသည်။

လတ်ပေးလတ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးသဘောတူညီချက်ကို စုစုပေါင်း ၃၉ နိုင်ငံက သဘောတူလက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသည်။ ယင်း၌ဥနယ် အဖွဲ့ဝင် ၃၄ နိုင်ငံနှင့် အခြားငါးနိုင်ငံတို့ပါဝင်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဂျာမနီနှင့် မကြာခင်နှစ်များအတွင်း ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် နိုင်ငံရပ်ခြားလတ်ပေးလတ်ယူမှုများအား အထူးတင်းကျပ်စွာပင် ဥပဒေပြဌာန်းလာခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံများမှာမူ နိုင်ငံရပ်ခြားလတ်ပေးလတ်ယူမှုများအတွက် ဤမျှလောက်ပင်တင်းကျပ်ခြင်းမရှိသေးပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၌ နိုင်ငံရပ်ခြား လတ်ပေးလတ်ယူမှုနှစ်ခုသာလျှင်ရှိခဲ့ပြီး ယင်းနှစ်ခုအနက်တစ်ခုသည်ပင်လျှင် အလွန်သေးငယ်သည့်ဖြစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ကာလများနှင့် အစောပိုင်း ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကာလများ၌မြန်မာနိုင်ငံသို့လာရောက်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် အ နောက်ကုမ္ပဏီများရှိလာသည့်အတွက်လည်း ယခုကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံ၌လတ်ပေးမှုကြောင့်စွဲချက်တင်ခံရသည့် နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီ များရှိလာပြီဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၀၉ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလ၌ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုအာဏာပိုင်များအဖွဲ့ (၂) က အာမခံကုမ္ပဏီ ဗသည ကို လတ်ပေးလတ်ယူမှုဖြစ်နိုင်ချေဆန့်ကျင်ရေးအတွက် ထိရောက်သောစီမံခန့်ခွဲမှုမချမှတ်နိုင်ခြင်းအတွက် ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဗသည သည် ၎င်းကိုစီးပွားရေးသစ်မြတ်ဆက်ပေးခဲ့သည့် ကုန်သွယ်ရေးအေးဂျင့်များအပေါ် ထိရောက်သည့် လတ်ပေးလတ်ယူမှုတိုက်ဖျက်ရေးထိန်းချုပ်မှုများ မချမှတ်နိုင်ခဲ့ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂ နှစ် နောက်ဆုံးသတိပေးထုတ်ပြန်ထားသည့် နိုင်ငံများတွင်ပါဝင်သည့် တစ်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့သည်။

လူ့အခွင့်အရေးများ

နှောင်းပိုင်း ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် အစောပိုင်း ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကာလများက နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီ၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်တာ ဝန်ယူမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာက တက်တက်ကြွကြွဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် နိုင်ငံ များ၏ဥပဒေများကို လိုက်နာသွားသင့်ကြောင်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကောင်းမွန်သည့်နိုင်ငံများတွင် ကုမ္ပဏီများ၏ လူ့အခွင့်အရေးတာဝန်ယူမှု များရှိမရှိကု ဥပဒေကထိန်းကျောင်းပေးကြောင်းကို လူတိုင်းကသဘောတူညီကြသည်။ မေးစရာရှိလာသည်များမှာ လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစား လိုက်နာမှုမရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသို့ဖျင်းသောနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများကလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျှင်

မည်သို့ဖြစ်မည်နည်း။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် ကုမ္ပဏီများသည်မည်သို့မည်ပုံမျှဝေတာဝန်ယူကြမည်နည်း။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် ၎င်းတို့ပါဝင်ပတ်သက်မှုမရှိစေရန် မည်သို့မည်ပုံဆောင်ရွက်သင့်သနည်း။

ဤမေးခွန်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အာဏာအရှိဆုံးသောလမ်းညွှန်မှုစာတမ်းမှာ စီးပွားရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်ချက်အခြေခံသဘောတရားများပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းစာတမ်းကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိ ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအထူးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးသူ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်ဂျိမ်းစ် ဂျော့ဆီးဗွန်ဗရစ်က ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကင်ညာ၊ ဧကရာဇ်ဘုရားရှင် ကို ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံး၏ ဝက်ဆိုက် လိပ်စာ တာတတ.သုခမ.သမီ တွင် ဝင်ရောက်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ယင်းလမ်းညွှန်ချက်အခြေခံသဘောတရားများကို =အကာအကွယ်ပေးခြင်း+၊ =လေးစားလိုက်နာခြင်း+ နှင့် =အဖြေထုတ်ကုစားခြင်း+ ဟု ၍ အတိုချုပ်ဖော်ပြနိုင်ပေသည်။

- နိုင်ငံများသည် လူ့အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။
- ကုမ္ပဏီများသည် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာမှုရှိရပါမည်။
- တစ်စုံတရာမှားယွင်းမှုရှိလာပါက လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူများကို အဖြေထုတ်ကုစားခြင်းခံခွင့်ရှိစေရန် နိုင်ငံတော်က တာဝန်ယူဖြေရှင်းပေးရမည်။

ကုမ္ပဏီများသည် ယင်းတို့၏အပြုအမူများက တိုက်ရိုက်(သို့)သွယ်ဝိုက်၍လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုမရှိစေရန် အရောင်းအဝယ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် သတိကြီးစွာထားခြင်း (ဖြစ်တန်ရာ အန္တရာယ်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ) ကို လိုက်နာသွားရန် လမ်းညွှန်ချက် အခြေခံသဘောတရားများက အကြံပြုထားသည်။ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်း၏ ဥပမာတစ်ရပ်မှာ အလုပ်သမားများအပေါ် ဆိုးရွားစွာပြုမူဆက်ဆံသည့်ကုမ္ပဏီတစ်ခုထံမှ ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းစသည်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။

၃။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၌တာဝန်သိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အခက်အခဲများ

တာဝန်သိသည့် နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာနိုင်ငံတိုင်း၌လက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးစသည့် နိုင်ငံတကာစံညွှန်းများဖြင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုခြင်းကို ယခုအခါလက်ခံထားကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့၏ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာလုပ်ငန်းပြင်ပကုမ္ပဏီများမှာမူ ဖော်ပြပါစံညွှန်းများကိုလိုက်နာသွားရန်၊ အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာအိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေများသည် မပြည့်စုံခြင်း(သို့) ညံ့ဖျင်းခြင်းများရှိပါက ဖော်ပြပါစံညွှန်းများကိုလိုက်နာရန် သေချာနိုင်ခြင်းမရှိချေ။

ထို့ကြောင့် အမြင့်ဆုံးစံချိန်စံညွှန်းများရှိသောအကောင်းဆုံးကုမ္ပဏီများကို နိုင်ငံအတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာစေရန် မြန်မာအစိုးရသည် မည်သို့ဆောင်ရွက်နိုင်မည်နည်း။ နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများသည်လည်း လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင်စွန့်စားရသည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုပြုရန် မည်သို့စဉ်းစားသင့်ကြသနည်း။

အထောက်အကူဖြစ်စေသော ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း

မြန်မာအစိုးရသည် အဆင့်အတန်းမြင့်မားသည့်နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်သွားရမည်ဆိုပါက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေသောပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်ရမည်ဟုဆိုသည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏တိုက်တွန်းချက်ကို လိုအပ်ပေသည်။ အထောက်အကူဖြစ်စေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုတွင် ကောင်းမွန်စွာပြဌာန်းအပ်ပြီးသောဥပဒေများနှင့် စီးပွားရေးအခြေခံပွားမှုများကို တရားမျှတစွာဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့်စနစ်တစ်ခုလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းအခြေအနေများသည် ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှစ်ရပ်လုံးအတွက် အရေးကြီးလှသည်။

ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်ယူရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှစ်လည်မတိုင်မီပင် မြန်မာအစိုးရသည် ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကြမ်းတစ်ခုနှင့် လက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကြမ်းတစ်ခုအပါအဝင် အရေးပါသည့်ဥပဒေများစွာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်များကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဤသည်များမှာ ကြိုဆိုထိုက်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးများဖြစ်သော်လည်း ယင်းဥပဒေကြမ်းများကို ဥပဒေအဖြစ်ပြဌာန်းခြင်းမှာ ပထမအဆင့်ထက်ပင်ပိုမိုပြားပြားပါလိမ့်မည်။ မြန်မာတရားရေးအာဏာပိုင်အဖွဲ့သည် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာညံ့ဖျင်းမှုတွင် အမည်ထွက်လျက်ရှိကာ နိုင်ငံရေးအရဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခံရမှုများလည်းရှိသည်ဟု မကြာခဏပြောဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့်အရေးအကြီးဆုံးသောမေးခွန်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကောင်းမွန်သောဥပဒေရှိမရှိဟူ၍မဟုတ်ပဲ၊ ဥပဒေများကို တရားမျှတစွာစီရင်နိုင်သည့် ထိရောက်သောအခွင့်အာဏာရှိမရှိပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာကုမ္ပဏီများအတွက် အန္တရာယ်များနှင့်အလမ်းများ

၂၀၁၂ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုဖြင့်ပေးတော့မည်ဟုသော အလားအလာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းများကြားတွင် လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်ခဲ့ပြန်သေးသည်။ အနည်းဆုံး အစပိုင်း၌နှစ်ဖက်စလုံး

မှ မျှော်လင့်ချက်များမြင့်မားစွာရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်လည်ပိုင်းတွင်မူ မြန်မာအစိုးရ၏အဆင့်မြင့်ခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့မျှော်လင့်ထားသည်ထက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်နှုန်းမှာနှေးကွေးနေဆဲဖြစ်ကြောင်း စိတ်ပျက်လက်ပျက်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

သေချာသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတကာနှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးအတွင်း အရှိကိုအရှိအတိုင်းလက်ခံရေးအတွက်လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ရေရှည်အလားအလာရှိခြင်းမှာ သံသယဖြစ်ဖွယ်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် လတ်တလောအခက်အခဲများမှာမူ ကြီးမားလှပါသည်။ ယင်းအခက်အခဲများတွင် နိုင်ငံ၏လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် စွမ်းအင်အခြေခံအဆောက်အအုံချို့တဲ့မှုများနှင့်၊ ယင်းထက်ပိုမိုအရေးပါသည့်အခက်အခဲများမှာ အရေးပါသည့်အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများတွင် နည်းပညာနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးရာကျွမ်းကျင်မှုမရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လာရောက် ဖွယ်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အောက်ပါတို့ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့လိုအပ်ပါသည်။

- ကိုင်တွင်ဖြေရှင်းရမည့်မေးခွန်းများမှာ ၎င်းတို့အနေနှင့်မည်သည့်ကိုရောင်းချရမည်ဟူ၍မူရင်းမဟုတ်ပဲ၊ မည်သည့်ကိုနိုင်ငံက အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသည်ဆိုခြင်းနှင့် မည်မျှတတ်နိုင်သနည်းဟူ၍ပင် ဖြစ်သည်။
 - ပြည်တွင်းရှိ မှန်ကန်သောစီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ရာဇွန်လိုအပ်သည်။ ဤတွင် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်မည့်သူသည် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွင် နာမည်ကောင်းရှိရမည်ဖြစ်သလိုပင် စီးပွားရေးလုပ်ရည်ကိုင်ရည်လည်းရှိရမည်ဖြစ်သည်။
 - ရေတိုအကျိုးအမြတ်ကိုမျှော်လင့်ခြင်းထက် ရေရှည်အကျိုးကိုကြည့်မြင်နိုင်စွမ်းရှိရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏အလားအလာအားလုံးဖြစ်ထွန်းမလာမီ ဆယ်စုနှစ်များချိန်ပင် ကြာကောင်းကြာနိုင်ပါလိမ့်မည်။
- အအောင်မြင်ဆုံးသောစီးပွားရေးသဘောတူညီမှုများသည် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်အသံစီးပွားရေးသမားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများ၏အကျိုးစီးပွားကိုအထောက်အပံ့ပြုသူများအတွက်သာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

Electricity and the Quick Win of Progressive Power Pricing

Jared Bissinger
Macquarie University
jared.bissinger@mq.edu.au

Changing the way that Myanmar prices electricity, by instituting a progressive pricing system, will increase incentives to invest in electricity generation and distribution, eliminate wasteful government subsidies, and improve the access of small consumers to power.

Electricity supplies are one of the greatest challenges to doing business in Myanmar. In a recent survey of businesses, interviewees said that electricity was a bigger challenge to doing business than any other obstacle in the business environment. Poor electricity supplies cost firms in numerous ways. They must invest in backup systems, including generators, diesel, and batteries, in the case of an outage. Poor quality of electricity, such as voltage spikes and drops, requires them to spend further, on equipment to protect against these inconsistencies. Electricity problems reduce the number of hours that firms can manufacture, sell, or deliver services and raise the cost of doing so when backup equipment is used.

Reducing problems with the public supply of electricity would allow firms to cut investment in power supply backups and invest in productive capital. It would cut costs of outages and increase the number of hours available to manufacture, sell, or deliver services, both of which improve profits. This gives firms further money to spend or invest.

Improved electricity supplies would be especially beneficial for Myanmar's small and medium enterprises (SMEs). Electricity problems put SME's at a comparative disadvantage to larger firms, because they tend to rely far more on the public supply of electricity (and many other public goods). It is more difficult, and costs a greater percentage of firm income, for them to invest in generators and other electricity generation and storage devices. They suffer disproportionately in the case of power failures. Improving power supplies should significantly improve SME competitiveness.

Improving the supply of electricity should reap political benefits as well. Poor electricity supplies are a major source of discontent for the public at large. The two largest protests in the last five years – the 2007 monk protests and the protests in May 2012 – were both sparked by energy issues. Improved electricity would serve not only as a significant economic stimulus but meet one of the most resonant public demands. In both political and economic terms, it represents one of the easiest quick wins for the government, a point also made by Oxford's Paul Collier on a recent visit to Myanmar.

Increasing Supply is Important, but Not Enough

In the wake of recent protests, Myanmar's government took a number of stop-gap measures to alleviate shortages in the electricity supply. They imported six 2MW generators from Singapore in late May. They also negotiated with General Electric to import two 25MW turbines and with Japan for three 120MW generators. In order to address the larger long-term shortcomings, the government has plans to build two new power plants near Yangon with foreign partners. One is a 600MW coal plant built with J Power Company from Japan and the other a 500MW plant built with DKB Company from South Korea. The government also plans to construct over 5,000 miles of transmission lines by 2016. China offered to help improve Myanmar's inefficient electric grid, a move that came shortly after protests in May and one likely designed to protect exports.

In the long run, Myanmar will need significantly more investment to keep up with growing demand. Much of this could come from the private sector. On June 1st, Myanmar's government announced an end to the state monopoly on power generation and distribution, and invited private businesses to invest. However, electricity prices in Myanmar are both low and fixed. Rates are 35 kyats per kW (US\$.04) for residential customers and 75 kyats (US\$.09) for commercial users. The cost of generating electricity is around 60 kyats per unit, significantly higher than the sale price. This requires the government to subsidize the deficit. According to U Myint Aung from the Ministry of Electric Power 2, few foreign companies wanted to invest in power generation with the fixed residential price of 35 kyat/kW.

The way forward?

Myanmar presently has three options available to expand its electricity supply:

1. Funding new power projects with government money while maintaining or marginally increasing current prices, leading to further budget losses due to electricity generation
2. Attracting foreign capital by allowing a portion of production to be exported to markets with higher (and commercially viable) electricity prices.
3. Revise the domestic electricity pricing structure to raise the average price of electricity to a commercially viable level while maintaining or improving access for small consumers.

The first option is a significant drain on the government's resources. In FY2011-12, the ministries in charge of generating and distributing power in Myanmar lost about \$300 million. In Myanmar's current fiscal state, such losses amount to a significant portion of government spending and could be better spent in other areas. The second option is already being employed for a number of projects in Myanmar. All of Myanmar's current natural gas projects allow the country to take between 15% and 20% of the output. Some of the country's largest dams, such as the Shweli project, also have an arrangement where some of the output is exported to China while some goes to the domestic electricity grid. Output sharing arrangement will continue to be used in Myanmar. However they are politically unpopular and add an element of political risk for investors – the Myitsone Dam is an example. The

third option presents the most viable way to attract private investment in electricity generation and distribution and avoids costs of the first and political risk of the second.

Institute a progressive pricing system for residential electricity

Myanmar's government has previously tried to change residential electricity prices but been met with fierce resistance. For example, Naypyidaw tried but eventually failed to double prices at the beginning of 2012. Price increases are especially unpopular with lower and middle income residents. Instituting a progressive residential electricity pricing system avoids the political problems associated with raising prices on lower and middle income residents, while raising the average price of electricity to a commercially viable level (or at the least, a higher level that is less loss making).

A progressive residential pricing system is designed so that the more you use, the higher average rate you pay. It is structured so that the first fixed amount of electricity units are charged at a low rate, often below cost. The next fixed amount of electricity units are charged at a higher rate. After a consumer uses all the units at the low price and the units at the next lowest price, they can continue to consume while paying at a third, higher tiered price. Different systems have different numbers of tiers, but follow the same principle: prices per unit increase in a tiered fashion as consumption increases.

Progressive pricing in Mainland Southeast Asia

Most other developing countries in Southeast Asia (Cambodia, Indonesia, Laos, Thailand and Vietnam) and many countries around the world, including China have progressive residential pricing. All of these countries, with the exception of Cambodia, have low prices of electricity for small residential consumers. Vietnam is the lowest, at US\$.029 while Cambodia is the highest, at \$.095. At US\$.042, Myanmar's electricity prices for small users rank third out of the five mainland Southeast Asian countries. *For small electricity consumers in Myanmar, electricity prices are comparable to other countries in the region.*

All other countries in mainland Southeast Asia have progressive pricing that increases rates as consumption increases. By the time consumption reaches 300 kW per month, prices are almost three times higher in every other country in Southeast Asia than they are in Myanmar. In Cambodia, they are over six times higher than Myanmar. *For large residential electricity consumers in Myanmar, electricity prices are far lower than anywhere else in Southeast Asia.* These large residential consumers tend to be the wealthiest members of society, and most able to pay higher prices. By selling electricity to these consumers below the cost of production, the government is providing large subsidies to its most wealthy residents. Because the subsidy is linked to consumption, the largest consumers enjoy the highest per capita subsidies.

Residential Electricity Pricing Structures of Countries in Mainland Southeast Asia

<u>Cambodia</u>	<u>Cambodian Riels</u>	<u>USD*</u>
Up to 50 kW per month	390	\$0.095

50 to 100 kW per month	610	\$0.149
Over 100 kW per month	720	\$0.176
<u>Laos</u>		
	<u>Laotian Kip</u>	<u>USD</u>
Up to 25 kW per month	269	\$0.034
26 to 150 kW per month	320	\$0.040
Above 150 kW per month	773	\$0.097
<u>Myanmar</u>		
	<u>Myanmar Kyat</u>	<u>USD</u>
Flat Rate	35	\$0.042
<u>Thailand</u>		
	<u>Thai Baht</u>	<u>USD</u>
Up to 150 kW per month	1.8	\$0.057
151-400 kW per month	2.78	\$0.088
Above 400 kW per month	2.98	\$0.094
<u>Vietnam</u>		
	<u>Vietnamese Dong</u>	<u>USD</u>
Up to 50 kW per month	600	\$0.029
51 to 100 kW per month	1004	\$0.048
101 to 150 kW per month	1214	\$0.058
151 to 200 kW per month	1594	\$0.076
201 to 300 kW per month	1722	\$0.083
301 to 400 kW per month	1844	\$0.088
Over 400 kW per month	1890	\$0.091

* Exchange rates as of June 8, 2012

Progressive residential pricing achieves a number of important goals including:

1. **Cutting budget deficits.** According to Deputy Minister for Electric Power 2 U Aung Than Oo, the ministry lost approximately 30 kyats for every kW of electricity sold under the former pricing structure (of 25 kyats per unit for residential and 50 kyats per unit for commercial). He expected that the ministry would lose around 250 million kyats (or about US\$300 million) in FY2011-12. Based on an estimated budget for FY2011-12 of approximately 8 trillion kyats, losses from producing electricity consumed over 3% of the total government budget. Eliminating some or all of these losses through progressive pricing would reduce the budget deficit and could reduce inflation (if the cuts reduce the amount of the country's deficit that is paid for by printing money). Alternatively, the government could use the funds that previously went to subsidize electricity production on other uses, such as investments in new electricity infrastructure, or social services such as health or education.
2. **Eliminating inefficient subsidies to wealthier consumers.** Currently, the more electricity a particular consumer uses, the higher the total amount of the subsidy he or

she receives. The current power pricing scheme results in a significant amount of the government's budget being used to subsidize the power consumption of the country's most affluent citizens. Revising this structure by introducing progressive pricing would eliminate those subsidies.

3. ***Scoring a political victory with the public.*** Electricity supplies in Myanmar are a politically sensitive issue, which has made it very difficult for the government to raise the price of power. However, moving to progressive pricing could allow the government to lower the price on the first small number of electricity units consumed. This benefits small consumers, while increasing the average price paid for a kW of electricity.
4. ***Promoting more investment*** in electricity infrastructure. The move to progressive pricing will raise the average price paid for electricity, while maintaining or even lowering the prices paid by those who consume the least electricity – often the poorest consumers. Raising the average price through a progressive system could bring in significantly more investment. Having more foreign operators in the sector could also improve efficiency significantly, reducing the average costs of electricity generation.

While it is impossible to determine the exact quantities and price levels that a progressive residential pricing system should have without further data on electricity consumption in Myanmar, there are two key principles that should be met. First, ***the lowest tier of the pricing structure should be no higher than 35 kyats***. This will ensure that small consumers are not disadvantaged and allow the government to present the adjustments as rate changes, not rate increases. Such a move should be well received by the public. Second, ***the highest pricing level should be at least 60 kyats***, which is the approximate current price of production for the Ministry of Electric Power. However the top pricing tier should not exceed the cost of electricity production through generators, or else it provides a disincentive for large consumers (who would pay the highest average rate) to disconnect from the grid.

Progressive residential pricing would help provide additional funding for investment in the power sector, it is not by any means a cure-all. The government still faces massive losses in the electricity grid, partly due to a large number of illegal connections that siphon off power without paying. The distribution system is also highly inefficient. The government's cost of producing power is high by international standards, and should be brought down. In the near term, however, the government must continue to increase supply, improve the efficiency of the electric grid, and promote conservation.

လျှပ်စစ်နှင့် သုံးစွဲခတ်ဖြည်းဖြည်းတိုးမြှင့်ကောက်ယူခြင်းဖြင့် အလျင်အမြန်အောင်မြင်မှု

ဂျာရက်ဘစ်ဆင်ဂျာ

မက်ကွာရီးတက္ကသိုလ်

jared.bissinger@mq.edu.au

တဖြည်းဖြည်းသုံးစွဲခတ်မြှင့်ကောက်ခြင်းစနစ်တစ်ခုကိုအစပြုခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်မီတာကောက်ယူပုံပြောင်းလဲခြင်းသည် လျှပ်စစ်ထုတ်ယူခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလာရန်ပိုမိုဆောင်ရွက်လာမည်ဖြစ်ကာ၊ အစိုးရအထောက်အပံ့များကို အလွှဲသုံးစားပြုမှု များကိုလည်းဖယ်ရှားသွားမည်ဖြစ်ပြီး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအားအနည်းအကျဉ်းသာသုံးစွဲသူများကိုလည်း ပိုမိုများပြားလာစေမည်ဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်စွမ်းအားရရှိမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် အကြီးမားဆုံးသောစိန်ခေါ်မှုများစွာအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက စီးပွားရေးစစ်တမ်းကောက်ယူမှု၌ စီးပွားရေးလောကတွင် လျှပ်စစ်စွမ်းအားရရှိမှုသည် အခြားသော အတားအဆီးများထက် ပိုမိုကြီးမားသည့်စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းခံရသူများက ပြောခဲ့ကြသည်။ လျှပ်စစ်စွမ်းအားအ ရနည်းမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ကုန်ကျမှုများစေသည်။ လျှပ်စစ်မီးပျက်ခဲ့ပါကသုံးစွဲရန်အတွက် မီးစက်များ၊ ဒီဇယ်ဆီနှင့် ဘက်ထရီများအပါအဝင် အခြားအရေးပေါ်လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ရရှိစေမည့်နည်းလမ်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုကြရမည်ဖြစ်သည်။ ဗီအေအေအတတ်အကျွမ်းအားရရှိခြင်းကဲ့သို့သော လျှပ်စစ်အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ယင်းအခြေအနေများကိုအကာအကွယ်ပြု၍ စိတ်ချလုံခြုံမှုရှိ စေရန် ပစ္စည်းကိရိယာများတပ်ဆင်ကြရသဖြင့် ပိုမိုကုန်ကျကြရသည်။ လျှပ်စစ်ပြဿနာများသည် လုပ်ငန်းများ၏ထုတ်လုပ်ချိန်၊ ရောင်းချချိန် (သို့) ဖြန့်ဝေချိန်များကိုလျော့ချကာ၊ အရေးပေါ်လျှပ်စစ်စွမ်းအားရရှိရန်ကြိုးစားရသဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်ကိုပိုမိုကျသင့်စေသည်။

လူထုကိုသုံးစွဲခွင့်ပေးသည့်လျှပ်စစ်စွမ်းအားပြဿနာများကိုလျော့ချခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းစုများသည် အရေးပေါ်လျှပ်စစ်ရရှိရေးအစီအမံများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားရခြင်းများကိုလျော့ချနိုင်ပြီး ထုတ်လုပ်ရေးကုန်ကျစရိတ်အတွက် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လျှပ်စစ်မီးပျက်မှုအတွက်ကုန်ကျစရိတ်များကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ကာ၊ အကျိုးအမြတ်များစွာဖြစ်ထွန်းစေမည့် ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှုများအတွက် အချိန်ပိုတိုးလာမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းကြောင့် လုပ်ငန်းစုများအတွက် ပိုမိုသုံးစွဲရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးအတွက် ငွေပိုထွက်လာစေမည်လည်းဖြစ်သည်။

တိုးတက်ကောင်းမွန်သည့် လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှု(သို့) ရရှိမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SME) အတွက် အထူးပင်အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ SME သည် လူထုလျှပ်စစ်ပေးဝေမှု (နှင့် အခြားသောလူသုံးကုပစ္စည်း များစွာ) အပေါ်ပိုမိုမှီခိုရသည့်သဘောကြောင့် အကြီးစားလုပ်ငန်းများနှင့်စာလျှင် လျှပ်စစ်ရရှိမှုပြဿနာကြောင့် ပိုမိုနှစ်နာရသည်။ လျှပ်စစ် မီးပျက်လျှင် မီးစက်များနှင့်အခြားသောလျှပ်စစ်မီးရရှိနိုင်မည့်လျှပ်သိုပစ္စည်းများတွင် စိုက်ထုတ်ကုန်ကျရသည့်အတွက် ပိုမိုအခက်အခဲတွေ့ကြ ရပြီး ဝင်ငွေများစွာလျော့နည်းရသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းများသည် လျှပ်စစ်မီးပြတ်တောက်သည့်အခါတွင် စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်ကြရသည်။ လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှုကောင်းမွန်ပါက SME များအတွက် သိသိသာသာပင်လုပ်ငန်းပြိုင်ဆိုင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအကျိုးအမြတ်ကိုလည်းရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်မီးကောင်း မွန်စွာမရရှိခြင်းသည် လူထုအတွက်အကြီးအကျယ်စိတ်ဘဝင်မကျစရာ ကိစ္စရပ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ရွှေ့ပြောင်းတော်လှန်ရေး နှင့် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်သည့် လွန်ခဲ့သည့်ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း အကြီးမားဆုံးထိခံစားရသူတစ်ဦးလည်း ဝမ်းအင်ပြဿနာများမှ ပေါက်ဖွားခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တိုးတက်ကောင်းမွန်သည့်လျှပ်စစ်သည် အရေးပါသည့်စီးပွားရေးလှုံ့ဆော်မှုတစ်ခုအဖြစ်သာမက လူထု၏အ ပြင်းပြဆုံးသောလိုလားချက်များအနက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးနှစ်ရပ်လုံးအတွက် လျှပ်စစ်သည် အစိုးရအတွက်အ လွယ်ကူဆုံးသောအလျင်အမြန်အနိုင်ရရှိစရာတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံသို့မကြာမီကလာရောက်လည်ပတ်ခဲ့သည့် အောက်စဖို့ဒ်၏ ပေါလ်ကော်လီယာ၏ထောက်ပြပြောဆိုချက်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှုတိုးမြှင့်ခြင်းသည် အရေးပါပါ၏။ သို့ရာတွင် မလုံလောက်သေးချေ

မကြာမီကဆန္ဒပြမှုများအပြီး မြန်မာအစိုးရသည် လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှုတွင် ပြတ်တောက်မှုများကိုထိန်းညှိရန် ယာယီစီမံချက်များ ဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့သည်။ စင်ကာပူနိုင်ငံမှ ၂ မဂ္ဂါဝပ်မီးစက်ခြောက်လုံးကို ပြီးခဲ့သည့်မေလက တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၂၅ မဂ္ဂါဝပ်တာဘိုင်နှစ်လုံးတင် သွင်းရန် ဂျင်နရယ်လျှပ်စစ်ကုမ္ပဏီနှင့်လည်းကောင်း၊ ၁၂၀ မဂ္ဂါဝပ်မီးစက်သုံးလုံးအတွက် ဂျပန်နိုင်ငံတို့နှင့်လည်းကောင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ သည်။ ပိုမိုကြီးမားသော ရေရှည်ပြဿနာများကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အစိုးရသည် အခြားနိုင်ငံများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ရန်ကုန်မြို့အနီးအနား၌ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသစ်နှစ်ခုကို တည်ဆောက်သွားရန် စီမံထားသည်။ တစ်ခုမှာ ဂျပန်နိုင်ငံမှ ဂျေပါဝါကုမ္ပဏီနှင့်ပူးပေါင်းတည် ဆောက်မည့် မဂ္ဂါဝပ် ၆၀၀ ကျောက်မီးသွေးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံဖြစ်ပြီး၊ အခြားတစ်ခုမှာ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံမှ ဒီကေဘီကုမ္ပဏီ နှင့်ပူးပေါင်းတည်ဆောက်မည့် ၅၀၀ မဂ္ဂါဝပ် ဓာတ်အားပေးစက်ရုံဖြစ်သည်။ မိုင် ၅၀၀၀ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးနိုင်မည့် ပါဝါလိုင်းများ ကိုလည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိတည်ဆောက်သွားရန်လည်း အစိုးရက စီမံကိန်းချထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏မလုံလောက်သည့် လျှပ်စစ်စွမ်းအား ထုတ်လုပ်မှုကိုတိုးမြှင့်ရေးအတွက် အကူအညီပေးမည်ဟု တရုတ်နိုင်ငံကကမ်းလှမ်းထားသည်။ ယင်းကမ်းလှမ်းမှုသည် မေလအတွင်းမြစ်ဆုံ စီမံကိန်းဆန်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများအပြီးတွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကာ နိုင်ငံခြားတင်ပို့မှုများကို ကာကွယ်သွားလိုခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ရေရှည်၌ လျှပ်စစ်စွမ်းအားသုံးစွဲမှုပမာဏမြင့်မာလာမှုကိုကာမိစေရန် မြန်မာနိုင်ငံသည်သိသာစွာပင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ လိုအပ်ချက်များစွာမှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှဖြစ်နိုင်ပေသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးပေးနေမှုကို နိုင်ငံတော် ပိုင်ပြုလုပ်ထားခြင်းကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယင်းကဏ္ဍတွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသည့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို ဖိတ်ခေါ် ကြောင်း မြန်မာအစိုးရက ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိလျှပ်စစ်သုံးစွဲမှုမီတာခမှာ နည်းပါးလျက် ပုံသေဖြစ်လျက်ရှိသည်။ တစ်ကီလိုဝပ်လျှင် အိမ်သုံးမီတာများအတွက် ၃၅ ကျပ် (သုည ဒသမ ၀၄ ဒေါ်လာ) နှင့် စီးပွားရေးသုံးမီတာများ အတွက် ၅၅ ကျပ် (သုညဒသမ ၀၉ ဒေါ်လာ) နှုန်းများဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ တစ်ယူနစ်လျှင် ၆၀ ကျပ် ဖြစ်သဖြင့် ရောင်းချနှုန်းထက် သိသိသာသာပင်မြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ယင်းအတွက်ကြောင့် အစိုးရသည်လိုငွေအတွက် စိုက်ထုတ်ရမည်ဖြစ် သည်။ အမှတ်(၂)လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးမြင့်အောင်၏အဆိုအရ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီအနည်းငယ်သာလျှင် အိမ်သုံးမီတာများအတွက် တစ်ကီလိုဝပ် ပုံသေ ၃၅ ကျပ်နှုန်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုခဲ့ကြသည်ဟု သိရသည်။

ရှေ့ဆက်ရမည့်ခရီး

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လတ်တလော၌ လျှပ်စစ်စွမ်းအားပေးဝေမှုကို ချဲ့ထွင်သွားနိုင်မည့်နည်းလမ်းသုံးသွယ်ရှိပေသည်။

- (၁) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးဝေမှုကြောင့် နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေဆုံးရှုံးစေမည့် လက်ရှိမီတာခများကို တဖြည်းဖြည်းတိုးကောက်ခြင်း (သို့) မူလအတိုင်းကောက်ခံစဉ်အတွင်း အစိုးရဘဏ္ဍာငွေဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသစ်စီမံကိန်းများတွင် ငွေပင်ငွေရင်းစိုက်ထုတ်ခြင်း။
- (၂) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပိုမိုများပြားပြီးစီးပွားရေးအရတွက်ခြေကိုက်သော သုံးစွဲခဖြင့် ပြည်ပဈေးကွက်သို့တင်ပို့ခွင့်ပြုလျက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုဖိတ်ခေါ်ခြင်း။
- (၃) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအနည်းငယ်သာသုံးစွဲသူများအတွက် သုံးစွဲခွင့်ပိုမိုရရှိစေခြင်း(သို့) သုံးစွဲခွင့်ဆက်လက်ပေးထားစဉ်အတွင်း ပြည်တွင်းလျှပ်စစ်သုံးစွဲခကောက်ခံမှုကို စီးပွားရေးတွက်ခြေကိုက်သည့်ပျမ်းမျှလျှပ်စစ်သုံးစွဲခကောက်ခံသည့်အဆင့်အထိ တိုးမြှင့်သွားခြင်း။

ပထမဆုံးရွေးချယ်မှုသည် အစိုးရ၏အရင်းအမြစ်များ သိသိသာသာဆုံးရှုံးမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လျှပ်စစ်စွမ်းအားထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ဖြန့်ဖြူးရေးဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၃၀၀ ခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေအရ ယင်းသို့သောဆုံးရှုံးမှုများသည် အစိုးရအသုံးစရိတ်၏ သိသာလွန်းသောပမာဏတစ်ခုပင်ဖြစ်ကာ အခြား ပိုမိုသင့်လျော်သည့်ကဏ္ဍများတွင်အသုံးချပါက ပိုမိုကောင်းမွန်သွားနိုင်ပေသည်။ ဒုတိယရွေးချယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စီမံကိန်းများစွာချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ပြီးလျှင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လက်ရှိသဘာဝဓာတ်ငွေစီမံကိန်းအားလုံးသည် နိုင်ငံ၏လျှပ်စစ်စွမ်းအားကို ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိရရှိစေသည်။ ရွှေလီစီမံကိန်းကဲ့သို့သော နိုင်ငံအတွင်းအကြီးဆုံးရေကာတာများ၏ အချို့တစ်ဝက်သည်လည်း ပြည်တွင်းလျှပ်စစ်စွမ်းအားကွန်ရက်အတွင်းသို့ရောက်ရှိခြင်းများရှိသလိုပင် တရုတ်နိုင်ငံသို့လည်းတင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ လျှပ်စစ်အထွက်စွမ်းအားမျှဝေခြင်းအစီအစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဆက်လက်အသုံးပြုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းလုပ်ရပ်များသည် နိုင်ငံရေးအရ လူကြိုက်များလှခြင်းမရှိပဲ၊ မြစ်ဆုံရေကာတာစီမံကိန်းဥပမာကဲ့သို့ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် နိုင်ငံရေးအန္တရာယ်များပေါ်ပေါက်နိုင်ပေသည်။ တတိယရွေးချယ်မှုသည် လျှပ်စစ်စွမ်းအားထုတ်လုပ်မှုတွင် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်ဖြစ်နိုင်ခြေအများဆုံးဖြစ်ကာ ပထမရွေးချယ်မှုကဲ့သို့ကုန်ကျစရိတ်များပြားခြင်းမရှိသလိုပင်၊ ဒုတိယရွေးချယ်မှုကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးအန္တရာယ်လည်းမရှိနိုင်ပေ။

အိမ်သုံးလျှပ်စစ်အတွက် တဖြည်းဖြည်းချင်းသုံးစွဲခတိုးမြှင့်ကောက်ခံမှုစနစ်ထူထောင်ခြင်း

မြန်မာအစိုးရသည် တစ်ချိန်က အိမ်သုံးလျှပ်စစ်မီတာသုံးစွဲခများကို ပြောင်းလဲကောက်ခံရန်ကြိုးစားခဲ့ဖူးသော်လည်း ပြည်သူများ၏ ဒေါသတကြီးတုံ့ပြန်မှုနှင့်ကြုံခဲ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်စပိုင်း၌ လျှပ်စစ်မီးမီတာခများကိုနှစ်ဆတိုးရန်ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း အချည်းနှီးသာဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝင်ငွေအလတ်စားနှင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသောပြည်သူများအတွက် လျှပ်စစ်မီးမီတာခတိုးမြှင့်ခြင်းသည် အထူးလက် မခံနိုင်စရာဖြစ်သည်။ အိမ်သုံးလျှပ်စစ်မီတာခများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံသည့်စနစ်တစ်ခုထူထောင်ခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေအလတ်စား နှင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသောလူထုအပေါ် ထိခိုက်မည့် နိုင်ငံရေးပြဿနာများကိုရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်ကာ၊ စီးပွားရေးအရတွက်ခြေကိုက်မည့် (သို့မ ဟုတ် အနည်းဆုံးအနေဖြင့် ဆုံးရှုံးမှုမဖြစ်စေသည့်) ပျမ်းမျှလျှပ်စစ်သုံးစွဲခများကို တိုးမြှင့်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အိမ်သုံးလျှပ်စစ်သုံးစွဲခများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံသည့်စနစ်ဖြင့် သုံးစွဲမှုပမာဏများလာသည်နှင့်အမျှ ပျမ်းမျှမီတာခနှုန်းမြင့်တက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ကနဦးပုံသေလျှပ်စစ်ယူနစ်သည် ကုန်ကျစရိတ်ထက်ပင်နည်းပါးသည့် နည်းပါးသောနှုန်းဖြင့် ကောက်ခံသွားရန် ဖန်တီးထားသည်။ ယင်းထက်ပိုမိုသုံးစွဲသည့် နောက်ထပ်ပုံသေလျှပ်စစ်ယူနစ်ကိုမူ မြင့်မားသည့်နှုန်းဖြင့်ကောက်ခံသွားမည်ဖြစ်သည်။ သုံးစွဲသူတစ်ဦးသည် နည်းပါးသည့်နှုန်းဖြင့်ယူနစ်အားလုံးကိုသုံးစွဲအပြီးတွင် ဒုတိယကောက်ခံနှုန်းဖြင့်ယူနစ်များကိုသုံးစွဲကာ၊ အမြင့်ဆုံးကောက်ခံသည့်နှုန်းဖြင့် တတိယမြောက်သုံးစွဲမှုကိုဆက်လက်ပြုနိုင်ပေသည်။ မတူညီသည့်သုံးစွဲမှုများအတွက် မတူညီသောအဆင့်များရှိသော်လည်း တူညီသောအခြေခံသဘောတရားအတိုင်းသာဖြစ်သည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ သုံးစွဲမှုများလာသည်နှင့်အမျှ သုံးစွဲခကြီးမြင့်လာမည်ဖြစ်သည်။

အရှေ့တောင်အာရှဒေသကြီးရှိ တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းများ

အရှေ့တောင်အာရှရှိ အခြားသောဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ (ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ လာအို၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်) နှင့် တရုတ်နိုင်ငံ အပါအဝင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိနိုင်ငံများစွာတို့တွင် အိမ်သုံးလျှပ်စစ်မီတာခများကို တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံခဲ့ခြင်းများရှိသည်။ ကမ္ဘော

ဒီးယားမှအပ ဤနိုင်ငံအားလုံးသည် အိမ်သုံးမီတာများအတွက် လျှပ်စစ်သုံးစွဲခအနည်းအကျဉ်းသာကောက်ခံကြသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသည် တစ်ယူနစ်လျှင် ၀.၀၂၉ ဒေါ်လာဖြင့် အနည်းပါးဆုံးဖြင့်ကား၊ ကမ္ဘောဒီးယားမှာ ၀.၀၉၅ ဒေါ်လာနှုန်းဖြင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ တစ်ယူနစ် လျှင် ၀.၀၄၂ နှုန်းဖြင့် အိမ်သုံးမီတာများကိုကောက်ခံသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိနှုန်းသည်အရှေ့တောင်အာရှကုန်းမကြီးငါးနိုင်ငံတွင် တတိယအဆင့် တွင်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အသေးစားလျှပ်စစ်သုံးစွဲသူများအတွက် လျှပ်စစ်မီတာခများသည် ဒေသတွင်းရှိအခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင် ပေသည်။

အရှေ့တောင်အာရှကုန်းမကြီးရှိ အခြားနိုင်ငံအားလုံးတွင် သုံးစွဲမှုပမာဏများလာသည်နှင့်အမျှ တဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံ သည့်စနစ်ရှိသည်။ တစ်လအတွင်းသုံးစွဲမှုသည် ၃၀၀ ကီလိုဝပ်မရောက်မီအချိန်အထိ သုံးစွဲခသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိသုံးစွဲခထက် အခြားအရှေ့ တောင်အာရှနိုင်ငံတိုင်းရှိသုံးစွဲခမှာ သုံးဆနီးပါးများပြားသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၌ ယင်းသို့သောသုံးစွဲခသည် မြန်မာနိုင်ငံထက် ခြောက်ဆ ကျော်ပိုများပြားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သုံးစွဲမှုပမာဏများသည့်အိမ်သုံးလျှပ်စစ်သုံးစွဲသူများအတွက် လျှပ်စစ်မီတာခများမှာမူ အခြားသောအ ရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအောက် များစွာပင်နည်းပါးနေပေသည်။ သုံးစွဲမှုပမာဏများသည့်သုံးစွဲသူများသည် လူထုအတွင်း အကြွယ်ဝဆုံး သောလူတန်းစားများပင်ဖြစ်နိုင်ချေများကာ မြင့်မားသည့်သုံးစွဲခများကိုလည်း ပေးချေနိုင်ဖွယ်အရှိဆုံးဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်ထက် နည်းပါးသည့်နှုန်းဖြင့် ဤလူတန်းစားများကို လျှပ်စစ်ရောင်းချခြင်းသည် အစိုးရသည် ၎င်း၏အချမ်းသာဆုံးနေထိုင်သူများကို ကြီးမားသော အထောက်အပံ့ပေးနေခြင်းသာဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းအထောက်အပံ့များသည် သုံးစွဲမှုနှင့်ဆက်စပ်မှုရှိကာ သုံးစွဲမှုအများ ဆုံးသောလူများသည် အထောက်အပံ့အများဆုံးကိုရယူနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

တဖြည်းဖြည်းချင်းအိမ်သုံးလျှပ်စစ်မီတာတိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းအရေးပါသည့်ပန်းတိုင်များစွာကို ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

၁။ ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေများကိုလျှော့ချခြင်း - - အမှတ်(၂) လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးဦးအောင်သန်းဦး၏အဆိုအရ ၎င်း ဝန်ကြီးဌာနသည် (အိမ်သုံးတစ်ယူနစ် ၂၅ ကျပ်နှင့် လုပ်ငန်းသုံးတစ်ယူနစ် ၅၀ ကျပ်နှုန်းဖြင့်ကောက်ခံခဲ့သည့်) ယခင်ကောက်ခံနှုန်းဖြင့်ရောင်း ချခဲ့ရာတွင် လျှပ်စစ်စွမ်းအားတစ်ကီလိုဝပ်လျှင် ၃၀ ကျပ်နှုန်းခန့် အနှုံးထွက်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာရေး နှစ်တွင် ငွေကျပ်သန်း ၂၅၀ နီးပါး (ဒေါ်လာ၃၀၀ နီးပါး) အနှုံးပေါ်မည်ဟု ဒုတိယဝန်ကြီးကမျှော်မှန်းထားသည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်၏ ခန့်မှန်းခြေဘဏ္ဍာရေးအသုံးစရိတ် ရှစ်ထရီလျံကျပ်နီးပါးကိုအခြေခံလျှင် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုဆုံးရှုံးမှုသည် အစိုးရဘဏ္ဍာငွေစုစုပေါင်း၏ သုံး ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိပေသည်။ လျှပ်စစ်သုံးစွဲခတဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံရာမှ ဤဆုံးရှုံးမှုအချို့(သို့)အားလုံးကိုဖယ်ထုတ်ခြင်းသည် ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေကိုလျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ (ယင်းလျှော့ချမှုများသည် ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့်ကုန်ကျရသည့် နိုင်ငံတော်၏လိုငွေပြုမှုပမာဏကို လျှော့ချနိုင်လျှင်) ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကိုလည်းလျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မဟုတ်ပါကလည်း အစိုးရသည် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အကုန်ကျခံစိုက်ထုတ်ရသည့် ယခင်ငွေပင်ငွေရင်းများကို လျှပ်စစ်ဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံသစ်များ(သို့) ကျန်းမာရေးနှင့်လူမှုရေးစသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကိုသို့သော အခြားသုံးစွဲမှုများတွင် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၂။ ပိုမိုချမ်းသာသောသုံးစွဲသူများအားထောက်ပံ့ခြင်းများဖြတ်တောက်ခြင်း - - လတ်တလောကာလတွင် သုံးစွဲသူတစ်ဦးတစ်ယောက် သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပိုမိုသုံးစွဲသည်နှင့်အမျှ ပိုမိုများပြားသောအထောက်အပံ့ကိုရရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိလျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲခ ကောက်ခံမှုအစီအစဉ်အရ အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာငွေအမြောက်အများသည် နိုင်ငံအတွင်းရှိငွေကြေးအတတ်နိုင်ဆုံးသောနိုင်ငံသားများ၏ လျှပ်စစ်သုံး စွဲမှုအပေါ် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် သုံးစွဲခြင်းခံရလျက်ရှိသည်။ သုံးစွဲခတဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းစနစ်ကိုစတင်၍ လက်ရှိအစီ အစဉ်ကိုပြန်လည်မွမ်းမံသွားခြင်းဖြင့် လွဲမှားနေသည့်အထောက်အပံ့များကိုလျှော့ချသွားပေလိမ့်မည်။

၃။ လူထုထောက်ခံမှုဖြင့် နိုင်ငံရေးအောင်မြင်မှုကိုရယူခြင်း - - မြန်မာနိုင်ငံရှိ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးခြင်းသည် အစိုးရအတွက် လျှပ်စစ်သုံးစွဲခများကိုတိုးမြှင့်ရန် ခက်ခဲလှသည့် နိုင်ငံရေးအရအထိခိုက်မခံသောပြဿနာရပ်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းသို့ဦးတည်ခြင်းဖြင့် အစိုးရသည် ပထမအဆင့်သုံးစွဲသူများအတွက် သုံးစွဲခလျှော့ချသွားနိုင်ပေမည်။ သည့်အတွက်ကြောင့် သုံးစွဲမှုပမာဏနည်းပါးသူများအတွက် အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သလိုပင် တစ်ကီလိုဝပ်အတွက်ပေးရမည့်ပျမ်းမျှသုံးစွဲခသည်လည်း မြင့်တက်လာမည် ဖြစ်သည်။

၄။ လျှပ်စစ်အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလာနိုင်ခြင်း - - သုံးစွဲခတဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးမြှင့်ခြင်းသို့ ဦးတည်ခြင်း သည် လျှပ်စစ်သုံးစွဲခပျမ်းမျှကောက်ခံမှုကို မြင့်တက်စေမည်ဖြစ်ကာ၊ သုံးစွဲမှုပမာဏအနည်းဆုံးသော အများအားဖြင့်ဆင်းရဲသားများအတွက် သုံးစွဲခကိုလည်း နည်းပါးသည့်နှုန်းအတိုင်းထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တဖြည်းဖြည်းသွားသည့်စနစ်မှတစ်ဆင့် ပျမ်းမျှမီတာခများတိုးမြှင့် ခြင်းသည် ပိုမိုများပြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို သိသိသာသာပင်ဆောင်ကြဉ်းလာနိုင်ပေသည်။ ဤကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းရှင်များပိုမို ပါဝင်လာခြင်းသည် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်ကိုလည်း ထိထိရောက်ရောက်နှင့် သိသိသာသာပင် တိုးမြှင့်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိလျှပ်စစ်သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမရှိပဲ တဖြည်းဖြည်းချင်းအိမ်သုံးမီတာခများတိုးမြှင့်ကောက်ခံရေးအတွက် တိကျသည့်အရေအတွက်နှင့် သုံးစွဲခအဆင့်များကိုဆုံးဖြတ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဆောင်ရွက်သင့်သည့်အမိမိအခြေခံသဘောတရား နှစ်ခုရှိပေသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ကောက်ခံမှုစနစ်၏အနိမ့်ဆုံးအဆင့်သည် ၃၅ ကျပ်ထက်မပိုသင့်ပေ။ ဤသည့်အတွက်ကြောင့် သုံးစွဲမှုပမာ

ဇယားများသည် အကျိုးမဲ့ဖြစ်ရသလိုပင် အစိုးရသည်လည်းသုံးစွဲခံစားခြင်းသည်မမည်ပဲ သုံးစွဲခံစားနိုင်ပေသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းဖြင့် လူထုထောက်ခံမှုလည်းရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ ကောက်ခံမှုစနစ်၏အမြင့်ဆုံးအဆင့်သည် အနည်းဆုံး ၆၀ ကျပ်ဖြစ်သင့်သည်။ ယင်း သည် လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနအတွက် လက်ရှိထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်နိမ့်ပါးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမြင့်ဆုံးသောအဆင့်သည် လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်ထက်လည်းမပိုသင့်ပေ။ သို့မဟုတ်ပါက အမြင့်ဆုံးပျမ်းမျှနှုန်းဖြင့်သုံးစွဲနေသည့် သုံးစွဲမှုပမာဏအမြင့်ဆုံးသောသူများ အတွက် မသုံးစွဲချင်လောက်စေရန်ဖြစ်သွားနိုင်ပေမည်။

တဖြည်းဖြည်းချင်းအိမ်သုံးလျှပ်စစ်မီတာများတိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအားကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးအတွက် အပို ရန်ပုံငွေများရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ပြဿနာအားလုံးဖြေရှင်းမည်ဟုကာ မဆိုလိုပေ။ အစိုးရသည် နိုင်ငံတော် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလှိုင်းများတွင် ဆုံးရှုံးမှုကြီးများနှင့်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်ပြီး၊ ယင်း၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာ သုံးစွဲခမပေးပဲခိုးယူသွယ် တန်းသုံးစွဲခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးခြင်းစနစ်သည်လည်း များစွာညံ့ဖျင်းလျက်ရှိသည်။ အစိုးရ၏ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် မှာ နိုင်ငံတကာစံချိန်အရဆိုလျှင် မြင့်မားလှပြီး၊ ယင်းကိုလည်း လျော့ချသင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မဝေးလှသည့်အနာဂတ်တွင် အစိုးရသည် လျှပ်စစ်ပေးဝေခြင်းကိုဆက်လက်တိုးမြှင့်သွားရမည်၊ နိုင်ငံတော်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလှိုင်းကိုမြှင့်တင်ရမည်၊ ပြီးနောက် ကောင်းမွန်စွာထိန်းသိမ်း ရမည်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

အရှေ့တောင်အာရှကုန်းမကြီးနိုင်ငံများ၏ အိမ်သုံးလျှပ်စစ်သုံးစွဲချကောင်ခံမှုပုံစံ

<u>ကမ္ဘာဦးယား</u>	<u>ကမ္ဘာဦးယားရိုးလ်ငွေ</u>	<u>အမေရိကန်ဒေါ်လာ</u>
တစ်လလျှင် ၅၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၃၉၀	၀. ၀၉၅
တစ်လလျှင် ၅၁ မှ ၁၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၆၁၀	၀. ၁၄၉
တစ်လလျှင် ၁၀၀ ကီလိုဝပ်အထက်	၇၂၀	၀. ၁၇၆
<u>လာအို</u>	<u>လာအိုကပ်ငွေ</u>	<u>အမေရိကန်ဒေါ်လာ</u>
တစ်လလျှင် ၂၅ ကီလိုဝပ်	၂၆၉	၀. ၀၃၄
တစ်လလျှင် ၂၆ မှ ၁၅၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၃၂၀	၀. ၀၄
တစ်လလျှင် ၁၅၀ ကီလိုဝပ်အထက်	၇၃၃	၀. ၀၉၇
<u>မြန်မာ</u>	<u>မြန်မာကျပ်ငွေ</u>	<u>အမေရိကန်ဒေါ်လာ</u>
ကြမ်းခင်းဈေး	၃၅	၀. ၀၄၂
<u>ထိုင်း</u>	<u>ထိုင်းဘတ်ငွေ</u>	<u>အမေရိကန်ဒေါ်လာ</u>
တစ်လလျှင် ၁၅၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁. ၈	၀. ၀၅၇
တစ်လလျှင် ၁၅၁ မှ ၄၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၂. ၇၈	၀. ၀၈၈
တစ်လလျှင် ၄၀၀ ကီလိုဝပ်	၂. ၉၈	၀. ၀၉၄
<u>ဗီယက်နမ်</u>	<u>ဗီယက်နမ်ဒေါ်ငွေ</u>	<u>အမေရိကန်ဒေါ်လာ</u>
တစ်လလျှင် ၅၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၆၀၀	၀. ၀၂၉
တစ်လလျှင် ၅၀ မှ ၁၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၀၀၄	၀. ၀၄၈
တစ်လလျှင် ၁၀၁ မှ ၁၅၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၂၀၄	၀. ၀၅၈
တစ်လလျှင် ၁၅၁ မှ ၂၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၅၉၄	၀. ၀၇၆
တစ်လလျှင် ၂၀၁ မှ ၃၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၇၂၂	၀. ၀၈၃
တစ်လလျှင် ၃၀၁ မှ ၄၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၈၄၄	၀. ၀၈၈

တစ်လျှင် ၄၀၀ ကီလိုဝပ်အထိ	၁၈၉၀	၀. ၀၉၁
--------------------------	------	--------

Private Sector & Humanitarian Relief in Myanmar

Romain CAILLAUD, Chief Representative, Vriens & Partners – Myanmar¹

A number of global trends indicate that the private sector is increasingly engaging into humanitarian relief. Such business engagement was particularly important after the 2004 Asian tsunami. Partnerships between humanitarian actors such as United Nations (UN) agencies and Non Governmental Organizations (NGOs) and companies and “meta-initiatives” aimed at promoting and coordinating these partnerships increasingly focus on the core competences of businesses rather than on traditional philanthropy.

Lately, Myanmar has been struck by a number of natural disasters, including cyclone Nargis in May 2008 whose impact on the Ayeyarwady Delta and surrounding regions was unprecedented in recent history. In October 2010, cyclone Giri affected Rakhine State in the Northwestern part of the country and in March 2011 an earthquake hit Eastern Shan State. Myanmar civil society organizations responded swiftly and substantially to these disasters, demonstrating their dynamism. Moreover, anecdotal evidence indicated that the private sector, which has grown tremendously since the introduction of market-oriented economic reforms after 1988, had also supported the relief operations.

A qualitative approach was adopted to explore a topic with little existing literature. A team of six researchers, using interview guidelines, conducted a total of 60 Key Informant Interviews (KIIs) from the humanitarian and private sectors. Two high ranked officials from the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement (MSWRR), members of the Republic of the Union of Myanmar Federation of the Chamber of Commerce and Industry (RUMFCCI) and related business associations, staff of international and local humanitarian organizations and managers of local and international companies that contributed to humanitarian relief in the wake of recent disasters were interviewed. The focus of the research was on non profit engagement of businesses in relief, but commercial engagement was also explored marginally. There were limitations in terms of access to certain key respondents and to the depth of some data, yet the data collection and analysis was completed in about three months.

The research found that compassion towards fellow human beings as well as religious principles and attachment to one’s ethnic or geographic community ranked high in the **motivations** of business respondents to engage in relief. A number of companies, especially large scale domestic conglomerates, participated at the request of the State or the desire to please its civil servants. A few business respondents also displayed an understanding of and interest in CSR principles.

Implementation of assistance had been undertaken by businesses by themselves in many cases. However, cooperation with faith-based organizations, informal aid groups, NGOs, professional associations and authorities were also frequent. **Sectors of intervention** were limited by the fact that most private companies provided in cash and in kind donations, rather than participated on the basis of

¹ This research was funded by Irish aid agency Trocaire and carried out in late 2011 by Myanmar Marketing Research & Development (MMRD) where the author used to be employed.

their core competences. A few competence-based interventions in food, health and Water, Sanitation and Hygiene (WASH), logistics, education, shelter and agriculture were identified.

The **outcomes** of recent business engagement in relief are substantial yet difficult to quantify due to the absence of monitoring of inputs and outputs of such assistance, as well as to the limited accountability and transparency that can be found in Myanmar society in relation to donations. Still, it can be asserted that along civil society organizations and traditional humanitarian actors, the private sector contributed greatly to helping victims of recent natural disasters. After cyclone Nargis, it assisted with access to the Delta, an issue of particular importance in a context where humanitarian work was constrained for a few weeks by the reluctance of the government to grant access to the area to foreign relief workers. Moreover, cyclone Nargis especially incited some private sector actors to scale up their philanthropy and/or to professionalize their involvement in social work.

Beyond donations, few examples of **cross-sector cooperation** were identified. They took place mainly between the private sector and traditional welfare actors such as faith-based organizations and informal aid groups, in an organic manner due to well established trust, long term relations and social networks. Cross-sector partnerships are far from obvious by definition, and this is especially the case in a country like Myanmar where doubts about the agendas of the government, private sector and NGOs are numerous.

Based on the findings of this study, it is recommended that a **national level public private partnership in disaster response be initiated**, by promoting dialogue between the RUMFCCI and the **Myanmar NGO Contingency Planning Working Group (CPWG)**. Though challenging, such an initiative offers great and sustainable potential rewards. **Creating bridges between umbrella organizations is also a means to create partnerships between specific entities within them.** It is also recommended that **cooperation with faith-based organizations** be explored to increase their capacities at tapping in the core competencies of the private sector, and to improve their operating standards as well as those of their private partners.

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍနှင့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာကူညီစောင့်မမှုများ

ရိုမိန်းကေးလောက်

Chief Representative

Vriens & Parters- Myanmar

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော ကူညီစောင့်မမှုများတွင်တိုး၍ပါဝင်ပတ်သက်လာသည်ကို ကမ္ဘာ့လှုပ်ရှားမှု ပုံရိပ်များစွာက ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်။ ယင်းသို့ ပါဝင်ပတ်သက်လာမှုသည် ၂၀၀၄ ခုနှစ် အာရှဆူနာမိအဖြစ်အပျက်နှောင်ပိုင်း၌ အထူးအရေးပါ လာခဲ့သည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို တိုးမြှင့်၍လက်တွဲသွားရန်ရည်မှန်းထားသည့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အန်ဂိုအိုများ၊ ကုမ္ပဏီ များနှင့် မေတ္တာရေးအဖွဲ့များကဲ့သို့သော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများကြားရှိ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အစဉ် အလာ အကူအညီပေးမှုများထက် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာအချင်အစစ်များအပေါ်တွင် ပိုမိုအလေးထားလာကြသည်။

မကြာသေးမီကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကြီးနှင့် အနီးဒေသများကို ခေတ်သစ်သမိုင်းတစ် လျှောက် မကြုံဖူးလောက်အောင်ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရသည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်မေလကတစ်ရောက်ခဲ့သော နာဂစ်မုန်တိုင်းအပါအဝင် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များစွာ၏ ရိုက်ခတ်ခြင်းကိုခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဝိရိမုန်တိုင်းသည် နိုင်ငံ၏အနောက်ပိုင်းဒေသရှိ ရခိုင် ပြည်နယ်ကို ဝင်ရောက်ခဲ့သလိုပင်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတ်လ၌ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၌ ငလျင်ကြီးတစ်ခု လှုပ်ခတ်သွားခဲ့သည်။ မြန်မာ့မြို့ပြလူ့ အသိုင်းအဝိုင်းမှအဖွဲ့အစည်းများသည် ယင်းဒေသများသို့အမှန်တကယ်ပင် ချက်ချင်းသွားရောက်ကာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၁၉၈၈ ခုနှစ်နှောက်ပိုင်း ဈေးကွက်စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖော်ဆောင်လာခဲ့ချိန်မှစ၍ ကြီးမားစွာတိုးတက်လာသည့် ပုဂ္ဂလိ ကကဏ္ဍကလည်း ကူညီထောက်ပံ့ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင်ပါဝင်လာသည်ကို ပိုမိုဆန့်ဆင်တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။

နည်းပါးလှသော တည်ရှိဆဲစာပေများမှ ယင်းအကြောင်းများကိုသိရှိရန် ချဉ်းကပ်လေ့လာခဲ့သည်။ သုတေသနပညာရှင် ၆ ဦးပါ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် တွေ့ဆုံမေးမြန်မှုလမ်းညွှန်ချက်များအသုံးပြု၍ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍမှ အရေးပါသော သတင်းအချက်အလက်ပေးနိုင်သည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်မှု ၆၀ ကိုပြုခဲ့သည်။ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အဆင့်မြင့်အရာရှိနှစ်ဦး၊

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်မူကုန်သည်ကြီးများအသင်းချုပ်နှင့် ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သောစီးပွား ရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ အသင်းဝင်များ၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းလူသားချင်းစာနာထောက်ထားသည့်အဖွဲ့အစည်းများမှ ဝန်ထမ်းများ၊ မကြာမီ ကသဘာဝဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်ပွားအပြီး လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသည့်ကယ်ဆယ်ရေးများတွင်ပါဝင်လာသည့် ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတ ကာကမ္ဘာ့အဖွဲ့များမှ မန်နေဂျာများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်ခဲ့သည်။ သုတေသနပြုရခြင်း၏ အလေးထားဆောင်ရွက်မှုကို ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ အကျိုးအမြတ်ရယူခြင်းမရှိသည့်လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း စီးပွားဖြစ်ဝင်ရောက်လာသည့်လုပ်ငန်းများကိုလည်း အနည်းအကျဉ်းလုပ်ဆောင်ထားပါသည်။ အဓိကတွေ့ဆုံမေးမြန်ရမည့်သူများကို တွေ့ရှိမေးမြန်ခွင့်ရရေးနှင့် အချက်အလက်တစ်ချို့ကို အသေးစိတ်ရရှိရေးတွင် အကန့်အသတ်များရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းများကို သုံးလမျှ အတွင်း အပြီးသတ်ခဲ့သည်။

လေ့လာမှုအရ လူသားချင်းချင်းပင်းကူညီမှု၊ ဘာသာရေးအခြေခံအယူအဆများနှင့် လူမျိုးရေး(သို့)ပထဝီရေးရာလူ့အဖွဲ့အစည်း အချင်းချင်းရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုများသည် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လာစေရေးအတွက် တွန်းအားပေးစေ့ဆော်ရာ၌ များစွာ တည်မီနေကြောင်း တွေ့ခဲ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီအမြောက်အမြား၊ အထူးသဖြင့် အကြီးစားပြည်တွင်းကုမ္ပဏီအုပ်စုကြီးများသည် နိုင်ငံတော်၏ မေတ္တာရပ်ခံမှုဖြင့်၊ သို့မဟုတ် ယင်းတို့၏ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများကိုကျေနပ်စေလိုသည့်ဆန္ဒဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှ ဖြေ ကြားသူအနည်းအကျဉ်းကလည်း ယူ အခြေခံသဘောတရားများတွင် နားလည်ခြင်းနှင့်စိတ်ဝင်စားမှုရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

ကူညီထောက်ပံ့မှုအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ကိစ္စရပ်များစွာ၌ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယုံကြည်မှုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပျံ့ကျကူညီရေးအဖွဲ့များ၊ အန်ဂိုအိုများ၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာပညာရှင်အဖွဲ့ အစည်းများ၊ အာဏာပိုင်များနှင့်လည်း အကြိမ်များစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ကဏ္ဍများကိုမူ အကန့်အ သတ်ဖြင့်သာသိရှိရပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီအများစုသည် အမှန်တကယ်ပူးပေါင်းပါဝင်မှုပြုခြင်းထက် အလှူဒါနအဖြစ် ငွေသားထောက်ပံ့ခြင်းပြု ခဲ့ကြသည်။ လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပါဝင်မှုအနည်းငယ်တွင်မူ အစားအစာနှင့်ရေ၊ ကျန်းမာရေး၊ ရေဆိုးရေညစ်နှင့်တကိုယ်ရည်ကျန်းမာ ရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး၊ ပညာရေး၊ နားနေစရာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးများတွင်ပါ ကူညီခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။

မကြာမီက ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ပါဝင်ခဲ့ကြသည့်ရလဒ်များမှာ ကြီးမားလှသော်လည်း မည်ရွေးမည်မျှဟူ၍တိကျစွာပြောဆိုရန် မှာမူ ယင်းသို့သောအကူအညီများ၏ အဝင်အထွက်ကိုစောင့်ကြည့် မှုမရှိခဲ့ခြင်း၊

လျှို့ဝှက်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်တွေ့ရ တတ်သော စိတ်ချယုံကြည်မှုနှင့်ထင်သာမြင်သာရှိမှုအကန့်အသတ်များကြောင့် ခက်ခဲလှပေသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ပြလူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစဉ်အလာလူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပြုနေသူများနှင့်အတူပင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည်လည်း မကြာမီကသာဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဌ ဒုက္ခရောက်ခဲ့သူများကိုကူညီရာတွင် အကြီးအကျယ်ပါဝင်လာကြောင်း ပြောဆိုနိုင်သည်။ နာဂစ်မုန်တိုင်းအပြီး နိုင်ငံခြားသားကယ်ဆယ်ရေး လုပ်သားများကို ဒေသတွင်းသို့ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုရန် အစိုးရကတန်ဆန်နေမှုကြောင့် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများသည် ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ် တိုင်အောင်ပင် တားဆီးခြင်းခံခဲ့ရစဉ်က ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသို့သွားရောက်ရန် အကူအညီပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နာဂစ်မုန် တိုင်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပါဝင်ဆောင်ရွက်လာသူများကို ၎င်းတို့၏ကူညီပါဝင်လိုစိတ်ကို အထူးစေ့ဆော်ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏လူမှုရေးလုပ် ငန်းများ၌ပါဝင်မှုများကို ပို၍ပညာသားပါလာစေခဲ့သည်။

လျှို့ဝှက်မှုထည့်ဝင်မှုများအပြင် အမျိုးအစားမတူညီသောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသို့သောပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများသည် ယုံကြည်ချက်အခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပျံ့ကျအကူအညီပေးရေးအုပ်စုများကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အစဉ်အ လာ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များ၌ တည်ဆောက်အပ်သောယုံကြည်မှု၊ ကြာရှည်ဆက်ဆံမှုများနှင့် လူမှုရေးကွန်ရက်များကြောင့် အမျိုး အစားမတူညီသည့်အနေအထားဖြင့် တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးအစားမတူသောအုပ်စုများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အဓိပ္ပာယ်သက် မှတ်ချက်အားဖြင့် သိသာစွာဝေးကွာလျက်ရှိပြီး၊ ယင်းသည် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များ၏လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သံ သယံဇာတများစွာရှိနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သောနိုင်ငံတစ်ခုတွင် အထူးတွေ့ရှိရခြင်းလည်းဖြစ်သည်။

ဤလေ့လာတွေ့ရှိမှုများအပေါ်အခြေခံ၍ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ကယ်ဆယ်ရေး၌ အမျိုးသားအဆင့်ပြည်သူပုဂ္ဂလိကပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကုန်သည်ကြီးများအသင်းချုပ်နှင့် မြန်မာအန်ဂျီအိုသဘာဝဘေးအန္တ ရာယ်စီမံကိန်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့များနှင့်ဆွေးနွေးပြောဆို၍ စတင်သွားသင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ အခက်အခဲများရှိလင့်ကစား ယင်းသို့သော ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုသွားခြင်းများကြောင့် ကြီးမားသောရေရှည်အကျိုးစီးပွားများဖြစ်ထွန်းလာနိုင်ပါမည်။ ကဏ္ဍစုံပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် တံတားခင်းပေးခြင်းသည် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများအကြား သီးခြားစီတည်ရှိနေသည့်အရည် အသွေးများကိုလည်း ပေါင်းစည်းပေးရာရောက်ပါသည်။ ယုံကြည်မှုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကိုလည်း ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ အမှန်တကယ်လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်စွမ်းကိုအသုံးပြုခြင်း၌ ၎င်းတို့၏အရည်အချင်းကိုမြှင့်တင်သွားရန်နှင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ကိုင်နိုင်မှုစံချိန်စံညွှန်း များအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများကိုပါ မြှင့်တင်ပေးသွားရန် ဆက်လက်လေ့လာဖော်ထုတ်သွားသင့်ကြောင်း တိုက် တွန်းအပ်ပါသည်။

The Role of Sino-Burmese Entrepreneurs in a Reforming Myanmar – a hypothesis

Jayde Lin ROBERTS
University of Tasmania

Since 2011, the easing of sanctions and surging interest of foreign investors seem to promise a dramatically globalized market in Myanmar. How the new foreign investment law and other reform measures will alter the country's economic and social landscape remain to be seen. Some Burmese in the blogosphere have raised warnings against the neoliberal invasion of Myanmar while others have predicted progress and improved livelihood for all.

I would like to suggest that the way the Sino-Burmese in Yangon have conducted business might serve as a useful guide for local Myanmar businesses in navigating a more balanced path forward as international corporations roll into the country. The history of the Sino-Burmese is complex and seldom examined in popular and scholarly literature. Therefore, we need to review their experiences during the colonial and independent periods before we investigate how Sino-Burmese might contribute to contemporary Myanmar economy and society.

The English term Sino-Burmese is a fairly accurate translation for the Mandarin Chinese and Burmese terms that the Sino-Burmese in Yangon use to define themselves: *Myanmar-Tayouq* and *mian-hua*. They are careful to distinguish themselves as *Myanmar-Tayouq*, different from other Tayouq in China or other countries. They also call themselves *mian-hua*, which can be glossed as people of Chinese heritage in Burma. The second character *hua* is an old word that represents Chinese culture. In contemporary usage, *hua* has been adopted by the governments in China and Taiwan, Chinese diaspora scholars, and communities of Chinese overseas as the standard term for designating ethnic Chinese who reside outside of China, Taiwan, Hong Kong and Macau (known together as Greater China) and who are not citizens of China.

In everyday conversations, the news, and social media, Chinese in Myanmar are called Tayouq and/or Chinese. However, when I engaged *Yangon-tha* and *thu* in conversations about Tayouq, many responded with questions such as: "Do you mean the Tayouq who have lived here a long time and speak Burmese or the more recent arrivals, the Yunnanese?" The umbrella term of Tayouq can be misleading and the received knowledge based on the shorthand Tayouq can often elide the various groups of Chinese into one monolithic Tayouq, confusing official PRC actions or the questionable trade undertaken by the Yunnanese with the everyday maneuvers of the Sino-Burmese.

Through my research, it became clear that distinct and sometimes antagonistic groups of Chinese have co-existed in Burma such as the Hokkien, Cantonese, Hakka, and Yunnanese. Indeed, contemporary Sino-Burmese Yangonites are still aware of intra-Chinese linguistic and cultural differences and are considering how they want to interact with Yunnanese – the more recent, often unwelcomed, but wealthy immigrants to Lower Myanmar.

Most of the ancestors of contemporary Sino-Burmese Yangonites arrived in Rangoon during the colonial era when poverty and internecine warfare drove them out of Guangdong and Fujian. They landed in Rangoon as a port of last resort and as the story goes, worked their way up from nothing to build a stable and sometimes successful life for themselves. This communal story of overcoming adversity to succeed in a foreign land still inspires contemporary Sino-Burmese to do whatever it takes to succeed.

During the colonial and parliamentary periods, it would seem that most Hokkien and Cantonese Tayouq were still living as Chinese people outside of China, strictly adhering to Chinese customs in their daily lives and limited their associations to Chinese people. At that time, there were few incentives to integrate into the local Burmese society because Burmese people were the alienated and disenfranchised population under the British, outnumbered in Rangoon by the Indian and other foreign populations.

Similarly, in newly independent Burma, the rising but still disenfranchised Burmese population could hardly compete with the Chinese who had built up transnational business connections and skills during the colonial era. On the whole, the Hokkien and Cantonese of these two periods cannot be called Sino-Burmese because they did not try to become a part of the local society and saw themselves as distinct. I contend that they remained Chinese and do not become Sino-Burmese until the shock of the 1967 anti-Chinese riot convinced them they could no longer live as privileged guests in Burma.

After the coup in 1962, signs indicated that things were changing but the Chinese in Yangon did not believe their lives would be dramatically altered under the BSPP and certainly did not expect to be the target of racial violence. Intra-Chinese animosity, particularly between the pro-communist and pro-KMT factions, still raged and PRC-trained teachers were still instilling their students with Maoist doctrine up into the 1960s. When the actions of over-zealous pro-PRC teenagers sparked a clampdown in a nationalized Chinese school on June 26, 1967, violence spread quickly in Yangon and other cities. Some say hundreds were wounded and killed while others say over a thousand. Whatever the actual number, the Chinese in Yangon realized that

they had been living complacently, paying too little attention to their political and social environment.

After the anti-Chinese riot, some Chinese, particularly the Cantonese, left Burma while others remained. Those who remained consciously adopted Burmese names and dress and used Buddhism as a nominally common faith to integrate themselves into Burmese society. Many had family members who re-emigrated to Greater China and gradually learned that their brothers and sisters were not welcomed into those places but treated as lower class migrants, relegated to the urban periphery or sent down to the countryside. This return to their so-called ancestral homeland or to their ancestral family proved to be a myth. They were not accepted as fellow Chinese in Greater China and came to realize that Burma was their only home.

From the late 60s through today, the Chinese in Yangon transformed themselves into Sino-Burmese by consciously learning and practicing Burmese customs and folding in Theravadin Buddhist practices into their syncretic Mahayana-Daoist faith. Many Chinese traditions were still maintained but were maintained behind closed doors until recently.

In contemporary Yangon, the people who identify themselves as Sino-Burmese, not simply Chinese or Burmese, are the people of Fujian or Guangdong heritage whose families have lived in Burma for three or more generations and identify Myanmar as their chosen home. They come from families who have married other Chinese or intermarried with Burman, Mon, and Pashu, despite traditional resistance to marriage outside ones own ancestral community.

Therefore, the Sino-Burmese as a relatively more cohesive community is still in the making. Their experience during the Socialist Period followed by 8-8-88 and the opening of the Myanmar economy, along with the rise of China have all contributed to the forming of a more unified Sino-Burmese community.

If the military junta had not brutally crushed the 88 uprising and sabotaged the university and educational system, Sino-Burmese under the age of 35 might not have been reintroduced to Chinese language or Chinese culture. When universities were closed after 1988, Sino-Burmese youth who were poised to begin university could not continue their education so some decided to study Chinese. In the words of a second generation Sino-Burmese woman now in her late 30s, "What else was I going to do, I couldn't go to university and I had all this time on my hands so why not study Chinese." Therefore, the actions of the junta not only increased the

interactions between Myanmar and China in terms of the economy, it also inadvertently encouraged Sino-Burmese to reconnect with their cultural heritage and language.

This community that is taking shape is both Chinese and Burmese and the leaders within this community are consciously promoting bi-cultural and bi-lingual Myanmar-Chinese fluency to ensure their own survival and success in Myanmar. They say things such as “Our future is here, we must invest in Myanmar” while simultaneously recognizing the influence of the PRC on their lives, “The actions of the Chinese government affect us just because we are Tayouq. I wish western scholars and media would stop saying the Chinese do this and the Chinese do that. They have to be clear about who they are talking about, the Chinese government or the *mian-hua* (the Sino-Burmese).”

The story is obviously complex because the Sino-Burmese do not want to be blamed for the callous actions of the PRC government or PRC-backed businesses but they also want to tap into the money-making opportunities made available through the PRC and Chinese overseas. But as a community of Chinese overseas who were basically abandoned by the PRC in the 1960s and were later brushed aside by the government in Taiwan, Sino-Burmese continue to feel that they have no one to count on but themselves. They identify with all of the people living in Myanmar because they, like everyone else, have been marginalized by the world and must build their own connections in order to move away from the periphery. However, while disadvantaged, the Sino-Burmese still enjoy more access than many Burmese people and their connections to the overseas Chinese network has enabled them to do well in small and medium enterprises.

It is well known that private trade continued during the Socialist Period despite nationalization. For the Sino-Burmese in Yangon, an essential part of their livelihood was the “Irrawaddy Bank”, an informal network along the river that delivered grains and other goods down to Yangon on a daily basis. According to now successful Sino-Burmese merchants, they cultivated those informal relationships and have traded fairly with everyone to sustain and grow their businesses. I heard many stories of Sino-Burmese becoming rich through trading beans and pulses and met two families that became wealthy enough to purchase many properties in greater Yangon and even build a hotel near Sule Pagoda.

The patriarchs of these families have dabbled in various businesses and have not succeeded in all endeavors, but have made a profit overall. While risk-taking is essential for success, Sino-Burmese businessmen also point out the critical factors of local knowledge and luck. They say

things like, “The military government made it so difficult for foreign companies that almost all of them lost money and left. If the government had not driven them out, we local businessmen could not have competed...They had to come and then leave before we could succeed” and follow this kind of statement with, “But we also have a better understanding of what Myanmar people want. The Singaporean supermarket sold things that nobody could afford so they lost money. We know what to sell.”

Sino-Burmese merchants, as people who lived through the struggles of the Socialist and junta periods have integrated themselves into Yangon society and therefore know the market better than foreign business operators. From about 1967 onward, Sino-Burmese have consciously endeavored to adopt Burmese culture and to understand their neighbors. In that process, they have developed a sense of fellowship with other Burmese because everyone suffered together.

The husband and wife owners of the largest supermarket chain in Myanmar said off-handedly, “I think we are so successful because we are doing *ku-tho*, performing good deeds. We sell products like Ensure that help people take care of their aging parents.” They have clearly internalized some Burmese Buddhist beliefs and understand their success in Burmese terms. They like other Burmese feel protective of their place in Yangon and criticize the more recent arrivals, the Yunnanese, for being cavalier and sully the Sino-Burmese reputation. The owner of a pharmaceutical factory said, “We (the Sino-Burmese) are careful not to break the law. We work within the law to make money, unlike the Yunnanese. They dare to do anything.”

This kind of self-monitoring and embeddedness in Myanmar makes Sino-Burmese companies potential examples for how to do business in the new, more open market. And their ability to see themselves as a part of – not apart from – Myanmar society can be further encouraged as Myanmar’s economy continues to grow. The success of numerous Sino-Businesses at the small and medium scales prove that one does not need to be tied to the generals or do big business in order to make money.

But more importantly, I am wondering if perhaps Sino-Burmese businesses that flourished during the junta period could show other Burmese businesses how to succeed despite difficult circumstances and to serve as middlemen to channel the incoming foreign capital. Their knowledge of the local culture coupled with years of international business experience could help them create different consortia that could fulfill the demands of the local market and compete against the greater capital and power of international corporations. Sino-Burmese businessmen have established long-standing transnational connections to companies in

Singapore, China, Japan, and other places. Their knowledge of international and local Myanmar business networks could be tapped to establish partnerships that are more advantageous to themselves and to other Myanmar merchants.

Recently, Peter Chou, the Sino-Burmese CEO of HTC, the world's second largest Android phone producer, returned to Myanmar and announced that he would establish a foundation to provide technology training to young people. There have been some discussions on the blogosphere regarding his motives. Is he just trying to capture a virgin market or does he actually want to help train Myanmar youth? If there is any truth to his statement, there is an opportunity to capitalize on his considerable resources and IT knowledge to improve the skills of the Myanmar labor pool, and the Sino-Burmese merchants in Yangon might just be the liaison to make things happen.

ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာပြည်တရုတ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့မှုများ လျှော့ချလာခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှု မြင့်တက်လာခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ဝင်ရောက်ရန် အလားအလာကောင်းများ ရှိလာသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု ၂၀၁၅ အသစ်နှင့် အခြား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပုံစံများ မည်သို့ ပြောင်းလဲလာမည်မှာ စောင့်ကြည့်ရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့သော မြန်မာ ဝက်ဘ်ဆိုက်ဒ်နှင့် ဘလော့များသည် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်နှင့် ခေတ်သစ် အရင်းရှင်စနစ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို ဝင်ရောက်ခြင်းကို သတိပေးရေးသားမှုများရှိပြီး အချို့က တိုးတက်မှုနှင့် အားလုံး၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ ရှိလာမည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

နိုင်ငံတကာ ကော်ပိုရေးရှင်းများ ဝင်ရောက်လာလျှင် ဟန်ချက်ညီညီ ရှေ့သို့ တိုးတက်မည့် နည်းလမ်းကို မြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် မြန်မာ တရုတ်များ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော စီးပွားရေး လုပ်ပုံလုပ်နည်းများကို အတုယူရန် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် အကြံပြုလိုသည်။ မြန်မာတရုတ်များ၏ သမိုင်းသည် ရှုပ်ထွေးပြီး အများစုနှင့် ပညာရှင်များက ၎င်းတို့အကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်ထားမှုမှာ ရှားပါးသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် လက်ရှိကာလ မြန်မာစီးပွားရေးနှင့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတို့ကို မြန်မာတရုတ်များက မည်သို့ အကျိုးပြုမည်ကို မလေ့လာခင် ကိုလိုနယ်ခေတ်နှင့် လွတ်လပ်ပြီးခေတ်များက ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို လေ့လာရန် လိုအပ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာတွင် မြန်မာတရုတ်ဟူသော ဘာသာပြန်မှုသည် မန်ဒရင်းတရုတ်၊ အခြားနိုင်ငံများမှ တရုတ်များနှင့် မြန်မာပြည်မှ တရုတ်များကို ခွဲခြားရန် တိကျမှုရှိသည်။ မြန်မာတရုတ်များသည် ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ *mian-hua* ဗမာပြည်ရှိ တရုတ်ပြည်ဖွားများ ဟု ရည်ညွှန်းသည်။ ဒုတိယစာလုံး *hua* တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုရေးအသုံးတွင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ တရုတ်အစိုးရ၊ ထိုင်ဝမ်၊ တရုတ်ပြည်မကြီးမှ အဝေးသို့ ရောက်ရှိနေသော ပညာရှင်များ၊ နှင့် တရုတ်ပြည်ပရောက် တရုတ်များက ယခုအခါ ၎င်းစာလုံးကို တရုတ်ပြည်မကြီး၊ ထိုင်ဝမ်၊ ဟောင်ကောင်နှင့် မကာအို ပြင်ပတွင် နေထိုင်သော တရုတ်များကို သုံးစွဲကြောင်း လက်ခံထားကြသည်။ နေ့စဉ်သုံးစကားနှင့် လူမှုရေးဝက်ဘ်ဆိုက်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရုတ်များကို တရုတ်ဟုသုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ သို့သော် ရန်ကုန်သူ၊ ရန်ကုန်သားများနှင့် တရုတ်အကြောင်း စကားပြောသောအခါ “တရုတ်ဆိုတာ ဟိုးတုန်းကတည်းက နေလာပြီး မြန်မာစကားပြောတဲ့ တရုတ်ကို ပြောတာလား၊ မကြာသေးမီကမှ ရောက်လာတဲ့ ယူနန်တရုတ်ကို ပြောတာလား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုး မကြာခဏ ပြန်မေးတတ် ကြသည်။ တရုတ်ဟု ခြုံပြောခြင်းသည် တရုတ်မျိုးနွယ်များစွာကို တစ်ခုတည်းအဖြစ် ရှုမြင်စေပြီး ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမတနိုင်ငံ၏ တရားဝင် ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ယူနန်တရုတ်များ၏ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို မြန်မာတရုတ်များ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ရှုပ်ထွေးနိုင်သည်။

ကျွန်ုပ်၏ သုတေသနအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှား၍ ဆန့်ကျင်မှုများရှိသော ဟုတ်ကင်း၊ ကန်တုန်း၊ ဟကနှင့် ယူနန်တရုတ်များသည် မြန်မာပြည်တွင် ရှိနေကြသည်။ အမှန်မှာ ရန်ကုန်ရှိ မြန်မာတရုတ်များသည် မကြာသေးမီ ကာလများက ပြောင်းရွှေ့ အခြေချလာသော ကြိုဆိုခြင်း မခံရသော ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် ယူနန်တရုတ်များနှင့် ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကွဲပြားခြင်းကို သတိထားမိကာ ၎င်းတို့နှင့် မည်ကဲ့သို့ ဆက်ဆံရမည်ကို စဉ်းစားနေကြသည်။

လက်ရှိရန်ကုန်ရှိ မြန်မာတရုတ်များ၏ ဘိုးဘွားများသည် ကိုလိုနယ်ခေတ်က ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် လူမျိုးရေးစစ်ပွဲများကြောင့် ကွပ်ကဲခံရမှုနှင့် ဖုကျန်တို့မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာကြသူများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ နောက်ဆုံးနားခိုရာအဖြစ် ရောက်ရှိလာကြပြီး ပြန်လည်ပြောပြချက်များအရ ၎င်းတို့သည် သုညဘဝမှ တည်ငြိမ်သော ဘဝ အောင်မြင်သော ဘဝသို့ ထူထောင်လာကြသည်။ နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်တစ်ခုတွင် အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားကာ အောင်မြင်စေခဲ့သော ဖြစ်ရပ်သည် လက်ရှိ မြန်မာတရုတ်များကို အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဘာမဆိုဆောင်ရွက်ရန် တွန်းအားဖြစ်စေသည်။

ကိုလိုနီခေတ်နှင့် ပါလီမန်ခေတ်တွင် ဟုတ်ကင်းနှင့် ကန်တုန်းတရုတ်များသည် တရုတ်ပြည်မပြင်ဘက်တွင် နေထိုင်သော တရုတ်များအဖြစ်သာ နေထိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်နေထိုင်မှုဘဝတွင် တရုတ်ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို အတိအကျ လိုက်နာပြီး တရုတ်များနှင့်သာ ဆက်ဆံကြပုံပေါ်သည်။ ထိုအချိန်က မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်းမှ ၎င်းတို့အတွက် အခွင့်အလမ်း အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် အင်္ဂလိပ်အောက်တွင် ဖဲကျဉ်ခံထားကြရပြီး အခွင့်အရေးများ မရှိပေ။ ရန်ကုန်တွင် မြန်မာများထက် အိန္ဒိယနှင့် အခြား လူမျိုးများက ပိုများသည်။

ထိုနည်းတူစွာ လွတ်လပ်ပြီးစကာလတွင်လည်း မြန်မာများ များပြားလာသော်လည်း အခွင့်အရေးများမှာ နည်းပါးနေသေးပြီး အင်္ဂလိပ်လက်ထက်က နိုင်ငံခြားနှင့် စီးပွားရေး အဆက်အသွယ်များ တည်ဆောက်ခဲ့သော တရုတ်များကို ကျွမ်းကျင်မှုတွင်ပါ မယှဉ်ပြိုင်နိုင်ပေ။ အချုပ်အားဖြင့် ထိုကာလက ဟုတ်ကင်းနှင့် ကန်တုန်း တရုတ်များကို မြန်မာတရုတ်များဟု မခေါ်နိုင်ပေ။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပူးပေါင်းရန် မကြိုးစားခဲ့ကြဘဲ ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ ကွဲပြားသည်ဟု ခံယူခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော တရုတ်-ဗမာ အဓိကရုန်း ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွင့်ထူးခံ ဧည့်သည်များအဖြစ် နေထိုင်ခြင်းငှာ မဖြစ်နိုင်တော့ကြောင်း နားလည်မလာခင်အထိ ၎င်းတို့သည် တရုတ်များအဖြစ်သာ နေထိုင်ကြပြီး မြန်မာတရုတ်များ ဖြစ်လာကြဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်သည်။

၁၉၆၂ ခု စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဗမာ့ကွန်မြူနစ်လမ်းစဉ်ပါတီအောက်တွင် ရန်ကုန်ရှိ တရုတ်များသည် ၎င်းတို့၏ ဘဝများကို အံ့ဩဖွယ်ကောင်းစွာ ပြောင်းလဲသွားကာ ၎င်းတို့သည် လူမျိုးရေး အကြမ်းဖက်မှုများ၏ ပစ်မှတ်ဖြစ်လာမည်ဟု တွက်ဆထားခဲ့ကြပေ။ တရုတ်များအခြင်းခြင်း မုန်းတီးမှု၊ အထူးသဖြင့် ကွန်မြူနစ်ထောက်ခံသူများနှင့် ကူမင်တန် ထောက်ခံသူများအကြားတွင် ဒေါသများ ပွားများနေဆဲဖြစ်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံက လေ့ကျင့်ပေးထားသော ဆရာများကလဲ မော်စီတုန်း၏ ဝါဒကို ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအထိ သွပ်သွင်းနေကြသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူပိုင်သိမ်းခံရသော တရုတ်ကျောင်းတစ်ကျောင်းမှ တရုတ်နိုင်ငံကို ထောက်ခံသော တက်ကြွလွန်းသည့် လူငယ်တစ်စုမှ စတင်ကာ ရန်ကုန်နှင့် အခြားမြို့များသို့ အကြမ်းဖက်မှုများ ပြန့်နှံ့သွားသည်။ ၎င်းအဖြစ်အပျက်တွင် ရာပေါင်းများစွာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ သေဆုံးကြသည်ဟု အချို့က ပြောပြီး အချို့က လူတစ်ထောင်ကျော် ထိခိုက်သေဆုံးသည်ဟု ပြောကြသည်။ မည်မျှသေဆုံးသည်ဆိုစေ ရန်ကုန်ရှိ တရုတ်များသည် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင် နိုင်ငံရေး လူမှုရေးများကို လစ်လျူရှုကာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် သက်တောင့်သက်သာ နေထိုင်ခဲ့ကြခြင်းကို သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။

တရုတ်ဗမာ အဓိကရုန်းအပြီးတွင် ကန်တုန်းတရုတ်များ အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ခွာသွားကြပြီး အချို့သာ ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျန်ရှိနေခဲ့သော တရုတ်များသည် မြန်မာ့လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ရောနှောရန် မြန်မာအမည်များခံယူခြင်း၊ မြန်မာဝတ်စုံများ ဝတ်ဆင်ခြင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ခံယူခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ တရုတ်ပြည်သို့ ပြန်သွားကြသူများကိုလည်း ၎င်းတို့ကို မကြိုဆိုခဲ့ကြဘဲ အဆင်မပြေသော ပြောင်းရွှေ့ အခြေချလာသူများအဖြစ်သာ ခံယူကြသည်။ ၎င်းတို့ကို မြို့စွန်များတွင်သာ ထားကြပြီး အချို့ကို ကျေးလက်ဒေသများသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ဘိုးဘွားတို့၏ ရပ်ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ အခြေချခြင်းသည် ပုံပြင်များသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို တရုတ်ပြည်မကြီး၏ တရုတ်များအဖြစ် လက်ခံကြခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ၎င်းတို့၏ တစ်ခုတည်းသော ဌာနေမှာ မြန်မာပြည်သာဖြစ်ကြောင်း ၎င်းတို့ သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၆၀ ခုနှစ်များ နှောင့်ပိုင်းမှ ယခုအချိန်အထိ ရန်ကုန်ရှိ တရုတ်များသည် ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ မြန်မာတရုတ်များအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ကြပြီး မြန်မာ့ထုံးတမ်းစလေ့များကို ဂရုတစိုက် လေ့လာကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာမှ ထေရာဝါရ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ပြောင်းလဲခဲ့ကြသည်။ မကြာသေးမီကာလအထိ ၎င်းတို့သည် တရုတ်ထုံးတမ်းများကိုလည်း ကွယ်ဝှက်ကာ ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြသည်။

ယနေ့ခေတ် ရန်ကုန်တွင် ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ မြန်မာတရုတ်များဟု ပြောသူများသည် ဖုကျန်နှင့် ကွမ်တုံးမှ တရုတ်များဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် မျိုးဆက် သုံးဆက်ခန့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို ၎င်းတို့ ရွေးချယ်ခဲ့သော နိုင်ငံအဖြစ် လက်ခံကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မိမိတို့ မျိုးနွယ်မှအပ လက်ထပ်ခြင်းမလေ့ကို ဆန့်ကျင်ကာ မြန်မာ၊ မွန်နှင့် ပရူတို့နှင့် လက်ထပ်ခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် ပိုမို စည်းလုံးသော မြန်မာတရုတ် အသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်ရန် ဆောင်ရွက်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်၊ ရုစ်လေးလုံးနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဖွင့်မှုတို့ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး တရုတ်ပြည် တိုးတက်လာမှုနှင့် ကြုံကြိုက်မှုတို့သည် ၎င်းတို့ကို ပိုမိုစည်းလုံးစေသည်။

အကယ်၍ စစ်အစိုးရသည် ၈၈ တော်လှန်ရေးကို ပြင်းထန်စွာ နှိမ်နင်းခြင်း၊ ပညာရေးစနစ်နှင့် တက္ကသိုလ်များကို ဖျက်ဆီးခြင်းများ မပြုလုပ်ခဲ့လျှင် အသက် ၃၅ နှစ်အောက် မြန်မာတရုတ်များသည် တရုတ်ဘာသာနှင့် တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုကို ပြန်လည်လေ့လာခဲ့မည် မဟုတ်ပေ။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တက္ကသိုလ်များကို ပိတ်လိုက်သောအခါ မြန်မာတရုတ်များသည် တက္ကသိုလ် မတက်ရသဖြင့် အချို့မှာ ၎င်းတို့၏ ပညာရေးအတွက် တရုတ်ဘာသာကို လေ့လာခဲ့သည်။ အသက် ၃၅ နှစ်ကျော် ဒုတိယမျိုးဆက် မြန်မာတရုတ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက “ကျွန်မ ဘာလုပ်ရမလဲ။ တကသိုလ်လဲ သွားလို့မရ။ အချိန်တွေ ပိုနေတော့ ဘာလို့ တရုတ်စာ မသင်ရမလဲ” လို့ ပြောပါတယ်။ ထို့ကြောင့် စစ်အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် မြန်မာတရုတ်များကို တရုတ်ပြည်နှင့် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်ရန်သာမက တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာစကားတို့ကို ပိုမိုလေ့လာစေရန် မရည်ရွယ်ဘဲ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၎င်းတို့လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတို့သည် တရုတ်နှင့် မြန်မာပုံစံတို့ ဝင်ရောက်စေရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၎င်းတို့ ရှင်သန်အောင်မြင်နိုင်ရန် တရုတ်နှင့် မြန်မာ ဘာသာစကား နှစ်မျိုး ကျွမ်းကျင်ရန် သတိထားကြိုးစားနေကြသည်။ ၎င်းတို့က “ကျွန်တော်တို့ အနာဂတ်က ဒီမှာ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံရမယ်” ဆိုသည်မျိုး ပြောကြသည်။ “တရုတ်အစိုးရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေဟာ ကျွန်တော်တို့ဟာ တရုတ်ဖြစ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ကို အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေပါတယ်။ တရုတ်တွေ ဒါလုပ်တယ် ဟိုဟာ လုပ်တယ်လို့ ပြောဆိုနေခြင်းကို အနောက်တိုင်းက ပညာရှင်တွေနဲ့ မီဒီယာတွေ ပြောဆိုနေမှုကို ကျွန်တော် ရပ်စေချင်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ တရုတ်အစိုးရကို ပြောနေတာလား မြန်မာတရုတ်တွေကို ပြောနေတာလားဆိုတာ ကွဲပြားဖို့ လိုပါတယ်” ဟုပြောသည်။

ပုံပြင်မှာ ရှုပ်ထွေးသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာတရုတ်များသည် တရုတ်အစိုးရနှင့် တရုတ်အစိုးရ ထောက်ပံ့ထားသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အကြင်နာကင်းမဲ့သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ၎င်းတို့ကို အပြစ်တင်အခံချင်ကြသော်လည်း တရုတ်အစိုးရနှင့် ပြည်ပနေ တရုတ်များကပေးသော ငွေရှာနိုင်သည့် အခွင့်အရေးများကိုမူ ရရှိချင်ကြသည်။ သို့သော် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စွန့်ပစ်ခြင်းနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ထိုင်ဝမ်၏ လစ်လျူရှုခြင်းခံရသော ပြည်ပနေ တရုတ်များဖြစ်သည့် မြန်မာတရုတ်များသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုမှ လွဲ၍ အားကိုးစရာမရှိဟု ခံစားကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူ အားလုံးကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည်လည်း အားလုံးကဲ့သို့ပင် ကမ္ဘာ၏ ပစ်ပယ်ခြင်းကို ခံကြရပြီး ပစ်ပယ်ခံဘဝမှ လွတ်အောင် ၎င်းတို့ဘာသာ အဆက်အသွယ်များ ရှာဖွေကြရသည်။ ထိုသို့ အခွင့်အလမ်းများ နည်းပါးသော်လည်းပဲ မြန်မာတရုတ်များသည် ပြည်ပမှ တရုတ်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရသည့်အတွက် မြန်မာများထက် အသေးစားနှင့် အလတ်စား လုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုအောင်မြင်ကြသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင် နိုင်ငံပိုင်သိမ်းသောလည်းပဲ ပုဂ္ဂလိက ကုန်သွယ်ရေးကြောင်း အားလုံးသိသည်။ ရန်ကုန်ရှိ မြန်မာတရုတ်များအတွက် “ဧရာဝတီဘဏ်” ခေါ် ဧရာဝတီ မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်မှ သီးနှံများနှင့် ကုန်စည်များကို ရန်ကုန်သို့ ပို့ဆောင်သော တရားမဝင် အဆက်အသွယ်များမှာ ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝအတွက် အရေးပါခဲ့သည်။ ယခုအခါ အောင်မြင်နေသော တရုတ်မြန်မာ ကုန်သည်များအရ ၎င်းတို့သည် အဆိုပါ အဆက်အသွယ်များကို တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်တိုးတက်စေရန် လူ့အားလုံးနှင့် မျှတစွာ ကုန်သွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ပဲအရောင်းအဝယ်ဖြင့် ကြီးပွားလာသော တရုတ်ကုန်သည်များအကြောင်း များစွာ ကြားခဲ့ရပြီး ရန်ကုန်မြို့တွင် အိမ်ခြံမြေများစွာ ဝယ်ယူကာ ဆူးလေဘုရားအနီးတွင် ဟိုတယ်တစ်လုံး တည်ဆောင်နိုင်သည်အထိ ချမ်းသာခဲ့သော မိသားစု နှစ်ခုနှင့် တွေ့ခဲ့သည်။

အဆိုပါ မိသားစုများ၏ အိမ်ထောင်ဦးစီးများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးကို စမ်းသပ်ခဲ့ကြပြီး လုပ်ငန်းတိုင်း အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းတော့ မရှိပေ။ သို့သော် အားလုံးခြုံကြည့်လျှင် အကျိုးအမြတ်များတော့ ရရှိခဲ့ကြသည်။ စွန့်စားခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုအတွက် အရေးပါသော်လည်း မြန်မာတရုတ်များသည် ဒေသအကြောင်း သိနားလည်မှုနှင့် ကံကောင်းခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ပါဝင်ကြောင်း ပြောကြားကြသည်။ “စစ်အစိုးရက နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတွေအတွက် အရမ်းကို ခက်ခဲအောင် လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့တွေ ဆုံးရှုံးမှုတွေနဲ့ ပြန်ထွက်သွားကြရတယ်။ အစိုးရကသူတို့ထွက်သွားအောင် မလုပ်ခဲ့ရင်လဲ ကျွန်တော်တို့လို ဒေသခံစီးပွားရေးသမားတွေအနေနဲ့လဲ ဘယ်လိုမှ ယှဉ်နိုင်ခဲ့မှာ မဟုတ်ဘူး။ . . . သူတို့ဝင်လာပြီး ကျွန်တော်တို့ မအောင်မြင်ခင်ဘဲ ပြန်ထွက်သွားကြရတယ်” ဟု ပြောခဲ့ကြသည်။ “ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့က မြန်မာတွေ ဘာလိုချင်တယ်ဆိုတာ ပိုသိတယ်။ စင်ကာပူဆူပါမားကက်တွေက ဒီကလူတွေ မဝယ်နိုင်တဲ့ပစ္စည်းတွေ ရောင်းတော့ သူတို့ ရှုံးကုန်ကြတာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့က ဘာရောင်းရမလဲ သိတယ်” ဟု ဆက်ပြောကြသည်။ ဆိုရှယ်လစ်နှင့် စစ်အစိုးရတို့အောက်တွင် ရုန်းကန်ခဲ့ကြရသော မြန်မာတရုတ်ကုန်သည်များသည် ရန်ကုန်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ဝင်ရောက်ရောနှောခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များထက် ၎င်းတို့သည် ဈေးကွက်ကို ပိုမို နားလည်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်ခန့်မှ စတင်ကာ မြန်မာတရုတ်များသည် သတိကြီးစွာဖြင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို ကျင့်သုံးလာကြပြီး ၎င်းတို့၏ အိမ်နီးနားခြင်းများကို ပိုမိုနားလည်အောင် ကြိုးပမ်းလာကြသည်။ ထိုအခါ ၎င်းတို့ကို တစ်လှေတည်းစီးသူများအဖြစ် ရှုမြင်လာကြသည်။ အကြောင်းမှာ အားလုံး ခံကြရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အအောင်မြင်ဆုံး ဆူပါမားကက်ပိုင်ရှင် လင်မယားက “ကျွန်မတို့က ကောင်းမှုကုသိုလ်လုပ်လို့ အောင်မြင်တာထင်တယ်။ ကျွန်မတို့က မိဘတွေကို ပြုစုတဲ့ ပစ္စည်းတွေ ရောင်းတယ်” ဟု ပြောကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်မှုများ သက်ဝင်နေကြပြီး အောင်မြင်မှုကို မြန်မာအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာများကဲ့သို့ပင် မကြာမီကာလများက ရောက်ရှိလာသော ယူနန်တရုတ်များကို ကိုယ်ကြီးကြည့်သူ၊ မြန်မာတရုတ်များကို နာမည်ပျက်စေသူများအဖြစ် မြင်ကြသည်။ ဆေးဝါးစက်ရုံပိုင်ရှင်တစ်ဦးက “ကျွန်တော်တို့ (မြန်မာတရုတ်များ) က ဥပဒေကို မချိုးဖောက်မိအောင် သတိထားတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ယူနန်တရုတ်တွေလိုမဟုတ်ဘူး။ ပိုက်ဆံကို ဥပဒေဘောင်အတွင်းက ရှာတယ်။ သူတို့က ဘာမဆို လုပ်ရဲတယ်” ဟု ပြောသည်။ ထိုသို့ မြန်မာတရုတ်များ၏ မိမိကိုယ်ကို ထိန်းသိမ်းပြီး မြန်မာ့ဓလေ့များ ခံယူခြင်းသည် ပိုမိုပွင့်လင်းလာသော မြန်မာ့ဈေးကွက်သစ်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ရန် သာဓကများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ မြန်မာဟု ခံယူထားခြင်းသည်လည်း မြန်မာစီးပွားရေး တိုးတက်မှုအတွက် အားတက်စရာ ဖြစ်နိုင်သည်။ အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများတွင် တရုတ်မြန်မာများ အောင်မြင်နေခြင်းသည် ဗိုလ်ချုပ်များနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများ လုပ်မှ အကျိုးအမြတ်ရမည်မဟုတ်ခြင်းကို သက်သေထူသည်။

ထို့ထက် ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ စစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် အောင်မြင်ခဲ့သော မြန်မာတရုတ်များသည် အခက်အခဲကြားမှ မည်သို့အောင်မြင်နိုင်သည်ကို မြန်မာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို ပြသနိုင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြား အရင်းအနှီးများ ဝင်ရောက်လာလျှင် ပွဲစားလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်း ရှိမရှိတို့ ကျွန်တော် သိလိုသည်။ ဒေသယဉ်ကျေးမှုကို နားလည်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြား စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အတွေ့အကြုံ နှစ်ပေါင်းများစွာ ရှိခဲ့ခြင်းသည် ၎င်းတို့ကို ပိုမိုအင်အားကြီးသော နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ ကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သော ဒေသဈေးကွက်လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် စီးပွားရေးအင်အားစုများဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ မြန်မာတရုတ်များသည် စင်ကာပူ၊ တရုတ်၊ ဂျပန်နှင့် အခြားနိုင်ငံများမှ ကုမ္ပဏီများနှင့် ကာလကြာရှည်စွာ အချိတ်အဆက်များ တည်ဆောက်ထားကြသည်။ နိုင်ငံတကာ ဗဟုသုတနှင့် ဒေသဈေးကွက်နားလည်မှုသည် ၎င်းတို့နှင့် အခြားမြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးမြတ်နှင့် အင်အားသာစေမည့် စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။

မကြာသေးမီက ကမ္ဘာ့ဒုတိယအကြီးဆုံး အန်းဒရိုက်ဖုန်းထုတ်လုပ်သည့် HTC ကုမ္ပဏီ၏ အမှုဆောင်အရာရှိချုပ်ဖြစ်သူ မြန်မာတရုတ် ပီတာချူးသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်ခဲ့ပြီး လူငယ်များအတွက် နည်းပညာသင်တန်းများပို့ချရန် ဖောင်ဒေးရှင်းတစ်ခု ထူထောင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ ၎င်း၏ စိတ်ကူးများနှင့် ပတ်သက်ကာ အွန်လိုင်းတွင် ဆွေးနွေးမှုများ ရှိလာသည်။ ၎င်းသည် ဈေးကွက်သစ်ကို ရရှိရန် ကြိုးစားခြင်းလား သို့မဟုတ် အမှန်တကယ် မြန်မာလူငယ်များကို ကူညီလိုခြင်းလား။ ၎င်း၏ ကြေငြာချက်သာ မှန်ကန်ပါက မြန်မာ့အလုပ်သမားထုအတွက် ကျွမ်းကျင်မှုများကို တိုးတက်စေရန် ၎င်း၏ အရင်းအမြစ်များနှင့် အတွေ့အကြုံများကို အသုံးပြုနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများ ရရှိနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်ရှိ မြန်မာတရုတ်များသည် အဆိုပါ ကိစ္စများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဆက်သွယ်ပေးသူများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။

Myanmar's ASEAN Chairmanship in 2014: Legitimacy, Salvation and Interests

Pavin Chachavalpongpun
Associate Professor
Centre for Southeast Asian Studies
Kyoto University
Email: pavin@cseas.kyoto-u.ac.jp

Myanmar has been granted the chairmanship of ASEAN for 2014, 8 years after it voluntarily gave up its turn to chair the group. Despite the latest political developments in Myanmar, critics continue to doubt if its reforms are real. Such doubts are also cast upon Myanmar's role as ASEAN chair. In 2006, Myanmar had to give up its rotational chairmanship of ASEAN (the decision came in 2004, the year Myanmar began its roadmap to democracy). Eight years later, Myanmar wanted to try again. It was supposed to host ASEAN in 2006, but requested to host it two years earlier. 2014 will be a crucial year for both Myanmar and ASEAN. For Myanmar, the second general election since 1990 will be just a year away (in 2015). Serving as ASEAN chair will render much needed political legitimacy to the regime in Naypyidaw. The government will be responsible for organising hundred of ASEAN meetings during the period of its chairmanship. This will further expose Myanmar to the regional community, bring in more investments from ASEAN countries and their dialogue partners, and at the same time, allow the government to exercise its leadership by working closely with ASEAN members to reaffirm their obligations toward the community building in 2015. Therefore, an ASEAN chairmanship could become a fundamental factor in shaping Myanmar's internal politics in favour of the ruling elite and to a certain extent influencing the election results. As for ASEAN, offering Myanmar the chairmanship seems inevitable. This seemed very much a vindication for ASEAN. And factually, Myanmar has to date remained the only member which has never served as a chair of ASEAN.

A variety of Responses

So far, Western governments have adopted an ambivalent attitude toward Myanmar's ASEAN chairmanship. Positively, a number of Western governments have already welcomed Myanmar's in-progress political reforms and its civilianisation process. For example, the E.U. Foreign Ministers met in April to review its sanctions policy towards Myanmar. Similarly, the US Congressional Research Service released a report that was fairly bullish in stating that the government would lift some sanctions after the 1 April by-elections in Myanmar. In Asia, Japan has approached a watershed in its economic policy toward Myanmar. Recently, the Japan Bank for International Cooperation sent a delegation to Myanmar to see if there would be any other potential financial schemes they could work closely together on. But on the negative side, the continued human rights abuses in Myanmar, and the fact that a large number of political prisoners have not been released even when the political situation has improved, are responsible for the ambivalent attitude of some Western governments. Moreover, drug trafficking and refugees emanating out of Myanmar still pose as an imminent threat to its neighbours. This attitude is the main reason why international sanctions have not been totally abolished. Some Western nations expressed their disappointment with the hasty decision of ASEAN in granting Myanmar the chairmanship for 2014. It would have been more appropriate and less risky for ASEAN to grant Myanmar this request as a conditional offer and postpone its final decision to 2013.

Meanwhile, reactions from some ethnic groups have been largely disapproving. Myanmar Partnership, a network of organisations throughout the Asia-Pacific region supporting democracy, peace, and human rights in Myanmar, came out to criticise the award of ASEAN chairmanship to Myanmar. There was a call for Myanmar's government to meet three important benchmarks before an ASEAN chairmanship was to be granted (1) immediate and unconditional release of all political prisoners; (2) a declaration of a nationwide ceasefire with ethnic armed groups and cessation of attacks on ethnic communities; and (3) inclusive political dialogue with ethnic nationality representatives, including armed groups, and the pro-democracy movement.

Legitimacy for Naypyidaw

Legitimacy has become immensely fundamental for the lifting of sanctions. And the quickest route to earn that legitimacy from the international community is to exploit ASEAN platform to recreate Myanmar's new persona which deserves to be legitimised. Myanmar has invested so much in its political reforms, even to the point of old generals deciding to step down. To ensure that they would not be losers in the new game of politics, they sought to have the new regime legitimised by the international community. To fulfil this, serving as ASEAN chair will be useful. The position as a chair of ASEAN will provide Myanmar an excellent opportunity to cooperate with non-ASEAN partners, with whom Myanmar has been yearning for rapprochement in exchange for gaining their support and recognition. A sanctions-free Myanmar would benefit old generals who may have left the political scene but are still in control of big businesses in Myanmar.

Salvation for ASEAN

All along, ASEAN has lacked an effective, workable Myanmar policy. The interaction has been mostly responsive rather than proactive. In granting Myanmar the chair of ASEAN, the message was clear—it was capable of managing its own internal affairs and of maintaining at the centre of regional politics. ASEAN has always been very protective about its regional turf. Now that Myanmar has flirted with democratisation with tangible outcomes being seen since the election in 2010, ASEAN immediately saw the changes as part of its own success of “acclimatising” Myanmar to fit in with developments in the region. ASEAN was quick to celebrate the ongoing political reforms in Myanmar. From this perspective, rewarding Myanmar for its effort to democratise was legitimate.

For Whose Interests?

At first glance, the ASEAN chairmanship for Myanmar in 2014 appears to have been for the benefits of the region. On Myanmar's part, the chairmanship a year before the materialisation of the community building was important both in tangible and symbolic terms. Tangibly, since Myanmar might gradually become the “new economic tiger” of the region, assigning a chairmanship for Myanmar seems rational. With all the available business opportunities and the political opening up, Myanmar could represent hope and possibility for ASEAN in an era of community-ness. But it will be illusive to examine Myanmar's chairmanship of ASEAN only within the above context. As this essay argues, the real missions of both Myanmar and ASEAN behind the chairmanship issue were indeed more about a self-fulfilment rather than anything meaningful to the development of regionalism. In reality, having Myanmar as a chair could challenge ASEAN's effort to recreate its image as a serious organisation. At the end, the ASEAN chairmanship of Myanmar was perceived as some kind of a solution to the legitimacy

crisis for both Myanmar and ASEAN. But since Myanmar will host the summit anyway, it could use this opportunity to further boost the reconciliation process in the country and improve the livelihood of different ethnic minorities while showing them the possibility to integrate with the region. And finally, for ASEAN, its obligation to strengthen regionalism will not end in the year 2015 when the community will be properly formed. ASEAN will need to look beyond 2015 and continue to demand from its members their commitment toward making a strong and relevant organisation, especially from Myanmar.

၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလှည့်ကျအာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရယူခြင်း- တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ကယ်ဆယ်ခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်များ

Pavin Chachavalpongpun

တွဲဖက်ပါမောက္ခ

အရှေ့တောင်အာရှလေ့လာရေးဌာန

ကျိုတိုတက္ကသိုလ်

Email: pavin@cseas.kyoto-u.ac.jp

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏သဘောဆန္ဒအလျောက် အလှည့်ကျအာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးကို ရှစ်နှစ်တိုင်စွန့်လွှတ်ခဲ့အပြီး၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက် အာဆီယံအဖွဲ့ကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးရယူရန်ခွင့်ပြုချက်ရရှိပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏လတ်တလောနိုင်ငံရေးတိုးတက်မှုများရှိလင့်ကစား ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများသည် အမှန်တကယ်ဖြစ်မဖြစ်ကိုမူ လေ့လာဆန်းစစ်သူများက သံသယရှိဆဲပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါသံသယများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌရာထူးအပေါ်တွင်လည်း ကျရောက်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံသည် ယင်း၏အာဆီယံအလှည့်ကျရာထူးနေရာကို စွန့်လွှတ်ခဲ့သည်။ ရာထူးရယူမှုစွန့်လွှတ်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် နိုင်ငံ၏ဒီမိုကရေစီလမ်းပြမြေပုံ စတင်ခဲ့သည့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှစ်နှစ်အကြာတွင်မူ အလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌရာထူးပြန်လည်ရယူရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံကကြိုးစားခဲ့ပြန်သည်။ စင်စစ်၌ ယင်းရာထူးရယူရမည့်နှစ်မှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်ဖြစ်သော်လည်း နှစ်နှစ်စော၍ရယူသွားရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ကြီးနှစ်ရပ်စလုံးအတွက် အရေးပါသည့်နှစ်တစ်နှစ်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၁၉၉၀ ပြည့် နှစ်မှစ၍ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပသွားမည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်မတိုင်မီ တစ်နှစ်အလိုကာလဖြစ်သည်။ အာဆီယံ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးတာဝန်ယူခြင်းသည် နေပြည်တော်ရှိအစိုးရအတွက် နိုင်ငံရေးအရတရားဝင်ဖြစ်လာရေးကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးမည်ဖြစ်သည်။ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးထမ်းဆောင်စဉ်ကာလအတွင်း အစိုးရသည် ရာချီမည့်အာဆီယံအစည်းအဝေးများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ဒေသတွင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်ပိုမိုကျွမ်းဝင်သွားစေမည်ဖြစ်ကာ အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့် ဆွေးနွေးဖက်နိုင် ငံများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုလည်း ဆောင်ကြဉ်းလာမည်ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြန်မာအစိုးရသည်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ လူ့အဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြန်လည်အတည်ပြုရန် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အနီးကပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ဦးဆောင်မှုကိုလုပ်ဆောင်သွားခွင့်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးရယူခြင်းသည် မြန်မာ့အုပ်ချုပ်ရေးလူတန်းစားတစ်ရပ်နှင့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကိုဩဇာသက်ရောက်စေမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးပုံဖော်ရာတွင် အခြေခံအကျဆုံးသော အချက်တစ်ချက်လည်းဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။ အာဆီယံအဖွဲ့ကြီးအတွက်မူ မြန်မာနိုင်ငံအား ဥက္ကဋ္ဌရာထူးပေးအပ်ခြင်းသည် မရှောင်လွှဲနိုင်သောအခြေအနေတစ်ခုဖြစ်ပုံရသည်။ အလားတူပင် စင်စစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံသည် ယနေ့အချိန်အခါအထိ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးကို ရယူခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသေးသည့် တစ်ခုတည်းသောအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်းဖြစ်နေပေသည်။

တုံ့ပြန်မှုအမျိုးမျိုး

ယနေ့အချိန်အခါအထိပင် အနောက်အင်အားကြီးနိုင်ငံများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရယူခြင်းကို ခွဲဟုတ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်သည့်အချက်များမှာ အနောက်နိုင်ငံအစိုးရအများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏တိုးတက်လာသည့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လူမှုရေးတိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်များကို ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်ချမှတ်ထားသည့် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့ရေးယူမှုဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ဧပြီလအတွင်းကတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ အလားတူပင် အမေရိကန် ကွန်ဂရက်သုတေသနအဖွဲ့ကြီးကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများအပြီးတွင် အမေရိကန်အစိုးရက စီးပွား ရေးအရေးယူမှုတချို့ကို ရုပ်သိမ်းပေးဖွယ်ရှိသည်ဟုသောအပြုသဘောဆောင်သည့် အစီရင်ခံစာတစ်ခုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အာရှ၌လည်း ဂျပန်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်၎င်း၏စီးပွားရေးမူဝါဒအရ ချဉ်းကပ်လာခဲ့သည်။ မကြာသေးမီကပင် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ဆိုင်ရာ ဂျပန်ဘဏ်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဖွဲ့ကိုစေလွှတ်ခဲ့ကာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် ဘဏ္ဍာ ရေးစီမံကိန်းဖြစ်တန်ခြေများရှိမရှိလေ့လာစေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မကောင်းသည့်အချက်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးဆက်လက် ချိုးဖောက်နေမှုများ၊ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများတိုးတက်လာသည့်တိုင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများစွာမှာ လွတ်မြောက်လာမှုမရှိသေးခြင်းများမှာ တချို့သောအနောက်နိုင်ငံအစိုးရများအတွက် ခွဲဟုတ်နေစေသေးသည့်အချက်များဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မူယစ်ဆေးမှောင်မိုရောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်များနိုင်ငံတွင်းမှထွက်ပြေးရခြင်းများမှာလည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်နေပေသေးသည်။ ဤအခြေ အနေများသည် အဘယ်ကြောင့်နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးပိတ်ဆို့ရေးယူခြင်းများ အပြီးတိုင်မရုပ်သိမ်းခြင်း၏အဓိကအကြောင်းရင်းလည်း ဖြစ်သည်။ တချို့သောအနောက်နိုင်ငံများက ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက်

မြန်မာနိုင်ငံအားအာဆီယံအလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌရာထူး အလျင်စလိုပေးလိုက် ရသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို စိတ်ပျက်ကြရကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ အာဆီယံအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို အခြေအ နေတစ်ရပ်အဖြစ်ကမ်းလှမ်းမှုပြု၍ အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်အထိရွှေ့ဆိုင်းထားပါက စိတ်ချရမည်ဖြစ်ပြီးပိုမိုသင့်လျော်ဖွယ်ရှိ သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုတစ်ချို့၏သဘောထားသည်လည်း များစွာသဘောကျခြင်းမရှိချေ။ မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကိုအထောက်အကူပြုနေသော အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတစ်ဝန်းရှိအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွန်ယက်တစ်ခု ဖြစ်သော ပြည်သူ့မေ့မေ့အညွှန်းမူဝေ သည် မြန်မာနိုင်ငံအား အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးပေးအပ်ခြင်းကို ဝေဖန်ခဲ့သည်။ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူး မပေးအပ်မီ မြန်မာအစိုးရသည်အခြေအနေသုံးရပ်ကိုလိုက်နာသွားရပေမည်။ (၁) နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးကို ချွင်းချက်မရှိချက်ချင်းလွှတ် ပေးရမည်။ (၂) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူ့အဖွဲ့အစည်းကို တိုက်ခိုက်နေမှုများရပ်စဲကြောင်း ကြေညာပေးရမည်။ (၃) ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုများနှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအပါအဝင် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးရမည်။

နေပြည်တော်အစိုးရအတွက် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုရေး

စီးပွားရေးပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ရုပ်သိမ်းရေးအတွက် တရားဝင်ဖြစ်ရေးသည် အကြီးအကျယ်ပင်အရေးပါသည့်အခြေအနေတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ အသိအမှတ်ပြုရေးကိုရယူရန် အလျင်မြန်ဆုံးသောလမ်းကြောင်းမှာ အာဆီယံနိုင်ငံရေးအမြင်ကို ရယူခြင်းပင်ဖြစ်ကာ၊ ယင်းမှတစ်ဆင့် အသိအမှတ်ပြုလောက်သည့် မြန်မာ့ပုံလွှာသစ်ကိုပြန်လည်ဖန်တီးရန်ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် စစ်ဗိုလ်ချုပ်အိုကြီးများဆင်းပေးခဲ့သည်အထိပင် များစွာရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးကစားပွဲအသစ်တွင် ရှုံးနိမ့်သူများမဖြစ်စေရေး သေချာစေရန်အတွက် ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာကတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုသည် အစိုးရသစ်တစ်ရပ်ဖြစ်ရန် နည်း လမ်းရှာခဲ့ကြသည်။ ယင်းရည်မှန်းချက်ပြည့်စုံရန်မှာ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးရယူခြင်းသည်သာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦး ဖြစ်ခြင်းအနေအထားသည် မြန်မာနိုင်ငံအား ၎င်းကိုထောက်ခံအသိအမှတ်ပြုလာစေရန် မျှော်မှန်းလာခဲ့ရသည့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သည့် မိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အကောင်းဆုံးအခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကိုလည်း ပေးမည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့ အရေးယူခြင်းမှကင်းလွတ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံမှကွယ်ပျောက်သွားကောင်းသွားခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံအတွင်းရှိစီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများကို ထိန်းချုပ်ထားဆဲဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်အိုကြီးများကိုလည်း အကျိုးအမြတ်ရှိစေမည်ဖြစ်သည်။

အာဆီယံကို ကယ်ဆယ်ခြင်း

အာဆီယံသည် တစ်လျှောက်လုံးမှာပင် မြန်မာ့မူဝါဒရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ချည့်နဲ့လာခဲ့သည်။ အာဆီယံ၏တုံ့ပြန်ကိုင်တွယ်မှုများမှာ တိုက်တိုက်တွန်းတွန်းမရှိခဲ့ပဲ အလိုက်သင့်သာလျှင်ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးလိုက်လျော့ခွင့်ပြုရာတွင် ဆိုလိုရင်းမှာရှင်း လှပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ပြည်တွင်းရေးကို ၎င်းနည်း၎င်းဟန်ဖြင့်ပင်ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ကာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံရေး၏ အာရုံစိုက်ရာ အဖြစ်ဆက်လက်ထားရှိလိုရင်းပင်ဖြစ်သည်။ အာဆီယံသည် ယင်း၏ဒေသဆိုင်ရာအရေးအခင်းများကို အမြဲပင်ကာဆီးကာဆီးလုပ်လာခဲ့သည်။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲမှစ၍ ထင်သာမြင်သာစွာပင် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများပြုလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ကိုယ်ပိုင်အောင်မြင်မှုကို အာဆီယံသည် ယင်း၏ဒေသတွင်းရှိဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်အိုင်ခွင့်ကျဖြစ်လာမည့် ဒေသကြီးအပိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်၏ အ ပြောင်းအလဲများအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြစ်ပေါ်နေသောနိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အောင်ပွဲခံသွားရန် အာဆီယံသည် အလျင်လိုခဲ့သည်။ ဤအမြင်များမှဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ကြိုးပမ်းနေသည့်မြန်မာနိုင်ငံအား ချီးမြှောက်ခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့်ဆီလျော်ပါသည်။

မည်သူ့အကျိုးရှိမည်နည်း

ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင်မူ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအားအာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးပေးခြင်းသည် ဒေသကြီး၏အကျိုးအမြတ်အတွက် ဟု ထင်မြင်ဖွယ်ရှိပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မှာကား လူ့အဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်ရေးအကောင်အထည်မဖော်မီ တစ်နှစ်အလို၌ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ် ခြင်းသည် နိမိတ်ပုံနှင့်လက်တွေ့နှစ်ရပ်လုံးအတွက်ပင် အရေးပါလှသည်။ လက်တွေ့အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် တဖြည်းဖြည်းချင်း ဒေသကြီး၏စီး ပွားရေးကျားသစ်တစ်ကောင်ဖြစ်လာဖွယ်ရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအားဥက္ကဋ္ဌရာထူးပေးအပ်ခြင်းသည် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ပါသည်။ ရတတ်သမျှ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများအားလုံးနှင့် နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်လမ်းညွှန်များနှင့်အတူ လူ့အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစည်းရေးခေတ်ကြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအတွက် မျှော်လင့်ချက်နှင့်ဖြစ်တန်စွမ်းတို့၏ ပြယုဂ်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ပါစကားရပ်များအရဆိုလျှင်မူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌရာထူးအတွက် ဆန်းစစ်ရန်မှာ ထင်ယောင်ထင်မှားသာလျှင်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤစာတမ်း၏အဆိုအရ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးအရေး နောက်ကွယ်မှ မြန်မာနှင့်အာဆီယံနှစ်ရပ်လုံး၏စစ်မှန်သောအကြောင်းကိစ္စရပ်များမှာ စင်စစ်၌မူ ဒေသဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုသည့်အဓိပ္ပာယ်ထက်

ကိုယ်ရေးကိုယ်တာစွမ်းဆောင်မှုတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်စေခြင်းသည် အာဆီယံအနေနှင့် ယင်း၏စစ်မှန် သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပြန်လည်ဖန်တီးရေးကြိုးပမ်းမှုအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ အဆိုး၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏အာဆီယံ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးသည် မြန်မာနှင့်အာဆီယံနှစ်ရပ်လုံးအတွက် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုရေးအတွက် ဖြေရှင်းချက်တစ်ရပ်ဟုယူဆရသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲများကိုဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုသွားရမည်ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံအတွင်းပြည်လည်သင့်မြတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုမြှင့်တင်သွားရေးနှင့် ဒေသကြီးနှင့်ပူးပေါင်းသွားနိုင်ခြေများကိုပြုလျက် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအမျိုးမျိုး၏ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းများကိုမြှင့်တင်သွားရန် ဤအခွင့်အရေးကို အသုံးပြုသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် အာဆီယံအတွက်မှာ ဒေသကြီး၏ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကိုတိုးမြှင့်ရမည့်တာဝန်သည် ဒေသဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ နည်းလမ်းတကျပေါင်းစပ်လာမည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အဆုံးသတ် လိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ အာဆီယံသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်အလွန်ကာလအထိမျှော်ကြည့်သွားရန်လိုမည်ဖြစ်ကာ ခိုင်မာ၍နီးစပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းကြီး တစ်ခုဖြစ်ရေးအတွက် အထူးသဖြင့်မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဆက်လက်တောင်းဆိုသွားရမည် ဖြစ်သည်။

Appendix

THE UNIVERSITY OF HONG KONG
International Academic Symposium
18-20 June 2012

Myanmar in Reform 2012

Sponsors

Konrad-Adenauer-Stiftung
Oxfam Hong Kong
Faculty of Social Sciences, HKU

Organizers

Faculty of Social Sciences, HKU
Center for Myanmar Studies,
Yunnan University

Schedule

Monday 18 June

08:30 – 09:00	Registration	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
09:00 – 09:30	Welcome	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
09:30 – 11:15	Session I	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
11:15 – 11:45	Coffee Break	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
11:45 – 13:00	Session II	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
13:00 – 14:30	Welcome Lunch	Joseph's, Graduate House, HKU
14:30 – 15:45	Session III	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
15:45 – 16:15	Tea Break	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
16:15 – 18:00	Session IV	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
18:30 – 21:00	Symposium Dinner	Chiu Chow Garden, HK

Tuesday 19 June

09:00 – 10:15	Session V	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
10:15 – 10:45	Coffee Break	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
10:45 – 12:30	Session VI	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
12:30 – 14:00	Lunch	Sandwich lunch
14:00 – 16:15	Session VII	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
16:15 – 16:45	Tea Break	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
16:45 – 18:00	Session VIII	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
18:30 – 20:30	Informal Dinner	Senior Common Room, HKU

Wednesday 20 June

09:00 – 10:15	Session IX	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
10:15 – 10:45	Coffee Break	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
10:45 – 11:30	Farewell	11/F, Faculty of Social Sciences, HKU
[12:30 – 14:15	Asia Society Lunch	Off campus in Admiralty]

Note: The Faculty of Social Sciences is located on the Centennial Campus at the western end of the main campus. While construction work continues, access is quite difficult. It is probably easiest to pick up direction markers from Haking Wong Building.

Participants

David AKAŠT	reallyenglish, Hong Kong
David ALLAN	Spectrum, Yangon
AYE THANDA	Tampadipa Institute, Yangon
BAWK JA LUMNYOI	Vision for Peace, Yangon
Jared BISSINGER	Macquarie University
Patrick BOEHLER	University of Hong Kong
John BRAY	Control Risks, Tokyo
Romain CAILLAUD	Vriens & Partners, Yangon
Mary CALLAHAN	University of Washington, Seattle
Pavin CHACHAVALPONGPUN	Kyoto University
Kerstin DUELL	Konrad-Adenauer-Stiftung, Singapore
Renaud EGRETEAU	University of Hong Kong
Wilhelm HOFMEISTER	Konrad-Adenauer-Stiftung, Singapore
Ian HOLLIDAY	University of Hong Kong
Roger Lee HUANG	City University of Hong Kong
Tobias JACKSON	Oxfam, Yangon
KHIN MAUNG NYO	Myanmar Development Resource Institute, Yangon
KHIN ZAW WIN	Tampadipa Institute, Yangon
KO KO HLAING	Presidential Adviser, International Relations
Tom KRAMER	Transnational Institute
LI Chenyang	Yunnan University
Kevin LI	Oxfam, Beijing
LIU Xuecheng	China Institute of International Studies
Katherine MA	University of Hong Kong
Sue MARK	Pyoe Pin Programme, Yangon
Camille MCDORMAN	Thabyay Education Network
MAW HTUN AUNG	Spectrum, Yangon
MYA THET THITSAR	Myanmar Egress, Yangon
Jayde Lin ROBERTS	University of Tasmania
Nora SCHLENZIG	University of Hong Kong
Paul SEIN TWA	Kesan, Chiang Mai
Ashley SOUTH	Australian National University
John SPINKS	University of Hong Kong
David I STEINBERG	Georgetown University
Ruth STEWART	Australian Embassy, Yangon
Yun SUN	Arlington, VA
Jenny SWE SWE MYINT	Oxfam, Yangon
Diane TANG	University of Manchester
SHWE THEIN	CARE/Land Core Group
TIN HTOO NAING	Yangon Institute of Economics
Lap-Chee TSUI	University of Hong Kong
WIN MYO THU	EcoDev, Yangon
ZHANG Huagang	Yunnan University
ZHU Xianghui	Yunnan University

MONDAY 18 JUNE

08:30 – 09:00 Registration

09:00 – 09:30 Welcome

09:00 *Group Photo*

09:10 **Ian HOLLIDAY, University of Hong Kong**

Welcome

09:15 **Professor Lap-Chee TSUI, Vice-Chancellor and President, University of Hong Kong**

Welcoming Address

09:20 **Wilhelm HOFMEISTER, Konrad-Adenauer-Stiftung, Ian HOLLIDAY, University of Hong Kong, Tobias JACKSON, Oxfam Hong Kong, and LI Chenyang, Yunnan University**

Welcoming Remarks

09:30 – 11:15 Session I (Chair: Ian HOLLIDAY)

KHIN ZAW WIN, Tampadipa Institute, Yangon

Myanmar's Unexpected Wave of Reforms

Mary CALLAHAN, University of Washington, Seattle

Political Change in Post-Junta, Constitutional Myanmar

Renaud EGRETEAU, University of Hong Kong

Policymaking in a Praetorian State: What Does the Literature Tell Us, and What Does It Mean for a Post-Junta Myanmar?

11:45 – 13:00 Session II (Chair: LI Chenyang)

David ALLAN, Spectrum, Yangon

A Development Agenda for Myanmar: What Might Some of the Elements Be?

Ian HOLLIDAY, University of Hong Kong

Thinking about Transitional Justice in Myanmar

14:30 – 15:45 Session III (Chair: David ALLAN)

LI Chenyang and YU Qiang, Yunnan University

The Political Transformation in Myanmar: From General Election in 2010 to the By-election in 2012

ZHANG Huagang, Yunnan University

Reform in Myanmar: A Perspective from the World of Chinese Business Engagement

16:15 – 18:00 Session IV (Chair: Mary CALLAHAN)

Ashley SOUTH, Australian National University

Ethnic Politics in a Time of Change: From Ceasefires to Lasting Peace?

ZHU Xianghui, Yunnan University

China's Role in the Opium Substitution Program in Northern Myanmar

Tom KRAMER, Transnational Institute

Chinese Agribusiness in Northern Myanmar: Ethnic Conflict, Drugs, and Land Dispossession

TUESDAY 19 JUNE

09:00 – 10:15 Session V (Chair: Romain CAILLUAD)

KHIN MAUNG NYO, Myanmar Development Resource Institute

The Myanmar Economy: Tough Choices

John BRAY, Control Risks, Tokyo

Risk Assessment and Responsible Business Practice in Burma: What Can We Learn from Experience?

10:45 – 12:30 Session VI (Chair: David I STEINBERG)

Jared BISSINGER, Macquarie University

Firm Perceptions of Myanmar's Business Climate

Romain CAILLAUD, Vriens & Partners, Yangon

Private Sector and Humanitarian Relief in Myanmar

Jayde Lin ROBERTS, University of Tasmania

The Role of Sino-Burmese Entrepreneurs in a Reforming Myanmar: A Hypothesis

14:00 – 16:15 Session VII (Chair: KHIN ZAW WIN)

[This session will be in the Myanmar language, with simultaneous interpretation into English]

BAWK JA LUMNYOI, Vision for Peace, Yangon

The Current Situation in Kachin State and Human Rights

AYE THANDA, Tampadipa Institute, Yangon

The Need for Reform in the Judicial System in Myanmar

16:45 – 18:00 Session VIII (Chair: Renaud EGRETEAU)

David I STEINBERG, Georgetown University

The Making of Policy: The United States and Burma/Myanmar

Pavin CHACHAVALPONGPUN, Kyoto University

Myanmar's ASEAN Chairmanship in 2014: Salvation, Legitimacy and Interest

WEDNESDAY 20 JUNE

09:00 – 10:15 Session IX (Chair: LIU Xuecheng)

Yun SUN, Arlington, VA

China's Policy Adjustments for a Changing Myanmar

LIU Xuecheng, China Institute of International Studies

Interpreting the China-Myanmar Strategic Partnership

10:45 – 11:30 Farewell/Looking to the Future

Wilhelm HOFMEISTER, Konrad-Adenauer-Stiftung, Ian HOLLIDAY,

University of Hong Kong, Tobias JACKSON, Oxfam Hong Kong, and LI

Chenyang, Yunnan University

Special thanks to colleagues in the symposium secretariat, Faculty of Social Sciences, HKU, and to Khine Lynn Thu and Tun Lin Aung for simultaneous interpretation throughout.